

НУМІЗМАТИКА І БОНІСТИКА

Урочистий момент оголошення переможців конкурсу "Монетне сузір'я".

Відзначаючи чергову річницю проведення в Україні грошової реформи, не зайвим буде нагадати, що Національний банк України надавав вагомий значення популяризації національної валюти з перших днів її введення в обіг.

Підтвердженням міжнародного визнання ділової репутації НБУ, технологічних можливостей і професійної спроможності українських майстрів з виготовлення грошових знаків стало надання Монетному двору НБУ статусу повноправного члена Асоціації директорів монетних дворів світу (з 2000 року); проведення в Україні II Пан'європейської конференції з питань високозахисного друку (2005 рік); перемога у міжнародному тендері на право виготовлення банкнотного паперу для індійських рупій; ціла низка перемог пам'ятних і ювілейних монет України на міжнародних нумізматичних виставках.

Лік здобуткам відкрила срібна пам'ятна монета "Різдво Христове" (художник і скульптор — Роман Чайковський), яка за результатами одного з найповажніших міжнародних нумізматичних конкурсів "Соту-2001" визнана кращою монетою світу в номінації "Найнатхненніша монета".

У липні 2006 року пам'ятна монета зі срібла "Свято-Успенська Святогірська лавра" (художник — Микола Кочубей; скульптор — Володимир Дем'яненко) отримала в Італії міжнародну премію ім. Палладіо у категорії "Відображення архітектурних споруд".

2007 року найвищу оцінку міжнародної нумізматичної виставки, що проводилася в Росії, здобула золота пам'ятна монета "Нестор-літописець" (художники — Володимир Таран, Олександр Харук; скульптори — Роман Чайковський, Святослав Іваненко).

Нинішнього року на II Європейському міжнародному конкурсі "Монетне сузір'я" лауреатами стали аж три групи українських майстрів монетної справи: найкращою в номінації "Унікальне ідейне рішення" визнано монету "Чиста вода — джерело життя" (художники — Володимир Таран, Олександр Харук, Сергій Харук; скульптор — Роман Чайковський); друге

Приз конкурсу "Монетне сузір'я".

місце в номінації "Золота монета року" присуджено монеті "Острозька Біблія" (художники — Володимир Таран, Олександр Харук, Сергій Харук; скульптор — Святослав Іваненко); третє в номінації "Срібна монета року" — монеті "Чумацький шлях" (художники аверсу — Володимир Таран, Олександр Харук, Сергій Харук; реверсу — Анатолій Дем'яненко; скульптори — Анатолій Дем'яненко, Володимир Дем'яненко).

І нарешті, про участь в останній — 117-й Міжнародній виставці Американської нумізматичної асоціації, яка відбулася 30 липня — 3 серпня 2008 року в м. Балтимор (штат Меріленд).

Нагадаємо, що це один із найстаріших і найавторитетніших у світі нумізматичних заходів. Уперше його було проведено в 1891 році, а починаючи з 1907 року виставка стала щорічною. Брати в ній участь мають за честь найбільші монетні двори світу, зокрема США, Великобританії, Японії, Канади, Австрії, Австралії, Південної Африки та багатьох інших країн. Приємно, що серед них останнім часом з'явилася й Україна.

Зацікавленість цьогорічним форумом була неабияка — на нього приїхали представники 440 дилерських компаній. Виставку відвідали понад 10 000 нумізматів із США і всього світу.

Тисячі відвідувачів ознайомилися з колекцією українських пам'ятних і ювілейних монет. Для багатьох нумізматів вони стали справжнім відкриттям. Належним чином оцінено художній смак наших майстрів монетної справи, їх технологічні можливості та якість української нумізматичної продукції.

Найбільше схвальних відгуків викликали монети, присвячені флорі і фауні, обрядовим святам, архітектурі, стародавнім містам України, спорту, видатним міжнародним подіям.

Під час роботи виставки фахівці Монетного двору Національного банку Ук-

Конкурсні монети.

раїни провели низку ділових зустрічей із представниками інших монетних дворів. Поділилися досвідом застосування традиційних і впровадження нових технологій.

А нам, зауважимо, справді було що представляти. Лише останнім часом на Монетному дворі НБУ освоєно кілька новітніх технологій.

Зважаючи на широкі можливості українського виробництва грошових знаків, переговори, проведені під час роботи монетної виставки АНА з представниками багатьох іноземних підприємств, фірм, видавництв, мали діловий і конструктивний характер.

Зокрема з фірмою World Coin Association досягнуто домовленостей щодо продажу певної кількості монет "Богиня Апі" серії "Найменша золота монета світу", розглянуто питання участі Національного банку України у міжнародній Олімпійській програмі-2010 (Канада) та —2012 (Великобританія), чемпіонату світу з футболу 2010 року (Південна Африка).

Обговорено концепцію можливого випуску пам'ятних монет, присвячених проведенню чемпіонату Європи з футболу 2012 року в Україні та Польщі.

Відбулися плідні зустрічі з представниками компаній Productivity Systems International, Talisman Coins, Numis Com, всесвітньо відомого видавництва Krause Publications, з президентом Американської нумізматичної асоціації Б.Стаплетом та її виконавчим директором Л.Шепардом. Причому пропозицій отримано більше, ніж ми розраховували щодо експортних поставок, беручи до уваги потреби внутрішнього ринку, який відзначається бурхливим зростанням попиту на вітчизняні пам'ятні монети.

Наступна Міжнародна виставка Американської нумізматичної асоціації пройде в Лос-Анджелесі (штат Каліфорнія) у серпні 2009 року. Не сумніваємося, що українська гривня знову буде представлена на ній гідно.

Олег Дашенко,

виконавчий директор з питань готівково-грошового обігу Національного банку України.

Вісник Національного банку України

9/2008

Щомісячний науково-практичний журнал
Національного банку України

Видається з березня 1995 року № 9 (151) ♦ Вересень 2008

Здано до друку 29.08.2008 р.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

КІРЄВ О.І. (голова),	КРЮЧКОВА І.В.,	САВЛУК М.І.,
БУРЯК С.В.,	ЛАНДІНА Т.В.,	САВЧЕНКО А.С.,
БАЖАЛ Ю.М.,	МАТВІЄНКО В.П.,	СЕНИЦЬ П.М.,
ГАЙДАР Є.Т.,	МЕЛЬНИЧУК М.О.,	СМОВЖЕНКО Т.С.,
ГАЛЬ В.М.,	МІЩЕНКО В.І.,	ФЕДОСОВ В.М.,
ГАЛЬЧИНСЬКИЙ А.С.,	МОРОЗ А.М.,	ХОФМАНН Лутц,
ГЕСЬ В.М.,	ОСАДЕЦЬ С.С.,	ШАРОВ О.М.,
ГРЕБЕНІК Н.І.,	ПАЛАМАРЧУК А.Б.,	ШЕВЦОВА О.Й.,
ГРУШКО В.І.,	ПАСІЧНИК В.В.,	ШЛАПАК О.В.,
ДОМБРОВСЬКИЙ Марек,	ПАТРИКАЦЬ Л.М.,	ШУМИЛО І.А.,
ІПАРІОНОВ А.М.,	ПЕТРИК О.І.,	ЮЩЕНКО В.А.,
КРАВЕЦЬ В.М.,	ПОДОЛІВ І.В.,	ЯРЕМЕНКО С.О.,
КРОТЮК В.Л.,	РАЄВСЬКИЙ К.Є.,	ЯЦЕНЮК А.П.
	РИЧАКІВСЬКА В.І.,	

РЕДАКЦІЯ ПЕРІОДИЧНИХ ВИДАНЬ НБУ

Головний редактор	ПАТРИКАЦЬ Л.М.
Заступник головного редактора	КРОХМАЛЮК Д.І.
Начальник відділу з випуску журналу "Вісник НБУ"	ПАПУША А.В.
Заступник начальника відділу — редактор з питань діяльності банків України, інформаційно-програмного забезпечення та розрахунків	ЗАЄЦЬ О.С.
Редактор з питань валютного регулювання та міжнародних банківських зв'язків	ПАЦЕРА М.М.
Редактор з питань законодавчого забезпечення діяльності банків та економічної освіти	ПІДВИСОЦЬКИЙ Р.В.
Відповідальний секретар	ЛІПІНСЬКА С.М.
Головний художник	КОЗИЦЬКА С.Г.
Літературний редактор	КУХАРЧУК М.В.
Дизайнери:	ПЛАТОНОВА Н.Г.,
	ХАРУК О.В.
Коректор	СІЛЬВЕРСТОВА А.І.
Оператор	ЛИТВИНОВА Н.В.
Реклама і розповсюдження:	ГРИЦЕНКО М.Р.,
	НЕВСЬКИЙ Д.О.
Фото:	НЕГРЕБЕЦЬКИЙ В.С.,
	МІЛЕВСЬКИЙ Л.А.,
	СУЗАНСЬКА В.Ю.
Черговий редактор	ПАЦЕРА М.М.

АДРЕСА РЕДАКЦІЇ

просп. Науки, 7, Київ-28, 03028, Україна
тел./факс: (044) 524-96-25
тел.: (044) 527-39-44, 527-38-06, 525-38-25
E-mail: litvinova@bank.gov.ua
http://www.bank.gov.ua

Журнал зареєстровано Держкомвидавом України 09.06.1994 р., свідоцтво KB № 691

Засновник і видавець: Національний банк України.

Адреса: вул. Інститутська, 9, Київ-8, 01008, Україна

Журнал рекомендовано до друку Вченою радою Київського національного економічного університету ім. Вадима Гетьмана

Публікації в журналі Вищою атестаційною комісією України визнано фаховими
Видається у комплекті з додатком "Законодавчі і нормативні акти з банківської діяльності"

Передплатний індекс 74132

Дизайн: Редакція періодичних видань НБУ

Надруковано з готового оригінал-макета відділом видавничого обслуговування
Господарсько-експлуатаційного управління НБУ

Адреса друкарні:
просп. Науки, 9, Київ-28, 03028, Україна

Формат 60 × 90 / 8. Друк. офсетний. Фіз. друк. арк. 8.0
Умовн. друк. арк. 9.0. Обл.-вид. арк. 8.6

Тираж 2000 прим.

При передруку матеріалів, опублікованих у журналі, посилання на "Вісник Національного банку України" обов'язкове. Редакція може публікувати матеріали в порядку обговорення, не поділяючи думку автора. Відповідальність за точність викладених фактів несе автор, а за зміст рекламних матеріалів — рекламодавець.

© Вісник Національного банку України, 2008

ЗМІСТ

НУМІЗМАТИКА І БОНІСТИКА

О. Дащенко

Гривня, якій аплодує світ II стор.
обкладинки

Про введення в обіг пам'ятної монети "Хрещення Київської Русі" 46

Про введення в обіг пам'ятних монет "Лев" 47

Про введення в обіг ювілейної монети "Георгій Вороний" 47

МАКРОЕКОНОМІКА

В.Литвицький

Макроекономічний танDEM: протиріччя руху 3

О.Коптюх

Ризики сучасної грошової системи та перспективи її розвитку 16

ВАЛЮТНИЙ РИНОК

Офіційний курс гривні щодо іноземних валют, який встановлюється
Національним банком України один раз на місяць (за липень 2008 року) 11

Офіційний курс гривні щодо іноземних валют, який встановлюється
Національним банком України щоденно (за липень 2008 року) 12

Заборгованість за довгостроковими кредитами в іноземній валюті від
нерезидентів (за станом на 30.06.2008 р.) 45

МІЖНАРОДНІ БАНКІВСЬКІ ЗВ'ЯЗКИ

В.Корнєєв

Особливості діяльності та фінансові інструменти ісламських банків 14

БАНКИ УКРАЇНИ

О.Тищенко, Г.Азаренкова, В.Сословський

Конкурентні переваги банків 20

Основні показники діяльності банків України на 1 серпня 2008 року 25

Структура активів банків України за станом на 01.07.2008 р. (у розрізі банків) ... 48

Структура зобов'язань банків України за станом на 01.07.2008 р.
(у розрізі банків) 54

Структура власного капіталу банків України за станом на 01.07.2008 р.
(у розрізі банків) 58

Фінансові результати діяльності банків України за станом на 01.07.2008 р.
(у розрізі банків) 64

Зміни і доповнення до Державного реєстру банків, внесені у липні 2008 р. 70

Банки, включені до Державного реєстру банків у липні 2008 р. 70

ФОНДОВИЙ РИНОК

Ю.Уманців, В.Ємець

Міжнародне портфельне інвестування в контексті фінансової глобалізації 26

Ринок державних цінних паперів України у липні 2008 року 35

ФІНАНСОВИЙ РИНОК

С.Міщенко

Критерії та показники оцінки стабільності функціонування фінансового
сектору 36

Основні монетарні параметри грошово-кредитного ринку України
у липні 2008 року 71

АНОТАЦІЇ 72

Макроекономічний танDEM: протириччя руху

На думку фінансових аналітиків, базовою макроекономічною “парою” є інфляція і зростання ВВП. Як ці показники змінювалися в Україні останнім часом?

На старті господарського року *ситуація в ціновій сфері*, як кажуть, була не “в шоколаді”. Інерційна сила 2007 року далася взнаки. Уповільнення, що розпочалося у листопаді 2007 року, перервалося. Споживчі ціни підвищувалися широким фронтом.

У ретроспективному вимірі *показник споживчої інфляції (2.9%) став вищим за мегатрендовий* (щодо січня 1997–2006 рр.) *на 1.3%*.

Сплеск зростання цін виробників (2.3% проти 3.2% у грудні) згас.

Але тренди на незбалансованих ринках не зазнали істотної корекції.¹

Цінові “висоти” січня ускладнювали завдання “спуску” з них (за підсумками року) до рівня *однорозрядної цифри*.

Варто було звернути увагу на можливі важелі впливу у напрямку цінової стабілізації. Йшлося про заходи, які перелічимо нижче:

Перегляд бюджету: *зниження дефіциту до 1.2% ВВП*, зменшення видатків, у тому числі за рахунок оптимізації соціальних амбіцій.

Зміну вектора руху коштів від приватизації: *спрямування їх виключно на державні інвестиції в об’єкти інфраструктури “Євро-2012”*.

Обмеження зовнішніх (обсягом 0.5 млрд. доларів США) і збільшення внутрішніх (до 16 млрд. грн.) запозичень.

Більш рівномірний і прогнозований рух коштів Єдиного казначейського рахунку та посилення стерилізаційних заходів.

Зупинення проінфляційної і відновлення антиінфляційної риторики офіційних чинників.

Уникнення участі бюджету у ліквідації заборгованості із зарплати в приватному секторі, зокрема в галузях добувної промисловості.

Посилення монетарної політики. Об-

меження споживчого кредитування. Жорсткішання контролю з боку мега-регулятора.

Більш гнучке курсоутворення за наявних умов (фіскальна антиінфляційна політика і посилення зовнішньої платіжної позиції України: зменшення торговельного дефіциту і профіциту фінансового рахунку).

Висунення додаткових вимог до капіталу банків (синхронізація термінів розміщення депозитів і надання кредитів).

Поповнення “меню” захисних протиінфляційних активів для населення (серед них: акції, облігації, сертифікати на земельні паї обмеженого обороту тощо). Рекомендація банкам підвищити процентні ставки за строковими депозитами і ввести нові заощаджувальні інструменти.

Продовження лібералізації валютного регулювання, в тому числі щодо вивезення капіталу.

Завершення розробки моделі факторного аналізу інфляції і підготовка проекту закону про таргетування інфляції.

Скасування податку на валютнообмінні операції.

Збільшення імпорту м’яса, кормів, плодоовочевої продукції.

Підтримка бюджетними коштами інвестицій у проекти систем збереження, транспортування, переробки сільськогосподарської продукції.

Встановлення межі підвищення тарифів на комунальні послуги до 15%. Прийняття Закону “Про тарифи”.

Зменшення кількості торговельних посередників шляхом прийняття Закону “Про торгівлю”. Реформування торговельних мереж і мінімізація умов для зловживань.

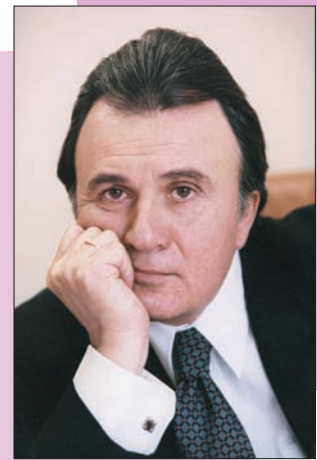
Визнання антиінфляційної політики пріоритетом Мінекономіки.

Проведення низки показових антимонопольних процесів за фактами змови з метою встановлення завищених цін.

Формування резервного фонду бензину та інших світлич нафтопродуктів.

Модернізація механізму використання Агрофонду для проведення ціностабілізуючих товарних інтервенцій на ринку хлібопродуктів.

Здійснення серії заходів щодо сприяння малому бізнесу, зокрема у торговель-

**Валерій
Литвицький**

Керівник групи радників
Голови Національного банку України

У статті аналізуються основні макроекономічні показники за перше півріччя 2008 року: інфляція, зростання ВВП, розвиток основних галузей народного господарства. Окремо досліджуються передумови і сутність зафіксованої у липні дефляції та уповільнення зростання в промисловості.

¹ Довідково. Індекс цін:

на хліб — 4.4% проти 3.0% у грудні 2007 р.; м’ясо — 2.1% проти 1.6%; молоко, сир, яйця — 3.2% проти 4.7%; цукор — 1.8% проти 1.0%; одяг, взуття — 0.1% проти 0.3%; тарифи на комунальні послуги — 1.4%, було 1.4%; бензин — 1.2% проти 3.8%.

них мережах.

Призупинення чергового підвищення тарифів на пасажирські перевезення залізничним транспортом.

Проведення аудиту витрат підприємств у держсекторі та запровадження відповідних стимулюючих і санкціонуючих заходів із метою недопущення зростання їх невиробничої частки.

Зведення бюджету з символічним дефіцитом. Причому — не за рахунок придушення заборгованостей, як це було у роки “бездефіцитних” бюджетів 2000—2003 рр.

Отже, всі мали орієнтуватися на антиінфляційний консенсус.

Уряд і Національний банк мали стати “ротвелерами” цінової стабільності, зайняти “яструбину” позицію. Йшлося про контрінфляційний екстремізм. Соціальні ініціативи не повинні були перетворюватися в інфляційні.

Зауважимо, що Національний банк в принципі міг би і сам “збити з ніг” інфляцію. Це не так складно. Однак просте рішення часто виявляється помилковим. Скориставшись “кулею монетарного пострілу”, центральний банк міг стати і кілером економічного зростання. Можна було знехатися “перекрити монетарні крани”. Тоді спад товарної пропозиції “залив” би країну інфляцією. Міг би і висушити дефіцитами, якщо виникла б спокуса фіксації цін.

Однак уряд і Національний банк повинні були протидіяти зростанню цін.

Виникла ситуація, коли без приборкання інфляції ризикували зробити десять кроків від людей, а не назустріч їм.

Не слід було тішитися ілюзіями щодо реальності ідеї зменшення інфляційного тиску за один-два квартали. Інфляція — не авто “Ламборджіні”: вона почала набирати швидкість не рік і не два тому. Швидше за все, старт дав 2003 рік. Крім того, у 2004-му економіка знову “сіла” на борг бюджетного дефіциту. І досі “сидить” на ньому. Після корекційного уповільнення на 2% у 2005 р. в наступні два інфляція лише прискорювалася. Таку інфляцію, можливо, “довго запрягали”, але її, як “коня”, на скаку не зупиниш. Прориву у цій сфері не буде. “Хвороба” запущена. Потрібен час для лікування інфляційної “гіпертонії”, щоб не наразитися на “інсульт”.

Підійшовши до макроекономічного вікна України, дзвони фінансової біди навряд чи хто почув би. Але дзвіночки вже були.

У березні цінове ралі ще набирало темпу.

Щомісячне понад двохвідсоткове зростання споживчих цін тривало 7 місяців.

Бюджетний річний орієнтир остаточно вийшов із зони досяжності. Це сталося ще в I кварталі. Раніше такого не було.

За роки існування гривні цьогорічний березневий індикатор інфляції споживчих цін (3.8%) був найвищим.

Спостерігалось наближення до історичного максимуму інфляції (10.2% у січні — березні 2000 р.) і за I квартал у цілому.

Традиція березневого уповільнення або незмінності показника інфляції раніше була непорушною. Цього року інфляція прискорилася.

Цінова хвиля стала небезпечною для фінансової стабільності країни.

Зростання оптових цін (12.4%) перевищило підвищення роздрібних (9.7%).

Інфляція залишалася волатильною — після лютого уповільнення на 0.2% вона у березні підскочила на 1.1%.

Лише у 2000 році внесок інфляційного податку у дохідну частину бюджету був вищим за поточний.

Зароджувалося джерело інфляційного галопу.

Найгіршим стало укорінення інфляційних очікувань.

За моїми оцінками, ліфтинг споживчих цін у березні, як і в лютому, більш ніж наполовину (6.0% із 9.7%) був обумовлений психологією — інфляційними очікуваннями.

Не слід було скидати з терезів і ефект низької бази порівняння I кварталу 2007 року (1.3%, зокрема в березні — 0.2%).

Ті, що закликали оголосити “реалістичний” показник інфляції, отримали шанс зробити це самостійно. Я б не наважився, не маючи нової версії бюджету. Нові поспішні анонси чергової “правильної оцінки” інфляції були б додатковою вербальною інтервенцією. Це викликало б занепокоєння людей щодо подальших цінових перспектив.

ЧИННИКИ ПРИСКОРЕННЯ ІНФЛЯЦІЇ

Інфляція прискорилася з ряду причин.

По-перше, її не “пригальмували” тому, що “довго запрягали” антиінфляційні заходи. Особливо в частині нормалізації руху пропозиції товарів і послуг.

По-друге, діагностика нового цінового збудження відома. На 60% — це проблема високих витрат. **Вирувала небазова інфляція. Але “лікували” лише інфляцію попиту.** На це були спрямовані дії Нацбанку та Мінфіну з оптимізації руху грошової пропозиції. Якби ці “лікарі” не здійснили певних зусиль, то першоквартальна інфляція

була б ще вищою. Але “хвороба” сиділа здебільшого у пропозиції. Стерилизаційні ж заходи лише з певним розривом у часі дали результати. **Водночас проблема пропозиції потрапила в “радари уваги” урядових структур лише в останній декаді березня.** Йшлося про: антимонопольні ініціативи, плани безмитного імпорту м’яса, товарні інтервенції на ринку цукру, зерна, укладання меморандумів з нафтотрейдерями і представниками торговельних мереж тощо. Ці квазіадміністративні заходи могли зменшити у короткостроковому вимірі інфляцію витрат (пропозиції). Вже у квітні-травні. Але середньостроковий ефект слід було пов’язувати лише з фундаментальними факторами.

Адміністративні заходи — пожежні. Вони були потрібні. Тимчасово. Без фанатизму і невинуватої надії щодо отримання швидких результатів. **Не слід було заморожувати ціни. Але там, де монополії “танцювали на кістках”, вартувало “застосовувати владу”. Не відкладно.**

По-третє. Агрегований попит отримав підвищувальний імпульс². Гірша ситуація склалася з його товарним покриттям. **Продуктивність праці відставала. Якщо в Україні домінує інфляція витрат (пропозиції), то епіцентром дій із відновлення цінової стабільності мала б бути, але не стала, продуктивність праці.** Її у нас навіть не обчислює центральний статистичний орган. Інфляція витрат означає, що продуктивність праці зростає недостатньо швидко.

² Разом із тим не слід впадати в кон’юмерофобію. Україна не підняла споживчі стандарти до бажаних висот. А рух в їх напрямі іде значно повільніше, ніж дехто безпідставно уявляє. У 2007 році питома вага оплати праці в структурі ВВП зросла на 0.3% порівняно з 2006 роком, а валового прибутку — на 0.6%. Темпи збільшення кінцевих витрат домашніх господарств становили 32.5%, а валового нагромадження основного капіталу — 42.4%. Протидіяти інфляції не допоможе “пережим попиту”. Це лише обмежить дієвість заходів щодо збільшення вітчизняної пропозиції товарів і послуг. Дві третини інфляції знаходяться на боці пропозиції. Уповільнення її динаміки не послабить, а загострить середньострокові перспективи зниження інфляційного тиску. Інформаційна атака тих, для кого зростання споживчих цін — надійний аргумент у політичній конкуренції, не повинна дезорієнтувати уряд. Звинування у “соціальному популізмі” варті уваги. Водночас не слід спрямовувати вектор дій на штучне і відчутне стримування зростання зарплат (у бюджетному секторі) і пенсій. Питома вага оплати праці не перебільшує 6% у структурі собівартості по народному господарству та 9% у промисловості. Дві третини поточної інфляції зароджується у витратах підприємств і бюджету. Ціни виробників, на відміну від минулого року, підвищуються стрімкіше, ніж споживчі (12.4% проти 9.7%). Тому, не зменшуючи зусиль у сфері управління сукупним попитом, уряду необхідно було вже на старті I кварталу зробити об’єктом своєї особливої уваги протидію інфляції витрат (або пропозиції).

МАКРОЕКОНОМІКА

Обмежена продуктивність праці не давала змоги компенсувати подорожчання енергоресурсів. **Низька продуктивність — висока витратність виробництва — домінування інфляції витрат. Це є основним чинником проблеми цін. Для протидії інфляції необхідно було (і потрібно буде у майбутньому) сфокусуватися на продуктивності праці та зниженні витрат.**

Це особливо актуально за умов глобального виклику, яким стало подорожчання енергоносіїв і світового імпорту з країн, у структурі товарів яких почала різко зростати питома вага зарплати.

УЗАГАЛЬНЕННЯ

Перелічимо іманентні характеристики української інфляції.

♦ Вона, перш за все, є **агфляцією** (оскільки її генератором виступає недостатньо висока продуктивність неретформованого сільськогосподарського сектору).

♦ По-друге, вона є **енергофляцією**. Після кількох різких підвищень цін на енергоносії з розривом у часі “на арену вийшла” інфляція другого кола. Це прискорило зростання витрат в енергомісткій економіці і зробило домінуючою інфляцію пропозиції (тобто не базову інфляцію).

♦ По-третьє, вона є **психофляцією**. За нашими оцінками, 55% інфляції нині формують фактори очікування підвищення споживчих цін. В Україні кілька років вирувала гіперінфляція. Її пам’ятають. Психологічний чинник підживлюється з новою силою з 2004 року. **Навіть при повній демобілізації інших чинників психологія очікувань у березні збільшила б інфляцію на 2%.** Цей фактор може відійти на другий план лише у тому разі, якщо очікування бере під контроль влада. Потрібен будь-який успіх у гальмуванні цінового “дербі”.

♦ По-четверте, **не слід зацикловувати на обмеженні споживчого попиту.** Стимування інфляції зазнає поразки навіть при двократному гальмуванні динаміки соціальних видатків. Грошовий ресурс населення достатній для того, щоб зробити атаку на ціни через перетворення заощаджень у поточні витрати. “Бікфордівим шнуром” може бути спровокована збуджуючими заявами поведінка тих, хто вчора відкладав гроші на депозити, а сьогодні їх знімає, здійснюючи покупки, аби уникнути перепалати за товари у майбутньому.

На переломі господарського року **зростання споживчих цін уповільнилося порівняно з травневим показником. Це**

третій із початку року спад інфляційного тиску після березневого сплеску (3.8%). Можна вважати, що в Україні почала формуватися дезінфляційна тенденція — 3.1% у квітні, 1.3% у травні і 0.8% у червні. Вперше, починаючи з серпня 2007 року, інфляція стала меншою 1%. Вперше вона стала на 0.2% нижчою, ніж у Росії, що сприяло експорту.

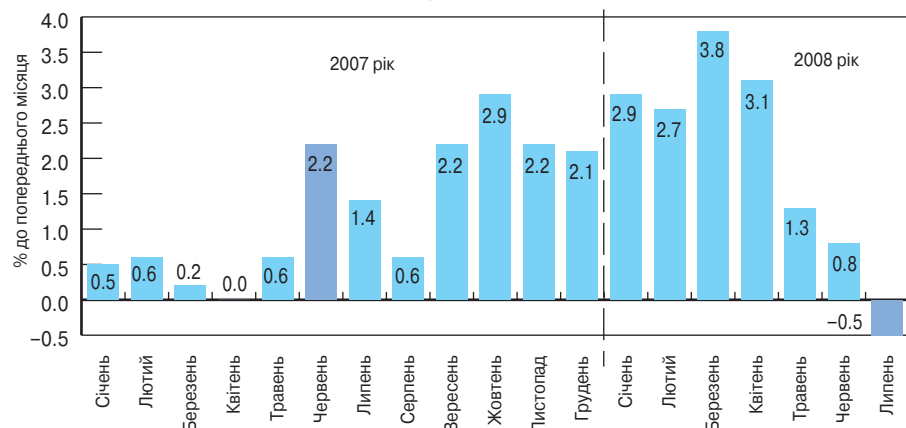
Рік тому у червні стартував різкий сплеск інфляції (2.2%). Цього ж місяця нинішнього року ми мали її спад (0.8% до травня).

Хоча база порівняння (червень 2007 р. — 2.2%) була сприятливою, **зростання споживчих цін виявилось істотним** (на 0.2% вище червневого мегатренду).

Після травневого гальмування (до 3.7%) зростання цін виробників знову прискорилося (до 4.2%), що закладає основу для нового імпульсу майбутньої інфляції роздрібних цін. **29.4% (починаючи з грудня) — це новий історичний максимум для цін виробників.**

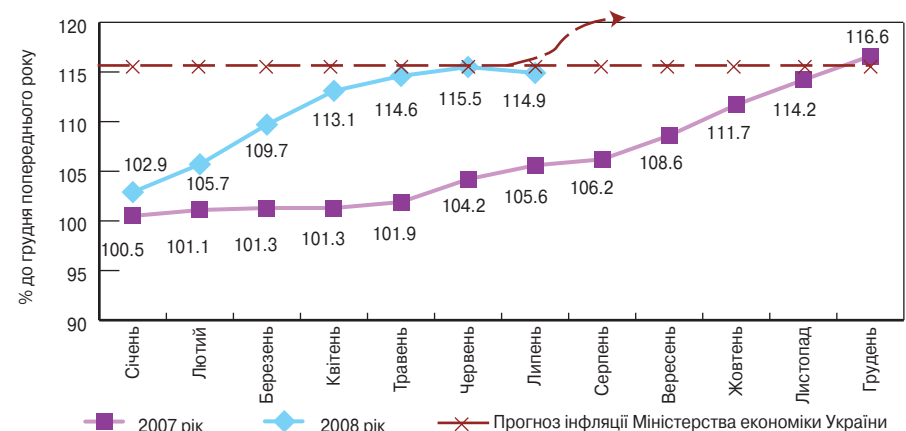
Інфляція тарифів у червні була найви-

Інфляція у 2007–2008 рр.

Підготовлено департаментом статистики та звітності НБУ.

Індекс споживчих цін

Підготовлено департаментом статистики та звітності НБУ.

Уперше в 2008 році уповільнилося (до 29.3%) і зростання споживчих цін у річному вимірі (проти 30.2% у квітні та 31.1% у травні).

Дефляція, на яку чекав уряд, у червні не відбулася. Це добра новина, оскільки падіння цін є таким же небажаним порушенням цінової рівноваги, як і їх зростання.

Продовольча інфляція в червні була найменшою за весь рік (0.6%).

Разом з тим споживча інфляція, всупереч анонсам, не тільки не була зупинена, але й стала вищою, ніж в середньому для червня за 1997–2007 роки (0.6%).

що у цьому році (2.0%).

Отже, аналіз не дав підстав для:

а) релаксу і надмірного мажору в оцінках ситуації;

б) ірраціональної істерії (щодо неподалання висхідного руху цін).

Тобто слід було б триматися **нейтральної** тональності оцінок.

Бравуру слід уникати. Надійного розвороту інфляційного тренду в бік зниження ще не відбулося. Мав місце ситуативний вплив сезонності та ефект бази порівняння. Крім того, не можна вважати надійними і фундаментальними антиінфляційними чинниками

експансію імпорту й адміністративне стримування інфляції товарних інтервенцій з держрезерву. *Слід також було занепокоїтися новим сплеском тарифного ралі (2.0% до травня), черговим істотним підвищенням оптових цін (4.2%), високою динамікою подорожчання палива і хлібопродуктів* (відповідно на 4.0% та 3.1%).

Необхідно було рахуватися і з тим, що потребуватиме певних зусиль подолання наслідків квітневої і червневої розкнутості в ін'єкціях ліквідності з боку Мінфіну й Нацбанку. Вичерпувався і позитивний антиінфляційний вплив адекватної монетарної політики грудня — лютого. Залишилися позаду й фискальна стриманість уряду у квітні — травні. Казначейський рахунок починав “худнути”. Розкрутка інфляційних очікувань у процесі навколобюджетної дискусії теж прискорювала рух споживчих цін угору.

Песимізм щодо перспектив відновлення цінової стабільності був також зайвим. Посилення обмінного курсу, що тривало з березня, не встигло вичерпати потенціал свого понижувального впливу на споживчі ціни. Натомість тиск на ціни грошової експансії III кварталу та грудня 2007 р., здається, вже став дисконтованим у діючих цінах. Починало уповільнюватися і зростання номінальних доходів. *З'явилися небезпідставні сподівання й на збільшення пропозиції сільськогосподарської продукції.*

Для надання сталого характеру позитивним процесам необхідно було:

- ♦ Нацбанку — відновити акцент на превентивну монетарну політику:
 - оптимізувати купівлю валюти;
 - зменшити рефінансування;
 - посилити мобілізаційні заходи;
 - здійснити сигнальне підвищення всіх процентних ставок для протидії загрози вторинної інфляції (ефектам другого кола);
 - невідкладно ввести в дію постанову, що регулює динаміку споживчого кредитування через механізм резервних вимог під зовнішні запозичення.

- ♦ Уряду — загальмувати зростання тарифів на комунальні послуги;
 - утриматися від нових суттєвих ін'єкцій ліквідності з Казначейського рахунку.

Липень засвідчив: дещо почало змінюватися. *Що саме трапилося?*

ЗАБУТА ДЕФЛЯЦІЯ

У перше з 2003 року в липні було зафіксовано зниження цін до попереднього місяця. Воно становило

0.5%. Востаннє подібне траплялося у липні 2003 р. Тоді споживчі ціни знизилися на 0.1%. За період 1998—2003 рр. середнє значення липневої дефляції дорівнювало 0.8%. Зокрема істотною, ніж цього річчя, вона була у липні 1998 р. (0.9%), 1999 р. (1.0%), 2001 р. (1.3%), 2002 р. (1.5%).

Уповільнення зростання цін споживчого кошика у липні — це очікуване сезонне явище. Проте не слід оголошувати всенародний рух за дефляцію і “оспікувати” її. Як уже зазначалося, вона, як і інфляція, є порушенням цінової рівноваги. Якщо інфляція “підрізає” доходи громадян, то дефляція — прибутки підприємців. Крім того, галопуючий тренд інфляції (14.9% до грудня та 26.8% до липня 2007 р.) зберігається, хоча у літні місяці можлива корекція: перехід на тимчасову “інохідь”. Місяць ще не зробив перелому. *Інфляційних “курчат” треба буде рахувати по осені — пізній, із середини жовтня. А сьогодні варто уникати невіправданого збудження. Переможні реалії передчасні.*³

Водночас слід визнати: *почалося поступове викорінення інфляційних очікувань.* Зростання цін уповільнювалося впродовж усього другого кварталу (квітень — 3.1%, травень — 1.3%, червень — 0.8%) і трансформувалося в їх незначне падіння у липні (мінус 0.5%). *Вималюється чіткий і досить тривалий (4 місяці) дезінфляційний тренд.*

Інфляція з початку року вже на 1% менша за бажаний урядовий прогноз, але на 5.3% перевищує прогноз “законного” бюджету. Якщо з цінами сталося те, що сталося, виникає потреба дати відповідь на запитання: *“Чому це сталося?”*

По-перше. Далася взнаки антиінфляційна політика Національного банку в монетарній сфері. Вплив тих чи інших рухів грошової пропозиції на споживчі ціни відбувається з лагом часу. Його тривалість, за моїми оцінками, в Україні становить від 4 до 6 місяців. На червень, липень, серпень і, частково, вересень припадає понижувальний тиск посиленої монетарної політики НБУ січня — березня. Чиста кредитна емісія у цей період зросла на 1.6% порівняно з 4.4% у відповідному періоді 2007 року. Мобілізація коштів (за залишками) була майже вдвічі вищою, ніж рік тому. Обов'язкові резерви збільшилися на 10.7%

проти 3.7% у I кварталі 2007 р. обсяги коштів на коррахунках банків зменшилися на 18.8% (рік тому у цей період вони зросли на 5.2%).

По-друге. Відчутним був акцент на стабілізацію цінової сфери і з боку Мінфіну. Його Казначейський рахунок у Нацбанку за I квартал зріс на 11.2 млрд. грн. (рік тому — на 5.8 млрд.).⁴

По-третє. Підвищення обмінного курсу гривні починає приносити дедалі відчутніші результати.

Це стосується і здешевлення імпорту. Так, ціни на паливо і мастила послідовно уповільнювали свій висхідний рух: з 5.3% у травні, до 4% у червні та 3.2% у липні.

По-четверте. Розширилася пропозиція продовольчих товарів за рахунок імпорту й інтервенцій із Держрезерву. Тому вперше з серпня 2006 р. відновилося дефляція продовольчих цін. Продовольчий імпорт зріс за півроку на 62%. Промислових товарів — на 53.2% (рік тому — відповідно на 21.3% та 12.3%).

По-п'яте. Посилився регулюючий вплив. На місцевому рівні частина продовольчих цін контролюється адміністраціями. Спостерігається їх зниження в більшості областей. Це “двогострий”, але діючий інструмент.

Ціни на комунальні послуги піднялися, але помірковано. На 3.1% за півроку (до грудня). Це приблизно рівень першого півріччя 2007 р. (3.0%) і значно менше, ніж у відповідному періоді 2006 р. (31%).

Тарифна стриманість у липні (0.9%) була виразнішою, ніж у червні (2.0%).

По-шосте. Цінова динаміка перейшла у “ведмежу фазу” і на фоні уповільнення темпів зростання промислового випуску (за шість місяців 7.5% проти 8.0% за попередні п'ять) ціни виробників у липні підвищувалися повільніше (3.6% проти 4.2% у червні).

По-сьоме. Дещо послабилися вербальні інтервенції офіційних представників. Це зменшило інфляційні очікування. Принаймні не підсилило їх.

Політична ситуація є стабільнішою, ніж рік тому.

“Погода на завтра”

У серпні та в першій половині вересня цінова сфера відчуватиме стабілізуючий вплив з боку антиінфляційної політики перших чотирьох місяців року. Запасу жорсткості першоквартальної монетарної політики

³ В Україні в липні інфляція не змінила “мундира”. Вона залишилася, як і у червні, галопуючою в річному вимірі і не стала повзучою (до 10%). На щастя, вона все ще далека і від ризику стати гіпер- або суперінфляцією.

⁴ Кошти уряду в НБУ за 6 місяців зросли на 323.5%, у 2007 р. за цей же період — на 170.0%, тобто у 2008 р. значно сильнішою була бюджетна політика.

МАКРОЕКОНОМІКА

вистачить для цінового стримування у серпні.⁵

Але вже у жовтні на цінах може відігратися друга хвиля грошової пропозиції червня — липня. У травні, червні та липні — чиста кредитна емісія Національного банку зростала відповідно на 4.3%; 3.3% та 6.4%. Лише у II кварталі приріст емісії становив 12.4% проти 1.6% у I кварталі. Пом'якшення монетарної політики у другому кварталі, і особливо у стартовому місяці третього, може уповільнити формування дезінфляційного тренду. У зв'язку з цим необхідно уникати нових масштабних ін'єкцій ліквідності й оптимізувати грошовий сервіс економіки.⁶

Якщо немає мотивації до подальшого посилення курсової політики, то, можливо, слід розглянути доцільність жорсткішання резервної.

Було б доцільно міцно фокусуватися на інфляційних ризиках.

Із цією метою:

♦ надати нового імпульсу стерилізуючим заходам (ДЕПО, РЕПО-операціям);
♦ рекомендувати банкам продовжити рух до позитивних реальних ставок за депозитами;

♦ зробити нові кроки в напрямі сек'юритизації боргу і проведення консервативної боргової політики.

⁵ У боротьбі з інфляцією в Україні здебільшого акцентують зусилля на політиці управління агрегованим попитом. Йдеться про так звану ортодоксальну стабілізаційну діяльність уряду і Національного банку в ціновій сфері. Вона вже принесла позитивні результати. Але обмежені. Про перелом інфляційного тренду на низхідний говорити ще рано. "Танці з ведмедами" ще тільки розпочалися — у червні, коли інфляція у місячному вимірі зросла менш як на 1%.

Справа піде краще, якщо уряд натисне на акселератор гетеродоксної антиінфляційної політики. Вона передбачає нарощування товарної пропозиції. Поки що в цій сфері результати отримані здебільшого за рахунок експансії імпорту й підтримуючих інтервенцій з Державного резерву. Натомість темпи власного цього річного виробництва дедалі більшою мірою відстають від попиту.

Вибір невеликий: або і надалі ортодоксально затискати попит, або перенести фокус дій на підштовхування виробництва. Як підштовхувати і наскільки сильно? Ось у чому головне питання. Поштовх дасть результати завтра, але інфляцію "простимулює" вже сьогодні. Де золота середина: і виробництво підтримати грошима, і не завдати цим грошам імпульсу нового знецінення?

⁶ Правильною політикою з боку Національного банку буде нарощування грошової пропозиції у таких масштабах, які дадуть змогу відновити контроль над рухом споживчих цін і не затиснути динаміку економічного зростання у довгостроковій перспективі. Це означає, що не слід зупинятися перед короткостроковим гальмуванням такого зростання заради цінової стабілізації і утримання перспективи тривалого і здорового (збалансованого) піднесення економіки. Повільніше сьогодні — щоб довше завтра і післязавтра (стійкими темпами, а не ривками, що чергуються зі спадами).

ДИНАМІКА ЗРОСТАННЯ ВВП

Водночас з інфляцією її "партнер" — валовий внутрішній продукт — вів себе по-різному.

У січні економічне зростання тривало, але уповільнилося. Очікувано і відчутно. Серед малозгадуваних причин зауважимо циклічність ділової активності. В Україні синдром її послаблення фіксується кожен третій рік.⁷

Протягом першого місяця 2008 року ВВП зріс на 4.9%. Річний бюджетний орієнтир є вищим (6.8%). Багато визначає фініш. У складному 2006 році починали з 0.9%, а закінчили з 7.3%⁸.

Умови 2008 року інші. Не все мало рожевий вигляд. Були ризики гальмування. Як і в інші роки, вони можуть сказати своє вагоме слово. У 2005 та 2007 роках показник ВВП грудня був меншим за січневий: відповідно на 3.8% та 2.0%.⁹

Головним став виклик рекаплінгу. Україна могла відчутти вплив уповільнення світової економіки. Послаблення зовнішнього попиту вже торкнулося металургії. Січневі показники в галузі були мінусовими.¹⁰ Стримувалася активність суміжників.

Можливо, з цієї причини нижчим за потенційний став внесок усієї промисловості у створення ВВП. Реіндустріалізація дещо послабилася. Випереджуючі темпи галузі становили 0.8% проти 6.5% у січні 2007 року.¹¹

⁷ Довідково: зростання ВВП відновилося у 2000 році і становило 5.9% (2000 р.).

Наступного року прискорилося до 9.3% (2001 р.). У 2002 році, тобто на третій рік, воно загальмувалося до 5.2%.

У 2003 знову посилювалося до 9.6%.

У 2004 вийшло на пік — до 12.1%.

У 2005, тобто знову через три роки, — уповільнення до 2.7%.

У 2006 та 2007 роках набрало сили — до 7.3% (2006, 2007 р.).

⁸ Мінімальним було збільшення січневого показника зростання ВВП у грудні 2001 року, яке становило 0.1%. Максимальним — у 2006 році — на 6.4%. За умов, подібних до тих, що склалися у 2000—2004 роках, можна було б умовно екстраполювати вихід ВВП у поточному році на рівень мінімум до 5%, максимум — до 11.3%.

⁹ Погіршення січневого показника у грудні за всі роки відновленого у 2000 р. зростання ВВП (2000—2007 рр.) зафіксоване лише у 2005 та 2007 роках. Відповідно на 3.8% (2005 р.) та 2.0% (2007 р.). За збереження умов цих років спад темпу зростання ВВП вивів би його у грудні поточного року на 1.1—2.9%.

¹⁰ У січні випуск продукції в металургії скоротився на 24% проти зростання на 19% у січні 2007 р. (до відповідного місяця попереднього року).

¹¹ У 2007 році ВВП зріс на 7.3%, а промислове виробництво — на 10.2%. Коефіцієнт реіндустріалізації — 2.9%. У січні 2008 р. ВВП зріс на 4.9%, а промислового виробництва — на 5.7%. Коефіцієнт реіндустріалізації — 0.8%.

Спостерігалися й ознаки дії контр-активних чинників внутрішнього походження. На старті року в сільському господарстві і будівництві були зафіксовані відповідно нульовий і від'ємний темпи змін в обсягах виробництва.¹²

Не все зводилося до викликів. Поруч з ними надійно "облаштувалися" і нові можливості. Посилювала позиції енергетика. Її темпи наполовину перевищували загальноекономічні.¹³ У 2007 році у січні — липні галузь перебувала в рецесії. Не залишила форвардні позиції й торгівля. Її січневий показник (14%) на 0.8 в.п. перевищив минулорічний.

Чинники прискорення (апсайд-фактори) і ризики гальмування (даунсайд-фактори) були відносно врівноважені:

♦ інфляція споживчих цін і подорожчання газу могли гальмувати економіку, але:

— сформовані у минулому році фінансові ресурси підприємств прискорюватимуть капіталотворення;

— нерозв'язаність проблеми держзакупівель стримуватиме бюджетне інвестування,

— але не зазнає значного охолодження кредитування. Актуальними залишатимуться також інвестиційні набутки попередніх років;

♦ зовнішній попит перебуватиме у турбулентності, але вступ у ВТО і, можливо, добрий урожай сприятимуть його підвищенню.

У лютому уряд оприлюднив прогноз номінального ВВП. Амбіції були вражаючими. Очікували на 921 млрд. грн. Реальне ж зростання на 6.8% залишилося незмінним.

Підвищення всіх цін (дефлятор ВВП) передбачали у двозначному вимірі (див. таблицю). А подорожчання набору споживчого кошика — лише на 9.6%. Проте немає прикладів, коли таке фронтальне подорожчання межувало б зі зміною цін відносно обмеженого набору товарів і послуг на низькому рівні. Якби орієнтація на згадане збільшення номінального ВВП виявилася обгрунтованою, то дезінфляційні наміри було б дуже важко реалізувати. Доцільніше покладатися не на цінове розбухання головного макропоказни-

¹² У січні 2008 року валова додана вартість у сільському господарстві становила 100.0% до рівня січня 2007 р., у відповідному місяці 2007 р. цей показник становив 6.4%. У січні 2008 р. валова додана вартість у будівництві становила 90.4% до рівня січня 2007 року. У відповідному місяці 2007 р. цей показник становив (+) 26.3%. У січні 2008 р. єдиною галуззю, в якій зафіксовано від'ємний показник зростання ВВП, було будівництво. У січні 2007 р. — енергетика.

¹³ У січні 2008 року валова додана вартість в енергетиці та розподіленні електроенергії, газу і води зросла на 7.2%. Рік тому в січні показник був від'ємним: мінус 5.9%.

ка, а на поліпшення податкового адміністрування. На ефективну приватизацію. Якщо “припече” — то і на внутрішні запозичення.

Ціновою стабільністю не слід жертвувати заради нового туру споживчого ралі. Поточні видаткові ініціативи бажано було зробити скромнішими, а протинфляційні заходи — розкутішими. Тоді трильйонний ВВП з “інфляційним замисом” не знадобився б.

На фініші I кварталу зростання прискорилося до 6% проти 4.9% у січні. Але воно на 2% поступалося першоквартальному показнику 2007 року.

Окрім того, рік тому у березні відбулося зниження темпу висхідного руху ВВП — із 8.6% за два місяці до 8% за три. Тому з урахуванням ефекту бази порівняння 2007 року в першому кварталі реальне зростання становило не 6%, а 5.4%. Отже, у березні воно послабилося на 0.4% порівняно з січнем — лютим (5.8%).

Передвісники уповільнення економічної динаміки не обмежувалися лише промисловістю. Спад зафіксовано у будівництві (–1%), освіті (–0.9%), охороні здоров’я (–1%).

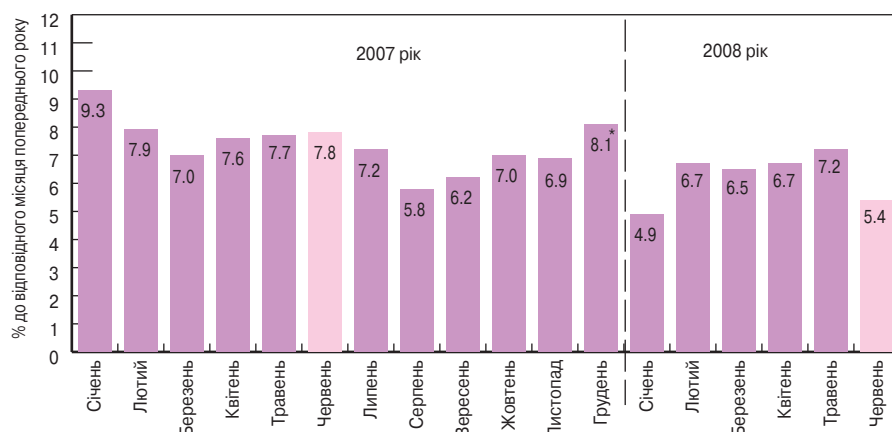
Погіршилась і без того фоновая активність у сільському господарстві (0.4% за січень — березень проти 0.8% за січень — лютий).

Лише завдяки посиленню динаміки торгівлі (з 8.3% до 14.7%) та розвитку транспортної галузі (з 8.3% до 8.7%) було компенсовано погіршення динаміки розвитку промисловості (переробної — з 9.8% до 9%, добувної — з 5.0% до 4.7%) та сільського господарства. Крім вищезгаданого “позитивного” впливу ефекту бази порівняння слід відзначити посилення фіскального адміністрування (чисті податки збільшилися з 7% до 7.6%).

Уповільнення зростання поєдналися з різким підвищенням усіх цін — дефлятор ВВП вийшов за рівень 30%. Це був історичний максимум для I кварталу за всі роки існування гривні. Поєднання поки що незначного гальмування динаміки ВВП із різким спуртом цін було справді “передвісником стагфляції”. Щоб згаданий передвісник не переріс у сталу тенденцію, Національному банку необхідно було взяти паузу у посиленні антиінфляційної спрямованості монетарної політики. Неагресивне, швидше — сигнальне підвищення облікової ставки було достатнім месиджем про готовність центрального банку залишитися пильним щодо загрози подальшого прискорення інфляції.

Червневий спад зростання ВВП до 6.3% (за півроку) “закрив” майже паралельний тренд другого кварталу. Зростання уповільнилося на 0.1% (порівняно із темпом п’яти

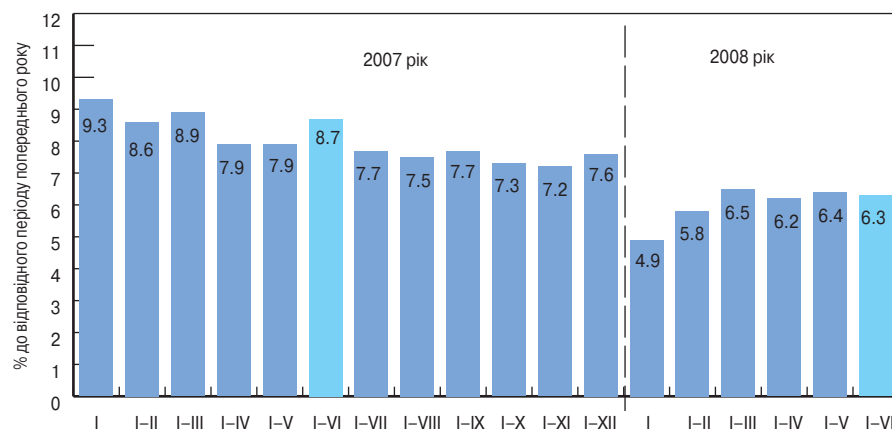
Приріст реального ВВП у 2007–2008 рр.

* За розрахунками управління статистики департаменту статистики та звітності НБУ.

Підготовлено департаментом статистики та звітності НБУ.

Приріст реального ВВП у 2007–2008 рр.

Підготовлено департаментом статистики та звітності НБУ.

місяців). Показник останнього місяця другого кварталу виявився лише на 0.1 в.п. нижчим від показника за перший місяць. Тоді кумулятивний ВВП становив 6.2%. За перший квартал економіка зросла з рівня 4.9% у січні до 6.5% у січні — березні. Можливо, після стандартного перегляду попередніх даних майже боковий тренд ВВП другого кварталу буде змінений на чіткіший висхідний. Саме це вже сталося після уточнення Мінстатом даних за січень — березень (з 6% до 6.5%).

Якщо взяти до уваги ефект бази обчислення, то у січні — червні порівняно з відповідним періодом 2007 року ВВП зріс на 0.7% (у січні — червні 2007 р. ВВП прискорився на 0.8% у зіставленні з показником січня — травня).

Більшим був у поточному році реальний приріст ВВП з урахуванням бази лише у березні (1%).

Отже, протягом I півріччя економічне піднесення в Україні залишалося прискореним. Але нерівним. З урахуванням ефекту бази порівняння імпульси підвищення динаміки (у бе-

резні — 1%, у травні — 0.2%, у червні — 0.8%) межували з симптомами послаблення (лютий — 0.0%, квітень (–)1.3%). Не виникло чітких ознак послаблення перспектив зростання у літні місяці.

Водночас **перспективу затьмарювали послаблення інвестиційної активності й багаторічна криза в аграрному секторі. Будівництво перебувало в рецесії, сільське господарство — в стагнації. Добрий урожай децю поліпшить стан справ, але фундамент агросектору залишається нездоровим, застарілим. Реформи “просять-ся”, але ніяк не дочекаються своєї черги.** Перекіс агрегованого попиту в сторону споживчого ентузіазму сигналізував про необхідність відновлення інвестиційної активності. Цього не можна було здійснити за поточного рівня інфляції, яка демобілізувала потяг до заощаджень і відповідного нарощування “здорового” кредитування бізнесу. Крім того, стриманість апетиту інвесторів пояснювалася блокадою приватизації, високим рівнем вартості енергоресурсів, безупинним нарощуванням зарплат і інших доходів у відриві від необхідного їх забезпе-

МАКРОЕКОНОМІКА

чення відповідним підвищенням продуктивності праці. Стало зрозуміло: без придушення інфляції витрат інвестиції “відпочиватимуть”. Це добре ілюструє промисловий розвиток.

ПРОМИСЛОВИЙ РОЗВИТОК

Цьогорічний *старт промисловості був вдалим*. 5.7% — темп, лише на 2% менший за бюджетний орієнтир (7.8%). *Перший поріг традиційно складного кварталу був подоланий задовільно*. Лютий міг закріпити успіх або внести понижувальні корективи.

Оцінку зростання в промисловості слід було сприймати з неодмінним урахуванням супервисокої бази порівняння першого стартового місяця минулого року (16.3%). Показники лютого — червня 2008 року отримували статистичний підвищувальний імпульс: база порівняння минулого року з 16.3% знизилася до 11.8% у червні, тобто на 4.5% і ще на 1.6% — у другому півріччі.

Екстраполяція тренду змін обсягів промислового виробництва за 2001–2007 рр. дала підстави для попереднього прогнозу на цей рік. *Якби у лютому галузь не збавила обертів, то можна було б сподіватися на темп за підсумками року в межах 7.3% у гіршому варіанті і близько 12% — у кращому* (максимальна надбавка до січневого показника була зафіксована у 2006 році — 9.1%, а мінімальна у 2002 році — 1.9%; у середньому — 5%).

Не можна було виключати послаблення стартового темпу зростання. Такі прецеденти були. У 2005 році послаблення становило 5.3%, у 2001 році — 7.4%. В середньому за 2001, 2004, 2005 та 2007 роки гальмування дорівнювало 6%.

Минулорічні тенденції розвитку базових галузей економіки у січні 2008 р. не зазнали розвороту. Але слід *звернути увагу на посилення спаду в металургії*. Рік тому у січні темп зростання в галузі становив 19.7% до рівня попереднього року. Січневий показник 2008 р. став від’ємним (–2.4%).

При цьому не слід було ігнорувати факт низької бази порівняння січня 2006 року (–4.2%). На такому фоні минулорічний показник відповідного місяця виглядав сенсаційно високим. *Натомість хімія, якій постійно пророкують нові “газові” негаразди, зберігала міцні позиції: її стартове зростання (7.5%) менше поступалося минулорічному (13.6%), ніж середньопромислове (5.7% проти 16.3%)*.

Споживчий попит усе ще добре тримає “на плаву” сектор промисловості, орієнтований на кінцеве споживання: зростання обсягів у харчовій промисловості вимірювалося двозначною

цифрою — 10.9%; у паперовій — 10.3%; деревообробній — 19.2%; у “плюсі” перебувала динаміка “проблемної” легкої промисловості — 3.1%.

У лідерах продовжувало перебувати машинобудування (+29.8%). Індикатор машинобудування засвідчував відсутність сезонної апатії у інвестиційноутворюючих підрозділів економіки. Але найприємнішим сюрпризом стали енергетика (включаючи виробництво і розподілення газу та води) і добування паливно-енергетичних копалин. *Перша з цих підгалузей у січні наростила виробництво на 11.3% проти його зменшення на 5.8% у січні 2007 року. А друга стала єдиною з галузей промисловості, яка збільшила обсяги виробництва порівняно з груднем*.

Подальший розвиток позитивних і нейтралізація негативних тенденцій багато в чому залежали від того, як “обійти” головний ризик — *нерозв’язання проблеми ціни й обсягів поставок газу на тлі уповільнення світової економіки та зростання глобальної інфляції*.

Викладена вище аргументація давала такі *орієнтири для Національного банку*:

♦ Якщо елімініювати ефект бази порівняння, то не було підстав для занепокоєння. Тому *простір для продовження антиінфляційної атаки не був звуженим. Посилення монетарної політики могло бути продовжене*.

♦ Оскільки за підсумками січня темпи кредитування значно перевищували минулорічні, то був відсутнім дефіцит короткострокової ліквідності. Коррахунки банків перевищували минулорічні. А темпи промисловості “програвали” в такому порівнянні. *Мобілізаційні заходи в царині руху базових грошей не слід було згортати*.

Перший квартал промислової галузь закінчила з такими показниками:

— *зростання уповільнилося*. За три місяці виробили на 1% менше, ніж за попередні два (темп — 7.8% проти 8.8%);

— *березень не виправдав репутації пікового місяця*. Вперше за всі роки. Наприклад, у 2006 та 2007 роках приріст у березні порівняно з лютим становив понад 13%. Цього року — 7.1%. Лише одного разу, у 2002 році, зазначений показник був ще меншим — 5.2%;

— *зароджувався низхідний тренд*. Адже рік тому тримісячна кумулятивна динаміка погіршилася на 1%. Тобто база порівняння була для цього року сприятливою. Натомість зростання уповільнилося ще на 1%. А реально — на 2%. І це в кращому за ознаками ділової активності місяці;

— галузеві показники не зазнали значних змін, але *сюрпризом стало відновлення спаду в легкій промисловості*

(–0.4% до лютого);

— продовжували перебувати *в глибокій рецесії виробництво коксу і нафтоперероблення*. Йдеться про 20% падіння виробництва за три місяці проти зростання на 2.8% у I кварталі 2007 року. Безрезневе пожвавлення (+3% до лютого) стало недостатнім;

— *від’ємний показник енергетики був сезонним, але відчутним* (–6.6% до лютого). Певною мірою він віддзеркалював загальне послаблення промислової динаміки;

— *все ще “тиснуло” на ціни відставання харчової промисловості*. Як для березня, то 10-відсотковий приріст до попереднього місяця не справляв враження. Особливо з урахуванням 15–16-відсоткових приростів у попередні три роки і на фоні 47% збільшення номінальних доходів громадян;

— *металургія та хімія тримали експорт “на плаву”*;

— беззаперечним *лідером зростання залишалася машинобудування*. Вимір його хедлайнерської позиції становив 33.3% проти 7.8% в середньому в промисловості та 24.1% порівняно з I кварталом 2007 року;

— *зблизилися темпи переробної та добувної промисловості* (відповідно 8.3% та 4.1% проти 15.2% та 5.3% у 2007 році). Але не за рахунок піднесення в добувній промисловості. Майже вдвічі (8.3% проти 15.2%) уповільнилася темпи переробна галузь;

— за підсумками I кварталу найбільший прогрес у порівняльній з 2007 р. динаміці мали:

а) енергетика (+6.7% проти –4.2%);
б) машинобудування (+33% проти 24.1%);

в) целюзна промисловість (+14.9% проти 7.5%);

г) легка промисловість (+5.7% проти 0%).

Найбільший спад темпів продемонстрували:

а) галузь виробництва коксу і нафтопереробки (–20.3% проти +2.8%);

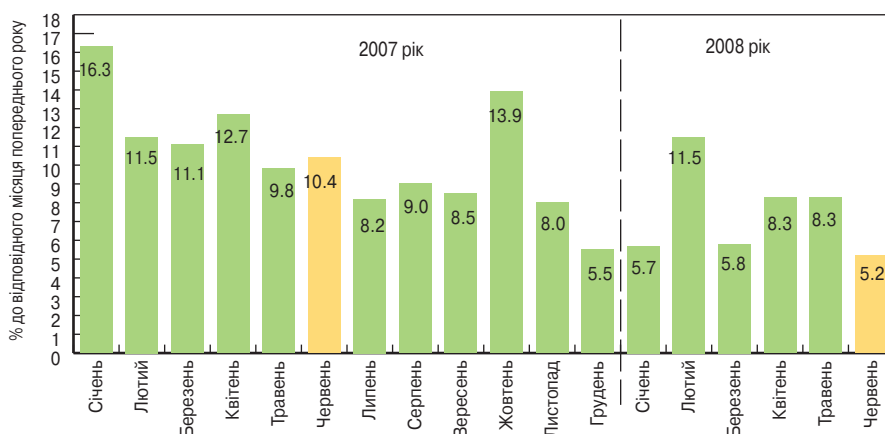
б) деревообробна (21.5% проти 39.5%);

в) металургія (1.7% проти 17.8%),

г) виробництво будівельних матеріалів (21.8% проти 30.6%).

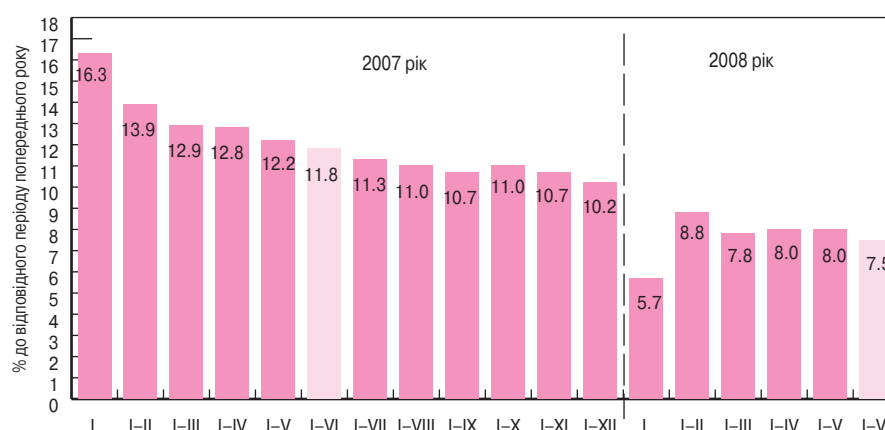
З урахуванням викладеного логічним видавався такий висновок: *виникла (поки що віддалена) загроза формування ознак, які передують зародженню депресивного фону*. Оптові ціни зросли на 6% у березні і на 12.4% за I квартал (проти 5.1% у I кварталі минулого року). А в русі обсягів промислового виробництва намітився спад висхідної динаміки до 7.8% проти 12.9% у мину-

Темпи приросту промислового виробництва у 2007–2008 рр.

Підготовлено департаментом статистики та звітності НБУ.

Темпи приросту промислового виробництва у 2007–2008 рр.

Підготовлено департаментом статистики та звітності НБУ.

лomu році. Це тиснуло на товарну пропозицію та підштовхувало інфляцію витрат. **Споживчі ціни зросли на 9.7% проти 1.3% у I кварталі 2007 року, а зростання обсягів промислового виробництва уповільнилося порівняно з першо-квартальним минулорічним на 5.1%.** І це також було фактором, що підстобував інфляцію споживчих цін. До того ж високим залишався тиск з боку інфляції попиту. **Номінальні доходи, що зросли майже на 50%, не знаходили товарного покриття від промисловості, особливо харчової та легкої.**

На фініші першого півріччя у розвитку базового сектору економіки спостерігалися тенденції, по які — нижче.

◆ **Уповільнився висхідний рух.** Скид темпу в кумулятивному вимірі змістив галузеві обсяги виробництва на 7.5% зростання. 8.0% мали за попередні п'ять місяців. **З урахуванням нижчої бази порівняння червня 2007 року гальмування процесу нарощування обсягів виробництва становило не 0.5%, а 0.9%.** Першоквартальний показник був на 0.3% вищим (7.8% проти 7.5%). По-слаблення позитивної динаміки ви-

робництва з огляду на базу порівняння було на 1.1% меншим, ніж беззривне (тоді темпи трьох місяців були на 1% нижчими, ніж двох — 7.8% проти 8.8%).

◆ **Як і в першому кварталі, погіршення показників припадало на фінішний місяць. Воно не може бути віднесене на рахунок сезонності.** Червневий обсяг виробництва зменшився на 2.5% порівняно з травневим. Лише двічі (у 2001 та 2006 р.) були зафіксовані від'ємні значення цього показника. Але тоді лише відповідно на 1.4% та 0.2%. **Безпрецедентно різке (на 2.5%) скорочення виробництва в промисловості сталося вперше.** Рік тому у червні відбулося збільшення індустріального випуску на 0.5% (до травня). У квітні і травні обсяги виробництва промислової продукції виявилися вищими за відповідні 2007 р. на 8.3%. У червні — лише на 5.2% (червень до червня). Рік тому було 10.4%, що є вдвічі вищим показником, ніж зафіксовано нині.

◆ **Сталося помітне гальмування обертів руху хедлайнерів експорту: металургія знизила виробництво на 6%, хімія — на 9.2% (до травня). Така**

від'ємна динаміка в цих галузях є сезонною. Але вона за своєю величиною не має прецеденту з 1999 р.

◆ **Вперше за всі роки зростання зменшила виробництво у червні і харчова промисловість (на 2.5% до травня). Темпи за півріччя в цій галузі майже втричі (5.5% проти 13.9%) поступаються минулорічним за відповідний період.** І це на фоні 45% зростання номінальних доходів населення. Стримується подолання продовольчої інфляції в країні.

◆ В інших галузях промисловості динаміка руху не зазнала істотних змін. Збереглася тенденція першого кварталу: триває падіння в нафтопереробці і текстильній промисловості; утримує лідерські позиції машинобудування (29.3% проти 23% за I півріччя 2007 р.). Добре працює енергетика (+2.3% проти 0.5%).

◆ **У цілому другий квартал бачиться менш надійним фундаментом для виходу на бюджетний річний орієнтир (7.8%). Якщо у I кварталі темпи перебували на цій позначці, то за підсумками II кварталу вони були вже на 0.3 в. п. нижчими.**

Якщо у серпні кульгання галузі триватиме, може виникнути загроза втрати перспективи виходу на цільовий показник. Не виключене і повторення рецесії зростання, подібної до рецесії 2005–2006 років.

Липнева "просадка" в промисловості послабила її внесок у висхідний рух ВВП.

Ймовірно, останній збереже попередню силу зростання лише при досягненні відчутних позитивних зрушень у сільському господарстві. Те ж стосується торгівлі і транспорту.

Ефект бази порівняння був сприятливим (–0.5% у липні 2007 р. порівняно з червнем 2007 р.). З його урахуванням динаміка піднесення знизилася на 0.7% порівняно з січнем — червнем поточного року.

Діагностика

Ситуацію в промисловості загострює інфляція. Насамперед вона б'є по галузі через знекровлення внутрішнього попиту. Передусім — інвестиційного.

Енергію капіталотворення гасить безпрецедентний злет цін виробників. Витрати збільшуються (енергоносії, зарплати) — інвестиції слабшають, бо убогіє прибуткове джерело для розширення виробництва. Інфраструктура зношується. **Потужності близькі до потенціалу завантаження. Створенню нових бракує "приватизаційної крові".** Дефіцит інновацій після вичерпання ресурсу відновлювального зростання в галузі, що сталося у 2006 році.

Дедалі відчутнішим є дефіцит певних видів трудових ресурсів.

МАКРОЕКОНОМІКА • ВАЛЮТНИЙ РИНОК

Поступово охолоджується кон'юнктура базових для промисловості світових ринків: *пройдено пікові позначки зовнішніх цін на метали. Металургія, крім того, страждає від подорожчання перевезень і сировини.*

Ревальвация РЕОК уже меншою мірою "компенсується" високими цінами на промислові товари у зв'язку з глобальним уповільненням економіки, зокрема на азіатському сегменті.

Споживчий попит залишається сильним, але інфляція стала перепоною для його подальшого нарощування. Реальні доходи підвищуються повільніше — горизонт споживчих витрат, необхідних для здорового розвитку галузей кінцевого споживання, відносно звужується.

Інфляція призвела до зменшення доступності кредитів, у тому числі в індустріальному секторі: *позичкові кошти об'єктивно дорожчають, а власні — інфлюють. Це стримує процес підвищення конкурентоспроможності галузі.*

Осередки занепокоєння

Криза в будівництві, уповільнення іпотечного кредитування поступово послаблюють високі оберти машинобудування та виробництва неметалевої продукції¹⁴.

Легка промисловість після багаторічного спаду піднімає голову. Але все ще несміливо. Темпи нерівні¹⁵.

Імпорт продовжує "вичавлювати" споживчу клієнттуру на внутрішньому ринку країни.

Криза у нафтопереробці поглиблюється. Її проблеми не увійшли до переліку

першочергових з метою запровадження оздоровлюючих заходів¹⁶.

Спад активності в харчовій промисловості не подоланий. Підгалузь переживає не найкращі часи.

ПРАКТИЧНІ ВИСНОВКИ

Національний банк уже здійснив превентивне реагування на ситуацію в сфері економічного зростання. Достатньою, чи навіть більш ніж достатньою мірою. Не "поскупилися" з наданням ліквідності.

Лише у липні "введення" монетарної ін'єкції, здебільшого шляхом відновлення активності в інтервенціях на купівлю валюти, вимірювалося сумою в 10 млрд. 314 млн. гривень. Це лише на 1.216 млрд. гривень менше, ніж за попередні два місяці разом узяті.

Емісія (чиста кредитна) Національного банку у травні — липні становила 41% від усієї її величини з початку року і на 11.7 млрд. перевищила відповідний показник 2007 р. Всі ці гроші працюватимуть на підживлення економічного зростання у III кварталі і в першому місяці IV кварталу.

Монетарний голод нам не загрожує. Сьогодні справа зростання здебільшого залежить від таких основних факторів:

по-перше, слід вжити термінових заходів для "підняття з колін" нафтопереробної галузі і промисловості будівельних матеріалів;

по-друге, виявити більшу стриманість щодо підвищення тарифів на перевезення вантажів;

по-третє, підживити інвестиційний попит у промисловості шляхом перене-

сення на більш ранні строки фінансування державних капіталовкладень; по-четверте, розглянути причини погіршення стану справ у харчовій промисловості та застосувати відповідні заходи підтримки.

Очевидно, уряду варто сприйняти як тривожний сигнал спад позитивної динаміки зростання в промисловості. Йому слід було б зосередитися на інвестиціях. Інвестиційний імпульс 2007 року зазнав послаблення. Першоквартальна оцінка капіталоутворення втричі гірша за відповідну минулого року.

Доцільно виглядала б і реакція на інфляцію цін виробників промислової продукції, яка після травневого уповільнення знову прискорилася.

Зусилля щодо протидії інфляції необхідно було подвоїти, особливо щодо стримування висхідного руху цін на метали, енергоносії, транспортні тарифи. Нова версія бюджету мала б посилити акцент на розвитку виробництва та обмежитися лише мінімально необхідним збільшенням витрат на поточне споживання.

Реакція Нацбанку мала б бути стриманою.

Монетарний сервіс НБУ за результатами I півріччя і останнього місяця — липня — був достатнім для утримання нормативного збільшення виробництва.

Уповільнення зростання в промисловості не повинно стати приводом для пом'якшення грошово-кредитної політики. Орієнтир діючого бюджету все ще в зоні досяжності (маємо 7.3% при нормативі 7.8%). Цього не можна сказати про інфляцію, особливо споживчих цін (14.9% при орієнтірі 9.6%).

Статтю подано до редакції
12 серпня 2008 року.

¹⁴ Довідково: приріст на 1% неметалевої мінеральної продукції був удвічі меншим, ніж у червні.

¹⁵ Липнєве виробництво у легкій промисловості зменшилося порівняно з відповідним місяцем 2007 р. на 1.2%

¹⁶ Обсяги виробництва в нафтопереробній галузі за 8 місяців зменшилися на 12.4% порівняно зі зростанням на 3.6% за відповідний період у 2007 році.

ОФІЦІЙНИЙ КУРС ГРИВНІ ЩОДО ІНОЗЕМНИХ ВАЛЮТ, ЯКИЙ ВСТАНОВЛЮЄТЬСЯ НАЦІОНАЛЬНИМ БАНКОМ УКРАЇНИ ОДИН РАЗ НА МІСЯЦЬ (за липень 2008 року)*

№ п/п	Код валюти	Назва валюти	Офіційний курс
1	100 BGL	100 левів (Болгарія)	390.0094
2	986 BRL	100 бразильських реалів	302.9994
3	051 AMD	10000 вірменських драмів	160.5756
4	410 KRW	1000 вонів Республіки Корея	4.6748
5	704 VND	10000 в'єтнамських донгів	2.9187
6	981 GEL	100 грузинських ларі	341.9535
7	344 HKD	100 доларів Гонконгу	62.1273
8	818 EGP	100 єгипетських фунтів	90.5490
9	376 ILS	100 ізраїльських нових шекелів	143.3949
10	356 INR	1000 індійських рупій	113.4644
11	364 IRR	1000 іранських ріалів	0.5228
12	368 IQD	100 іракських динарів	0.4051
13	417 KGS	100 киргизьких сомів	13.4563
14	414 KWD	100 кувейтських динарів	1826.3277
15	422 LBP	1000 ліванських фунтів	3.2165

№ п/п	Код валюти	Назва валюти	Офіційний курс
16	434 LYD	100 лівійських динарів	411.7962
17	484 MXN	100 мексиканських нових песо	47.1165
18	496 MNT	10000 монгольських тугриків	41.8676
19	554 NZD	100 новозеландських доларів	367.4280
20	586 PKR	100 пакистанських рупій	7.1465
21	604 PEN	100 перуанських нових сол	163.3837
22	642 ROL	100 румунських лейв	208.8608
23	682 SAR	100 саудівських ріялів	129.3109
24	760 SYP	100 сирійських фунтів	9.5076
25	901 TWD	100 нових тайваньських доларів	15.9640
26	972 TJS	100 таджицьких сомони	141.3344
27	952 XOF	1000 франків КФА	11.5062
28	152 CLP	1000 чилійських песо	9.5564
29	191 HRK	100 хорватських кун	105.2619
30	255	100 доларів США за розр. із Індією	387.9120

* Курс встановлено з 01.07.2008 р.

На замовлення "Вісника НБУ" матеріал підготовлено співробітниками департаменту валютного регулювання Національного банку України.

Офіційний курс гривні який встановлюється Національним банком

№ п/п	Код валюти	Назва валюти						
			01.07.2008 р.	02.07.2008 р.	03.07.2008 р.	04.07.2008 р.	05.07.2008 р.	
1	036 AUD	100 австралійських доларів	466.0958	463.0892	466.3049	466.6489	466.6489	
2	826 GBP	100 англійських фунтів стерлінгів	963.7216	967.2235	963.9235	963.9524	963.9524	
3	031 AZM	100 азербайджанських манатів	596.5674	597.4252	597.9655	599.2586	599.2586	
4	974 BYR	10 білоруських рублів	0.0228	0.0228	0.0228	0.0228	0.0228	
5	208 DKK	100 датських крон	102.3873	102.5796	102.7785	103.3042	103.3042	
6	840 USD	100 доларів США	484.8900	484.9300	484.9500	484.9800	484.9800	
7	233 EEK	100 естонських крон	48.8032	48.8909	48.9890	49.2369	49.2369	
8	352 ISK	100 ісландських крон	5.9531	6.0886	6.2046	6.2043	6.2043	
9	124 CAD	100 канадських доларів	481.7696	476.2355	474.8556	477.9988	477.9988	
10	398 KZT	100 казахстанських тенге	4.0157	4.0193	4.0218	4.0227	4.0227	
11	428 LVL	100 латвійських латів	1084.0499	1084.9200	1087.5595	1093.3732	1093.3732	
12	440 LTL	100 литовських літів	221.1552	221.5527	221.9972	223.1206	223.1206	
13	498 MDL	100 молдовських лейв	48.8112	48.9201	48.9295	48.9765	48.9765	
14	578 NOK	100 норвезьких крон	95.7018	95.5743	95.3373	95.7304	95.7304	
15	985 PLN	100 польських злотих	226.7841	227.5972	228.2984	230.0635	230.0635	
16	643 RUB	10 російських рублів	2.0671	2.0663	2.0711	2.0747	2.0747	
17	702 SGD	100 сингапурських доларів	356.0095	356.3668	356.0039	356.6954	356.6954	
18	703 SKK	100 словацьких крон	25.1932	25.3337	25.2958	25.4254	25.4254	
19	792 TRL	100 турецьких лір	393.4079	390.9127	389.8642	386.1608	386.1608	
20	795 TMM	10000 туркменських манатів	3.4027	3.4030	3.4032	3.4034	3.4034	
21	348 HUF	1000 угорських форинтів	32.0331	32.4198	32.4381	32.5416	32.5416	
22	860 UZS	100 узбецьких сумів	0.3701	0.3699	0.3699	0.3700	0.3700	
23	203 CZK	100 чеських крон	31.8142	32.1082	32.1187	32.3476	32.3476	
24	752 SEK	100 шведських крон	81.0079	80.8832	81.0798	81.4901	81.4901	
25	756 CHF	100 швейцарських франків	475.6773	476.4728	475.0616	478.5927	478.5927	
26	156 CNY	100 юанів женьмінбі (Китай)	70.6610	70.7297	70.7643	70.7898	70.7898	
27	392 JPY	1000 японських єн	45.7029	45.9253	45.5146	45.6880	45.6880	
28	978 EUR	100 євро	763.6048	764.9771	766.5120	770.3907	770.3907	
29	960 XDR	100 СПЗ	790.3384	793.0626	790.8332	793.6077	793.6077	
			16.07.2008 р.	17.07.2008 р.	18.07.2008 р.	19.07.2008 р.	20.07.2008 р.	21.07.2008 р.
1	036 AUD	100 австралійських доларів	475.3882	472.7144	472.2019	472.2019	472.2019	469.9745
2	826 GBP	100 англійських фунтів стерлінгів	972.8263	968.7087	969.3444	969.3444	969.3444	965.1319
3	031 AZM	100 азербайджанських манатів	601.1800	601.0430	600.6826	600.6826	600.6826	600.6453
4	974 BYR	10 білоруських рублів	0.0228	0.0228	0.0228	0.0228	0.0228	0.0229
5	208 DKK	100 датських крон	103.7484	103.1153	102.8502	102.8502	102.8502	102.6146
6	840 USD	100 доларів США	484.0100	484.0800	484.0300	484.0300	484.0300	484.0000
7	233 EEK	100 естонських крон	49.4633	49.1549	49.0291	49.0291	49.0291	48.9240
8	352 ISK	100 ісландських крон	6.2298	6.1985	6.2824	6.2824	6.2824	6.1161
9	124 CAD	100 канадських доларів	484.3432	483.1070	483.6943	483.6943	483.6943	481.4127
10	398 KZT	100 казахстанських тенге	4.0314	4.0323	4.0289	4.0289	4.0289	4.0270
11	428 LVL	100 латвійських латів	1101.5257	1094.1902	1091.7022	1091.7022	1091.7022	1088.8967
12	440 LTL	100 литовських літів	224.1462	222.7486	222.1789	222.1789	222.1789	221.7025
13	498 MDL	100 молдовських лейв	49.2927	49.3320	49.3838	49.3838	49.3838	49.3963
14	578 NOK	100 норвезьких крон	96.2961	95.3516	95.1313	95.1313	95.1313	94.9863
15	985 PLN	100 польських злотих	237.4753	238.7269	237.9833	237.9833	237.9833	237.8198
16	643 RUB	10 російських рублів	2.0930	2.0898	2.0841	2.0841	2.0841	2.0868
17	702 SGD	100 сингапурських доларів	359.6673	358.8086	358.2419	358.2419	358.2419	357.1736
18	703 SKK	100 словацьких крон	25.5381	25.3814	25.3031	25.3031	25.3031	25.2347
19	792 TRL	100 турецьких лір	396.4816	398.4387	401.4544	401.4544	401.4544	407.2862
20	795 TMM	10000 туркменських манатів	3.3966	3.3971	3.3967	3.3967	3.3967	3.3965
21	348 HUF	1000 угорських форинтів	33.2502	33.0983	33.3350	33.3350	33.3350	33.5508
22	860 UZS	100 узбецьких сумів	0.3685	0.3686	0.3685	0.3685	0.3685	0.3685
23	203 CZK	100 чеських крон	33.1094	33.1326	33.1492	33.1492	33.1492	33.1914
24	752 SEK	100 шведських крон	81.5249	80.8199	80.9406	80.9406	80.9406	81.0081
25	756 CHF	100 швейцарських франків	481.7504	479.4927	475.1559	475.1559	475.1559	472.3233
26	156 CNY	100 юанів женьмінбі (Китай)	70.9580	71.0701	70.9585	70.9585	70.9585	71.0001
27	392 JPY	1000 японських єн	46.2104	46.4268	45.8185	45.8185	45.8185	45.2875
28	978 EUR	100 євро	773.9320	769.1063	767.1391	767.1391	767.1391	765.4944
29	960 XDR	100 СПЗ	796.6666	795.6411	792.3280	792.3280	792.3280	791.1483

ВАЛЮТНИЙ РИНОК

щодо іноземних валют, України щоденно (за липень 2008 року)

Офіційний курс										
	06.07.2008 р.	07.07.2008 р.	08.07.2008 р.	09.07.2008 р.	10.07.2008 р.	11.07.2008 р.	12.07.2008 р.	13.07.2008 р.	14.07.2008 р.	15.07.2008 р.
	466.6489	465.9042	462.9494	460.8889	461.0794	464.9595	464.9595	464.9595	466.8736	468.6913
	963.9524	959.1453	951.3048	955.8920	955.2108	955.8653	955.8653	955.8653	959.4526	962.0073
	599.2586	597.7646	597.4694	598.3560	598.1838	598.8497	598.8497	598.8497	599.5666	600.8812
	0.0228	0.0228	0.0228	0.0228	0.0228	0.0228	0.0228	0.0228	0.0228	0.0228
	103.3042	101.7141	101.5829	101.8237	101.9978	101.9483	101.9483	101.9483	102.7700	102.8323
	484.9800	484.0100	484.0100	484.0700	484.1700	484.1700	484.1700	484.1700	484.2100	484.1300
	49.2369	48.4765	48.4146	48.5320	48.6287	48.6070	48.6070	48.6070	49.0040	49.0331
	6.2043	6.2504	6.2886	6.3002	6.4268	6.4272	6.4272	6.4272	6.3367	6.3118
	477.9988	476.1407	473.8079	475.4026	476.9468	478.9862	478.9862	478.9862	476.5361	479.6504
	4.0227	4.0153	4.0153	4.0178	4.0220	4.0280	4.0280	4.0280	4.0280	4.0277
	1093.3732	1075.8753	1076.1813	1079.5573	1082.4771	1082.6110	1082.6110	1082.6110	1091.2988	1091.6346
	223.1206	219.6745	219.3941	219.9260	220.3641	220.2659	220.2659	220.2659	222.0651	222.1967
	48.9765	48.9418	49.0281	49.1402	49.2058	49.2433	49.2433	49.2433	49.2805	49.2914
	95.7304	94.9777	94.8624	94.7602	94.5419	94.3532	94.3532	94.3532	95.1239	95.2749
	230.0635	228.0836	228.7901	230.0814	232.6047	232.5793	232.5793	232.5793	234.4862	235.8223
	2.0747	2.0585	2.0545	2.0597	2.0678	2.0659	2.0659	2.0659	2.0717	2.0841
	356.6954	355.1658	354.7956	354.9243	355.3323	355.5227	355.5227	355.5227	356.4771	357.0867
	25.4254	25.0576	25.0463	25.0904	25.1296	25.1093	25.1093	25.1093	25.3135	25.3243
	386.1608	391.5404	394.0512	394.2068	396.2881	396.9593	396.9593	396.9593	394.8028	398.9604
	3.4034	3.3966	3.3966	3.3970	3.3977	3.3977	3.3977	3.3977	3.3980	3.3974
	32.5416	32.4405	32.5229	32.8642	33.0111	32.9807	32.9807	32.9807	33.1194	33.3261
	0.3700	0.3692	0.3689	0.3690	0.3690	0.3690	0.3690	0.3690	0.3691	0.3686
	32.3476	32.0120	32.1666	32.1654	32.3914	32.4114	32.4114	32.4114	32.6067	32.9129
	81.4901	80.7465	80.5320	80.6244	80.5293	80.5651	80.5651	80.5651	80.8847	81.0361
	478.5927	471.5524	469.0842	471.7111	468.9511	468.8000	468.8000	468.8000	473.3880	472.6471
	70.7898	70.5666	70.4628	70.6566	70.6094	70.7559	70.7559	70.7559	70.8533	70.7274
	45.6880	45.3345	44.9649	45.2108	45.0567	45.1356	45.1356	45.1356	45.5448	45.3321
	770.3907	758.4921	757.5241	759.3606	760.8732	760.5342	760.5342	760.5342	766.7465	767.2008
	793.6077	792.0204	785.6693	787.0020	787.1377	787.3387	787.3387	787.3387	789.5080	791.0246
	22.07.2008 р.	23.07.2008 р.	24.07.2008 р.	25.07.2008 р.	26.07.2008 р.	27.07.2008 р.	28.07.2008 р.	29.07.2008 р.	30.07.2008 р.	31.07.2008 р.
	472.0339	473.1513	466.6103	465.2281	465.2281	465.2281	463.5395	463.1711	462.4261	458.6487
	965.9290	970.9276	967.9555	962.2380	962.2380	962.2380	965.9814	962.3439	963.4389	960.0898
	600.7944	601.3917	600.2108	599.5048	599.5048	599.5048	599.3564	599.8142	600.2726	598.8999
	0.0229	0.0229	0.0229	0.0229	0.0229	0.0229	0.0229	0.0229	0.0229	0.0229
	102.8664	103.2676	102.1167	101.7470	101.7470	101.7470	102.1142	102.2096	101.9695	101.2212
	484.0000	484.0000	484.0700	484.2800	484.2800	484.2800	484.2800	484.3500	484.4800	484.5100
	49.0539	49.2426	48.6991	48.5221	48.5221	48.5221	48.6985	48.7427	48.6288	48.2726
	6.1763	6.0826	6.1154	6.0078	6.0078	6.0078	5.9757	5.8856	6.0579	6.0647
	482.0848	483.2714	480.1655	479.5388	479.5388	479.5388	477.1832	474.0831	472.9756	473.6925
	4.0266	4.0273	4.0285	4.0293	4.0293	4.0293	4.0300	4.0302	4.0313	4.0312
	1091.4778	1095.3648	1084.0441	1079.1837	1079.1837	1079.1837	1083.5696	1084.3986	1081.5577	1072.5684
	222.2912	223.1463	220.6831	219.8812	219.8812	219.8812	220.6807	220.8809	220.3649	218.7508
	49.4791	49.4948	49.5283	49.5711	49.5711	49.5711	49.6382	49.6846	49.7776	49.8616
	95.2444	95.6464	94.1872	93.7291	93.7291	93.7291	94.2852	94.4468	94.2553	93.9081
	238.2737	238.4795	234.4177	235.7635	235.7635	235.7635	237.5206	237.9364	237.2769	234.6754
	2.0851	2.0866	2.0756	2.0715	2.0715	2.0715	2.0734	2.0733	2.0768	2.0665
	357.9717	357.6971	354.8855	355.6165	355.6165	355.6165	355.9425	355.5016	355.1843	353.8712
	25.3059	25.3756	25.1038	25.0035	25.0035	25.0035	25.0770	25.0957	25.0412	24.8496
	405.9487	404.3663	404.2949	402.0578	402.0578	402.0578	401.7537	402.1819	402.2180	407.1273
	3.3965	3.3965	3.3970	3.3985	3.3985	3.3985	3.3985	3.3989	3.3999	3.4001
	33.4639	33.6351	32.8296	32.6821	32.6821	32.6821	32.9356	33.0341	32.9726	32.5955
	0.3685	0.3682	0.3683	0.3684	0.3684	0.3684	0.3684	0.3685	0.3683	0.3683
	33.4172	33.4802	32.0791	32.1970	32.1970	32.1970	32.2935	32.1864	32.0720	31.5485
	81.1863	81.3060	80.4619	80.1992	80.1992	80.1992	80.5376	80.6721	80.5160	79.9347
	473.1980	476.3692	467.8422	466.5432	466.5432	466.5432	468.3834	468.3190	466.7950	462.9498
	70.8639	70.9498	70.8774	70.9160	70.9160	70.9160	71.0292	70.8460	70.9713	70.9677
	45.2418	45.5205	44.8880	44.9447	44.9447	44.9447	45.1482	44.9601	44.9345	44.9050
	767.5272	770.4796	761.9746	759.2058	759.2058	759.2058	761.9662	762.6575	760.8758	755.3026
	791.8991	792.9110	788.1963	786.8982	786.8982	786.8982	789.1924	788.8604	788.4929	785.3336

На замовлення "Вісника НБУ" матеріал підготовлено співробітниками департаменту валютного регулювання Національного банку України.

Зарубіжний досвід/

Особливості діяльності та фінансові інструменти ісламських банків

**Володимир
Корнєєв**

Заступник завідуючого відділом досліджень розвитку та регулювання фінансових ринків Державної установи "Інститут економіки та прогнозування НАН України". Доктор економічних наук, професор

Нещодавня іпотечна криза в США мала резонанс майже на всіх фінансових ринках світу. Проте вона практично не позначилася на діяльності ісламських банків. Завдяки чому? Відповідь на це запитання можна одержати, ознайомившись зі специфікою ісламської фінансової моделі, про яку йдеться у статті. Крім цього, автор аналізує тенденцію до інтернаціоналізації банківської діяльності в різних країнах на основі узгодження спільних бізнесових проєктів.

У дослідницьких розробках до останнього часу переважно вирізнялися дві моделі становлення фінансових систем: фондова (або — англо-американська) і євроконтинентальна (інколи вживаються і такі назви, як банкоорієнтована чи німецько-японська). Нещодавно, зважаючи на вагомий економічний та інші результати розвитку ісламських країн, у наукових колах почали говорити і про дедалі чіткіші контури ще однієї — ісламської моделі фінансових ринків.

Ісламські фінансові інститути, передусім банки, суттєво активізують свою діяльність не лише на локальних, а й на міжнародних ринках. За оцінками, ємність ринку фінансових послуг в оперуванні ісламських банків становить приблизно 1 трлн. доларів США, що поступово забезпечувалося спочатку 15-відсотковим, а в останні роки і 23-відсотковим щорічним темпом зростання (для порівняння — у західних країнах аналогічний показник становить у середньому 10%) [1, с. 1]. Цей факт викликає дослідницький і практичний інтерес до ісламського банкінгу загалом.

Становлення системи ісламських фінансів, що обумовило появу в останні роки відповідних спеціальних публікацій на цю тему [див.: 2; 3; 4; 5 та інші праці], ґрунтується значною мірою на релігійній основі з використанням принципів мусульманського права — шаріату. Для ісламу характерним є єдність релігії (віри) і таких елементів соціального устрою, як організація влади, сімейні, економічні та інші відносини.

Основна особливість банківської діяльності в ісламських країнах полягає в тому, що при контрактації угод має місце суттєве обмеження, а в окремих випадках — заборона отримання відсоткової винагороди за проведення фінансових операцій. Доходи здебільшого виплачуються як результат участі у прибутках, а не як процентні нарахування. Ісламські фінансові інститути практично не стягують попередню фіксовану плату; угоди контракуються у формі співучасті в капіталі, в придбанні майна посередником із

подальшим перепродажем його клієнту в розстрочку зі збільшеною платою за ризик. Для акумуляції ресурсів замість традиційних депозитних рахунків використовуються контракти на пайових довірчих засадах, тобто інструменти, виплати за якими наперед не фіксуються і здійснюються на основі розподілу перспективного прибутку з фінансовою установою.

Ісламська фінансова модель не заперечує концепції оцінки вартості грошей у часі, проте визнає її в рамках реалізації пайових угод купівлі-продажу (але не кредитних відносин). Функції грошей як засобу обслуговування економічних та інших потреб і як засобу нагромадження розподілені. Гроші не є товаром у звичному для нас розумінні, тобто товаром, який можна продавати й отримувати відповідний зиск. В ісламському світі вони можуть бути потенційним капіталом лише за умови обопільної і адекватної участі їх власника та власника інших економічних факторів. Капітал у трактуванні прихильників ісламу є ресурсом подвійного призначення: по-перше, як просто гроші з можливістю їх інвестування, і, по-друге, як інструмент експансії і джихаду [6, с. 7].

Для ісламської фінансової системи характерною також є відсутність ісламського міжбанківського ринку [7, с. 351]. Розвиток сегмента середньострокових боргових цінних паперів — ісламських облігацій "сукук"* неоднорідний у різних країнах. Заборонено строкові угоди з використанням деривативів. Оскільки всі фінансові операції жорстко пов'язані з трансакціями матеріальних активів, то спекуляції і ймовірність виникнення "мильних бульбашок" є мінімальними. Певна специфіка діяльності ісламських банків полягає і в забороні фінансування сфери азартних ігор, виробництва алкоголю і тютюну.

* Облігації "сукук" є ісламськими безпроцентними облігаціями, дохідність яких орієнтована на ставки міжбанківського ринку. Номінація можлива в різних валютах. Базовим активом можуть бути, наприклад, лізингові надходження чи контракти на поставку визначених матеріальних ресурсів [6, с. 8].

МІЖНАРОДНІ БАНКІВСЬКІ ЗВ'ЯЗКИ

Базові фінансові послуги ісламських банків фокусуються навколо укладення і супроводження договорів щодо:

- ♦ а) купівлі і перепродажу товару на замовлення клієнта;
- ♦ б) надання капіталу банку в користування іншій стороні — клієнту і виконання банком при цьому функції керуючої компанії;
- ♦ в) внесення об'єднаного капіталу банку та клієнта для фінансування проєктів із пропорційним розподілом прибутків і збитків у межах внесених часток участі;
- ♦ г) придбання товару (переважно сільгосппродукції) з відстроченим періодом поставки;
- ♦ г) безвідсоткової позики на благодійні цілі, забезпеченої заставою;
- ♦ д) фінансування банком виробництва устаткування чи складської продукції за узгодженою з клієнтом ціною (що фактично є інструментом фінансування до поставки);
- ♦ е) здачі в оренду (аналог лізингу);
- ♦ є) лізингового контракту з можливістю викупу об'єкта лізингу.

Узагальнено ісламські фінансові інструменти порівняно з іншими є менш ризиковими, оскільки банк завжди розділяє ризики з клієнтом.

Аналіз застосовуваних у практичній діяльності ісламських банків фінансових інструментів засвідчує їх “некредитну” природу, коли завбачлива в інших умовах калькулятивна складова укладених угод підпорядковується міркуванням обоюдно економичного розвитку, а не жорстко обумовленій капіталізації авансованих коштів. При цьому сакральний характер господарювання, на противагу знеособленому меркантильному, є домінуючим.

Проте, незважаючи на досягнуті результати, фінансові системи у мусульманських країнах характеризуються порівняно спрощеною інституційною структурою та уніфікацією застосовуваних фінансових інструментів. При цьому переважають великі, зокрема сімейні власники-інвестори в акціонерних капіталах; відсутні масові дрібні інвестори та спекулянти. Ці аспекти вказують на відносно закритий характер і обмежену ліквідність ринків, де використовується ісламська фінансова модель.

Зауважимо, що протягом тривалого часу в мусульманських країнах домінували елементи західної практики обслуговування клієнтів, і тому до другої половини XX ст. населення фактично не користувалося банківськими послугами. Перші ісламські ощадні банки-каси “Mit

Garm Bank” розпочали роботу у 1963 р. — спочатку в Єгипті для обслуговування периферійних районів країни, а згодом — у Малайзії для накопичення заощаджень для здійснення хаджу. Проте фактичним початком розвитку ісламських банків вважається 1975 р., коли в Саудівській Аравії було створено Ісламський банк розвитку (“Islamic Development Bank”), що дало поштовх до швидкого утворення в другій половині 70-х років XX ст. інших ісламських банків. Серед них — “Dubai Islamic Bank” в ОАЕ (1975 р.), “Faisal Islamic Bank” в Єгипті та Судані (1977 р.), “Bahrain Islamic Bank” в Бахреїні (1979 р.).

Сучасні Бахреїн та Малайзія є центрами ісламської банківської діяльності. У Бахреїні сконцентровано 35 ісламських банків — найбільше порівняно з іншими мусульманськими країнами (скажімо, у Кувейті їх — 15, в ОАЕ — 14, у Саудівській Аравії — 10, у Катарі — 3). Наприкінці 2006 р. у світі нараховувалося вже понад 300 ісламських банків [5, с. 4]. У різних країнах світу функціонують 400 мусульманських фондів прямих інвестицій та 250 взаємних фондів. В управлінні перших перебувають кошти, еквівалентні сумі у понад 5 млрд. доларів США, другі володіють акціями обсягом 11 млрд. доларів [8].

Незважаючи на солідні обсяги, ісламська банківська діяльність є доволі фрагментованою, і навіть найбільші ісламські банки поступаються західним за показниками капіталізації — середній розмір капіталу переважної частки ісламських банків не перевищує 25 млн. доларів США [5, с. 5]. Наприклад, сукупні активи банків Іраку в 2004 р. оцінювалися в 2 млрд. доларів США (приблизно 10% від ВВП країни) [9].

Операції і послуги ісламських фінансових інститутів поступово перестають бути надбанням лише учасників із мусульманських країн. Проте залишаються суттєвими стримуючі фактори поширення їх діяльності в неісламських країнах. Дається взнаки певна закритість бізнесової інформації, що обмежує можливість проведення приймаючою стороною аналізу якості фінансового менеджменту ісламських фінансових установ, їх ризиків та структури активів. Крім того, відсутня належна нормативна база, яка повинна враховувати вимоги діяльності в рамках фінансової системи іншої країни і водночас відповідати нормам шаріату. Внаслідок цього фінансові ринки та інститути різних країн перебувають у пошуку можливостей взаємної адаптації умов та інструментів гос-

подарювання.

Західні банки диверсифікують спектр власних кредитних інструментів на основі використання норм мусульманського права, чому сприяє також необхідність уникнення періодичних проблем ліквідності на ринках США і Європи. Прикладами такої зацікавленості та її практичної реалізації є залучення у 2004 р. німецьким банком “Saksonia-Anhalt” кредитів обсягом понад 120 млн. доларів США на умовах “сукук” та аналогічне залучення добувною компанією “East Cameron Gas Company” (США) 165 млн. доларів під гарантію власних запасів вуглеводнів [8].

З метою забезпечення конкурентоспроможності західні банки відкривають свої підрозділи в мусульманських країнах. Так, у 1997 р. “Citigroup” заснувала в Бахреїні дочірній “City Islamic Investment Bank”, капітал якого — 20 млн. доларів США. Серед європейських банків першим (у 2003 р.) почав пропонувати модифіковані послуги іпотечного кредитування з урахуванням специфіки ісламських країн англійський “HSBC”. Цей банк діє від імені клієнта, самостійно купуючи нерухомість у власність. Процес має ознаки лізингу.

Бізнесові інтереси на ісламських фінансових ринках мають також “Citibank”, “Deutsche Bank”, “ABN-Amro”, “Societe Generale”, “ING», “Chase Manhattan”, “JP Morgan” та інші банківські установи, що зважають на мусульманське право і звичаї в країнах присутності.

Отже, поряд з ісламськими банками у переважній більшості мусульманських країн функціонують і банки західного типу. Виключно на національних установах базуються лише фінансові системи Ірану та Судану.

В останні роки спостерігається і зворотний процес — активізується діяльність ісламських банків на ринках немусульманських країн. Ісламські грошово-кредитні установи поступово перестають бути суто регіональними. Так, з 1978 р. у Люксембурзі функціонує “Islamic Finance House”, а у 2004 р. зареєстровано “Islamic Bank of Britain” у Великобританії.

У країнах СНД перший і єдиний на сьогодні ісламський банк відкрито у 2000 р. в Росії. Це — Бард-Форте банк. Він спеціалізується переважно на фінансуванні торгівлі з країнами Азії та Африки. Казахський БТА-банк активно розвиває залучення ресурсів і фінансування з використанням ісламських інструментів. Зокрема у липні 2007 р. було здійснено синдиковане запози-

чення на ринках Близького Сходу і Малайзії обсягом 250 млн. доларів США, а у квітні 2008 р. оголошено про наміри емітувати ісламські бонди “сукук” обсягом 100–150 млн. доларів з одночасним опрацюванням питання можливості створення ісламського банку в Казахстані [10].

Таким чином, практика ісламського банкінгу щодо формування і підтримки сегмента усталених за відповідних умов фінансових послуг стає надбанням міжнародного масштабу. Як відзначалося на конференції з питань розвитку ринку ісламських облігацій в Японії (березень 2008 р.), у перспективі “... за високих цін на нафту і розширення ринків капіталу ісламські фінанси та ісламський фінансовий механізм будуть мати дедалі більший вплив на фінансові ринки світу” [11].

Прихід капіталу з мусульманських

країн у банківський сектор України є питанням часу — інтернаціоналізація господарювання в різних сферах є тому підтвердженням. Доцільно зважати на те, що описані вище незаперечні переваги ісламської фінансової моделі в частині забезпечення прозорості угод і надійності банківських вкладень застосовують на поширення й у вітчизняному банківському менеджменті. □

Література

1. Активизация сотрудничества между АТР и Ближним Востоком // БИКИ — 2007. — № 67.
2. Исламские финансы в современном мире. М.: УММА, 2004. — 283 с.
3. Гущенко Г. Хавала — пережиток прошлого на службе глобализации // МЭиМО. — 2004. — № 5. — С. 18–26.
4. Чешков М. Возрождение Востока и развивающиеся страны в мировом кон-

тексте // МЭиМО. — 2007. — № 11. — С. 69–80.

5. Семенова Е. Особенности и перспективы развития исламской банковской деятельности // БИКИ. — 2007. — № 13. — С. 2, 4–5, 16.

6. Ермолов М.О. Исламские финансы: возможности взаимодействия / Бизнес и банки. — 2007. — № 3. — С. 7–8.

7. Масленников В.В. Зарубежные банковские системы. — М.: ТД “Элит-2000”, 2001 — 392 с.

8. http://www.expert.ru/printissues/expert/2008/07/koran_dlya_gonkongskogo_finansista/.

9. Іракські банки в пошуках системи / Дзеркало тижня. — 2004. — № 28. — 17 липня. — С. 12.

10. Вибірка з: <http://www.bta.kz> та <http://www.interfax.kz>.

11. <http://www.muslim.ru/1/cont/4/5/982.htm>.

Дослідження /

Ризики сучасної грошової системи та перспективи її розвитку

**Олена
Коптюх**

Доцент кафедри фінансів та банківського бізнесу університету економіки та права “КРОК”.
Кандидат економічних наук.

У статті акцентується увага на найвразливіших елементах сучасної грошово-кредитної системи: незабезпеченій емісії, надзвичайно швидкому розвитку нових форм і видів грошей, платіжних систем і на збільшенні кількості випадків пов'язаних із цим шахрайств.

Світова криза, яка розпочалася в грошово-кредитній сфері у 2007 році через проблеми, що виникли на ринку іпотечного кредитування США, матиме своє продовження та вплив на економічні суб'єкти і в майбутньому. Серед факторів, що посилюють її, — емісія грошей поза банківською системою, незабезпеченість випуску безготівкових грошей, відсутність єдиних правил “поведінки” грошей у різних країнах.

Метою цього дослідження є виокремлення та аналіз основних недоліків функціонування сучасної грошової системи. Подальше їх вивчення і розроблення пропозицій щодо вдосконалення потребують глибшого аналізу з боку як держав, так і науковців із різних галузей.

Початком досліджень монетарної системи, зокрема грошово-кредитної системи, можна вважати праці двох великих учених — І.Фішера та К.Векселя. Серед сучасних вітчизняних науковців ці питання досліджують М.Савлук, В.Геєць, В.Мищенко та багато інших. Однак проблему функціонування та визначення природи електронних грошей в українській науковій літературі висвітлено дуже вузько. А злочини та шахрайство в грошовій сфері взагалі відносять до компетенції вчених іншої — правової — сфе-

ри. Тож, очевидно, поєднання досвіду і досліджень цих двох систем — економічної та юридичної — найближчим часом стане дуже актуальним.

Перед аналізом сучасного стану справ нагадаємо історичні витоки проблеми.

Золото перестало виконувати функції грошей (за винятком функції нагромадження) лише протягом останніх тридцяти років. Уперше за багато тисячоліть існування цивілізації воно перестало бути мірою вартості, засобом обігу та засобом платежу. Діюча в останні три десятиліття система паперового та кредитного обігу є абсолютно новою для людства і, як усе нове, таїть у собі багато непрогнозованих небезпек. Подальший розвиток грошової системи в рамках світової економіки є доволі ризикованим і невизначеним.

Досвід свідчить, що будь-яка система — чи то золотого стандарту, чи Бреттон-Вудська, чи заснована на вільно плаваючих валютних курсах — зазнавала краху, якщо вона не підтримувалася відповідною фінансовою політикою.

Напевне, і сучасна система паперового та кредитного обігу матиме своє логічне завершення і на зміну їй прийде інша грошова система, яка більшою

МАКРОЕКОНОМІКА

мірою відповідатиме економічним реаліям. Головним у цій ситуації є готовність уряду тієї чи іншої країни адекватно реагувати на відповідні зміни. Але, що такі зміни в монетарній сфері відбудуться, не викликає сумнівів. Питання лише в часі.

Сьогодні в світі відбуваються величезні технологічні зміни, виникають абсолютно нові системи розрахунків. Швидкість появи нових форм грошей та їх властивостей така висока, що навіть спеціалісти у сфері фінансів не завжди встигають відповідно реагувати на них, а регулюючі інституції тим більше не завжди адекватно законодавчо регламентують і контролюють ці процеси. Прикладом можуть слугувати різні, часом протилежні за змістом тлумачення таких понять, як “електронні гроші”, “приватні гроші”, перекази грошей за допомогою мобільного телефону, інтернет-банкінг тощо.

Принциповим є визначення поняття “вартість грошей”, яка є абсолютно різною і для кожного окремого індивіда (для однієї людини десять тисяч гривень — надзвичайно велика сума, за яку можна прожити рік; для іншої — дрібні гроші, які можна витратити за мить, і це абсолютно не позначиться на її бюджеті), і в масштабах окремих країн. Вартість “споживчого кошика” є, швидше, політичним поняттям, аніж економічним. Адже економічного пояснення того, що, наприклад, в Україні протягом багатьох років прожитковий мінімум перевищує мінімальну зарплату, немає.

Важливо зауважити: незважаючи на те, що грошіми користуються абсолютно всі люди, єдиних, зрозумілих для всіх економічних суб'єктів правил поведінки з ними немає. Скажімо, в деяких країнах функції грошей можуть виконувати паралельно дві або кілька валют, а в інших державах законодавчо регламентується обіг лише однієї — або національної, або іноземної [1].

До першої групи належать країни з офіційним використанням іноземної валюти. У Панамі, Еквадорі, Сальвадорі, Пуерто-Ріко та деяких інших як внутрішню грошову одиницю використовують долар США, в Андоррі, Ватикані, Чорногорії, Монако офіційно використовують

ють євро, на Північному Кіпрі — турецьку ліру, в Гренландії — датську крону.

Друга група країн напівофіційно використовує валюту, емітовану в інших країнах. На Багамах використовують багамський долар і долар США, в Брунеї — брунейський і сингапурський долари, у Таджикистані — російський і таджицький рублі.

Третю групу становлять країни, в яких практикується нелегальне використання іноземної валюти. Як правило, тут вона не виконує функції обігу, але використовується іноді як міра вартості, для заощаджень, як засіб платежу в екстремальних випадках (наприклад, у тіншовій частині економіки, за умови великих сум платежів тощо). Скажімо, в Законі “Про Національний банк України” зазначено, що єдиною офіційною грошовою одиницею на території України є гривня, проте кількість валютних депозитів та кредитів (офіційна доларизація економіки) щорічно зростає (див. таблицю 1).

Наведені дані свідчать, що з більшою інтенсивністю доларизацію розвиває саме банківська система, а не суб'єкти господарювання.

Як міра вартості долар США використовується в Україні, навіть незважаючи на доволі стабільний в останні роки валютний курс національної грошової одиниці — гривні. Достатньо ознайомитися з першими-ліпшими оголошеннями щодо купівлі-продажу нерухомості, автомобілів, низки інших товарів та послуг, щоб довести це. Цікавим є той факт, що при падінні курсу і довіри до долара США у світі українці загалом не змінили свого ставлення до цієї валюти. І продовжують вимірювати власні активи і послуги саме за її допомогою.

Активне використання іноземної грошової маси фактично означає довгострокове кредитування урядів країн-емітентів, що спричиняє зростання їх економік, підвищення конкурентоспроможності і, відповідно, зниження економічного потенціалу власної країни. Оскільки наслідки використання валюти в країні-емітенті і країні-реципієнті різні, це означає, що і ставлення до цієї валюти та її поведінка на фінансових ринках таких країн відрізняється. Очевидною є неоднозначність

функціонування грошових систем цих різних груп країн.

Здавалося б, що роль регулятора в подібних ситуаціях має відігравати Міжнародний банк реконструкції та розвитку. Але, як свідчить досвід, ні МВФ, ні Світовий банк, метою створення яких було збалансування інтересів різних за розвитком країн, забезпечення еквівалентності міжнародного обміну, стабільне економічне зростання взагалі, не повною мірою виконують ці функції. Довести це твердження може те, що, за даними Федеральної резервної системи, за межами країни може обертатися близько 70% готівкових доларів США. Жодна інша валюта будь-якої країни не отримала такого поширення. На просте запитання: “Яку міжнародну валюту ви знаєте?” практично кожен житель України (як і багатьох інших країн) дає відповідь: “Долар США”. Але ж це грошова одиниця Сполучених Штатів Америки! Отже, Міжнародний валютний фонд, який встановив міжнародною розрахунковою одиницею СПЗ, не виконав своєї мети, і не запровадив незалежну грошову одиницю в міжнародний обіг повною мірою. А в структурі золотовалютних резервів центральних банків СПЗ займає просто мізерну частку.

Іншим яскравим прикладом неоднозначного ставлення до грошей є наприклад їх використання в Україні. Адже абсолютно різний характер мають гроші, вкладені у створення автомобілебудівного заводу, і гроші, витрачені на спекулятивні операції на фінансовому ринку чи на побудову фінансової піраміди.

Так само принципово різні характеристики мають гроші, надані в кредит, і гроші, профінансовані з бюджету. Особливо показово ця різниця є в Україні, де кредитні гроші дорогі і лише протягом останніх років стали дещо доступнішими широким масам населення, а бюджетні кошти — безплатні і часто безконтрольні. Так, у Звіті Рахункової палати України за 2006 рік зокрема зазначалося:

♦ за десять років існування (з 1996 року) Рахунковою палатою проведено майже 5.5 тисячі контрольно-аналітичних та експертних заходів, перевірено понад 4.4 тисячі об'єктів;

♦ у ході проведення аудиторів Рахункової палати контрольно-аналітичних та експертних заходів виявлено бюджетних правопорушень (незаконного, у тому числі нецільового), а також неефективного використання коштів державного бюджету і державних позабюджетних фондів на загальну суму понад 51.6 млрд. грн.;

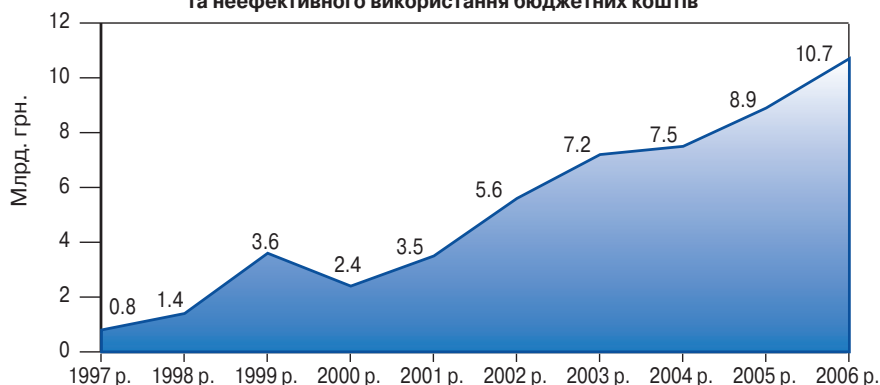
♦ лише за 2006 рік у ході проведення аудиторів Рахункової палати кон-

Таблиця 1. Рівень доларизації економіки України

Показники	2003 р.	2004 р.	2005 р.	2006 р.	01.12. 2007 р.
Депозити, залучені в іноземній валюті, млрд. грн.	19.7	30.2	45.5	70.1	87.2
Відсоток до загальної суми депозитів	31.9	36.4	34.3	38.1	33.6
Кредити, надані в іноземній валюті, млрд. грн.	28.3	37.4	62.2	121.4	204.5
Відсоток до загальної суми наданих кредитів	41.7	42.2	43.4	49.5	50.7

Джерело: “Бюлетень НБУ”.

Обсяги виявлених Рахунковою палатою бюджетних правопорушень та неефективного використання бюджетних коштів

трольно-аналітичних та експертних заходів виявлено, відповідно до статей 116 та 119 Бюджетного кодексу України, бюджетних правопорушень (незаконного, у тому числі нецільового), а також неефективного використання коштів державного бюджету України та державних позабюджетних фондів на загальну суму 10 млрд. 738.3 млн. гривень. Із цієї суми незаконне, у тому числі нецільове, використання коштів становить 6 млрд. 954.6 млн. грн., неефективне — 3 млрд. 783.7 млн. грн. (див. графік). А це — майже десята частина державного бюджету країни.

Не існує чітких однозначних правил, законів функціонування грошей і в межах однієї країни. Яскравим прикладом цього може бути частина зміна в Україні правил ввезення-вивезення іноземної валюти за кордон.

Нелогічним також є зв'язок при курсоутворенні гривні щодо долара США. Зважаючи на постійні декларації про європейські прагнення України, на мою думку, логічніше було б "прив'язати" національну валюту до євро, або до кошика резервних валют, або взагалі лібералізувати її. Прикладом може слугувати грошово-кредитна політика таких посткомуністичних країн, як Чехія, Польща, Угорщина, Словенія, які набули членства в ЄС. Жодна із цих країн не використовувала долар США як єдиний валютний орієнтир.

Особливу ж загрозу на сучасному етапі розвитку світової економіки містять у собі такі фактори, як емісія грошей та забезпечення емісії.

Емісію готівки здійснюють центральні банки, емісію безготівкових коштів — банківська система, емісію приватних грошей — комерційні структури. Останній вид грошової емісії є незаконним (оскільки емісія грошей є виключно правом держави), але сучасні високі технології дають змогу здійснювати її практично безкарно. Цей вид емісії виникає через неспроможність

центрального банку відстежувати рух грошових коштів, котрі проходять через сервери мобільних провайдерів, через численні інтернет-магазини. В результаті певні суми коштів не контролюються банківською системою, а отже, можлива мультиплікація незаконних коштів. І цей процес продовжує розвиватися.

Так, 12 лютого 2007 року Асоціація операторів мобільного зв'язку (GSMA), яка об'єднує операторів стандарту GSM, у співпраці з MasterCard (у якій беруть участь 25 тисяч банків) оголосила про розробку пілотної програми зі створення грошових переказів через стільникові телефони. Нова технологія покликана спростити відправлення грошей на транскордонному рівні і до 2012 року в чотири рази збільшити світовий обсяг грошових переказів. MasterCard і 19 операторів мобільного зв'язку з клієнтською базою 600 млн. осіб зі 100 країн світу вже почали випробувати електронну систему міжнародних грошових переказів. За повідомленнями учасників ринку, серед них найбільші міжнародні оператори мобільного зв'язку Vodafone, індійський Bharti Airtel, єгипетський Orascom Telecom, Cingular (США), Telecom Italia, міжнародний MTN і Turkcell.

Розробники проекту виходять з того, що з 6.5 млрд. людей на Землі менше 1 млрд. мають банківський рахунок, але у світі дуже поширені мобільні телефони (близько 2.5 млрд. штук). Нова система платежів дасть змогу пересилати гроші за невеликий відсоток "швидко і безпечно". В рамках проекту GSMA і MasterCard планується створити центр, який об'єднає роботу національних операторів і платіжних систем. Так, абоненти зможуть перераховувати гроші зі своїх мобільних рахунків, просто відіславши SMS на сервер MasterCard номер телефону і банківського рахунку одержувача. Зняти переказану суму можна буде і в банку чи банкоматі із застосуванням пластикової картки MasterCard.

За допомогою нового проекту

мобільні оператори і банки планують заробити на стрімкому зростанні світового ринку грошових переказів, який, за даними Світового банку, з 2000 по 2006 роки збільшився удвічі: з 132 млрд. до 268 млрд. доларів США. За прогнозами GSMA, проект дасть змогу до 2012 року вчетверо збільшити обсяг грошових переказів (до 1 трлн.) і приблизно удвічі — кількість їх користувачів (мінімум — до 1.5 млрд. людей). Учасники проекту не виключають, що до нього приєднається й Україна [2].

Останнє можна розглядати як виклик нової загрози національній і міжнародній безпеці у сфері економіки, як можливий новий прояв кіберзлочинності [3]. За прогнозами експертів ООН, у недалекому майбутньому світова економіка зіткнеться передусім зі зростанням економічної злочинності, пов'язаної із застосуванням прогресуючих у своєму розвитку фінансових схем і механізмів та сучасних технологій. Ось конкретний приклад такого прогнозу: FBI-2005 Computer Crime Survey повідомило, що лише 2005 року у США фірми зазнали збитків від кіберзлочинів на суму понад 67 млрд. доларів. (Ця сума більша, ніж бюджет України за останні роки). Дев'ять із десяти організацій зазнали протиправного впливу. За звітом британської дослідної компанії Get Safe Online, у 2006 році приблизно кожен десятий європеець, який користується системою Інтернет, став жертвою кіберзлочинців.

Керівники британської галузі телекомунікації доповнюють, що від інтернет-шахрайств у 2006 році потерпіли 3.5 млн. жителів Великобританії. Британські криміналісти зазначають, що свого часу резонансним і сенсаційним у світі було пограбування 2.5 млн. фунтів стерлінгів з поштового вагона потяга Глазго — Лондон. Нині ж "злочинами століття" не вважають навіть такі, як привласнення керівником однієї з британських державних компаній 500 млн. доларів [5].

Дослідники компанії Gartner підраховували, що лише традиційна он-лайн-комерція в Америці у 2006 році втратила 2 млрд. доларів через стурбованість користувачів стосовно безпеки здійснення електронних платежів.

Доволі неоднозначним економічним явищем є також поповнення персональних рахунків на мобільних телефонах. Фактично цей вид платежу є кредитно-депозитною формою розрахунків. З одного боку, клієнт кредитує провайдера мобільного оператора на невизначений строк під нульові відсотки. (Якщо близько 40 млн. осіб в Україні користуються мобільними телефонами

МАКРОЕКОНОМІКА

і припустимо, що кожен користувач має на рахунку 10 грн., то середньодобовий залишок на рахунку мобільних операторів становить 400 млн. грн.). З іншого — мобільний оператор залучає депозит “на вимогу” під нульові відсотки. Це питання безкоштовного кредитування і залучення депозитів потребує додаткового вивчення.

Простежити подальший шлях цих грошей дуже складно. Якщо кошти відразу ж потрапляють на банківський рахунок мобільного оператора, то вони не несуть у собі ніякої загрози для грошово-кредитної системи країни. У випадку, якщо ці грошові кошти надходять на небанківські рахунки (можливо, це особливі внутрікорпоративні рахунки), то їх подальший шлях відстежити неможливо. У випадку, коли за рахунок зазначених грошей надаються внутрікорпоративні (міжфілійні) кредити або споживчі кредити співробітникам, або здійснюється продаж мобільних послуг у кредит, тоді починає діяти процес грошово-кредитної мультиплікації. В результаті чого створюються нові гроші, які можна назвати приватними. Вони не контролюються центральним банком і нічим не забезпечені. Скільки таких грошей створено у світі — не відомо нікому.

На жаль, серед фахівців немає навіть єдиної термінології щодо їх визначення. Дехто називає такі гроші електронними, веб-мані, ір-, корпоративними, приватними тощо. Також не існує єдиного міжнародного законодавства щодо боротьби з незаконною мультиплікацією таких грошей.

Емісія готівкових коштів (банкнот і монет) центральним банком забезпечується його активами. Емісія безготівкових грошей банківською системою не забезпечена нічим. Ні золотовалютним запасом, ні національним багатством, ні ВВП випуск грошей законодавчо не забезпечується. Отже, перед економічними суб'єктами за втрати коштів унаслідок інфляції жоден фінансовий орган відповідальності не несе. І втрату півмільярда гривень у реальних доходах населення, викликаних підвищенням інфляції лише на один відсоток, держава не зобов'язана компенсувати [6]. Тобто ані центральний банк, який не виконав прогнозних значень інфляції, ані інший фінансовий орган не несе жодної вартісної відповідальності перед економічними суб'єктами, а отже, виходить, його ніщо не спонукає до боротьби з інфляцією. Хіба що міжнародний імідж.

Емісією безготівкових грошей, яка здійснюється банківською системою і регулюється центральним банком,

іноді можна маніпулювати в інтересах певних фінансових груп чи з політичною метою. Скажімо, в Україні, за результатами 2007 року, інфляція становила 16.6%. Це найвищий рівень за останні роки, водночас відбулося найбільше зростання готівкової грошової маси. При цьому Національний банк України, основною функцією якого відповідно до Конституції України є забезпечення стабільності грошової одиниці, в 2007 році **знизив** облікову ставку з 8.5 до 8%. Цей парадокс ані з точки зору монетарної, ані будь-якої іншої політики пояснити неможливо.

Надзвичайно велике зростання грошової маси в світі потребує розроблення нових теорій, підходів, законів. Можливо, не було помилкою минулих віків використання золота як грошей або хоча б часткового забезпечення їх емісії. Не виключено, що такий цивілізаційний поворот відбудеться вже в недалекому майбутньому.

Криза в іпотечному секторі банківської системи США, яка розпочалася в 2007 році і має міжнародний резонанс на всіх світових ринках, лише підтверджує неможливість довгострокового планування в грошово-кредитному секторі економіки. Саме тоді, коли більшість економістів вважала за панацею і з захопленням пропагувала інфляційне таргетування та принципи монетарної політики, проблема виникла в дещо іншому секторі, в сфері застави, котрий виявився незахищеним. Втрати від неможливості передбачити ризики можуть мати надзвичайно негативні наслідки для економік країн.

Сучасна система паперового і кре-

дитного обігу перебуває на межі великих потрясінь, наслідком яких може стати повільна або різка зміна сучасної грошової системи. Адже наведені в статті факти (такі, як поява нових форм грошей, нових видів розрахунків, часткова втрата контролю центральними банками за емісією грошей і проблема забезпечення їх емісії, розгул шахрайств у монетарній сфері) свідчать про системні проблеми. Як правило, кількість переходить у якість, а отже, слід бути готовими до народження нової грошової системи, яка повною мірою відповідатиме викликам сьогодення.

Література

1. Моисеев С.Р. *Международные валютно-кредитные отношения: Учебное пособие*. — М.: Дело и сервис, 2003. — 576 с.
2. Плахов А., Кутик М., Губарь Е. *Мобильные операторы метят в банкиры* // *Коммерсант*. — 2007. — № 22. — С. 8 // www.komersant.ua.
3. Цимбалюк В. *Кримінологічний аспект стратегії формування та розвитку електронного банкінгу* // *Боротьба з організованою злочинністю і корупцією (теорія і практика)*. — 2007. — № 15.
4. Савлук М. *Електронні гроші: сутність та порівняльний аналіз якісних властивостей* // *Вісник Національного банку України*. — 2004. — № 11. — С. 10—14.
5. *Интернет-новости киберсекьюриту* // <http://www.cyber security.ru>. — 26.03.2007 р.
6. Шаповалов А. *Системні особливості розвитку інфляційних процесів в Україні* // *Вісник Національного банку України*. — 2007. — № 12. — С. 3—7.
7. <http://www.bank.gov.ua>.

Туман осінній, тиша,
Срібних струн тремтіння у душі.

Фото **Леоніда Мілевського**

Слово – регіонам/

Конкурентні переваги банків

У статті виокремлено три основних напрями досягнення конкурентних переваг банків. Окреслено ключові проблеми формування конкурентного середовища та обґрунтовано необхідність формування ефективної корпоративної стратегії. Розглянуто проблему адекватної комплексної оцінки рівня розвитку банку за допомогою вибіркового дослідження таксономічним методом. Подано рекомендації щодо подолання розриву у рівнях розвитку.

Конкурентоспроможність національної економіки неможлива без сучасної ефективної фінансово-банківської системи, яка в ринковій економіці перебуває у подвійному становищі. Розвиваючись автономно, вона, проте, є часткою національної економіки і відображає всі процеси, що відбуваються в ній. Конкурентоспроможна банківська система сприяє ефективному економічному зростанню держави. І навпаки, слабка банківська система гальмує її подальший розвиток. У зв'язку з цим створення конкурентоспроможної банківської системи є одним із надзвичайно складних і важливих завдань реформ транзитивного періоду.

Значення банківської системи виявляється і в тому, що в умовах глобалізації їй належить провідна роль у світовій економіці. Банки стали перетворюватися з посередників у контролерів і регуляторів суспільного життя. Конкурентна боротьба на ринку фінансових послуг, обумовлена незамінністю грошей, набула ще більшої гостроти у сфері банківської справи. Унікальність характеру банківської конкуренції визначають її відмінні риси. Передусім це гроші, їх загальна еквівалентність, мобільність, віртуальність; специфіка самих банків, їх соціальна спрямованість; жорсткий контроль державних органів.

Висока інтенсивність конкуренції на ринку банківських послуг визначається специфікою ринку. Причинами її стали такі чинники [1]:

- ♦ інтернаціоналізація економічних процесів, яка супроводжується проникненням банків на зарубіжні ринки, та їх конкуренція з місцевими банками. Глобалізація банківської конкуренції;

- ♦ поява і розвиток практично в усіх країнах величезної кількості небанківських установ, що складають конкуренцію банкам;

- ♦ диверсифікація банківської індустрії. Розширення спектра послуг, котрі надаються банками;

- ♦ розвиток інформаційних техно-

логій і засобів комунікації на базі сучасної техніки;

- ♦ розвиток конкурентності всередині банківської системи, а також між банками і небанківськими інститутами.

Дослідники зазначають: у розвинутих країнах із ринковою економікою “вся приватна фінансово-кредитна сфера тисячами шляхів зростається зі сферою державних фінансів, що швидко розростається. В цій загальній фінансовій інтеграції виразно вимальовується володарююче і керівне ядро вже не у вигляді дуумвірату: монополістичного промислового та банківського капіталів, як було на початку століття, а як тріумвірату: банківський капітал плюс... промисловий капітал... плюс капітал... держави” [2]. Тобто конкуренція в банківській сфері не тільки взаємопов'язана з економікою, а й впливає як на внутрішню, так і на зовнішню політику держави.

Під конкурентоспроможністю банку розуміють властиву йому можливість надавати різноманітні високоякісні послуги з якнайменшими витратами [4]. Конкурентні переваги банку визначають матеріальні і нематеріальні активи, а також стратегічно важливі для банку сфери діяльності, які дають йому змогу обходити конкурентів. Конкурентні переваги можуть мати різноманітні форми. Серед них: імідж банку; висока якість послуг, що надаються; величина статутного капіталу й активів; наявність валютної або генеральної ліцензії; стійка клієнтура; кореспондентська мережа; система розрахунків і спектр послуг, що надаються; наявність філійної мережі і перспективи її розширення; дієва реклама; кваліфікація працівників, грамотний менеджмент, накопичений досвід роботи тощо.

Можна виділити три основні напрями досягнення конкурентних переваг: це диференціація здійснюваної діяльності, розширення спектра банківських послуг, що надаються, і зменшення витрат.

Перше означає опанування свого

сегмента ринку (кола клієнтів), розвиток послуг, орієнтованих на своїх клієнтів, формування стійких споживачьких переваг. М.Портер визначає таку спеціалізацію, як “позиціонування на основі потреб” [1].

До **другого напрямку** належить підвищення якості банківського продукту, створення у клієнта відчуття унікальності послуги, що йому надається. Маємо на увазі: репутацію і місце розташування банку; зручність і швидкість обслуговування; врахування побажань клієнта; нові види послуг; ексклюзивні ціни; час роботи банку; кваліфікацію обслуговуючого персоналу; якість консультування, особисту увагу, ввічливість персоналу. Асортимент додаткових послуг формується в міру розвитку банку за рахунок запровадження модифікованих або заміни існуючих послуг. Поліпшення якості обслуговування клієнтів банку приводить до трьох основних результатів:

- ♦ збільшення лояльності наявних клієнтів, зниження рівня втрати їх кількості — клієнти залишаються з банком довше;

- ♦ збільшення “частки гаманця” клієнта в даному банку — клієнт витрачає більше;

- ♦ залучення нових клієнтів — завдяки усним рекомендаціям, які роблять задоволені банком клієнти.

Зрештою, все це означає досягнення головного результату — збільшення прибутку банку в довгостроковій перспективі [5].

Основним елементом **третього напрямку** досягнення конкурентних переваг є цінова політика банку. Її об'єктами є процентні ставки, тарифи, комісійні, премії, знижки, а також мінімальний розмір внеску. У міру розвитку ринкових відносин роль ціни як основного аргументу в боротьбі за клієнта послаблюється, і вона поступається місцем неціновим чинникам: іміджу, сервісу, рекламі, проте в умовах трансформаційного періоду цей чинник є найважливішим засобом конкурентної боротьби. Зниження тарифів при наданні послуг дуже привабливі для клієнтів і посилюють конкурентні переваги банків, сприяють розширенню його клієнтури, підвищенню конкурентоспроможності і зростанню фінансових результатів. Боротьба за споживача приводить до зниження ставок і тарифів, зменшення витрат, поліпшення якості і різноманітності послуг, що надаються. Таким чином, конкуренція на ринку банківських послуг має виражений соціальний характер, обумовлений багатоманітністю чинників, що в орбіту

БАНКИ УКРАЇНИ

банків залучені як юридичні особи, так і більшість громадян.

В Україні становлення повноцінної ринково орієнтованої банківської системи ускладнюється процесом інтеграції країни в світову економіку, глобалізацією та лібералізацією руху капіталу і ринків фінансових послуг [6, 7]. Для зовнішньої конкурентоспроможності банківської системи необхідне середовище усередині країни, яке стимулює її розвиток і наближення до міжнародних стандартів діяльності в частині достатності капіталу, якості активів, рівня менеджменту, бухгалтерського обліку, накопичення і передачі інформації, вдосконалення банківської статистики. Для забезпечення стійкості і надійності банківської системи необхідна відповідна законодавча база, структурні реформи і послідовні кроки щодо впровадження міжнародних стандартів. Для інтеграції в світову вітчизняна банківська система повинна стати прозорою, стабільною і привабливою для всіх суб'єктів ринку.

Наступним кроком інтеграції є експорт банківських послуг, тобто вихід банків на зовнішні ринки. При загальній глобалізації бізнесу банки як невід'ємна складова економіки не можуть замикатися в національних межах. Проте це може відбуватися, коли внутрішній ринок країни достатньо насичений, а національні банки займають міцну позицію на фінансовому ринку і можуть бути конкурентами іноземних банків. І тут важлива корпоративна стратегія розвитку банку, його конкурентні переваги.

Ефективна корпоративна стратегія може бути представлена як інтегрована система, в якій усі елементи узгоджені між собою. Тоді система в цілому створюватиме вартість, їй не загрожуватимуть внутрішні суперечки. Трикутник корпоративної стратегії враховує таку логіку. П'ять елементів його — бачення, ціль, завдання, ресурси, бізнеси й організація — формують основу корпоративної стратегії. Для досягнення максимального ефекту кожен із елементів має залежати від інших факторів і підтримувати їх, працювати узгоджено. Тоді стратегія буде внутрішньо послідовною [8].

Обрання стратегії і конкурентні переваги перебувають у залежності від рівня розвитку економічного об'єкта. Визначення цього рівня — складне питання. Є різні підходи до його вирішення. Найчастіше це робиться шляхом упорядкування (ранжування) об'єктів за значенням показника, який обрано для порівняння. Якщо показник один — проблема визначення рівня розвитку об'єктів не

є складною, якщо показників декілька — з її вирішенням виникають труднощі. Щоб їх подолати, для комплексної оцінки рівня розвитку банку і визначення його позиції відносно конкурентів було обрано *таксономічний метод* [9]. Він дає змогу здійснювати багатомірну оцінку рівня розвитку економічних об'єктів на основі комплексу показників, обраних для їх характеристики. Реалізується таксономічний метод за такими етапами.

Етап 1. Визначення показників, що характеризують рівень розвитку об'єкта. Для цього доцільно використовувати офіційні дані, доступні з відкритих джерел інформації, наприклад, щорічні або щоквартальні дані про структуру активів, пасивів і фінансові результати діяльності банків, які публікуються в журналі “Вісник НБУ” і дають досить повну внутрішню характеристику рівня розвитку банків.

Етап 2. Формування вихідних даних за показниками-характеристиками рівня розвитку банків у вигляді матриці X .

Етап 3. Розрахунки узагальнюючих статистичних показників (середніх, дисперсії, середньоквадратичних відхилень та інших) для кожного показника-характеристики банку.

Етап 4. Стандартизація значень показників-характеристик і формування відповідної матриці Z .

Етап 5. Визначення напрямів бажаної зміни показників-характеристик банків (максимізація, мінімізація або офіційно встановлене нормативне значення, знаходження бажаних (еталонних) значень показників і формування еталонного вектора розвитку банків P_0 , до якого відносять найкращі значення показників).

Етап 6. Визначення квадратичних відхилень стандартизованих значень показників-характеристик від еталонних значень і розрахунок комплексного показника рівня розвитку банку таксономічним методом.

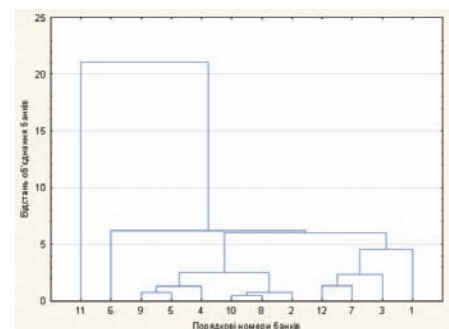
Рівень розвитку банку — економічна категорія, що використовується для характеристики його відносного становища у ринковому середовищі. Щоб визначити це становище, потрібен комплекс різноманітних кількісних і якісних показників, які характеризують різні аспекти діяльності банків. Формування такого комплексу показників потребує спеціальних теоретичних та практичних досліджень. За попередніми результатами на підставі інформації, яка регулярно оприлюднюється у “Віснику НБУ”, було вирішено, що рівень розвитку банків можна доволі повно охарактеризувати за допо-

могою активів (X_1), зобов'язань (X_2), капіталу та фінансових результатів (X_3), що формують матрицю $X = (X_1, X_2, X_3)$, елементами якої є:

Активи:	X_1
1. Кошти в НБУ та готівкові кошти	X_{11}
2. Кошти в банках	X_{12}
3. Портфель цінних паперів	X_{13}
4. Кредитний портфель	X_{14}
5. Основні засоби та нематеріальні активи	X_{15}
6. Інші активи	X_{16}
Зобов'язання:	X_2
1. Кошти банку	X_{21}
2. Кошти клієнтів	X_{22}
3. Ощадні сертифікати	X_{23}
4. Боргові цінні папери	X_{24}
5. Нараховані витрати	X_{25}
6. Інші зобов'язання	X_{26}
Капітал:	X_3
1. Статутний капітал	X_{31}
2. Емісійні різниці	X_{32}
3. Резерви, капіталізовані дивіденди	X_{33}
4. Резерв переоцінки	X_{34}
5. Прибуток минулих років	X_{35}
6. Прибуток поточного року (фінансовий результат)	X_{36}

Розрахунки багатомірного показника рівня розвитку об'єктів слід виконувати за однорідною вибіркою. За умов правильного використання вибіркового методу дослідження вважається потужним інструментарієм отримання знань і даних про банківську систему України, який можна використовувати як з індикативно-діагностичною, так і з експертною метою [10]. Для дослідження було відібрано 12 банків харківського регіону, з яких 11 належать до VI групи і один (Укрсиббанк) — до I групи за класифікацією НБУ. Однорідність вибірки було перевірено методами кластерного аналізу і програ-

Графік 1. Розподіл банків харківського регіону за однорідними групами

Примітка. 1 — “Базис”; 2 — “Грант”; 3 — “Європейський”; 4 — Земельний банк; 5 — “Золоті ворота”; 6 — Інпромбанк; 7 — Мега-банк; 8 — “Меркурій”; 9 — Реал-банк; 10 — Регіон-банк 11 — Укрсиббанк; 12 — Факторіал-банк.

ми Statistica 6.1. На графіку 1 у вигляді дендрограми наведено результат групування (кластеризації) банків харківського регіону методом ієрархічної класифікації. Групування проводилося на підставі стандартизованих значень показників, обраних для визначення рівнів розвитку банків. За правило об'єднання взято метод Варда, мірою близькості об'єктів обрано Евклідову відстань.

Наочно бачимо, що вибірка не є однорідною: Укрсиббанк не включений до однорідних груп, які створювалися іншими банками регіону на підставі значень усіх показників, що досліджувалися. У зв'язку з цим Укрсиббанк було вилучено і для дослідження рівнів розвитку відібрано 11 банків харківського регіону. В свою чергу вони утворюють дві підгрупи приблизно однакові за дисперсією показників. У першу входять Інпромбанк, Реал-банк, "Золоті ворота", Земельний банк, Регіон-банк, "Меркурій" та "Грант", у другу – Факторіал-банк, Мегабанк, "Європейський" та "Базис".

Визначення рівнів розвитку за однорідною вибіркою починається зі стандартизації вихідних даних. У нашому випадку ці дані характеризували фінансовий стан банків на 01.01.2005 р., 01.01.2006 р. і 01.01.2007 р. Як приклад у таблиці 1 наведено результати розрахунків стандартизованих значень $Z = (Z_1, Z_2, Z_3)$ за даними вихідних показників-характеристик X .

На підставі стандартизованих значень для кожного моменту спостереження було розраховано рівні розвитку банку за розміром і структурою активів (D_a), зобов'язань (D_z) і капіталу (D_k). Приклад розрахунку рівня розвитку банку за розміром і структурою активів на 01.01.2007 р. наведено в таблиці 2. В останньому стовпчику цієї таблиці значення показника D_{aj} характеризують рівень розвитку банку з номером j за активами. Банк, у якого найбільше значення показника $D_{aj} = 0.686$, має найвищий рівень розвитку, решта банків упорядковується за рівнем розвитку відповідно за значенням показника D_{aj} . На підставі значень рівнів розвитку банків за активами, зобов'язаннями і капіталом у різні моменти спостережень було встановлено тенденції зміни цих показників, які в подальшому враховувалися під час прогнозування рівнів розвитку банків регіону.

Графічне уявлення про рівні розвитку банків за активами (D_a), зобов'язаннями (D_z) і капіталом (D_k), а також зв'язок між ними дають поверхні розміщення банків за цими факторами (див. графік 2).

Таблиця 1. Показники фінансового стану банків харківського регіону на 01.01.2007 р. (стандартизовані значення¹)

Назви банківських установ	Z_1	Z_2	Z_3	Z_4	Z_5	Z_6
Активи банків						
1. "Базис"	1.644	0.183	-0.698	0.497	1.185	1.493
2. "Грант"	-0.751	-0.960	-0.611	-0.591	-0.739	-0.582
3. "Європейський"	-0.711	1.992	-0.220	0.355	0.937	-0.064
4. Земельний банк	-0.392	0.132	-0.067	-0.724	-1.267	-0.699
5. "Золоті ворота"	0.207	-0.772	-0.220	0.710	-1.019	-0.582
6. Інпромбанк	1.085	-0.858	-0.698	-1.268	0.564	-0.712
7. Мегабанк	1.405	1.514	1.064	2.055	0.875	0.325
8. "Меркурій"	-0.472	-0.653	-0.133	0.266	0.409	-0.193
9. Реал-банк	-1.270	0.388	-0.328	-1.050	-1.081	-0.582
10. Регіон-банк	-0.991	-0.926	-0.698	-0.904	-0.957	-0.673
11. Факторіал-банк	0.247	-0.039	2.609	0.654	1.092	2.271
Максимальне значення	1.644	1.992	2.609	2.055	1.185	2.271
Мінімальне значення	-1.270	-0.960	-0.698	-1.268	-1.267	-0.712
Еталонне значення (Z_{0j})	1.644	1.992	2.609	2.055	1.185	2.271
Зобов'язання банків						
1. "Базис"	-0.033	0.488	2.982	-0.495	1.150	-0.243
2. "Грант"	-0.688	-0.886	-0.347	-0.495	-1.031	-0.361
3. "Європейський"	2.843	-0.047	0.142	2.615	0.278	-0.354
4. Земельний банк	-0.265	-0.865	-0.347	-0.495	-0.813	-0.369
5. "Золоті ворота"	-0.752	0.371	-0.347	-0.495	-0.595	-0.324
6. Інпромбанк	-0.392	0.225	-0.347	1.060	-1.031	2.998
7. Мегабанк	0.031	1.887	-0.347	0.283	1.586	0.001
8. "Меркурій"	-0.223	0.074	-0.347	-0.495	0.932	-0.302
9. Реал-банк	0.390	-1.275	-0.347	-0.495	-1.031	-0.369
10. Регіон-банк	-0.583	-1.179	-0.347	-0.495	-0.377	-0.361
11. Факторіал-банк	-0.329	1.206	-0.347	-0.495	0.932	-0.317
Максимальне значення	2.843	1.887	2.982	2.615	1.586	2.998
Мінімальне значення	-0.752	-1.275	-0.347	-0.495	-1.031	-0.369
Еталонне значення (Z_{0j})	2.843	1.887	2.982	-0.495	-1.031	-0.369
Капітал банків						
1. "Базис"	-0.796	-0.354	0.371	1.231	-0.783	0.665
2. "Грант"	-0.796	-0.354	0.201	0.248	-0.783	-1.243
3. "Європейський"	-0.073	-0.029	-0.479	0.685	1.629	0.983
4. Земельний банк	0.692	-0.138	-0.734	-1.062	1.974	-0.289
5. "Золоті ворота"	0.564	-0.354	-0.734	-1.062	-0.439	-0.925
6. Інпромбанк	-0.626	2.997	0.201	-1.062	0.251	0.029
7. Мегабанк	2.392	-0.354	2.752	1.013	-0.439	1.937
8. "Меркурій"	-0.413	-0.354	-0.564	-0.189	-0.783	0.029
9. Реал-банк	0.182	-0.354	-0.139	-0.953	0.595	-1.243
10. Регіон-банк	-1.263	-0.354	-0.734	-0.407	-0.439	0.665
11. Факторіал-банк	0.139	-0.354	-0.139	1.559	-0.783	-0.607
Максимальне значення	2.392	2.997	2.752	1.559	1.974	1.937
Мінімальне значення	-1.263	-0.354	-0.734	-1.062	-0.783	-1.243
Еталонне значення (Z_{0j})	2.392	-0.354	-0.734	-1.062	1.974	1.937

На графіку 2 наведено побудовану програмою Statistica 6.1 за даними таблиці 2 поверхню рівнів розвитку банків регіону у тривимірному просторі, де за віссю Z показано рівень розвитку банків за розміром і структурою активів (D_a), за віссю X – рівень розвитку за капіталом (D_k), за віссю Y – рівень розвитку за зобов'язаннями (D_z).

¹ Стандартизоване значення є результатом ділення різниці між фактичним і середнім значенням вихідного показника характеристики на його середньоквадратичне значення.

Завдяки цьому розміщення банків у просторі факторів розвитку стає більш рельєфним, і можна бачити, що у найвищій точці зображеної на графіку поверхні знаходяться банки "Базис" (точка 1) і Факторіал-банк (точка 11).

Якщо перейти від тривимірного до двовимірного зображення рівнів розвитку, спроектувавши поверхню на площину координат X та Y , то за допомогою графіка 3 отримуємо нові відомості.

БАНКИ УКРАЇНИ

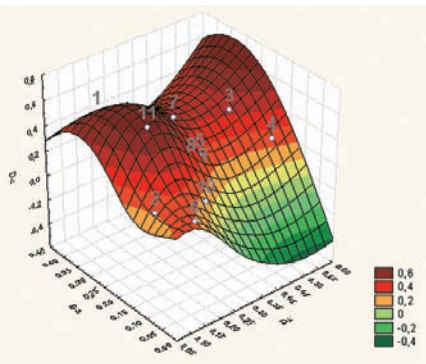
Таблиця 2. Розрахунок рівня розвитку банків за розміром і структурою активів (D_a) *

За станом на 01.01.2007 р.

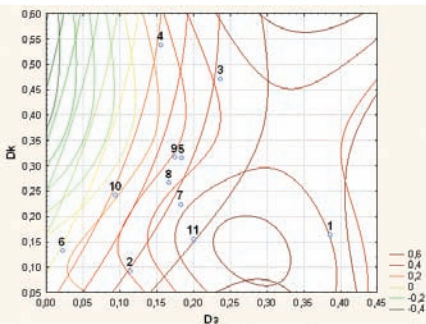
Банківські установи (i)	Квадрати відхилень Z_{0j} від еталонних значень Z_{0j} $(D_{ij} = Z_{ij} - Z_{0j})^2$						Сума ΣD_{ij}	$C_{i0} =$ $(\Sigma D_{ij})^{1/2}$	$(C_{i0} - C_{0cp})^2$	Рівень розвитку	
	D_1	D_2	D_3	D_4	D_5	D_6				$d_i^* = C_{i0}/C_o$	$D_i = 1 - C_{i0}/C_o$
1. “Базис”	0.000	3.271	10.936	2.425	0.000	0.606	17.238	4.152	1.218	0.509	0.491
2. “Грант”	5.738	8.713	10.368	7.001	3.704	8.142	43.667	6.608	1.830	0.811	0.189
3. “Європейський”	5.549	0.000	7.999	2.888	0.062	5.450	21.948	4.685	0.326	0.575	0.425
4. Земельний банк	4.146	3.459	7.161	7.720	6.014	8.822	37.322	6.109	0.729	0.750	0.250
5. “Золоті ворота”	2.066	7.641	7.999	1.807	4.858	8.142	32.512	5.702	0.199	0.700	0.300
6. Інпромбанк	0.312	8.119	10.936	11.042	0.385	8.899	39.694	6.300	1.092	0.773	0.227
7. Мегабанк	0.057	0.228	2.386	0.000	0.096	3.785	6.553	2.560	7.266	0.314	0.686
8. “Меркурій”	4.477	6.995	7.515	3.201	0.602	6.073	28.863	5.372	0.014	0.659	0.341
9. Реал-банк	8.494	2.572	8.626	9.642	5.135	8.142	42.612	6.528	1.619	0.801	0.199
10. Регіон-банк	6.943	8.513	10.936	8.752	4.588	8.668	48.401	6.957	2.895	0.854	0.146
11. Факторіал-банк	1.953	4.123	0.000	1.963	0.009	0.000	8.047	2.837	5.850	0.348	0.652
Сума (ΣD_{ij})	39.736	53.635	84.862	56.443	25.453	66.729	326.858	57.810	23.037		
$b_{j0} = (\Sigma D_{ij})^{1/2}$	6.304	7.324	9.212	7.513	5.045	8.169	Середнє $C_{0cp} = 5.255$				
Середнє: $b_{jcp} = (\Sigma D_{ij})/N$	7.261						Еталон $C_0 = C_{0cp} + 2 * \text{sqrt}(\text{Sum} C_{i0}/n) = 8.150$				
$(b_{j0} - b_{jcp})^2$	0.917	0.004	3.807	0.063	4.910	0.824					
$\Sigma (b_{j0} - b_{jcp})^2$	10.525										
Кількість банків $N = 11$											

* Позначення статистичних показників зроблено відповідно до праці В.Плюта: Сравнительный многомерный анализ в экономических исследованиях: Методы таксономии и факторного анализа / Пер. с польского. – М. Статистика, 1980. – 151 с.

Графік 2. Розміщення банків регіону у просторі трьох факторів: рівнів розвитку активів – D_a (вісь Z), капіталу – D_k (вісь X) та зобов'язань – D_3 (вісь Y)

Графік 3. Карта ліній рівня для таксономічних показників розвитку банків харківського регіону

Примітка до графіка 3:

Показники	Порядкові номери банків										
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
D_a	0.4906	0.1892	0.4252	0.2504	0.3004	0.2269	0.6859	0.3408	0.199	0.1464	0.6519
D_3	0.3858	0.1136	0.2365	0.1554	0.1837	0.0217	0.1824	0.1665	0.1746	0.094	0.1998
D_k	0.1641	0.0927	0.4717	0.5383	0.3153	0.1331	0.224	0.2667	0.3171	0.2427	0.1559

мості про зв'язок між рівнями розвитку банку за активами, зобов'язаннями і капіталом.

Зазначимо, що на графіку 3 координати кожної точки визначаються квадратичною залежністю такого виду:

$$D_a^* = 0.2231 + 3.152 \times D_0 - 1.4592 \times D_k - 5.842 \times D_3^2 + 0.672 \times D_k^2 + 2.7895 \times D_3 \times D_k.$$

Тобто можна стверджувати, що залежність рівня розвитку активів (D_a^*) від рівня розвитку зобов'язань (D_3) і капіталу (D_k) банку є нелінійною з додатнім ефектом взаємодії цих аргументів ($D_3 \times D_k$). Оскільки активи, зобов'язання і капітал – це взаємопов'язані характеристики, було досліджено залежності рівня розвитку капіталу від рівнів розвитку активів і зобов'язань, а також рівня розвитку зобов'язань від рівнів розвитку активів і капіталу. Ці залежності також включають ефект взаємодії аргументів моделі:

$$D_k^* = -0.2756 + 1.8956 \times D_a + 3.1635 \times D_0 - 1.678 \times D_a^2 - 3.4914 \times D_3^2 - 4.0778 \times D_a \times D_3;$$

$$D_3^* = -0.3008 + 0.6612 \times D_k + 2.1393 \times D_a - 0.3954 \times D_k^2 - 1.9065 \times D_a^2 - 1.3721 \times D_k \times D_a.$$

Завдяки методам таксономії первинні 18 показників, що характеризували банки, було зведено до трьох факторів – рівнів розвитку банку за розміром і

структурою активів (D_a), зобов'язань (D_3) і капіталу (D_k). Враховуючи малий розмір вибірки, це дає змогу провести вивчення їх зв'язку з фінансовим результатом діяльності банку². Якщо виходити з гіпотези, що між фінансовим результатом і зазначеними факторами існує тільки лінійний зв'язок, то за даними на 01.01.2005 р. цей зв'язок характеризується коефіцієнтом множинної кореляції +0.65, за даними на 01.01.2006 р. – (+0.61) і за даними на 01.01.2007 р. – (+0.57). Тобто зв'язок між досліджуваними показниками є, але його сила для обраної форми зв'язку не є достатньою для побудови і практичного використання отриманих регресійних моделей.

З метою отримання практично значущих результатів необхідні поглиблені дослідження в цьому напрямі. Тому було висунуто гіпотезу: якщо розмірність вибірки ($n = 11$) не дає змоги будувати значущі трьохфакторні регресійні моделі, то доцільно замість трьох показників рівнів розвитку банку за розміром і структурою активів (D_a), зобов'язаннями (D_3) і капіталом (D_k), визначити один комплексний показник за всіма вихідними показниками $X = (X_1, X_2, X_3)$.

З метою комплексної оцінки конкурентного становища банків на відповідному ринку регіону було розрахо-

² Щорічні дані мали 18 показників, які характеризували кожний з 11 банків регіону, тобто кількість факторів у вибірці набагато більша від кількості спостережень. За таких умов неможливо виконати якісний аналіз зв'язків між факторами.

Таблиця 3. Комплексні показники рівня розвитку банків харківського регіону

За станом на 01.01.2007 р.		
Банк	Рівень розвитку $d_i = 1 - C_{io}/C_o$	Місце за комплексним показником рівня розвитку
1. Мегабанк	0.32	1–2
2. “Європейський”	0.32	1–2
3. “Базис”	0.30	3
4. Факторіал-банк	0.29	4
5. Земельний банк	0.21	5
6. “Золоті ворота”	0.20	6–7
7. “Меркурій”	0.20	6–7
8. Реал-банк	0.14	8
9. Регіон-банк	0.07	9
10. “Грант”	0.06	10–11
11. Інпромбанк	0.06	10–11

вано загальні щорічні рівні розвитку банків на підставі 17 показників, які характеризують розміри і структуру активів (6 показників), зобов'язань (6 показників) і капіталу (5 показників, без урахування фінансового результату) кожного банку. Результати розрахунків комплексних показників рівня розвитку банків за даними за станом на 01.01.2007 р. подано у таблиці 3.

На підставі даних таблиці 3 за комплексним показником рівня розвитку таксономічного типу можна визначити резерви підвищення рівня розвитку банків відносно еталону. Наприклад, для Мегабанку резерв становить $1 - 0.32 = 0.68$. Подолання розриву у рівні розвитку потребує від банків певних практичних заходів.

Дослідженням встановлено також зв'язок між фінансовим результатом і комплексним показником рівня розвитку банку (за умови гіпотези лінійного зв'язку). Коефіцієнт парної кореляції залежно від моменту спостереження (на 01.01.2005 р., 01.01.2006 р. та 01.01.2007 р.) становив від 0.56 до 0.63. Об'єднання моментних вибірок в одну з подальшим дослідженням зв'язків між показниками не посилює їх.

Наявність позитивних результатів дослідження показників рівня розвитку банків таксономічного типу та їх впливу на фінансові результати діяльності банку і становить у ринковому середовищі заохочує до проведення досліджень за наведеною методикою з використанням даних усіх банків України. Крім того, доцільно подальші дослідження перемістити у площину аналізу нелінійних зв'язків між показниками.

Банки повинні прагнути випередити конкурентів у змаганні за “органічне” розширення бізнесу в усіх основних сегментах ринку і спрямувати зусилля на збільшення (або хоча б консолідацію) своєї ринкової частки. Од-

ним із першочергових стратегічних завдань є диверсифікація клієнтської бази і продуктового ряду. Причому останнім часом це в основному стосується обслуговування населення, малого і середнього бізнесу. Зважаючи на те, що клієнтура стає дедалі вимогливішою, а конкуренція зростає, ще одним важливим завданням є підвищення якості послуг. Про “дорослішання наших банків” може свідчити посилення ролі стратегічного довгострокового планування, розширення горизонту фінансових інститутів, опора на конкретні стратегії [3]. Швидке нарощування бізнесу — це найважливіше завдання, а також найбільш чітко сформульований і послідовно виконуваний елемент стратегій банків. Це є важливим чинником забезпечення довготривалої стійкості і рентабельності банківської діяльності.

Література

1. Портер М. Э. Конкуренция / Пер с англ. — М.: Изд. Дом “Вильямс”, 2001. — 495 с.
2. Проблемы исследования современного финансового капитала // Под. ред. А.В.Аникина и С.В.Пятенко. — М.: Экономика, 1989. — 327 с.
3. Сайденов А. Банки должны неуклонно наращивать конкурентные преимущества <http://www.kisi.kz/site.html?id=4088>.
4. Святов С.А. Конкурентоспособность национальной банковской системы // Проблемы современной экономики. — 2007. — № 1(21) // <http://www.m-economy.ru/number.php3>.
5. Система обработки жалоб (service recovery system) в сфере банковских услуг // <http://crm-jam.com/2007/07/25/crm-srs-article>.
6. Корнєєв В. Конкурентоспроможність банків України в умовах лібералізації ринків фінансових послуг // Вісник Національного банку України. — 2007. —

№ 11 (141). — С. 14–17.

7. Лютий І., Юрчук О. Конкурентоспроможність банків в умовах глобалізації та лібералізації руху капіталу // Вісник Національного банку України. — 2006. — № 11 (129). — С. 18–25.

8. Коллис Давид Дж., Монтгомери Синтин А. Корпоративная стратегия. Ресурсный поход. — М.: ЗАО “Олимп-Бизнес”, 2007. — 400 с.

9. Плюта В. Сравнительный многомерный анализ в экономических исследованиях: Методы таксономии и факторного анализа / Пер. с польского — М.: Статистика, 1980. — 151 с.

10. Черняк О., Камінський А. Методика вибіркового дослідження у банківській системі України // Вісник Національного банку України. — 2006. — № 8 (126). — С. 14–19.

Олександр Тищенко,

заступник директора з науки Науково-дослідного центру індустріальних проблем розвитку Національної академії наук України (м. Харків). Доктор економічних наук, професор.

Галина Азаренкова,

заступник директора Харківського інституту банківської справи Університету банківської справи НБУ. Доктор економічних наук, доцент.

Володимир Сословський,

доцент кафедри фінансів Харківського інституту банківської справи Університету банківської справи НБУ. Кандидат економічних наук.

УТИЛІЗАЦІЯ ПЕРСОНАЛЬНИХ КОМП'ЮТЕРІВ

МП “СОЛЯРИС”

приймає в переробку морально застарілі:

- персональну (IBM PC) техніку;
- оргтехніку;
- АТС та мобільні телефони;
- прилади, блоки, комплектуючі.

Тел. (044) 585-88-01; 585-88-02

Факс (044) 585-88-00

e-mail: solyaris@solyaris.com.ua

www.solyaris.com.ua

Ліцензії № 344235, № 344236,
№ 344237 Мінфіну України
Ліцензії № 270922, № 270935
Мінпромполітики України

БАНКИ УКРАЇНИ

ЕКСКЛЮЗИВ/

Основні показники діяльності банків України на 1 серпня 2008 року

№ п/п	Назва показника	01.01. 2002 р.	01.01. 2003 р.	01.01. 2004 р.	01.01. 2005 р.	01.01. 2006 р.	01.01. 2007 р.	01.01. 2008 р.	01.08. 2008 р.
1	Кількість зареєстрованих банків	189	182	179	181	186	193	198	197
2	Вилучено з Державного реєстру банків (з початку року)	9	12	8	4	1	6	1	6
3	Кількість банків, що перебувають у стадії ліквідації	35	24	20	20	20	19	19	15
4	Кількість діючих банків	152	157	158	160	165	170	175	180
4.1	Із них: з іноземним капіталом;	21	20	19	19	23	35	47	49
4.1.1	у тому числі зі 100-відсотковим іноземним капіталом	6	7	7	7	9	13	17	18
5	Частка іноземного капіталу в статутному капіталі банків, %	12.5	13.7	11.3	9.6	19.5	27.6	35.0	37.2
Активи, млн. грн.									
1	Загальні активи (не скориговані на резерви за активними операціями)	50 785	67 774	105 539	141 497	223 024	353 086	619 004	741 830
1.1	Чисті активи (скориговані на резерви за активними операціями)	47 591	63 896	100 234	134 348	213 878	340 179	599 396	716 939
2	Високоліквідні активи	7 744	9 043	16 043	23 595	36 482	44 851	63 587	69 430
3	Кредитний портфель	32 097	46 736	73 442	97 197	156 385	269 688	485 507	592 495
3.1	У тому числі: кредити, надані суб'єктам господарювання;	26 564	38 189	57 957	72 875	109 020	167 661	276 184	340 237
3.2	кредити, надані фізичним особам	1 373	3 255	8 879	14 599	33 156	77 755	153 633	195 636
4	Довгострокові кредити	5 683	10 690	28 136	45 531	86 227	157 224	291 963	359 531
4.1	У тому числі довгострокові кредити, надані суб'єктам господарювання	5 125	9 698	23 239	34 693	58 528	90 576	156 355	187 509
5	Проблемні кредити (прострочені та сумнівні)	1 863	2 113	2 500	3 145	3 379	4 456	6 357	9 405
6	Вкладення в цінні папери	4 390	4 402	6 534	8 157	14 338	14 466	28 693	32 519
7	Резерви за активними операціями банків	3 194	3 905	5 355	7 250	9 370	13 289	20 188	25 641
	Відсоток виконання формування резерву	85.4	93.3	98.2	99.7	100.05	100.1	100.04	100.05
7.1	У тому числі резерв на відшкодування можливих втрат за кредитними операціями	2 963	3 575	4 631	6 367	8 328	12 246	18 477	23 272
Пасиви, млн. грн.									
1	Пасиви, всього	47 591	63 896	100 234	134 348	213 878	340 179	599 396	716 939
2	Власний капітал	7 915	9 983	12 882	18 421	25 451	42 566	69 578	87 713
2.1	У тому числі: сплачений зареєстрований статутний капітал	4 575	6 003	8 116	11 648	16 144	26 266	42 873	57 971
2.2	частка капіталу в пасивах	16.6	15.6	12.9	13.7	11.9	12.5	11.6	12.2
3	Зобов'язання банків	39 676	53 913	87 352	115 927	188 427	297 613	529 818	629 226
3.1	У тому числі кошти суб'єктів господарювання	15 653	19 703	27 987	40 128	61 214	76 898	111 995	133 016
3.1.1	із них строкові кошти суб'єктів господарювання	4 698	6 161	10 391	15 377	26 807	37 675	54 189	67 382
3.2	Кошти фізичних осіб	11 165	19 092	32 113	41 207	72 542	106 078	163 482	196 267
3.2.1	із них строкові кошти фізичних осіб	8 060	14 128	24 861	33 204	55 257	81 850	125 625	152 521
Довідково									
1	Регулятивний капітал, млн. грн.	8 025	10 099	13 274	18 188	26 373	41 148	72 265	92 675
2	Адекватність регулятивного капіталу (H2)	20.69	18.01	15.11	16.81	14.95	14.19	13.92	13.67
3	Доходи, млн. грн.	8 583	10 470	13 949	20 072	27 537	41 645	68 185	58 393
4	Витрати, млн. грн.	8 051	9 785	13 122	18 809	25 367	37 501	61 565	53 175
5	Результат діяльності, млн. грн.	532	685	827	1 263	2 170	4 144	6 620	5 218
6	Рентабельність активів, %	1.27	1.27	1.04	1.07	1.31	1.61	1.50	1.38
7	Рентабельність капіталу, %	7.50	7.97	7.61	8.43	10.39	13.52	12.67	11.45
8	Чиста процентна маржа, %	6.94	6.00	5.78	4.90	4.90	5.30	5.03	5.05
9	Чистий спред, %	8.45	7.20	6.97	5.72	5.78	5.76	5.31	5.06

На замовлення "Вісника НБУ" матеріал підготовлено працівниками управління аналізу діяльності системи банків департаменту нормативно-методологічного забезпечення банківського регулювання та нагляду Національного банку України.

Портфельне інвестування/

Міжнародне портфельне інвестування в контексті фінансової глобалізації

**Юрій
Уманців**

Доцент Київського національного торговельно-економічного університету. Кандидат економічних наук

**Вадим
Ємець**

Головний спеціаліст відділу стратегії розвитку ринків фінансових послуг Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України

У статті досліджено вплив процесів фінансової глобалізації на перспективи міжнародного портфельного інвестування. Розглянуто фактори, що спричиняють кореляцію між дохідностями цінних паперів як у межах певної національної економіки, так і на міжнародному рівні. Оцінено можливості, які надає міжнародне портфельне інвестування, порівняно з портфельним інвестуванням, що спрямовується лише в цінні папери, емітовані суб'єктами однієї країни. Крім того, у статті досліджено перспективи розвитку портфельного інвестування в Україні.

Сучасні процеси фінансової глобалізації мають вплив на всі сфери життя суспільства, а особливо — на економічну. Основою процесів фінансової глобалізації є зростання обсягів міжнародних грошових і товарних потоків в усіх їх формах та проявах.

Незважаючи на дискусійність питання щодо наслідків впливу фінансової глобалізації на світову економіку, не викликають сумнівів стержневі категорії, на основі вимірювання яких можна виявити інтенсивність процесів фінансової глобалізації. Серед таких категорій слід виділити: кредитні кошти, що мають міжнародний характер, міжнародні прямі інвестиції, а також міжнародні портфельні інвестиції. Цікаво, що всі ці показники змінюються в одному напрямі в результаті зміни рівня фінансової глобалізації (різноспрямовано змінюються лише відносні величини зазначених категорій). Кожна із зазначених категорій має зворотний зв'язок із процесами фінансової глобалізації, тобто розширення міжнародного переливання капіталів в усіх формах сприяє розвитку процесів фінансової глобалізації, в свою чергу розвиток фінансової глобалізації створює умови для розширення міжнародного переливання капіталу. Але метою цієї статті є дослідження саме впливу фінансової глобалізації на здійснення портфельного інвестування. Зокрема, автори висуюють гіпотезу, що міжнародна диверсифікація портфеля цінних паперів надає вагомі переваги портфельному інвесторові в процесі формування портфеля цінних паперів. Водночас підвищення взаємозалежності національних економік як наслідок фінансової глобалізації знижує здатність до мінімізації ризику портфеля цінних паперів через міжнародну диверсифікацію, зменшуючи

схильність портфельних інвесторів до міжнародної диверсифікації. Обґрунтування цього аспекта подано в першій частині статті. В другій зроблено спробу проаналізувати можливості портфельного інвестування в Україні, а також запропонувати шляхи його розвитку в нашій країні.

Дослідженням проблематики портфельного інвестування займалося доволі широке коло вчених у всьому світі. Найвідоміші з них — Г.Марковіц, В.Шарп, М.Статман, Б.Солінк та інші. В Україні цю проблематику вивчають А.Пересада, С.Шклярчук, В.Михальський, І.Борщук та інші.

Щоб зрозуміти, як саме процеси фінансової глобалізації можуть впливати на портфельне інвестування, розглянемо механізми, які використовуються в процесі його здійснення. Вихідною умовою цього пояснення є те, що при формуванні портфеля цінних паперів однією з ключових цілей, яку ставить перед собою портфельний інвестор, є забезпечення найвищого рівня доходу за найнижчого рівня ризику. Дохід визначається як відсоток отриманого прибутку на вкладений капітал. Іншим важливим питанням є визначення ризику та напрямів його зменшення, а також поєднання цінних паперів, за якого досягається оптимальне значення параметра “ризик—дохідність”. Останнє питання вивчало багато вчених. Основною теорією, що обґрунтовує поєднання цінних паперів у межах певного портфеля, є теорія американського вченого Г.Марковіца, який обґрунтував принципи побудови портфеля цінних паперів з “оптимальним” параметром “ризик—дохідність”, тобто, за Марковіцом, існує певне оптимальне співвідношення ризику та дохідності портфеля цінних паперів, яке змінюється прямолінійно. А це

ФОНДОВИЙ РИНОК

означає, що дохідність портфеля залежить від рівня схильності інвестора до ризику, звісно, в певних рамках.

Як відомо, ризиковість визначається на базі оброблення статистичної інформації щодо минулої дохідності цінних паперів, яка, в свою чергу, залежить від певних ендегенних та екзогенних факторів середовища функціонування емітента цінних паперів. Тут слід згадати про ризики, яким може піддаватися емітент, а відтак і цінний папір, емітований ним. Такі ризики поділяються на системні, або недиверсифіковані, джерелом яких є події, що, як правило, впливають на всю економіку країни, а іноді й поза її межами, та унікальні ризики, тобто притаманні конкретному цінному паперу, що пов'язано з можливими змінами доходів та/або витрат певного конкретного підприємства. Тобто йдеться про фактори, які мають вплив лише на окремих емітентів або вузьке коло емітентів цінних паперів. У процесі формування портфеля інвестицій рівень загального унікального ризику стає мінімальним передусім унаслідок несинхронних коливань унікальних ризиків цінних паперів, що входять до портфеля. Складнішим є питання зменшення системного ризику. Шляхом диверсифікації цінних паперів можна досягти лише часткового його зменшення. Та й сам процес диверсифікації потребує значно більших зусиль порівняно з диверсифікацією унікального ризику.

Основна увага цієї статті зосереджена на питанні щодо впливу фінансової глобалізації на системний ризик, якому піддаються цінні папери емітентів різних країн. Процеси фінансової глобалізації, з одного боку, стимулюють міжнародні портфельні інвестиції шляхом усунення бар'єрів на переміщення капіталів, а з другого — сприяють зменшенню зацікавленості інвесторів вкладати кошти за кордоном у зв'язку з тим, що глобалізаційні процеси створюють умови, за яких міжнародна диверсифікація поступово зменшує можливості мінімізації рівня ризику. Тобто у першій частині статті здійснюється ретроспективний аналіз впливу фінансової глобалізації на можливості, які пропонує міжнародне портфельне інвестування, у другій частині — дається відповідь на запитання, чи існують очевидні переваги міжнародного портфельного інвестування порівняно з формуванням портфеля виключно з цінних паперів, емітованих емітентами однієї країни. У третій — розглядається стан та перспективи розвитку портфельного інвестування в Україні.

РЕТРОСПЕКТИВНИЙ АНАЛІЗ ВПЛИВУ ФІНАНСОВОЇ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ НА МОЖЛИВОСТІ, ЯКІ ПРОПОНУЄ МІЖНАРОДНЕ ПОРТФЕЛЬНЕ ІНВЕСТУВАННЯ

З метою розкриття питання щодо впливу процесів фінансової глобалізації на перспективи здійснення міжнародного портфельного інвестування пропонуємо звернутися до розгляду середнього рівня кореляції між дохідністю цінних паперів чотирьох економічно розвинутих країн — США, Франції, Великобританії та Німеччини. Показник середньої кореляції дохідності цінних паперів розраховано як просту середню суму парних кореляцій чотирьох країн.

Зазначені країни впродовж останніх століть вважаються лідерами у використанні фінансових інновацій. Мало того, саме вони були одними з перших на шляху взаємної інтеграції. У зв'язку з цим взаємозв'язок між дохідністю цінних паперів, емітованих суб'єктами господарювання цих країн, є певною мірою репрезентативним. У першу чергу з погляду відповідності показника кореляції цілям дослідження.

Розглянемо фактори, що мають вплив на кореляцію між дохідностями цінних паперів, емітованих емітентами різних країн, у контексті розвитку процесів фінансової глобалізації.

Розвиток процесів фінансової глобалізації умовно можна поділити на такі періоди:

- ◆ початкова інтеграція (1875–1889 pp.);
- ◆ зміна епох (1890–1914 pp.);
- ◆ Перша світова війна (1915–1918 pp.);
- ◆ міжвоєнний період (1919–1939 pp.);
- ◆ Друга світова війна (1940–1945 pp.);
- ◆ Бреттон-Вудська ера (1946–1971 pp.);

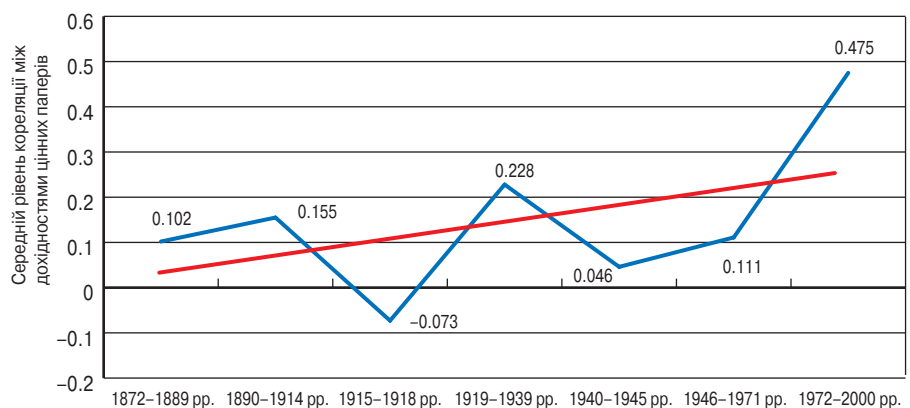
◆ сучасна ера (1972 p. — до наших днів).

На графіку 1 зображено середній коефіцієнт кореляції дохідності цінних паперів чотирьох вибраних країн згідно з наведеною вище періодизацією розвитку процесів фінансової глобалізації. Кожен із періодів потребує характеристики притаманних йому особливостей, що мали вплив на взаємозалежність між дохідностями цінних паперів.

Одним із перших та добре задокументованих періодів розвитку міжнародних економічних відносин був етап із 1875-го по 1914 рік. Він включає такі умовно виділені періоди, як “початкова інтеграція” та “зміна епох”. Йому передували послідовні економічні перетворення в економіках найрозвинутіших країн, результатом яких був розвиток та зміцнення міжнародних економічних зв'язків. Це й стало початком нової епохи розвитку світової економіки, який тривав до Першої світової війни. Прояви цих процесів деякі економісти називають першим етапом глобалізаційних процесів в історії людства, також довоєнний період називають епоєю міжнародної торговельної експансії.

Реформи, проведені у розвинутих країнах у XVIII–XIX століттях, сприяли передусім економічним перетворенням у фінансовій сфері. У XIX–XX століттях міжнародні інвестиційні потоки стрімко зростали. В період із 1870-го по 1913 рік темпи зростання міжнародних портфельних інвестицій були вищими, ніж темпи збільшення міжнародної торгівлі, прямих іноземних інвестицій та світового виробництва. Західна Європа стала найбільшим світовим інвестором. У 1874 році спільні інвестиції Великобританії, Німеччини та Франції становили близько 6 млрд. доларів США, а до 1914 року цей показник зріс до 33 млрд. доларів (за-

Графік 1. Середній коефіцієнт кореляції між дохідностями цінних паперів США, Великобританії, Франції та Німеччини у відповідні періоди розвитку процесів фінансової глобалізації

Джерело: розроблено авторами дослідження за матеріалами [13].

гальносвітовий показник становив 44 млрд. доларів). Серед найбільших інвесторів беззаперечним лідером була Великобританія — у період із 1870-го по 1914 рік середній рівень капіталу, що відпливав із країни, знаходився на рівні 4% національного доходу [5]. Такі події були пов'язані, з одного боку, з економічними змінами у кількох розвинутих країнах, які разом з іншими факторами сприяли підвищенню захисту прав інвесторів, а з другого — з динамічним розвитком великих підприємств, який проявлявся у формі експансії іноземних сировинних ринків. Таким чином, цінні папери, емітовані підприємствами розвинутих країн, стали вигідним об'єктом портфельного інвестування і з погляду дохідності таких цінних паперів, і з позиції ризикованості. Ризик хоч і був достатньо високим, але початковому розвитку інтеграційних процесів був притаманний досить низький коефіцієнт кореляції між дохідністю цінних паперів різних країн, що надавало додатковий імпульс розвитку міжнародного портфельного інвестування. Водночас, як видно з графіка 1, зростання міжнародних портфельних потоків спричинило підвищення рівня кореляції між дохідністю цінних паперів (у нашому прикладі — США, Великобританії, Франції, Німеччини) вже на цьому етапі розвитку міжнародних економічних відносин.

Під час Першої світової війни основним торговельним майданчиком із торгівлі цінними паперами була Нью-Йоркська фондова біржа. На ній продавалися цінні папери переважно емітентів США та Великобританії. Міжнародні грошові потоки змінили забарвлення з переважно приватних у довоєнний період на, у більшості випадків, урядові у воєнний час. Середній показник кореляції дохідності цінних паперів чотирьох найпотужніших на той час країн світу мав від'ємне значення. Це можна пояснити тим, що відхилення у дохідності цінних паперів, емітованих у Європі, компенсувалося певним зростанням економіки США (а разом з тим і прибутків її емітентів). Крім того, незважаючи на участь у війні, національний продукт Великобританії зростав. Операції на ринку цінних паперів Німеччини майже повністю припинилися. Тобто наслідками воєнних дій став розрив низки міжнародних економічних зв'язків, особливо у фінансовій сфері. Вкладати кошти приватним інвесторам стало занадто ризиковано, особливо — в інші країни. Певне згортання процесів

фінансової глобалізації спричинило зменшення взаємного економічного впливу економік деяких країн. Однак у роки Першої світової війни рівень міжнародної торгівлі залишався доволі високим.

Міжвоєнний період позначився продовженням тенденцій, початок яких було покладено Першою світовою війною. Незважаючи на те, що на початку повоєнного періоду мобільність капіталу частково почала відновлюватися, у роки Великої депресії США ці процеси набули зворотного характеру. Стосовно портфельного інвестування зменшення міжнародних інвестиційних потоків з боку США, які практично залишались єдиним потужним портфельним інвестором, а також повільне відновлення ринків цінних паперів європейських країн призвело до того, що міжнародні портфельні інвестиції майже не здійснювалися. Середній показник кореляції між дохідністю акцій США, Великобританії, Франції та Німеччини не дає змоги визначити реальний обсяг угод на ринках цінних паперів, а також не віддзеркалює асиметричності тогочасного розвитку ринків цінних паперів. Однак цей показник ілюструє зміни в дохідності акцій, які функціонували на міжнародних ринках капіталу в період між світовими війнами, порівняно з іншими етапами розвитку фінансової глобалізації.

Початок Другої світової війни мав вплив на розвиток міжнародного портфельного інвестування приблизно аналогічний тому, що спостерігався під час Першої світової війни, за винятком окремих особливостей. Середній показник кореляції дохідності акцій зазначених вище країн наблизився до нуля, що було результатом низьких показників дохідності акцій емітентів європейських країн та стабільних показників дохідності акцій емітентів США.

Повоєнний період, який асоціюється з функціонуванням Бреттон-Вудської валютної системи, був вкрай неоднозначним з погляду підвищення рівня взаємозалежності між економіками розвинутих країн. Часи функціонування Бреттон-Вудської валютної системи характеризуються значним зростанням міжнародної торгівлі з одночасним запровадженням суттєвих обмежень на міжнародне переміщення капіталу. Майже всі країни, що підтримували функціонування Бреттон-Вудської валютної системи, вживали заходів із обмеження міжнародного руху капіталу. Отже, значне збільшення

інвестицій в економіку таких країн, як США, Франція, Великобританія, Німеччина та інших було здійснено переважно за рахунок мобілізації їхніх внутрішніх ресурсів, що стало можливим у результаті зростання економік цих країн. Середній коефіцієнт кореляції між дохідностями цінних паперів перелічених країн у період функціонування Бреттон-Вудської валютної системи перебував на рівні 0.111. Тобто він був нижчим, ніж напередодні Першої світової війни та у міжвоєнний період. На фоні зростання міжнародної торгівлі та суттєвих інноваційних запроваджень порівняно з попередніми періодами такий середній коефіцієнт кореляції дохідності цінних паперів є контрастним. Крім того, він є свідченням важливості вільного міжнародного переливання капіталу в контексті підвищення взаємозалежності між дохідністю цінних паперів різних країн, що підтверджується дослідженням подальшого етапу розвитку міжнародних економічних відносин.

Із розпадом Бреттон-Вудської валютної системи починає формуватися якісно нова архітектура світових фінансових зв'язків. Основною рушійною силою у цей період була економічна лібералізація, зокрема й фінансової сфери. "Відв'язка" обміну валют на основі паритету золотого вмісту золота в певній грошовій одиниці в рамках функціонування Бреттон-Вудської валютної системи, а також поступове зниження бар'єрів на шляху міжнародного перетікання капіталу створило передумови для становлення спекулятивної складової у структурі міжнародної фінансової системи.

У цілому високий коефіцієнт середньої кореляції між дохідностями цінних паперів зазначених країн на рівні 0.475 можна пояснити низкою факторів. Одним із наслідків лібералізації економік країн стало передусім поглиблення взаємного переплітання економік країн на глобальному рівні. Водночас науково-технічні нововведення створили передумови для швидкого (порівняно з попередніми періодами) переміщення капіталу та прийняття рішень, завдяки чому стало можливим формування ринку Forex. Ще одним важливим чинником виявилось становлення світових цін на сировинні товари. Це стало можливим у результаті приєднання до участі у міжнародних господарських зв'язках майже всіх країн світу і розпаду Радянського Союзу, що означало появу потужних ресурсних джерел на світовому ринку та гравців, які мають

ФОНДОВИЙ РИНОК

вплив на світову ціну на низку сировинних товарів.

Проведений аналіз середнього рівня кореляції між дохідностями цінних паперів країн, про які йдеться, за приблизно півтора сторіччя свідчить про те, що у часи благополуччя (мирні періоди) разом із певним зростанням економік країн відбувалося невинне збільшення середньої кореляції дохідності цінних паперів. Характерною особливістю є те, що кожному етапу притаманні унікальні особливості, на фоні яких відбувалося зростання рівня взаємозалежності цінних паперів. Крім того, коефіцієнт середньої кореляції між дохідностями цінних паперів демонструє певну циклічність у своєму зростанні, що нагадує класичний приклад циклічності зростання економіки, тобто після певної рецесії, викликаній воєнними діями, відбувається наступна фаза зростання рівня кореляції, що сягає нового рівня. Остання хвиля такого піднесення починається з виникненням Бреттон-Вудської валютної системи і демонструє зростання до наших днів. Наслідком таких процесів було перманентне зростання рівня середньої кореляції між дохідностями цінних паперів. Його значення на кінець досліджуваного періоду сягнуло позначки 0.475, що є історичним максимумом.

Проведений ретроспективний аналіз дає змогу зробити висновки, що зі зростанням інтегрованості економік країн рівень взаємозалежності дохідності їх цінних паперів збільшується. Визначальними параметрами такого зростання залишаються рівень розвитку міжнародної торгівлі, перетікання капіталу, а також масштаб запровадження науково-технічних нововведень. Розвиток економічних відносин таким чином нівелює можливості зменшення системного ризику шляхом міжнародної диверсифікації портфеля цінних паперів. Оскільки з міжнародним інвестуванням асоціюються додаткові ризики — політичні та валютні, підвищення рівня взаємозалежності між дохідностями цінних паперів сприятиме поглибленню розвитку економічного явища, котре отримало назву “home bias”. Тобто ситуація, яка головним чином спостерігається в США та характеризується тим, що інвестори схильні вкладати кошти в першу чергу у цінні папери, випущені національними суб'єктами, і тільки у разі, коли міжнародне інвестування забезпечує справді високі переваги, інвестор може здійснити інвестування в іноземні інвестиційні інструменти.

Таблиця 1. Взаємозалежність між кореляцією цінних паперів, що входять до портфеля, та рівнем несистемного ризику, який може бути усунутий шляхом поєднання цінних паперів, що найменшою мірою корелюють між собою

Коефіцієнт кореляції між цінними паперами певного портфеля	Відсоток унікального ризику, що усувається
1	0
0.75	12.5
0.5	25
0.25	37.5
0	50
-0.25	62.5
-0.5	75
-0.75	87.5
-1	100

Джерело: [7].

МОЖЛИВОСТІ, ЯКІ ПРОПОНУЄ МІЖНАРОДНЕ ПОРТФЕЛЬНЕ ІНВЕСТИВАННЯ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ РОЗВИТКУ СВІТОВОЇ ЕКОНОМІКИ

Загальний вплив фінансової глобалізації на можливості здійснення портфельного інвестування, що був охарактеризований вище, демонструє загальну тенденцію щодо взаємозалежності динаміки дохідності цінних паперів різних країн. У той же час наведені емпіричні дані розкривають питання тільки з однієї сторони. Однак залишається відкритим питання, чи існують на сучасному етапі розвитку світової економіки можливості отримати переваги від здійснення міжнародного портфельного інвестування? Відповідаючи на нього, спочатку з'ясуємо, на які саме переваги може очікувати інвестор у результаті здійснення міжнародного портфельного інвестування.

Основним мотивом до міжнародної диверсифікації є зниження саме системного ризику, оскільки зменшення унікального ризику не потребує міжнародної диверсифікації та може бути досягнуте шляхом розподілу активів серед певної кількості цінних паперів.

Водночас між диверсифікацією з метою зменшення унікального ризику та міжнародною диверсифікацією для зменшення системного ризику можна провести деякі паралелі. Ефект від диверсифікації з метою зменшення унікального ризику базується на тому, що в результаті розподілу активів серед низки цінних паперів фактично вкладені активи піддаються різним джерелам ризику, оскільки унікальний ризик є ризиком, притаманним виключно емітенту конкретного цінного папера. Дія факторів, які прийнято вважати системними, перш за все спрямовується на внут-

рішніх суб'єктів і тільки позиція країни на світовій арені визначає, як її системні ризики можуть подіяти на економічних суб'єктів інших країн. І саме фінансова глобалізація підвищує можливості щодо міжнародного “експорту” системного ризику.

Отже, отримані у процесі цього дослідження дані та значення диверсифікації унікального ризику можуть бути використані для опису в загальних рисах ефектів, які з'являються завдяки міжнародній диверсифікації портфеля цінних паперів.

Американським економістом М.Статманом було вивчено взаємозалежність між кореляцією цінних паперів, які входять до портфеля, та рівнем унікального ризику, який може бути усунутий шляхом поєднання цінних паперів, що найменшою мірою корелюють між собою (див. таблицю 1).

Аналізуючи дані таблиці 1, можна зробити висновок, що для зменшення рівня системного ризику міжнародно диверсифікованого портфеля цінних паперів на 50% гіпотетично потрібно об'єднати однакову кількість (у вартісному вимірі) цінних паперів емітентів, що перебувають у двох різних повністю закритих економіках, взаємні впливи одна на одну яких є повністю виключеними. А для того, щоб досягнути повної відсутності системного ризику портфеля цінних паперів, потрібно сформувати такий їх портфель, у якому зменшення дохідності за цінними паперами однієї країни компенсувалося б збільшенням дохідності інших цінних паперів. Така ситуація майже неможлива для програмування та може виникнути лише випадково.

Водночас дохідність цінних паперів різних країн меншою мірою схильна до односпрямованого руху порівняно з дохідністю цінних паперів, які емітовані суб'єктами господарювання однієї

Таблиця 2. Кореляція між доходами різних видів акцій підприємств США та доходами акцій інших країн за період із квітня 2003-го по березень 2006 року

	Акції великих підприємств, які входять до S&P 500 Index	Акції великих підприємств (Large-Cap Growth Stocks)	Акції середніх підприємств (Mid-Cap Growth Stocks)	Акції малих підприємств (Small-Cap Growth Stocks)	Міжнародні акції
Акції великих підприємств, які входять до S&P 500 Index	1.00	0.96	0.87	0.84	0.84
Акції великих підприємств (Large-Cap Growth Stocks)	0.96	1.00	0.91	0.87	0.73
Акції середніх підприємств (Mid-Cap Growth Stocks)	0.87	0.91	1.00	0.96	0.73
Акції малих підприємств (Small-Cap Growth Stocks)	0.84	0.87	0.96	1.00	0.72
Міжнародні акції	0.84	0.73	0.73	0.72	1.00

Джерело: [15].

держави, що є основним мотивом до здійснення міжнародної диверсифікації портфеля. У зв'язку з тим, що в наш час майже не існує закритих економік, виникає ситуація, за якої цінні папери емітентів різних країн мають позитивну кореляцію. Однак така кореляція має дещо іншу природу, ніж кореляція між цінними паперами емітентів однієї країни. Крім того, як свідчать емпіричні спостереження, кореляція між цінними паперами емітентів різних країн не є константою та змінюється під дією низки факторів, більшість яких можна об'єднати в межах процесів, що характеризують фінансову глобалізацію в динаміці.

Пристаючи до дослідження можливостей, які надає міжнародне портфельне інвестування, зазначимо, що найбільший обсяг угод із портфельного інвестування припадає на США. Водночас економіка цієї країни є настільки потужною, що її вплив на світове господарство можна охарактеризувати як глобальний. Це означає, що системні ризики економіки США є джерелами потужного ризику (який може проявлятися і в опосередкованих формах) для всіх відкритих економік світу. Тому саме ця країна може бути найбільш показовою у процесі виявлення можливостей, які надає міжнародне інвестування для портфельних інвесторів. У таблиці 2 наведено дані, які характеризують коефіцієнт кореляції між дохідністю цінних паперів емітентів США та кореляцією між дохідністю цінних паперів США й індексом, який включає приблизно 985 акцій емітентів, що перебувають поза межами Штатів.

Отже, дані таблиці 2 свідчать про відносно нижчий коефіцієнт кореляції між цінними паперами, випущеними емітентами США, та індексом 985 акцій емітентів, які перебувають за межами цієї країни. Індекс акцій під-

приємств, котрі розташовані за межами США, є зваженим середнім показником дохідності акцій, емітованих різними підприємствами. Він свідчить, що в цілому у світі дохідність акцій не є повністю синхронною, але загалом взаємозв'язок є доволі тісним. Тобто дані таблиці 2 свідчать про те, що існують можливості зменшення ризику портфеля через інвестування у цінні папери інших держав.

Щоб глибше зрозуміти, чому саме кореляція між цінними паперами, емітованими суб'єктами однієї країни, є вищою, ніж між цінними паперами, емітованими суб'єктами різних країн, розглянемо фундаментальні фактори, які впливають на дохідність цінних паперів, емітованих суб'єктами господарювання однієї країни, а потім виявимо, як внутрішні фактори певної країни набувають міжнародного характеру.

Найважливіші з факторів, що можуть мати дійсно системний вплив, виявляються через макроекономічні показники, за якими уважно стежать як державні органи, так і ринкові суб'єкти. Ключовими макроекономічними показниками, на які звертають увагу, є: інфляція, рівень відсоткових ставок, курс національної валюти, рівень безробіття, сальдо платіжного балансу тощо. Відстежуючи визначені показники та приймаючи рішення, спрямовані, наприклад, на зменшення інфляції в країні, центральний банк може вдатися до підвищення облікової ставки, що гальмуватиме нарощування обсягів кредитування комерційними банками, впливатиме на виробництво та зайнятість. Провівши паралель із кореляцією між цінними паперами однієї країни, виявимо, що така дія центрального банку сприятиме зменшенню прогнозованого грошового потоку комерційних банків за напрямом кредитування, зменшення прогнозованого доходу підприємств реального сектору. Таким чином, відбувається односпрямо-

ваний рух зміни прогнозованих доходів більшості ринкових суб'єктів національної економіки (що має прямий зв'язок зі зміною ціни їхніх акцій) та спостерігається доволі висока кореляція в портфелях цінних паперів, складених із акцій емітентів однієї країни. Однак тут слід зауважити, що набуває певного сенсу диверсифікація поміж різних економічних сфер, оскільки за умови зниження сукупних доходів населення не в усіх економічних ланках відбувається однакове зменшення дохідності. Можна сказати, що за умовами наведеного прикладу доходи знизяться перш за все у галузях, які є ланкою виробництва та продажу товарів тривалого користування, а також будівництва. Водночас майже не зміниться попит на товари першої необхідності, медичні, транспортні та комунальні послуги. Це свідчить про те, що цінні папери таких галузей матимуть нижчий коефіцієнт кореляції дохідності з середнім рівнем дохідності цінних паперів у країні.

Яскравий приклад, за допомогою якого доволі легко проілюструвати дію факторів, що впливають на міжнародну кореляцію дохідності цінних паперів, можна отримати за допомогою аналізу наслідків міжнародних фінансових криз. Звернемося до азійської кризи 1997 року. Водночас із різким скороченням виробництва товарів у групі азійських країн відбулося падіння цін на такі сировинні товари, як мідна, залізна руда, нафта, вироби хімічної промисловості тощо. Інакше кажучи, відбулося падіння вартості цінних паперів підприємств широкого кола азійських країн, що призвело до зниження ціни акцій підприємств, які займаються виробництвом певної сировини. Таким чином, якщо існували портфелі цінних паперів, у яких поєднувалися акції азійських підприємств та підприємств інших країн, що займалися виробництвом та продажем си-

ФОНДОВИЙ РИНОК

Таблиця 3. Кореляція між дохідностями цінних паперів деяких країн та дохідністю світового портфеля цінних паперів, а також частка цінних паперів країн у світовому ринковому портфелі

Країна	Кореляція між ринковими портфелями цінних паперів деяких країн та світовим ринковим портфелем цінних паперів	Частка країни у світовому ринковому портфелі
США	0.69	47.2
Великобританія	0.68	9.3
Німеччина	0.65	4.1
Франція	0.65	3.8
Швейцарія	0.63	2.6
Нідерланди	0.73	2.4
Італія	0.47	2.1
Канада	-0.02	2.1
Австралія	0.51	1.4
Іспанія	0.66	1.2
Тайвань	-0.075	0.9
Японія	0.76	0.76
Бельгія	0.63	0.6
Корея	0.28	0.6
Мексика	-0.022	0.4
Греція	0.03	0.3
Данія	0.47	0.3
Малайзія	0.43	0.3
Португалія	0.47	0.2

Джерело: розраховано за даними джерел [10] та [14].

ровини (ціна на яку впала), то коефіцієнт кореляції цінних паперів таких портфелів був досить високим, незважаючи на поєднання в них цінних паперів різних країн.

Однак усе ж такі, як свідчать дані таблиці 2, кореляція між індексом, що представляє акції підприємств США, та акціями підприємств інших країн, є нижчою порівняно з кореляцією акцій емітентів США. Ці дані свідчать про те, що міжнародна диверсифікація може принести певні вигоди інвестору. Індекс, який використовувався для розрахунку даних таблиці 2, узагальнює дохідності акцій 985 емітентів із різних країн, що не дає змоги побачити, інвестування в цінні папери яких саме із них є перспективним з погляду забезпечення низького рівня кореляції цінних паперів певного міжнародного портфеля.

Щоб визначити, цінні папери яких саме країн можуть бути привабливими в процесі здійснення міжнародної диверсифікації, дослідимо кореляцію між дохідністю світового портфеля цінних паперів та дохідністю ринків цінних паперів окремих країн, ранжованих залежно від частки певного індексу у світовому портфелі (див. таблицю 3). Фактично це взаємозалежність між дохідностями індексу, до якого входять акції емітентів більшості відкритих економік світу, й індексами акцій окремих країн.

Логічно, що цінні папери, частка яких у світовому портфелі є значною, мають

також високу кореляцію зі світовим портфелем цінних паперів, наприклад, таких країн, як США, Великобританія, Німеччина, Франція, Швейцарія, Нідерланди та інших. Водночас особливої уваги заслуговують показники кореляції щодо країн, яким належить суттєва частка у світовому портфелі та які демонструють низькі показники кореляції зі світовим портфелем (Канада, Тайвань, Мексика, Греція). Це може свідчити про відносно нижчий рівень інтеграції такої країни до світової фінансової системи або про високий рівень самозабезпеченості всіх видів ресурсів, що використовуються підприємствами, цінні папери яких були розглянуті під час цього дослідження. Крім того, це може бути

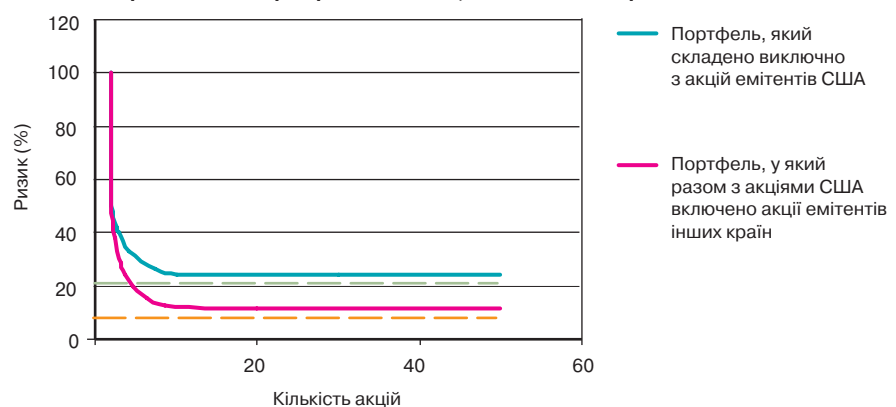
свідченням високого рівня споживання товарів внутрішнього виробництва, що створює певний ефект ізоляції, за якого ціна та попит на деякі продукти нееластичні до різноманітних зовнішніх чинників. Саме такі країни мають особливе значення в процесі конструювання міжнародно диверсифікованого портфеля цінних паперів. Дані таблиці 3 свідчать, що, наприклад, існують цінні папери США та Канади, кореляція між якими перебуває приблизно на нульовому рівні. Таким чином, формуючи портфель із цінних паперів США та додаючи такий же обсяг цінних паперів Канади, американський інвестор може зменшити ризикованість портфеля на 50%. Ця комбінація цінних паперів за умови достатнього очікуваного рівня дохідності створює очевидні переваги порівняно з інвестуванням виключно у цінні папери, емітовані суб'єктами США.

Узагальнюючи, наведемо результати наукових розробок американського вченого Солінка, котрий дослідив можливість зменшення ризику портфеля цінних паперів, якого можна досягти через включення до портфеля цінних паперів, окрім акцій емітентів США, ще й акцій емітентів інших країн (див. графік 2).

Таким чином, у досліджуваному Солінком прикладі шляхом міжнародної диверсифікації вдалося зменшити рівень ризику портфеля цінних паперів, що вимірюється стандартним відхиленням, із 24 до 11.7%, тобто більш як у 2 рази. Такі дані дають можливість оцінити переваги міжнародного портфельного інвестування, якими ще може скористатися міжнародний портфельний інвестор.

Тобто за допомогою міжнародної диверсифікації можна суттєво зменшити загальний ризик портфеля цінних паперів, а враховуючи те, що у добре диверсифікованому портфелі уні-

Графік 2. Переваги, які надає міжнародна диверсифікація портфеля цінних паперів порівняно з диверсифікацією акцій, емітованих підприємствами США

Джерело: [11].

кальний ризик зводиться до мінімуму, можемо говорити саме про зменшення системного ризику.

Підбиваючи підсумки викладеного вище, зазначимо, що проведення дослідження за допомогою кореляційного методу містить деякі обмеження та недоліки, оскільки:

- ◆ коефіцієнт середньої кореляції не дає можливості виявити впливи окремих факторів, а дає загальну оцінку взаємних залежностей дохідностей цінних паперів, емітованих у межах різних країн;

- ◆ кореляція не дає можливостей оцінити обсяги грошових потоків, які передавалися з однієї країни в іншу в різні періоди.

Проведене дослідження дає підстави для висновку: незважаючи на те, що процеси фінансової глобалізації поступово звужують перспективи міжнародного інвестора, вони також надають йому і певні можливості. Ці процеси є наслідком передусім нерівномірності розвитку національних економік у різних частинах світу, різного ступеня їх інтегрованості до світового господарства, а також неоднакової структури виробництва та споживання товарів і послуг у різних країнах. Зазначені особливості світової економіки гарантують різноманітне сприйняття економіками зовнішніх ризиків, від чого безпосередньо залежить і дохідність акцій країн.

Питання впливу фінансової глобалізації на ризикованість міжнародно диверсифікованого портфеля є лише однією гранню в контексті дослідження дії процесів фінансової глобалізації на міжнародне портфельне інвестування. Серед інших важливих напрямів дослідження — виявлення впливів глобалізації на витрати, пов'язані з міжнародним інвестуванням, а також на можливості вільної купівлі та продажу придбаних цінних паперів у різних країнах, рівень розкриття інформації щодо емітентів цінних паперів тощо.

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ПОРТФЕЛЬНОГО ІНВЕСТИВАННЯ В УКРАЇНІ В КОНТЕКСТІ ЇЇ УЧАСТІ У ПРОЦЕСАХ ФІНАНСОВОЇ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

3 переходом на ринкові засади функціонування економіки країни та забезпечення стабільності ряду макроекономічних показників України виникає поштовх до повномасштабного розвитку всіх видів економічної діяльності в нашій країні. Водночас структу-

ра економіки демонструє суттєві диспропорції, подолання яких є нагальним питанням.

В умовах інтеграції економіки України до світової фінансової системи спостерігається підвищення рівня чутливості економіки країни до глобальних чинників. Підтвердженням цього є останні події на іпотечному ринку США, коли відбулося підвищення відсоткових ставок на валютні кредити в Україні та зменшення активності нерезидентів на вітчизняному ринку цінних паперів. Це демонструє певний рівень кореляції між світовою фінансовою системою та економікою України. З іншого боку, є низка параметрів, котрі знижують силу впливу глобальних чинників на економіку України. Серед них:

- нижчі ціни на енергоносії в Україні порівняно зі світовими;
- виробництво значної кількості товарів в Україні здійснюється з вітчизняної сировини (у багатьох випадках — вертикально інтегрованими підприємствами);
- відносно незалежна економічна політика, що проводиться державою;
- високий темп економічного зростання в країні, зокрема доходів населення;
- достатній рівень золотовалютних резервів держави (для збереження макроекономічної стабільності у середньостроковій перспективі) тощо.

Саме це визначає подальші переваги портфельного інвестування в економіку України з позиції як міжнародного, так і вітчизняного портфельних інвесторів за умови подальшого розвитку ринку цінних паперів в Україні.

Дані за останні роки свідчать про мізерний рівень портфельного інвестування в Україні як вітчизняними суб'єк-

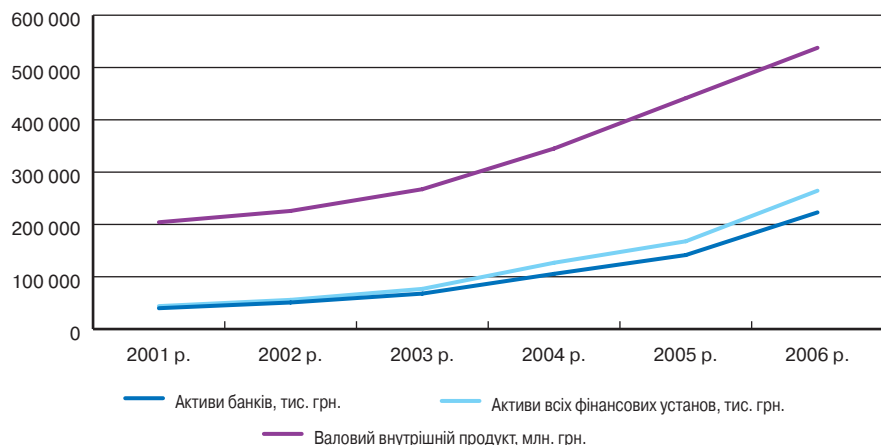
тами господарювання, так і міжнародними портфельними інвесторами.

Сукупністю параметрів, що характеризують розвиток портфельного інвестування в нашій країні, можуть бути: по-перше, рівень накопичення грошових фондів під контролем класичних портфельних інвесторів (страхових компаній, інститутів спільного інвестування, недержавних пенсійних фондів); по-друге, обсяги купівлі портфельними інвесторами цінних паперів вітчизняних підприємств та держави; по-третє, рівень розвитку організованого ринку цінних паперів в Україні.

Досліджуючи розвиток інститутів в Україні, які вважаються класичними портфельними інвесторами, можна виявити певний взаємозв'язок між приростом ВВП України та зростанням активів класичних портфельних інвесторів. На графіку 3 зображено зростання ВВП України, а також збільшення активів банків та всіх фінансових установ країни (комерційних банків, інститутів спільного інвестування, страхових компаній, недержавних пенсійних фондів).

Як бачимо, на графіку 3 площа, що знаходиться між кривими, які характеризують активи всіх фінансових установ та активи банків, визначає активи саме класичних портфельних інвесторів в Україні. Також можемо помітити, що крива, яка характеризує обсяг активів усіх фінансових установ, має нахил, схожий на нахил кривої, що віддзеркалює зростання обсягів ВВП України. Тобто емпіричні дані свідчать, що приріст ВВП є вагомим чинником у збільшенні активів класичних портфельних інвесторів, забезпечуючи підвищення рівня одного з параметрів, що виявляє розвиток портфельного інвестування.

Графік 3. Зростання ВВП України та активів фінансових установ в Україні у 2001–2006 рр.

Джерело: побудовано авторами за даними [16], [17] та [18].

ФОНДОВИЙ РИНОК

Тобто залучення іноземного капіталу до України шляхом експорту товарів та послуг, а також через залучення іноземних прямих інвестицій справляє потужний опосередкований вплив на зростання активів класичних портфельних інвесторів в Україні.

Розглядаючи питання щодо інвестування в цінні папери України іноземними інвесторами з метою забезпечення міжнародної диверсифікації та отримання прибутку, слід зазначити, що умови, які склалися, дуже обмежують таку діяльність. З одного боку, існує низка обмежень на міжнародне переміщення капіталу в Україні (особливо, коли інвестор хоче вивести капітал з країни), а з другого — ризикованість таких інвестицій є досить високою, що не завжди компенсується дохідністю. Виявлення ризикованості є доволі складним завданням у зв'язку з тим, що основні методики визначення ризиків базуються на аналізі статистичної інформації минулої дохідності цінних паперів, яку майже неможливо знайти в Україні навіть для підприємств, що пройшли лістинг на біржах.

Іншим аспектом цього питання є те, що процеси, які спостерігалися в економіці України з початком процедури приватизації, передбачали прямий продаж в основному великих пакетів акцій вітчизняних підприємств, що не обумовлювалося проходженням лістингу таких цінних паперів на вітчизняних біржах. Водночас залишаються актуальними чимало проблем, що стосуються захисту міноритарних акціонерів на законодавчому рівні, якими по суті є портфельні інвестори. Така ситуація спричинила те, що нині абсолютна більшість угод із цінними паперами здійснюється поза організованим ринком, а пропозиція цінних паперів на найбільшій біржі — Першій фондовій торговельній системі — обмежується кількома сотнями акцій та облігацій підприємств. Пропозиція цінних паперів в Україні не тільки не може задовольнити потенційний попит міжнародних портфельних інвесторів, а й є недостатньою навіть для забезпечення зростаючого попиту з боку вітчизняних, активи яких за світовими мірками — мізерні.

Забезпечення пропозиції цінних паперів в Україні можливо здійснити через лібералізацію доступу національних суб'єктів до зарубіжних ринків цінних паперів. Але з огляду на інтереси національної економіки важливим є побудова ліквідного ринку цінних паперів в Україні, тобто ринку, на якому циркулювали б цінні папери, емітовані українськими суб'єктами.

Вже зараз в Україні є сотні привабливих підприємств у різних галузях, поява цінних паперів яких на організованому ринку може забезпечити задоволення національного попиту, а також сприяти широкомасштабному приходу в Україну іноземних портфельних інвесторів.

Для того щоб синхронізувати підвищення попиту і пропозиції цінних паперів з метою забезпечення розвитку портфельного інвестування в Україні, слід здійснити такі першочергові кроки:

1. Прийняти законодавчі акти, які сприяли б забезпеченню прав міноритарних акціонерів та визначали статус портфельного інвестора. Недостатня захищеність прав міноритарних акціонерів, якими є портфельні інвестори, гальмує розвиток даного виду економічної діяльності. У зв'язку з цим особливого значення набуває прийняття Закону України “Про акціонерні товариства”, нової редакції Закону України “Про страхування”, а також внесення змін до деяких законів України у частині, що стосується набуття та переходу прав на пайові цінні папери;

2. Стимулювати розміщення пайових та боргових цінних паперів прибуткових підприємств на вітчизняному організованому ринку. Наразі важливо створити умови, за яких на вітчизняному ринку розміщували б свої цінні папери підприємства, що не в змозі вийти на відомі світові біржі, але бажають, аби їхні цінні папери котирувалися на ринках. Поряд із цим вимоги до таких підприємств повинні бути доволі жорсткими. З метою забезпечення виконання цього положення слід враховувати два аспекти, які негативно впливають на спонукання до емісії та розміщення цінних паперів. З одного боку, це недостатній рівень розвитку інфраструктури портфельного інвестування в Україні, з іншого — неусвідомлення керівництвом, зокрема середніх підприємств, необхідності залучення капіталу саме через механізми ринку цінних паперів. На цих двох аспектах має бути сфокусована особлива увага в процесі стимулювання пропозиції на вітчизняному ринку цінних паперів;

3. Провести подальшу популяризацію послуг небанківських фінансових установ серед населення та запровадити гарантійні механізми захисту внесків фізичних осіб. За даними експертів, населення України близько 60% заощаджень зберігає у готівковій формі, що свідчить про наявність суттєвих внутрішніх ресурсів, які не використовуються економікою. Крім

того, банківські установи мають механізми відшкодування населенню певної суми у випадку банкрутства банку. Водночас вітчизняні інституціональні інвестори таких механізмів не мають, що створює певний “тиск”, сприяючи вибору на користь вкладів у банківські установи з боку населення. Отже, важливим є підвищення гарантій виконання своїх зобов'язань небанківськими фінансовими установами. Першочергового значення набуває безпечність внесків до фінансових установ, які мають соціальне значення, зокрема недержавних пенсійних фондів та страхових компаній зі страхування життя. Одним із способів досягнення зазначеної мети є створення механізмів, за допомогою яких були б неможливими втрати фізичних осіб — учасників певних програм фінансових установ. Задля цього поряд з існуючими нормами законодавства щодо повернення коштів за рахунок компаній з управління активами у випадку невдалого інвестування коштів недержавного пенсійного фонду слід запровадити останньою інстанцією-боржником відповідний фонд або державу. Це ж стосується і страхових компаній зі страхування життя. Стосовно інститутів спільного інвестування, природа діяльності яких пов'язана з досить високими інвестиційними ризиками, то важливим є створення фонду, котрий би гарантував певний відсоток від укладених коштів. Таким чином клієнт частково розподіляв би ризики з компаніями з управління активами. Суми коштів, що відраховувалися б у такий фонд, мали б прогресувати згідно з інвестиційною дохідністю компанії з управління активами;

4. Стимулювати розвиток вторинного ринку державних цінних паперів в Україні. Портфельне інвестування передбачає поєднання цінних паперів, яке б гарантувало найвищу дохідність за найнижчого ризику. Це досягається шляхом комбінування безризикових активів, якими є державні цінні папери, з ризиковими цінними паперами. Тому функціонування вторинного ринку державних цінних паперів є необхідною умовою належного розвитку портфельного інвестування. Обіг державних цінних паперів на вторинному ринку цінних паперів має забезпечуватися не лише учасниками ринку шляхом перепродажу державних боргових інструментів, а й державними органами, що відповідають за емісію таких цінних паперів. Особливо важливим є забезпечення утримання ціни на державні цінні папери у випадках, коли

ринкові відсоткові ставки збільшуються. У цьому разі можлива зміна відсоткових ставок за державними цінними паперами або заміна існуючих в обігу цінних паперів на інструменти з вищими відсотковими ставками;

5. Прискорити впровадження другого рівня системи пенсійного забезпечення України. Введення другого рівня пенсійної системи України, яким передбачається певна лібералізація обов'язкових платежів до Державного пенсійного фонду, сприятиме багатомільйонному перерозподілу грошових ресурсів на користь недержавних пенсійних фондів;

6. Прийняти зміни до законодавства з метою надання можливості інститутам спільного інвестування вкладати кошти, отримані від фізичних осіб, у венчурні проекти. Зараз забороняється інвестувати залучені від фізичних осіб кошти у венчурні проекти, що створює умови, за яких абсолютна більшість вкладників — юридичні особи;

7. Спрощення доступу вітчизняних інституційних інвесторів на іноземні ринки цінних паперів. Розвиток вітчизняного ринку цінних паперів поряд зі спрощенням доступу до цінних паперів, пропозиція яких на національному ринку є недостатньою, дало б можливість формувати ефективний портфель за параметром “ризик — дохідність”. Реалізуючи таке положення, слід враховувати, що економіка України недостатньо потужна, аби ринковими механізмами врівноважувати зовнішні економічні шоки, які можуть бути тісно пов'язані з міжнародним переміщенням капіталу. Зважаючи на це, доцільно було б частково відкрити зовнішні ринки цінних паперів для внутрішніх інвесторів. Наприклад, для більш консервативних інвесторів — недержавних пенсійних фондів та компаній зі страхування життя — частка іноземних цінних паперів (з високим рейтингом) могла б становити до 25% їх активів. Для таких портфельних інвесторів, як ІСІ та комерційні банки, частка іноземних цінних паперів могла б становити до 15% їх активів.

Результати дослідження дають можливість зробити низку висновків, які передусім виявляють вплив фінансової глобалізації на можливості здійснення міжнародного портфельного інвестування, а також щодо перспектив участі в цих процесах України.

По-перше, слід зазначити, що процеси фінансової глобалізації мають

очевидний вплив на взаємозалежність між дохідностями акцій різних країн. Тобто інтенсифікація процесів фінансової глобалізації спричиняє підвищення рівня взаємозалежності між дохідностями акцій, що виражається у підвищенні рівня кореляції їх дохідності. І навпаки, зворотні процеси фінансової глобалізації, що спостерігалися у воєнні роки та проявлялися у розриві економічних зв'язків між певними країнами, призводили до зниження кореляції між акціями країн.

По-друге, незважаючи на те, що процеси фінансової глобалізації проходять нерівномірно, тобто за останні 128 років середній коефіцієнт кореляції дохідності цінних паперів країн, що були включені в дослідження, коливався від -0.073 до 0.475 , загальний її середній коефіцієнт невідвратно зростає, що підкреслює тісний зв'язок визначеного показника з процесами фінансової глобалізації.

По-третє, дохідність акцій, емітованих суб'єктами деяких країн, має особливо низькі показники кореляції зі світовим портфелем, незважаючи на доволі високу частку таких акцій у світовому портфелі. Це свідчить про відносно низький рівень сприймання такими економіками зовнішніх впливів, що робить подібні акції особливо “зручними” в процесі формування міжнародного портфеля цінних паперів.

По-четверте, незважаючи на глобальну тенденцію зміни перспективності міжнародної диверсифікації портфеля цінних паперів на даному етапі розвитку світової економіки, така диверсифікація може забезпечувати переваги з точки зору досягнення кращого рівня параметра “ризик—дохідність” порівняно з інвестуванням у цінні папери, емітовані підприємствами однієї країни.

По-п'яте, жоден із параметрів, необхідних для належного розвитку портфельного інвестування в Україні, не має достатнього рівня розвитку, тобто такого, що забезпечував би можливість вільно акумулювати заощадження населення, тимчасово вільні ресурси підприємств чи зовнішні фонди та вільно їх переливати у найефективніші галузі економіки країни чи забезпечувати державу “безінфляційними” грошовими ресурсами.

По-шосте, на розвиток портфельного інвестування в Україні має значний вплив і матиме його в майбутньому рівень інтеграції України до світової економічної системи.

Література

1. Боришук І.В. Ризик і дохідність при портфельному інвестуванні комерційних банків // *Фінанси України*. — 2002. — № 7. — С. 115–126.
2. Пересада А.А., Шевченко О.Г., Коваленко Ю.М., Урванцева С.В. *Портфельне інвестування*. — К.: КНЕУ, 2004. — 405 с.
3. Кальченко Т.В. *Глобальна економіка: методологія системних досліджень*. — К.: КНЕУ, 2006. — 248 с.
4. Ткаченко Н. Систематизація особливостей портфельного інвестування страхових компаній // *Підприємництво, господарство і право*. — 2004. — № 2. — С. 132–136.
5. Dilip K. Das. *Globalization in the World of Finance: An Analytical History* // *Global economy journal*. — 2006. — № 1 (Vol. 6). — P. 22.
6. Fang Cai Francis E. Warnock. *International diversification at home and abroad* // *NBER Working Paper 12220*. — Cambridge. — May 2006.
7. Statman M. *How Many Stocks Make a Diversified Portfolio?* // *Journal of Financial and Quantitative Analysis*. — 1987. — September. — P. 353–364.
8. Statman Meir, Scheid Jonathan. *Global Diversification* // *March 2004*.
9. Bairoch Paul, Kozul-Wright Richard. *Globalization myths: some historical reflections on integration, industrialization and growth in the world economy* // *UNCTAD Discussion Papers*. — № 113. — March 1996.
10. Stulz Rene M. *Globalization of equity markets and the cost of capital* // *prepared for the SBF/NYSE Conference on Global Equity Markets*. — 1999. — February.
11. Solink B. *Lessons for Internal Asset Allocation*. // *Financial Analysts Journal*. — 1994. — July — August.
12. Flavin Thomas J., Hurley Margaret J. and Fabrice Rousseau. *Explaining Stock Market Correlation: A Gravity Model Approach*. — National University of Ireland, Maynooth.
13. Goetzmann William N., Lingfeng Li, K. Geert Rouwenhorst. *Long-term global market correlation* // *NBER Working Paper 8612*.
14. Young Sang, Kim Ike Mathur. *Geographic and Industrial Diversification* // *March 24, 2005*.
15. *An Education in Correlation* // *Investment Management LLC* // www.nylim.com/polos/6018.pdf.
16. Офіційний сайт Національного банку України (www.bank.gov.ua).
17. Офіційний сайт Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України (www.dfr.gov.ua).
18. Офіційний сайт Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку (www.ssmc.gov.ua).

Ринок державних цінних паперів України у липні 2008 року

Результати розміщення облігацій внутрішніх державних позик у липні 2008 року									
Номер розміщення	Дата проведення розрахунків за придбані облігації	Пропозиція			Результати розміщення				
		Встановлені обмеження на загальний обсяг розміщення облігацій, шт.	Номінал облігацій, грн.	Розмір купона на одну облігацію, грн.	Термін погашення облігацій	Обсяг розміщених облігацій, шт.	Залучено коштів до державного бюджету від розміщення облігацій, тис. грн.	Встановлений рівень дохідності облігацій, %	Середньозважений рівень дохідності облігацій, %
57	09.07.2008 р.	—	1 000	—	05.05.2010 р.	—	—	—	—
58	09.07.2008 р.	—	1 000	—	28.09.2011 р.	—	—	—	—
59	16.07.2008 р.	—	1 000	23.75	05.05.2010 р.	—	—	—	—
60	16.07.2008 р.	—	1 000	—	28.09.2011 р.	100 000	104 862.00	7.90	7.90
61	23.07.2008 р.	—	1 000	—	05.05.2010 р.	—	—	—	—
62	23.07.2008 р.	—	1 000	23.75	28.09.2011 р.	82 000	86 116.40	7.90	7.90
63	30.07.2008 р.	—	1 000	—	05.05.2010 р.	—	—	—	—
64	30.07.2008 р.	—	1 000	—	28.09.2011 р.	—	—	—	—
Разом						182 000	190 978.40		

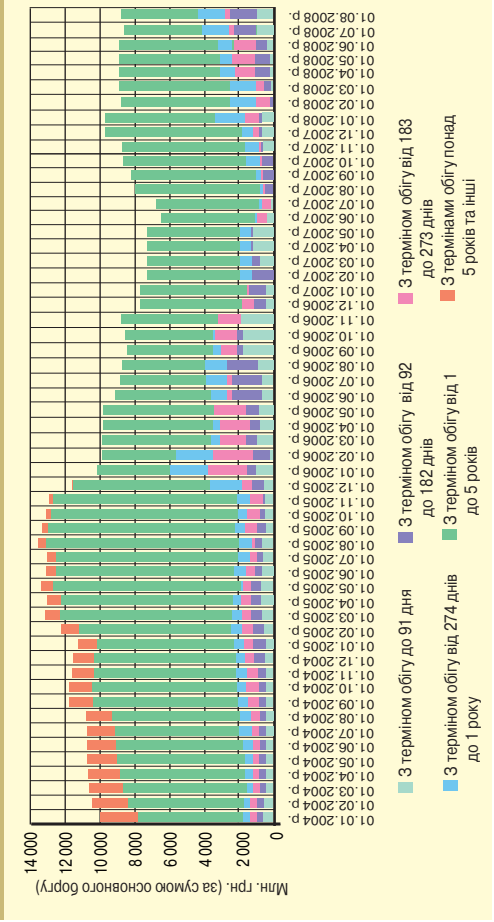
Обсяг розміщення облігацій внутрішніх державних позик за січень — липень 2008 року*

Період	Обсяг розміщених облігацій, шт.	Залучено коштів до держбюджету, тис. грн.
Січень	294 000	307 931.62
Лютий	75 000	77 266.30
Березень	3 500	3 741.64
I квартал	372 500	388 939.56
Квітень	0	0.00
Травень	10 000	10 580.20
Червень	35 000	37 198.00
II квартал	45 000	47 778.20
I півріччя	417 500	436 717.76
Липень	182 000	190 978.40
Серпень		
Вересень		
III квартал	182 000	190 978.40
Жовтень		
Листопад		
Грудень		
IV квартал		
Усього з початку року	599 500	627 696.16

*За станом на 01.08.2008 р.

На замовлення "Вісника НБУ" матеріали підготовлено працівниками департаменту монетарної політики Національного банку України.

Обсяг облігацій внутрішніх державних позик, які перебувають в обігу (на 1 серпня 2008 року)

**Світлана
Міщенко**

Аспірантка кафедри фінансів,
грошового обігу і кредиту
Київського національного
університету імені Тараса
Шевченка

*У пропонованій статті
проведено аналіз світового
та зарубіжного досвіду
щодо обґрунтування кри-
теріїв та системи показ-
ників оцінки фінансової
стабільності фінансового
сектору України. Запропо-
новано систему показників
для раннього попередження
фінансових криз.*

Дослідження/

Критерії та показники оцінки стабільності функціонування фінансового сектору

ФІНАНСОВА СТАБІЛЬНІСТЬ І ФАКТОРИ, ЯКІ НА НЕЇ ВПЛИВАЮТЬ

Характерною ознакою розвитку економічних систем багатьох країн світу на рубежі тисячоліть є стрімкий розвиток фінансового сектору, виокремлення його в самостійну складову економічної системи, ускладнення структури, підвищення ролі та посилення впливу фінансової сфери на реальний сектор економіки. За оцінками А.О.Крилової, відношення валової доданої вартості, створеної у фінансовому секторі України, до внутрішнього валового продукту в 2005 р. становило 4,61%. Для порівняння: в Австрії – 4,64, Німеччині – 4,14, Польщі – 3,63, Чехії – 2,72%. Незважаючи на коливання цього показника між окремими країнами, які вірогідно зумовлені розбіжностями в методології оцінки, частка фінансового сектору в економіці є вагомोю і, безперечно, збільшуватиметься.

Разом зі зростанням масштабів і ролі фінансового сектору протягом останніх десятиліть спостерігалася значна нестабільність у розвитку як фінансового сектору, так і фінансових систем багатьох країн світу. Це пояснюється не тільки зовнішніми чинниками, а й значною мірою внутрішніми проблемами їх становлення і розвитку.

Фінансовий сектор як самостійний сегмент економічної системи особливо вразливий до структурних змін і кризових явищ, а в умовах лібералізації фінансових ринків ці проблеми набувають усе більшої гостроти. Серед найбільших фінансових потрясінь останнього десятиліття – азіяська криза 1997 р., російський дефолт 1998 р., кредитна криза в США 2007 р., криза світових фондових ринків на початку 2008 р. тощо. Такі кризи, на думку багатьох учених, стають закономірними й неминучими [1, с. 110; 7, с. 8]. Дехто стверджує, що вони пов'язані з економічними циклами. Однак якою б не була причина фінансової кризи, зав-

дання науки полягає у всебічному їх дослідженні та розробці відповідних методів прогнозування і попередження. Вирішення цих завдань неможливе без обґрунтування принципів та показників оцінки стабільності функціонування фінансового сектору, а також розробки відповідного механізму управління цими процесами на основі моніторингу чи використання систем раннього попередження.

Розуміння важливості проблем забезпечення фінансової стабільності світового розвитку, обміну інформацією та співробітництва у цій сфері спонукало країни Великої сімки у квітні 1999 р. створити Форум фінансової стабільності (Financial Stability Forum – FSF), до складу якого входять представники міністерств фінансів і центральних банків розвинутих країн світу, міжнародних фінансових інститутів, а також спостерігачі від великих фінансових центрів [13].

Чільну увагу зазначеній проблемі приділяє Міжнародний валютний фонд. У своєму звіті за квітень 2008 р. про глобальну фінансову стабільність (“Стримування системних ризиків і відновлення фінансової стабільності”) МВФ зазначає: “Події останніх шести місяців засвідчили вразливість світової фінансової системи та поставили принципові питання про дієвість відповідних заходів установ приватного та державного секторів” [13, с. і]. Основні причини останньої світової кризи, на думку авторів звіту, полягають ось у чому:

1) значна кількість великих фінансово-кредитних установ недооцінила важливість управління ризиками ліквідності, цілковито покладаючись на зовнішні джерела оптового фінансування на ринках капіталу та рефінансування з боку центральних банків;

2) інвестори та фінансово-кредитні установи здебільшого не врахували недоліки вартісної оцінки продуктів структурного фінансування та ризики, пов'язані з використанням таких фінансових інструментів;

ФІНАНСОВИЙ РИНОК

3) допущено колективну помилку в оцінці рівня використання запозичених коштів (левереджу) широкого кола фінансових установ і невпорядкованого закриття їх позицій;

4) рівень управління ризиками у приватному секторі, а також характер розкриття інформації, нагляд і регулювання у фінансовій сфері стали суттєво відставати від стрімко запроваджуваних фінансових інновацій, що спричинилося до надмірного прийняття ризику, послаблення процедур гарантування кредитоспроможності позичальників, незбігання термінів залучення і погашення фінансових активів та знецінення активів унаслідок інфляції;

5) не виправдали себе методи винесення ризиків за баланси банків, оскільки ці ризики врешті-решт знову повернулися у банківську систему, з якої вони начебто були виведені;

6) рівень капіталізації фінансових установ у багатьох випадках виявився недостатнім для того, щоб ефективно протидіяти кризі — навіть величезні за обсягами інтервенції, проведені центральними банками високорозвинутих країн світу, зокрема США та Великобританії, не змогли компенсувати стрімкого скорочення частки та нестачі позичкових коштів [13].

Як у зарубіжній, так і у вітчизняній літературі починаючи з середини 1990-х років точиться досить гостра наукова дискусія щодо принципів і показників оцінки стабільності фінансового сектору та його окремих складових, зокрема банківської системи та ринків капіталу. Найвідомішими є праці Б.Айхенгрінга, Є.Альтмана, Д.Белла, Л.Гольберга, Д.Гуттентага, Е.Девіса, А.Демірку-Кунта, Р.Дорнбуша, Г.Камінськи, Д.Капріо, Л.Кодреса, Х.Мінськи, Д.Пейна, А.Роуза, С.Добришевського, Р.Ентова, М.Малютіної, С.Парилова, С.Синельникова. Серед вітчизняних науковців слід назвати праці В.Александрова, О.Барановського, Г.Задорожного, В.Галь, В.Зінченка, Р.Лисенка, І.Лютого, С.Науменкової, О.Петрика, Т.Смуженко, А.Сомик, А.Шаповалова, І.Шумила, О.Щербакіної, Є.Юрченко та інших.

Незважаючи на значний доробок учених у питанні обґрунтування критеріїв і систем показників фінансової стабільності, проблема значною мірою залишається не вирішеною, підтвердженням чому є брак якісних систем раннього попередження фінансових і банківських криз. Тому метою даної статті є узагальнення досвіду розробки та практичного використання показників фінансової стабільності фун-

кціонування фінансового сектору, а також виявлення найважливіших індикаторів, які можуть бути використані для профілактики фінансових криз чи інших небажаних явищ у фінансовому секторі вітчизняної економіки.

В економічній літературі побутує думка, що вперше визначення фінансової нестабільності дав у 1933 р. І.Фішер у праці “Теорія боргової дефляції в умовах Великої депресії”, пояснюючи нестабільність макроекономічними циклами і, зокрема, динамікою сукупної заборгованості в економіці [5, с. 8; 12]. З того часу науковцями запропоновано багато нових визначень фінансової стабільності і фінансової нестабільності, які відповідають різним етапам та умовам розвитку фінансових ринків і фінансового сектору та з різним ступенем точності й деталізації пояснюють природу цього явища.

За визначенням Г.Дж.Шиназі, фінансова система може вважатися стабільною, якщо вона полегшує ефективний розподіл ресурсів, спроможна здійснювати оцінку, котирування, розподіл та управління фінансовими ризиками і здатна виконувати свої найважливіші функції навіть за умов зовнішніх потрясінь або посилення диспропорцій [4].

На думку Г.Задорожного, “стійкість функціонування динамічної системи є узагальнюючим поняттям, яке складається з великої групи факторів, що безпосередньо впливають на стійкість. Втрата стійкості в загальному випадку може відбуватися через зміни параметрів системи, через наявність непередбачених при створенні системи зовнішніх впливів або при порушенні зв'язків у системі, коли змінюється структура системи (в останньому випадку кажуть про структурну нестійкість)” [1, с. 59]; “під стабільністю зазвичай розуміють збереження в певних межах параметра, що спостерігається, який в існуючих умовах може змінюватися” [1, с. 62].

На думку В.Зінченка, який досліджував стабільність функціонування банківських систем, “стійкість... — це такий стан банківської системи, при якому реалізується сутність і призначення банківської системи в економіці, адекватно і ефективно виконуються її функції, а також забезпечується спроможність відновлювати цей стан після будь-яких відхилень від безпечних параметрів, викликаних дією кризових моментів (спадом економіки, фінансовою кризою, трансформацією економіки)” [2, с. 86].

С.Науменкова зазначає, що “стабільність фінансової системи не ототож-

нюється з необхідністю забезпечення функціонування всіх її елементів із максимальною ефективністю, йдеться лише про здатність обмежувати та усувати диспропорції за допомогою механізму самокоригування. Оскільки фінансова система розглядається як динамічна система, стабільність фінансової системи не сприймається лише з точки зору відповідності конкретному стану, якого вона повинна досягти після певних потрясінь” [6, с. 37].

Однак більшість науковців визначає поняття стабільності через фактори, які впливають на стан фінансової системи і можуть вивести її з рівноваги. Так, Ф.Мишкін називає п'ять факторів економічного середовища, що призводять до загострення проблем несприятливого вибору і “спричиняють фінансову кризу: (1) збільшення процентної ставки; (2) падіння курсів на ринку акцій; (3) непередбачене падіння загального рівня цін; (4) зростання невизначеності; (5) банківська паніка” [3, с. 232]. Фахівці Інституту економіки перехідного періоду такими факторами вважають банківські паніки, безвідповідальну поведінку банків, асиметрію інформації, ефект зараження та коливання цін активів на фінансових ринках [5, с. 9–13].

Головне, на чому зосереджують увагу науковці, — це необхідність забезпечення стабільних умов функціонування як фінансового, так і нефінансового секторів економіки, безперервності грошових потоків, недопущення банкрутства суб'єктів господарювання, зокрема у фінансовому секторі, та пов'язують проблеми фінансової стабільності з проблемами економічної безпеки і фінансового суверенітету країни [1, сс. 61, 157].

Не претендуючи на вичерпність досить складного змісту економічної категорії “фінансова стабільність”, зазначимо, що, на нашу думку, вона відображає систему суспільних відносин між державою, фінансовими інститутами та учасниками фінансових ринків спільно організації безперебійного, безперервного руху фінансових ресурсів у інтересах всіх учасників системи фінансових відносин.

В економічній літературі значна увага приділяється проблемам фінансової нестабільності з точки зору банківських установ як основної складової фінансового сектору. Фундаментальними дослідженнями в цій галузі є розробки фахівців Інституту економіки перехідного періоду, які узагальнили світовий і російський досвід фінансових і банківських криз та присвячені їх аналізу наукові праці зарубіжних уче-

них. Так, досліджуючи умови виникнення банківських криз, Б.Айхенгрін та А.Роуз назвали п'ять їх можливих причин: внутрішня економічна політика; зовнішні макроекономічні умови; політика обмінного курсу; структура фінансової системи країн; недосконалість контролю та регулювання. Відповідно до зазначених чинників автори розробили три групи індикаторів – провісників банківської кризи.

1. Показники, що характеризують зв'язок банківської системи країни зі світовою економікою: обсяг міжнародних золотовалютних резервів у відсотках від обсягу імпорту за місяць; зовнішній борг у відсотках до внутрішнього валового продукту (ВВП); сальдо рахунку поточних операцій у відсотках до ВВП, а також реальний обмінний валютний курс.

2. Ключові макроекономічні індикатори, що відображають стан фіскальної, грошово-кредитної політики та економічну динаміку: бюджетний дефіцит (профіцит) у відсотках до ВВП; темпи зростання внутрішнього кредиту й обсягу реального ВВП на душу населення.

3. Екзогенні змінні: світова відсоткова ставка як середньозважена за відсотковими ставками зовнішніх запозичень у США, Німеччині, Японії, Франції, Великобританії та Швейцарії (коefficient зважування визначався як частка країни в загальному обсязі зовнішнього боргу всіх країн); темп приросту ВВП у країнах ОЕСР [11].

У результаті розрахунків виявилось, що основними індикаторами мож-

Таблиця 2. Перелік основних індикаторів – провісників банківських криз

Група	Показник
1. Темпи економічного зростання	1.1. Темпи зростання ВВП
	1.2. Динаміка промислового виробництва
2. Платіжний баланс	2.1. Реальний ефективний курс
	2.2. Реальний обмінний курс
	2.3. Імпорт і експорт
3. Відсоткові ставки	3.1. Реальні відсоткові ставки
	3.2. Різниця між світовою та внутрішньою відсотковими ставками в реальному вираженні
4. Грошові індикатори	4.1. Інфляція
	4.2. Дефлятор ВВП
	4.3. Грошовий мультиплікатор
5. Рахунки національного доходу	5.1. Споживання
6. Банківський сектор	6.1. Банківські депозити в реальному вираженні у відсотках до ВВП
	6.2. Кредити приватному сектору в реальному вираженні
7. Сукупні іноземні зобов'язання	7.1. Сукупні іноземні зобов'язання по відношенню до ВВП

Джерело: [5, с. 26].

на вважати такі показники: 1) світову відсоткову ставку, яка починає підвищуватися приблизно за два роки до кризи, та 2) зниження (чи сповільнення) темпів приросту ВВП. Деякі зарубіжні фахівці додають до цих чинників також підвищення рівня інфляції [10, 11], стрімке зростання споживання, скорочення банківських депозитів, збільшення обсягів кредитування приватного сектору, підвищення частки зовнішніх запозичень [5].

На основі узагальнення світового та російського досвіду фахівці Інституту економіки перехідного періоду згрупували різні точки зору та запропонували систему показників для попередження фінансових (див. таблицю 1) і

банківських криз (див. таблицю 2).

Аналіз запропонованих систем показників, на нашу думку, свідчить про поверховий підхід до проблеми. Так, деякі показники, наприклад, грошовий мультиплікатор, навіть у річному вимірі не зазнають суттєвих коливань, а тому не в змозі відобразити коливання на грошовому ринку в короткостроковому періоді; показники 3.3, 4.5, 4.7 або складно визначити, або ж вони не відіграють суттєвої ролі з точки зору забезпечення стабільності; показники платіжного балансу значною мірою повторюють один одного тощо.

Запропонований у таблиці 1 індекс тиску на валютний ринок є синтетичним показником, розрахованим як середньозважена величина з трьох показників: темпу приросту курсу національної валюти за місяць; темпу приросту золотовалютних резервів (зі знаком мінус); рівня середньозваженої ставки за кредитами банків юридичним особам у національній валюті [5, с. 51]. Відповідно до такої методики розрахунку індекс тиску на валютний ринок буде прямо пропорційним темпу приросту курсу валюти, зниженню обсягів золотовалютних резервів та підвищенню відсоткових ставок за кредитами. Оскільки для зазначених показників місячні коливання не бувають досить різними, то індекс тиску на валютний ринок тим більше буде змінюватися у звуженому коридорі, навіть порівняно з основними показниками, використаними для його обчислення. В разі ж виникнення надзвичайних ситуацій на валютному чи кредитному ринках кожен із показників, взятих до розрахунку зазначеного індексу, миттєво відреагує з достатньою для розуміння та адекватної оцінки явища силою, а тому, на нашу думку, потреби у введенні до

Таблиця 1. Перелік індикаторів – провісників фінансової нестабільності

Група	Показник
1. Темпи економічного зростання	1.1. Темпи зростання ВВП
	1.2. Обсяг промислового виробництва
2. Платіжний баланс	2.1. Сальдо поточного рахунку
	2.2. Золотовалютні резерви
	2.3. Зовнішній борг
	2.4. Умови торгівлі (ціни експорту)
	2.5. Імпорт і експорт
	2.6. Реальний ефективний курс
	2.7. Відплив капіталу
3. Відсоткові ставки	3.1. Реальна відсоткова ставка
	3.2. Різниця між внутрішньою і зовнішньою відсотковими ставками
	3.3. Співвідношення ставки за кредитами і ставки за депозитами
4. Грошові індикатори	4.1 Інфляція (ICLI).
	4.2. Динаміка внутрішнього кредиту в реальному вираженні
	4.3. Грошовий мультиплікатор
	4.4. Відношення грошової маси до золотовалютних резервів
	4.5. Темп зростання депозитів у реальному вираженні
	4.6. Надлишкова пропозиція грошей у реальному вираженні
5. Індикатор тиску на валютний ринок	5.1. Середньозважений показник потенційної зміни валютного курсу

Джерело: [5, с. 46].

ФІНАНСОВИЙ РИНОК

системи індикаторів показника індексу тиску на валютний ринок немає.

Крім того, зазначимо, що розрахунок запропонованих індикаторів — провісників криз ускладнений нечіткими статистичними підходами щодо визначення показників (таких, наприклад, як “споживання”, “імпорт і експорт”), браком даних для порівняння чи їх непорівнянності тощо.

Підтвердженням цьому є власні висновки дослідників, які визнали, що для сучасних умов російської економіки дієвими індикаторами — провісниками фінансової кризи можуть бути такі показники: 1) золотовалютні резерви; 2) експорт; 3) індекс цін на нафту; 4) спред між внутрішньою та зовнішньою ставками відсотка; 5) реальна ставка внутрішнього відсотка; 6) індекс промислового виробництва. Показниками з неоднозначною оцінкою було визнано: а) реальний курс рубля щодо долара США; б) відношення ставки за кредитами до ставок за депозитами; в) індекс фондового ринку; г) відношення грошової маси М2 до золотовалютних резервів [5, с. 54—59]. До речі, частину з зазначених показників узагалі не включено до індикаторів, перелічених у таблицях 1 і 2.

Запропонована російськими вченими система показників була використана для оцінки стабільності українського фінансового сектору за період 1999—2005 рр., на основі чого зроблено висновок, що фінансова стабільність України в середньостроковому періоді не викликає сумнівів [5, с. 141—142, 294].

Винятково важливу роль при оцінюванні стабільності фінансового сектору відіграє розвинутість його структури. “Найбільше значення для будь-якої оцінки має структура фінансової системи країни, наприклад, число депозитних установ, масштаби державної власності, відносні розміри інших фінансових установ і ступінь використання ринків цінних паперів для залучення капіталу” [8, с. 5]. Збалансованість структури фінансового сектору є основою його стабільного та ефективного розвитку, а критеріями її ефективності мають бути висока ліквідність, дохідність і керованість фінансового сектору країни, що забезпечує його надійність і динамічний розвиток.

Крім загальних методик оцінки стійкості фінансового чи банківського сектору, в економічній літературі запропоновано цілу низку методик та систем індикаторів стійкості для оцінки окремих напрямів економічної діяльності. Так, широко відома система показників оцінки боргового навантаження на країну,

розроблена фахівцями Світового банку [9, с. 79—80], практичний інтерес становить система індикаторів економічної безпеки країни [1, с. 164—166] тощо.

СИСТЕМА ІНДИКАТОРІВ, РОЗРОБЛЕНА НАЦІОНАЛЬНИМ БАНКОМ

З метою оцінки рівня й динаміки зовнішнього боргового навантаження та моніторингу використання зовнішніх кредитів і позик Національний банк розробив власну систему індикаторів зовнішнього боргового навантаження на економіку України, що складається з 18 показників і достатньо повно відображає ризики, на які можуть наражатися банківська й фінансова системи країни.

1. Валовий зовнішній борг та його

основні складові (млн. доларів США).

2. Строкова структура валового зовнішнього боргу (%).

3. Структура валового зовнішнього боргу в розрізі основних позичальників (%).

4. Валовий зовнішній борг до обсягу експорту товарів та послуг (%).

5. Валовий зовнішній борг до ВВП (%).

6. Погашення та обслуговування валового зовнішнього боргу до експорту товарів та послуг (%).

7. Міжнародні резерви до ВВП (%).

8. Валовий зовнішній борг до міжнародних резервів (%).

9. Короткостроковий зовнішній борг до міжнародних резервів (%).

10. Міжнародні резерви мінус державний та державний гарантований борг до ВВП (%).

11. Міжнародні резерви мінус державний та державний гарантований

Таблиця 3. Індикатори економічної безпеки України у фінансово-кредитній сфері в 2000 і 2007 рр.

Показники	Порогове значення	Фактичне значення за станом на	
		01.01.2001 р.	01.01.2008 р.
1. Рівень перерозподілу ВВП через консолідований бюджет, %	до 40	28.31	31.86
2. Витрати державного бюджету до ВВП, %	до 20	20.43	24.55
3. Частка державного споживання у ВВП, %	до 18	18.70	22.15
4. Відношення інвестицій в основний капітал до ВВП, %	не менше 25	19.15	20.84
5. Прямі іноземні інвестиції до ВВП, %	не менше 5	12.26	20.99
6. Кредити банків в економіку до ВВП, %	не менше 100	11.24	60.17
7. Рівень інфляції (за рік), %	до 20	25.80	16.60
8. Державний борг до ВВП, %	до 60	37.80	12.51
9. Зовнішній державний борг до ВВП, %	до 30	25.50	9.86
10. Внутрішній державний борг до ВВП, %	до 30	12.20	2.65
11. Витрати на обслуговування і погашення внутрішнього державного боргу до доходів державного бюджету, %	до 30	9.54	1.87
12. Витрати на обслуговування і погашення зовнішнього державного боргу до доходів державного бюджету, %	до 30	11.13	3.77
13. Витрати на обслуговування і погашення зовнішнього державного боргу до експорту товарів і послуг, %	до 20	3.96	2.52
14. Рівень зовнішнього державного боргу в обсязі річного експорту товарів і послуг, %	до 200	57.18	28.12
15. Частка зовнішніх запозичень у покритті дефіциту державного бюджету, %	до 30	17.51	35.21
16. Рівень зовнішнього державного боргу на душу населення, дол. США	до 200	212.09	299.81
17. Дефіцит консолідованого бюджету до ВВП (за методологією МВФ), %	до 5	1.20	0.86
18. Депозити в іноземній валюті в обсязі грошової маси М2, %	до 10	22.79	22.96
19. Обсяг готівки М0 до ВВП, %	до 4	7.53	15.66
20. Грошова маса М1 до ВВП, %	не менше 20	12.21	25.61
21. Грошова маса М2 до ВВП, %	не менше 50	18.55	55.15
22. Страхові платежі (премії) до ВВП, %	не менше 7	1.01	2.52

Джерело: [1, с. 165—166, 14].

Показники за 2000 р. розраховано на основі уточнених статистичних даних і частково не збігаються з розрахунками за джерелом [1].

борг, мінус короткостроковий зовнішній борг до ВВП (%).

12. Короткостроковий зовнішній борг плюс поточний рахунок платіжного балансу до міжнародних резервів (%).

13. Короткостроковий зовнішній борг плюс поточний рахунок платіжного балансу плюс чисті прямі іноземні інвестиції до міжнародних резервів (%).

14. Міжнародні резерви в місяцях майбутнього імпорту товарів та послуг.

15. Дефіцит поточного рахунку платіжного балансу до ВВП (%).

16. Чисті прямі іноземні інвестиції до ВВП (%).

17. Зовнішній фінансовий леверидж.

18. Інші індикатори, що характеризують стійкість економіки до зовнішніх шоків [14].

Розроблена Національним банком України система індикаторів є першою в нашій країні офіційною системою показників для оцінки зовнішніх фінансових ризиків і ризиків банківських установ при роботі з іноземною валютою. Наголошуючи на дуже важливому методологічному і практичному значенні цієї системи індикаторів, слід, утім, сказати про певні неузгодженості. Наприклад, динаміка окремих показників є взаємозалежною, а тому в загальній системі вони лише доповнюватимуть один одного; не завжди зрозуміло, який економічний зміст мають деякі показники; деякі з них можна розраховувати за різними методиками тощо.

В цілому запропонована методика є доволі повною і враховує накопичений досвід, зокрема, розробки фахівців Світового банку, науковців В.Александрова, Г.Задорожного, С.Глазьева, Л.Федякіної [1, 9]. Але, на відміну від методик зазначених авторів, методика НБУ не дає індикативних (нормативних) значень, що певною мірою знижує її практичне значення. Наприклад, згідно з методикою Світового банку відношення загальної суми боргу країни до ВВП не повинно перевищувати 40%; відношення боргу до доходів від експорту товарів і послуг має бути не більше 200–250%. Відповідно до методики В.Александрова та Г.Задорожного відношення депозитів у іноземній валюті до грошової маси М2 не повинно перевищувати 10%, відношення М0 до ВВП має бути не більше 4%, а відношення обсягу грошової маси М2 до ВВП — не менше 50% (див. таблицю 3).

Проведені розрахунки дали змогу порівняти відповідні показники за 2000 та 2007 рр. з їх пороговими значеннями. Аналіз одержаних результатів свідчить, що практично за більшістю показників

порогові значення не були досягнуті або ж відхилення не перевищували певні допустимі межі. Найбільше занепокоєння може викликати суттєве перевищення порогового значення такими показниками, як відношення обсягу готівки М0 до ВВП (майже в чотири рази), частка депозитів у іноземній валюті в обсязі грошової маси М2, а також незначне перевищення порогового значення показником відношення витрат державного бюджету до ВВП (див. таблицю 3). Однак такі відхилення фактичних значень показників від порогових рівнів для фінансового сектору України виявилися не критичними і не становили фінансової загрози.

ІНДИКАТОРИ ОЦІНКИ СТАБІЛЬНОСТІ, ВИКОРИСТОВУВАНІ В ЗАРУБІЖНИХ КРАЇНАХ

Найбільшу увагу проблемам оцінки стабільності фінансових систем приділяють Міжнародний валютний фонд і Світовий банк, які в 1999 р. розпочали реалізацію спільної з національними наглядовими органами Програми оцінки фінансового сектору, метою якої є з'ясування його слабких і вразливих місць. У 2000 р. МВФ провів аналіз найважливіших для макропруденційного аналізу показників і в червні 2001 р. представив першу систему індикаторів фінансової стабільності Виконавчій раді фонду. У січні 2004 р. ця система була уточнена, і базовий набір показників визнано значущим для всіх країн світу.

Практично з цього часу центральні банки провідних країн світу почали створювати відповідні підрозділи з аналізу та прогнозування стабільності функціонування власних фінансових систем. У Німеччині таку роботу проводить Центр досліджень Бундесбанку, в Швеції, Франції, Новій Зеландії та Нідерландах — Департаменти фінансової стабільності, у Греції — Департамент економічних досліджень, у Чехії — Департамент економічних досліджень і фінансової стабільності. Відповідно до своїх функцій зазначені підрозділи проводять дослідження і моніторинг проблем фінансової стабільності на постійній основі та періодично публікують їх результати або відповідні звіти.

У своїй практичній діяльності національні органи, відповідальні за забезпечення фінансової стабільності, керуються підготовленими МВФ настановами для органів нагляду під назвою "Показники фінансової стабільності", мета яких полягає у роз'ясненні позицій та підходів фонду стосовно концепцій і визначень

термінів, джерел інформації, запровадження єдиних методик розрахунку окремих показників, що використовуються при складанні та поширенні показників фінансової стабільності, які ще називають індикаторами.

Розроблені та запропоновані МВФ для оцінки стабільності фінансового сектору індикатори характеризують поточний стан і надійність фінансових установ країни та їх корпоративних і індивідуальних контрагентів. Вони включають агреговані дані за групами установ (депозитні корпорації, корпорації фінансового сектору), а також представницькі показники щодо ринків, на яких фінансові установи здійснюють свої операції. Індикатори фінансової стабільності розраховуються і поширюються з метою здійснення макропруденційного аналізу та оцінки сильних і вразливих сторін фінансових систем, забезпечення нагляду за ними і посилення їх стійкості, зокрема шляхом обмеження ймовірності кризи фінансових систем і фінансових ринків [8, с. 1].

Таблиця 4 містить повний перелік показників, рекомендованих МВФ як індикатори стабільності фінансового сектору. Ця система включає основний набір індикаторів — 12 показників, що відображають стан лише депозитних корпорацій як основної складової фінансового сектору, та 28 додаткових показників, котрі характеризують діяльність як депозитних, так і нефінансових корпорацій, домашніх господарств, стан фондового ринку та ринку нерухомості.

У 2004 р. до участі в плітному проєкті МВФ щодо компіляції та поширення індикаторів фінансової стабільності запрошено й Україну. Координатором цього проєкту став департамент статистики та звітності Національного банку. Відповідно до проєкту інформація надається за 12 обов'язковими і 9 додатковими індикаторами для сектору депозитних корпорацій. Разом з Україною в проєкті беруть участь 62 країни світу, в тому числі 6 країн колишнього Радянського Союзу: Вірменія, Естонія, Казахстан, Латвія, Литва і Росія.

Система індикаторів МВФ базується на врахуванні таких критеріїв: 1) охоплення найважливіших ринків і установ; 2) аналітична значущість; 3) корисність; 4) значущість для більшості країн, установ, а також кризових ситуацій; 5) доступність; 6) симетричність відображення інформації на рівні сектору; 7) використання агрегованої інформації; 8) використання консолідованого підходу з метою уникнення подвійного обліку капіталу й діяльності [8, с. 3, 32].

ФІНАНСОВИЙ РИНОК

Таблиця 4. Індикатори фінансової стабільності відповідно до проекту МВФ щодо їх компіляції та поширення

Якісна характеристика	Індикатори фінансової стабільності	
	1. Основний набір індикаторів для депозитних корпорацій	
Достатність капіталу	1.1. Відношення регулятивного капіталу до зважених за ризиком активів	1.1. Regulatory capital to risk-weighted assets
	1.2. Відношення регулятивного капіталу I рівня до зважених за ризиком активів	1.2. Regulatory Tier 1 capital to risk weighted assets
Якість активів	1.3. Відношення недіючих кредитів (за мінусом резервів) до капіталу	1.3. Nonperforming loans net of provisions to capital
	1.4. Відношення недіючих кредитів до сукупних валових кредитів	1.4. Nonperforming loans to total gross loans
	1.5. Відношення кредитів за секторами економіки до сукупних валових кредитів	1.5. Sectoral distribution of loans to total loans
Прибутки, витрати і дохідність	1.6. Відношення чистого доходу до середніх сукупних активів (рентабельність активів)	1.6. Return on assets (ROA)
	1.7. Відношення чистого доходу до середнього капіталу (рентабельність капіталу)	1.7. Return on equity (ROE)
	1.8. Відношення процентної маржі до валового доходу	1.8. Interest margin to gross income
	1.9. Відношення непроцентних витрат до валового доходу	1.9. Noninterest expenses to gross income
Ліквідність	1.10. Відношення ліквідних активів до сукупних активів	1.10. Liquid assets to total assets (liquid asset ratio)
	1.11. Відношення ліквідних активів до короткострокових зобов'язань	1.11. Liquid assets to short-term liabilities
Чутливість до ринкового ризику	1.12. Відношення чистої відкритої позиції в іноземній валюті до капіталу	1.12. Net open position in foreign exchange to capital
2. Додатковий набір індикаторів для депозитних корпорацій		
Капітал	2.1. Відношення капіталу до активів	2.1. Capital to assets
	2.2. Відношення великих ризиків до капіталу: — сума великих відкритих позицій (великих ризиків) — відкрита позиція великих депозитних установ щодо найбільших суб'єктів господарювання — відкрита позиція щодо афілійованих структур та інших "пов'язаних" контрагентів	2.2. Large exposures to capital
	2.3. Відношення кредитів за географічним розподілом до сукупних валових кредитів	2.3. Geographical distribution of loans to total loans
	2.4. Відношення валової позиції за фінансовими деривативами з боку активів до капіталу	2.4. Gross asset position in financial derivatives to capital
Деривативи	2.5. Відношення валової позиції за фінансовими деривативами з боку зобов'язань до капіталу	2.5. Gross liability position in financial derivatives to capital
	2.6. Відношення прибутків (збитків) за фінансовими інструментами до валового доходу	2.6. Trading income to total income
Прибутки та витрати	2.7. Відношення витрат на утримання персоналу до непроцентних витрат	2.7. Personnel expenses to noninterest expenses
	2.8. Спред між базовими ставками за кредитами та депозитами	2.8. Spread between reference lending and deposit rates
	2.9. Спред між найвищою та найнижчою міжбанківськими ставками	2.9. Spread between highest and lowest interbank rate
Ліквідність	2.10. Відношення депозитів клієнтів до сукупних валових кредитів (крім міжбанківських)	2.10. Customer deposits to total (noninterbank) loans
	2.11. Відношення кредитів в іноземній валюті до сукупних валових кредитів	2.11. Foreign-currency-denominated loans to total loans
	2.12. Відношення зобов'язань в іноземній валюті до сукупних зобов'язань	2.12. Foreign-currency-denominated liabilities to total liabilities
	2.13. Відношення чистої відкритої позиції за інструментами участі в капіталі до капіталу	2.13. Net open position in equities to capital
3. Інші фінансові корпорації		
Активи	3.1. Відношення активів до сукупних активів фінансової системи	3.1. Assets to total financial system assets
	3.2. Відношення активів до ВВП	3.2. Assets to GDP
4. Нефінансові корпорації		
Загальна оцінка	4.1. Відношення загального боргу до власного капіталу	4.1. Total debt to equity
	4.2. Рентабельність капіталу	4.2. Return on equity
	4.3. Покриття витрат на обслуговування боргу	4.3. Earnings to interest and principal expenses
	4.4. Відношення чистої відкритої позиції в іноземній валюті до власного капіталу	4.4. Net foreign exchange exposure to equity
	4.5. Кількість заяв про захист від кредиторів	4.5. Number of applications for protection from creditors
5. Домашні господарства		
Показники боргу	5.1. Відношення боргу домашніх господарств до ВВП	5.1. Household debt to GDP
	5.2. Відношення боргу домашніх господарств до доходу	5.2. Household debt service and principal payments to income
6. Ліквідність ринку		
Оборот фондового ринку та ціни	6.1. Середня різниця між цінами продавця і покупця на ринку цінних паперів	6.1. Average bid-ask spread in the securities market
	6.2. Середньоденний оборотний коефіцієнт на ринку цінних паперів	6.2. Average daily turnover ratio in the securities market
7. Ринки нерухомості		
Динаміка цін та іпотечних кредитів	7.1. Ціни на житлову нерухомість	7.1. Real estate prices
	7.2. Ціни на комерційну нерухомість	7.2. Real estate prices
	7.3. Відношення кредитів на житлову нерухомість до сукупних кредитів	7.3. Residential real estate loans to total loans
	7.4. Відношення кредитів на комерційну нерухомість до сукупних кредитів	7.4. Commercial real estate loans to total loans

Джерело: [8, с. 2].

Таблиця 5. Динаміка основних індикаторів фінансової стабільності в Україні в 2005–2007 рр.

Перелік індикаторів за групами	Значення показника за станом на*			Відсотки
	31.12. 2005 р.	31.12. 2006 р.	31.12. 2007 р.	Зміни у 2007 р. порівняно з 2005 р. (+,–)
1. Основні індикатори фінансової стабільності (депозитні корпорації)				
1.1. Відношення регулятивного капіталу до зважених за ризиком активів	14.95	14.19	13.92	–1.03
1.2. Відношення регулятивного капіталу I рівня до зважених за ризиком активів	11.54	10.84	10.09	–1.45
1.3. Відношення недіючих кредитів (за мінусом резервів) до капіталу	325.99	352.44	313.82	–12.17
1.4. Відношення недіючих кредитів до сукупних валових кредитів	57.99	59.76	48.12	–9.87
1.6. Відношення чистого доходу до середніх сукупних активів (рентабельність активів)	1.31	1.34	1.22	–0.09
1.7. Відношення чистого доходу до середнього капіталу (рентабельність капіталу)	10.37	11.38	10.52	+0.15
1.8. Відношення процентної маржі до валового доходу	48.36	54.49	55.45	+7.09
1.9. Відношення непроцентних витрат до валового доходу	65.99	59.79	60.76	–5.23
1.10. Відношення ліквідних активів до сукупних активів	18.03	14.27	11.60	–6.43
1.11. Відношення ліквідних активів до короткострокових зобов'язань	40.17	37.83	39.93	–0.24
1.12. Відношення чистої відкритої позиції в іноземній валюті до капіталу	8.52	9.36	7.87	–0.65
2. Додаткові індикатори фінансової стабільності (депозитні корпорації)				
2.1. Відношення капіталу до активів	11.90	12.47	11.58	–0.32
2.2. Відношення великих ризиків до капіталу (ii) відкрита позиція великих депозитних установ щодо найбільших суб'єктів господарювання	202.61	191.44	171.06	–31.55
2.6. Відношення прибутків (збитків) за фінансовими інструментами до валового доходу	7.21	8.25	7.45	+0.24
2.7. Відношення витрат на утримання персоналу до непроцентних витрат	43.21	47.15	49.10	+5.89
2.8. Спред між базовими ставками за кредитами та депозитами, пунктів	683	654	546	–137
2.10. Відношення депозитів клієнтів до сукупних валових кредитів (крім міжбанківських)	95.05	74.90	64.86	–30.19
2.11. Відношення кредитів в іноземній валюті до сукупних валових кредитів	44.58	50.48	51.45	+6.87
2.12. Відношення зобов'язань в іноземній валюті до сукупних зобов'язань	43.47	50.31	49.77	+6.30
7.3. Відношення кредитів на житлову нерухомість до сукупних кредитів	4.84	8.19	9.48	+4.64
7.4. Відношення кредитів на комерційну нерухомість до сукупних кредитів	2.44	2.82	2.68	+0.24

*За методологією МВФ моментний показник визначається за станом на 31 грудня звітного року, а не на 1 січня наступного року, як часто практикують у вітчизняній статистиці.

Джерело: [14].

Структурно-логічна схема оцінки фінансової стабільності передбачає розрахунок і аналіз окремих груп показників за чотирма видами нагляду, починаючи із загальної оцінки стресової ситуації і закінчуючи визначенням кількісного впливу на окремі параметри діяльності установ фінансового сектору та шістьма видами якісних характеристик стабільності сектору (див. схему).

Аналіз фактичних значень окремих індикаторів фінансової стабільності в 2005–2007 рр. свідчить, що в цілому вітчизняний фінансовий сектор розвивався доволі стабільно й динамічно, а зміни показників в основному не були різкими і відповідали загальним тенденціям макроекономічної динаміки. Так, індикатор адекватності капіталу хоча й знизився на 1.03 в. п., все ж перевищував норматив 10% (для основного капіталу – 4%), відносні показники недіючих кредитів помітно скорочувалися, зростала дохідність банків, підвищилася частка витрат на заробітну плату, істотно зменшилася мар-

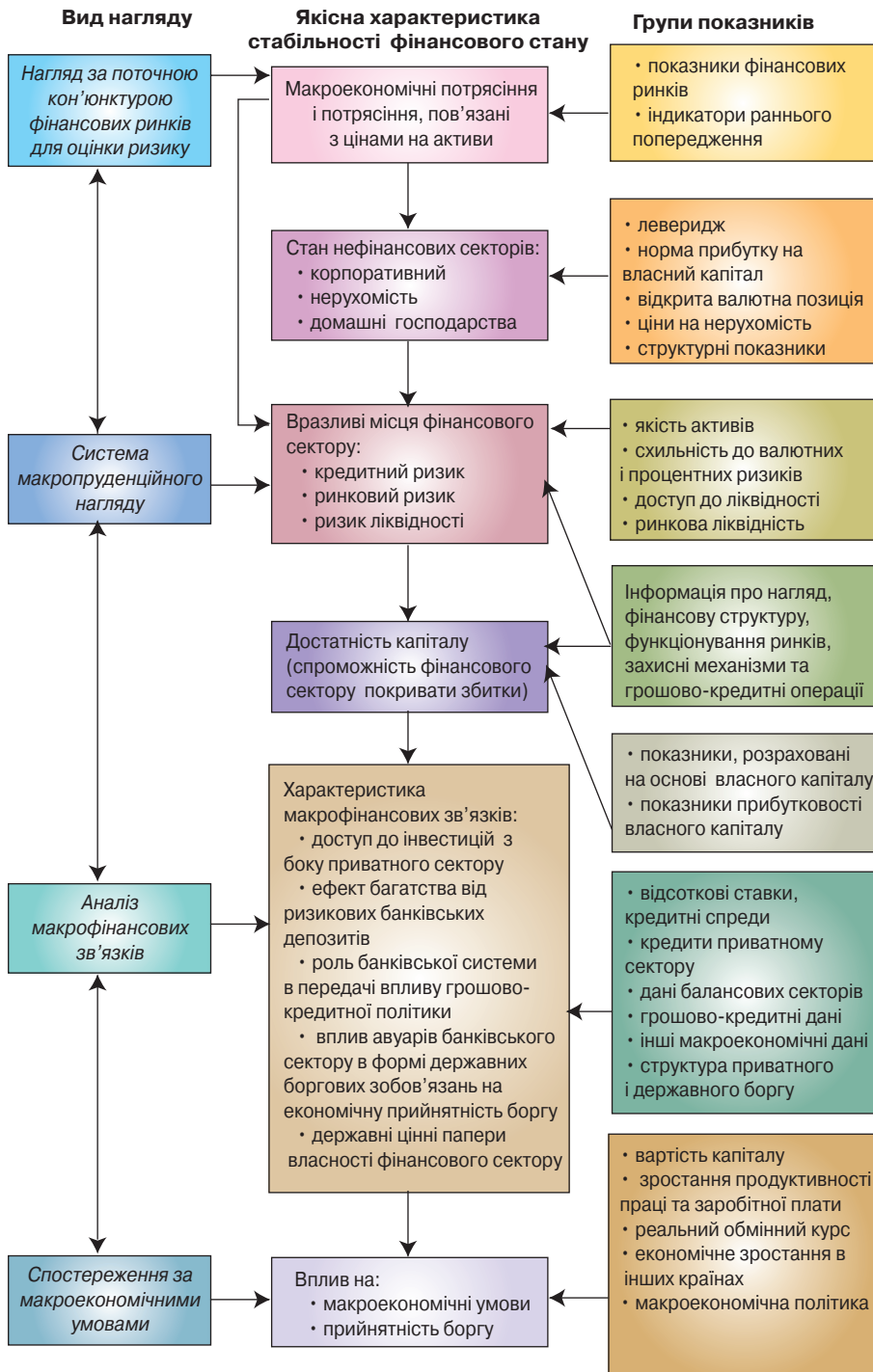
жа між відсотковими ставками за кредитами та депозитами. Однак певне занепокоєння викликає зменшення відношення депозитів клієнтів до сукупних валових кредитів – з 95.05% в 2005 р. до 64.86% в 2007 р. (що, на нашу думку, є наслідком збільшення зовнішніх запозичень), а також значне підвищення частки доларових кредитів – із 44.58% у 2005 р. до 51.45% у 2007 р. та частки доларових депозитів – у загальній сумі депозитів із 43.47% у 2005 р. до 49.77% у 2007 р., що свідчить про підвищення рівня доларизації економіки. Показник рівня ліквідності банків хоча й не є критичним, за три останні роки знизився з 18.03% до 11.60%, тобто майже на третину. Це підтверджує наше припущення, що ризик ліквідності для функціонування фінансового сектору є одним із найважливіших. Певну стурбованість викликає також підвищення відношення процентної маржі до валового доходу, що свідчить про обмеженість у банків прибуткових видів бізнесу та переважан-

ня кредитної діяльності, яка в 2007 р. забезпечувала понад 55.45% валового доходу, тоді як у 2005 р. за умови значно вищих ставок за кредитами цей показник був на 7.09 в. п. нижчим (див. таблицю 5).

Досить показовою виявилася структура кредитів, наданих вітчизняними банками економіці. За три роки на 1.02 в. п. зросла частка кредитів нерезидентам, різко – на 14.35 в. п. скоротилася частка кредитів нефінансовим корпораціям, а от частка кредитів депозитним та іншим фінансовим корпораціям збільшилася на 3.16 в. п., що, на нашу думку, свідчить про стрімкий розвиток фінансового сектору та перетворення його в самостійну сферу економічної системи України. Занепокоєння викликає стрімке скорочення відносних показників кредитування практично всіх сфер реального сектору, крім будівництва та операцій з нерухомістю. Особливо небезпечним на тлі вступу України в СОТ є обмеження частки кредитування обробної промисловості

ФІНАНСОВИЙ РИНОК

Схема оцінки фінансової стабільності фінансового сектору

Джерело: [8, с.159].

на 6.25 в. п., торгівлі — на 6.79 в. п. і сільського господарства — на 1.83 в. п. (див. таблицю 6).

Аналіз системи індикаторів стабільності фінансового сектору, розробленої МВФ, та досвіду практичного її використання свідчить, що вона має як певні позитивні риси, так і недоліки. До її позитивних якостей слід віднести:

1) розробку критеріїв відбору показників і побудову системи індикаторів;

2) застосування системного підходу, яке дало змогу відображати особливості функціонування різних підсекторів, зокрема ринку нерухомості та фондового ринку, що виявилось дуже актуальним і своєчасним, з огляду на кредитну кризу в США в 2007 р. та кризу фондового ринку на початку 2008 р.;

3) спробу врахувати структурні коливання (зміни), зокрема через галузеву та секторальну структуру кредитуван-

ня, а також через характеристики структури активів інших фінансових корпорацій;

4) введення в широку практику періодичності розрахунку та регулярного моніторингу показників на кварталній і річній основі (сигнальний підхід).

До недоліків можна віднести таке:

1) занадто широкий спектр показників, унаслідок чого вони дублюють один одного (особливо додаткові показники для сектору депозитних корпорацій), а їх різновекторна динаміка не дає змоги чітко визначити загальну тенденцію щодо фінансової стабільності;

2) запропоновані показники стабільності функціонування нефінансових корпорацій безпосередньо не пов'язані з фінансовим сектором, тож доцільність їх включення до системи викликає сумнів;

3) значну частину показників, як засвідчив вітчизняний досвід, практично або неможливо, або вкрай складно розрахувати, спираючись на наявні статистичні дані (наприклад, показники для домашніх господарств). Із 40 індикаторів, наведених у таблиці 4, вітчизняна статистика дала змогу розрахувати лише 21 (див. таблицю 5);

4) існує проблема порівнянності даних різних країн, а також порівнянності певних показників за секторами, групами чи організаційно-правовими формами окремих установ;

5) деякі показники (наприклад, адекватність капіталу) контролюються наглядовими органами на регулярній основі, а тому їх динаміка знаходиться під постійним контролем не тільки на системному рівні, а й на рівні окремих банківських установ. У випадку навіть разового порушення нормативу ситуація без загрози кризи може бути виправлена дуже швидко;

6) використання показників, характерних лише для деяких установ чи видів фінансових інструментів (географічна структура кредитів або показники, розраховані на основі деривативів, що виявилось актуальним у січні 2008 р. для Societe Generale, але навіть у довгостроковій перспективі не становить загрозу для фінансового сектору України);

7) показники ліквідності ринку, які мали б відображати стан фондового ринку, є не достатньо репрезентативними для оцінки стабільності фінансового сектору;

8) бракує порогових (граничних, нормативних) значень запропонованих показників, що пояснюється різними економічними умовами в різних країнах.

Таблиця 6. Структура кредитів, наданих українськими банками резидентам і нерезидентам за типами корпорацій, галузями та країнами в 2005–2007 рр.

Показники	Відсотки			Зміни 2007 р. до 2005 р. (+, –)
	31.12.2005 р.	31.12.2006 р.	31.12.2007 р.	
Кредити, всього	100	100	100	–
в тому числі				
1) резидентам	98.56	98.35	97.54	–1.02
із них:				
• депозитним корпораціям	6.67	6.94	9.68	+3.01
• іншим фінансовим корпораціям	1.07	1.00	1.22	+0.15
• нефінансовим корпораціям	67.96	59.83	53.61	–14.35
за галузями:				
– сільське господарство	5.19	4.38	3.36	–1.83
– обробна промисловість	19.57	16.54	13.32	–6.25
– торгівля	27.30	23.02	20.51	–6.79
– будівництво	3.78	3.90	4.36	+0.58
– транспорт	2.76	2.66	2.17	–0.59
– операції з нерухомістю	4.05	4.81	5.91	+1.86
2) іншим секторам-резидентам	22.86	30.58	33.02	+10.16
3) нерезидентам	1.44	1.65	2.46	+1.02
за країнами:				
Великобританія	0.07	0.15	0.28	+0.21
Кіпр	0.16	0.51	1.31	+1.15
Німеччина	0.32	0.23	0.30	–0.02
Росія	0.18	0.25	0.18	0.00

Джерело: [14].

Таблиця 7. Оцінка національними регуляторами важливості використання окремих індикаторів фінансової стабільності, запропонованих МВФ (за чотирибальною шкалою)

Назва індикатора	Всі країни	Розвинуті країни	Країни з ринками, що формуються	Країни, що розвиваються
1.1. Базельський коефіцієнт достатності капіталу	3.8	3.7	3.9	3.6
2.4. Розподіл кредитів за секторами	3.6	3.5	3.6	3.5
2.8. Відношення загальної суми великих кредитів до власних коштів	3.5	3.2	3.6	3.6
2.9. Відношення валових недіючих кредитів до сукупних активів	3.9	3.9	3.9	3.8
2.10. Відношення валових недіючих кредитів за мінусом створених резервів до сукупних активів	3.8	3.8	3.8	3.8
3.2. Відношення прибутку до активів	3.6	3.5	3.8	3.6
3.3. Відношення прибутку до власного капіталу	3.6	3.5	3.8	3.6
3.4. Відношення чистого процентного доходу до сукупного доходу	3.5	3.3	3.6	3.6
3.8. Спред між базовими ставками за кредитами та депозитами	3.5	3.4	3.6	3.5
4.3. Відношення ліквідних активів до сукупних активів	3.5	3.2	3.6	3.5
4.4. Відношення ліквідних активів до ліквідних зобов'язань	3.6	3.2	3.7	3.7

Джерело: [8, с.186].

ВИСНОВКИ

Підсумовуючи результати проведеного нами аналізу, зазначимо, що, незважаючи на наявність певних позитивних оцінок, більшість показників – індикаторів фінансової стабільності, запропонованих МВФ, не в змозі адекватно відображати таку складну і

внутрішню суперечливу категорію, як стабільність фінансового сектору. Причиною цього є досить довільне використання фінансових показників без урахування конкретних умов розвитку економічних процесів і взаємозв'язків між окремими показниками. Власне, про це свідчать і результати опитувань національних регуляторів щодо важ-

ливості використання окремих індикаторів, які доводять, що лише незначна частина показників може бути використана для узагальнюючої характеристики зазначених процесів (див. таблицю 7). З усього переліку індикаторів, що містяться в таблиці 4, найвищі оцінки одержали лише одинадцять показників, і тільки три із них: коефіцієнт адекватності капіталу, відношення недіючих кредитів до сукупних активів і відношення недіючих кредитів (без урахування резервів) до сукупних активів, на думку респондентів, мали суттєву оцінку на рівні 3.8–3.9 бала. Та, власне, й автори настанов МВФ визнають недосконалість запропонованих індикаторів [8, с. 158]. Тому дослідження у сфері обґрунтування системи показників фінансової стабільності мають бути продовжені.

На нашу думку, основною метою розробки та поширення індикаторів фінансової стабільності має бути запобігання небажаним з точки зору держави чи великих системоутворюючих суб'єктів подіям на фінансових ринках. Тому критеріями відбору показників повинні бути: а) рівень ліквідності; б) дохідність, в) керованість та г) рівень ризику фінансових установ і фінансових ринків.

У разі незмінності чи підвищення рівнів ліквідності, дохідності і зниження ризиків фінансові ринки й фінансові установи будуть керованими і функціонуватимуть стабільно, інакше, залежно від рівня та характеру змін, ситуація буде нестабільною. Це означає, що підвищення ефективності функціонування фінансового сектору та його стабільності – єдине взаємопов'язане завдання. “Країнам із розвинутою економікою, – зазначають автори прогнозу перспектив розвитку європейської економіки, – потрібно підвищувати ефективність і стабільність фінансових секторів; країнам із ринками, що формуються і переживають процеси конвергенції, слід ретельніше управляти процесами стрімкого поглиблення фінансових ринків; решті країн із ринками, що формуються, необхідно забезпечити подальший розвиток своїх фінансових систем” [7, с. 21].

Проведений аналіз засвідчив, що проблеми забезпечення стабільності світових фінансових ринків і банківських систем залишаються актуальними на довгострокову перспективу для багатьох країн світу. “Системні питання, які дають підстави для занепокоєння, – зазначають автори “Звіту про глобальну фінансову стабільність”, – поглиблюються з погіршенням якості кредитів, суттєвим зни-

ФІНАНСОВИЙ РИНОК • ВАЛЮТНИЙ РИНОК

женням вартісної оцінки структурованих кредитних продуктів і недостатньою ліквідністю ринку, що повсюди супроводжується скороченням частки позичкових коштів у фінансовій системі. Критично важливе завдання, яке стоїть сьогодні перед директивними органами, полягає у прийнятті невідкладних заходів щодо пом'якшення ризиків шляхом усунення причин поточних потрясінь і розробки планів коригуючих заходів та дій фінансових установ і державних інститутів у непередбачуваних обставинах" [13].

Можна цілком певно стверджувати, що для вітчизняних умов найприйнятнішими індикаторами фінансової стабільності є: а) структура кредитування, зокрема частка споживчих кредитів, кредитів у іноземній валюті та іпотечних кредитів; б) обсяги зовнішніх запозичень фінансового і нефінансового секторів; в) показники глибини фінансових ринків і ліквідності фінансових установ; г) індекс фондового ринку. Крім того, назріла необхідність запровадити у практику статистичної звітності індекс цін на нерухомість, який би відображав динаміку іпотечного ринку. Решту індикаторів можна розглядати як допоміжні показники, що дають змогу одержати загальну картину фінансового стану установ і фінансового сектору в цілому.

Загалом як вітчизняна, так і зарубіжна практика управління стабільністю функціонування фінансового сектору, на нашу думку, повинна базуватися на єдиних принципах і враховувати рекомендації Міжнародного валютного фонду [13], які передбачають:

1) підвищення рівня прозорості, зниження рівня невизначеності та зміцнення довіри інвесторів і населення до фінансово-кредитних установ та фінансових ринків, зміцнення методологічних та методичних засад і підходів щодо моніторингу та попередження фінансових криз, посилення незалежності й відповідальності національних наглядових органів;

2) наявність у центральних банків достатньої інформації для оцінки надійності окремих банків і забезпечення контролю з боку наглядових органів за системами управління ризиком ліквідності;

3) наявність у центральних банків чіткої політики щодо використання різних видів забезпечення з широким діапазоном термінів погашення та достовірних методик визначення цін на нього, зокрема справедливої вартості, з метою уникнення надмірного кредитного ризику та ризику ліквідності;

4) надання всіма фінансово-кредитними установами своїм контрагентам, інвесторам і регуляторам достатньої повного обсягу інформації щодо власної стратегії, організації управління ризиком ліквідності й можливості забезпечувати власну ліквідність без доступу (чи в умовах обмеженого доступу) до оптових ринків фінансових ресурсів;

5) врахування рівня концентрації та структури джерел зовнішнього фінансування, широке використання стрес-тестування за сценаріями неліквідності фінансування;

6) стандартизацію деяких сек'юритизованих фінансових продуктів та взаємну відповідальність контрагентів за невиконання зобов'язань;

7) удосконалення системи рейтингування діяльності фінансово-кредитних установ, забезпечення їх прозорості й повноти розкриття інформації, широке запровадження оцінки справедливої вартості, особливо для складних фінансових продуктів, удосконалення бухгалтерського обліку та фінансової звітності.

Література

1. Александров В.В., Задорожный Г.В., Юрченко Е.Е. Финансово-кредитная система как фактор экономической безопасности транзитивного общества. — Харьков: Харьковский национальный университет им. В.Н.Каразина, 2002. — 235 с.
2. Зінченко В.О. Сутність і поняття стійкості банківської системи // Вісник УАБС. — 2007. — № 2 (23). — С. 83–86.
3. Мишкін Фредерік С. Економіка грошей, банківської справи і фінансових ринків / Пер. з англ. С.Панчишина, А.Сташишина, Г.Стеблій. — К.: Основи, 1999. — 963 с.
4. Шинази Г.Дж. Сохранение финансо-

вой стабильности. — Вашингтон: МВФ. Управление внешних связей, 2005. — 27 с.

5. Некоторые подходы к разработке системы индикаторов мониторинга финансовой стабильности. — М.: Институт экономики переходного периода, 2006. — 305 с.

6. Обґрунтування методичних підходів до оцінки стійкості фінансової системи: Інформаційно-аналітичні матеріали. — Вип. 6 / С.В.Науменкова, Р.С.Лисенко, Д.С.Попов та інші. — К.: Національний банк України, 2006. — 162 с.

7. Перспективы развития мировой экономики: Европа. — Вашингтон: Международный валютный фонд, 2007. — 63 с.

8. Показатели финансовой устойчивости. Руководство по составлению. — Вашингтон: Международный валютный фонд, 2007. — 312 с. // <http://imf.org/external/pubs/ft/fsi/guide/2006/pdf/rus/guide.pdf>.

9. Федякина Л.Н. Международные финансы. — СПб.: Питер, 2005. — 560 с.

10. Demircuc-Kunt A., Detragiache E. The determinants of banking crises in developing and developed countries. // IMF. — Staff Papers. — № 45. — 1998. — P. 81–109.

11. Eichengreen B., Rose A., Wyplosz C. Exchange Market Mayhem: The Onset and Aftermath of Speculative Attacks // Economic Policy. — 1996. — Vol. 2. — P. 249–312.

12. Fisher I. The Debt-Deflation Theory of Great Depression // Econometrica. — 1933. — Vol. 1 (October). — P. 337–357.

13. Global Financial Stability Report. Containing Systemic Risks and Restoring Financial Soundness. — Washington: International Monetary Fund. — April 2008. — 192 p.

14. <http://www.bank.gov.ua>.

15. Методика розрахунку рівня економічної безпеки // Наказ Міністерства економіки України № 60 від 02.03.2007. <http://www.me.gov.ua/control/uk/publish>.

Офіційна інформація

Заборгованість за довгостроковими кредитами в іноземній валюті від нерезидентів¹

За станом на 30.06.2008 р., млрд. доларів США

Заборгованість за довгостроковими кредитами (А + Б)		61.4 ²
А. Заборгованість за кредитами, залученими або гарантованими державою		13.9
у тому числі за кредитами МВФ		0.3
Б. Заборгованість за приватними не гарантованими державою кредитами		47.5
¹ Довгостроковий кредит — кредит із первісним або подовженим терміном погашення понад один рік.		
² У загальній сумі зовнішнього довгострокового боргу враховано прострочену заборгованість за основною сумою та відсотками.		

Матеріал підготовлено департаментом валютного регулювання НБУ.

Монети України/

Про введення в обіг пам'ятної монети “Хрещення Київської Русі”

Національний банк України 17 липня 2008 року ввів в обіг пам'ятну монету номіналом 100 гривень “Хрещення Київської Русі”, випущену з нагоди 1020-річчя хрещення Київської Русі, яке започаткувало утвердження християнства як державної релігії.

Монету виготовлено зі срібла 999 проби. Категорія якості карбування — спеціальний анциркулейтед, маса дорогоцінного металу в чистоті — 1000.0 г, діаметр — 100.0 мм, тираж — до 800 штук. Гурт монети — рифлений.

На аверсі угорі розміщено малий Державний герб України, по колу на тлі стилізованого орнаменту — написи: **НАЦІОНАЛЬНИЙ БАНК УКРАЇНИ** (угорі), **СТО ГРИВЕНЬ** (унизу), між ними — рік карбування монети: **2008** (праворуч), зазначено метал та його пробу — **Ag 999**, масу дорогоцінного металу в чистоті — **1000**, логотип Монетного двору Національного банку України

(ліворуч). У центрі монети в колі, утвореному зі стилізованих променів, розміщено хрест і написи півколом: **ПРАВОСЛАВ'Я** (угорі) **ІЗ КИЄВА ПО ВСІЙ РУСІ** (унизу).

На реверсі зображено багатофігурну композицію хрещення, під якою розміщено напис **988 / РІК**, угорі півколом напис — **ХРЕЩЕННЯ КИЇВСЬКОЇ РУСІ**.

Художник — Святослав Іваненко. Скульптори — Володимир Атаманчук, Святослав Іваненко.

Пам'ятна монета номіналом 100 гривень “Хрещення Київської Русі” є дійсним платіжним засобом України та обов'язкова до приймання без будь-яких обмежень за її номінальною вартістю до всіх видів платежів, а також для зарахування на розрахункові рахунки, вклади, акредитиви та для переказів.

Про введення в обіг пам'ятних монет “Лев”

Національний банк України, продовжуючи серію “Знаки зодіаку”, 18 липня 2008 року ввів в обіг пам'ятні монети номіналами 2 і 5 гривень “Лев”, присвячені сузір'ю Лева.

Монету номіналом 2 гривні виготовлено із золота 999,9 проби. Категорія якості карбування — спеціальний анциркулейтед, маса дорогоцінного металу в чистоті — 1,24 г, діаметр — 13,92 мм, тираж — 10 000 штук. Гурт монети — гладкий.

Монету номіналом 5 гривень виготовлено зі срібла 925 проби. Категорія якості карбування — пруф, маса дорогоцінного металу в чистоті — 15,55 г, діаметр — 33,0 мм, тираж — 15 000 штук. Гурт монети — рифлений.

На аверсі монети номіналом 2 гривні розміщено коло, діагонально поділене на сектори, які символізують чотири стихії: землю, повітря, воду, вогонь; у центрі кола — стилізоване зображення сонця. Ліворуч від кола — малий Державний герб України, праворуч — рік карбування монети: **2008**, зазначено метал, його пробу — **Au 999,9**, масу дорогоцінного металу в чистоті — **1,24**; по колу монети — написи: **НАЦІОНАЛЬНИЙ БАНК УКРАЇНИ** (угорі), **2 ГРИВНІ** (унизу), а також логотип Монетного двору Національного банку України.

На аверсі монети номіналом 5 гривень у центрі кола розміщено стилізоване зображення сонця, ліворуч, праворуч, а також угорі й уни-

зу від якого — чотири освітлені ним кулі, що символізують пори року. Ліворуч від кола — малий Державний герб України, праворуч — рік карбування монети: **2008**, зазначено метал, його пробу — **Ag 925**, масу дорогоцінного металу в чистоті — **15,55**; по колу монети — написи: **НАЦІОНАЛЬНИЙ БАНК УКРАЇНИ** (угорі), **5 ГРИВЕНЬ** (унизу), а також логотип Монетного двору Національного банку України.

На реверсі монети номіналом 2 гривні розміщено стилізоване зображення лева в оточенні зірок, над ним — символ знака зодіаку.

На реверсі монети номіналом 5 гривень розміщено стилізоване зображення лева в оточенні зірок, ліворуч від якого — обриси сузір'я, над левом — символ знака зодіаку, праворуч — стилізований напис: **СУЗІР'Я / ЛЕВА**.

Художники монет обох номіналів — Володимир Таран, Олександр Харук, Сергій Харук. Скульптори монети номіналом 2 гривні — Володимир Дем'яненко, Володимир Атаманчук. Скульптор монети номіналом 5 гривень — Володимир Дем'яненко.

Пам'ятні монети номіналами 2 і 5 гривень “Лев” є дійсними платіжними засобами України й обов'язкові до приймання без будь-яких обмежень за їх номінальною вартістю до всіх видів платежів, а також для зарахування на розрахункові рахунки, вклади, акредитиви та для переказів.

Про введення в обіг ювілейної монети “Георгій Вороний”

Національний банк України, продовжуючи серію “Видатні особистості України”, 25 липня 2008 року ввів в обіг ювілейну монету номіналом 2 гривні, присвячену видатному математику Георгію Вороному, який народився в 1868 році в селі Журавка, нині — Варвинського району Чернігівської області. Георгій Феодосійович Вороний збагатив математичну науку значними відкриттями, які носять його ім'я. Сфера застосування його розробок — від комп'ютерної графіки до геометричного моделювання та створення штучного інтелекту. У наш час роботи Вороного використовуються фахівцями різних галузей знань практично в усіх країнах Європи, у США, Канаді, Японії, Австралії, Гонконгу, Новій Зеландії тощо.

Монету виготовлено з нейзильберу. Категорія якості карбування — спеціальний анциркулейтед, маса монети — 12,8 г, діаметр — 31,0 мм, тираж — 35 000 штук. Гурт монети — рифлений.

На аверсі стилізовано зображено діаграму Вороного, угорі — малий Державний герб України та розміщено написи: **2008 / 2 ГРИВНІ**, ліворуч півколом — **НАЦІОНАЛЬНИЙ БАНК УКРАЇНИ** і логотип Монетного двору Національного банку України.

На реверсі зображено портрет Георгія Вороного (ліворуч), праворуч — діаграма Вороного, роки життя **1868 / 1908** та унизу півколом напис — **ГЕОРГІЙ ВОРОНИЙ**.

Художники — Володимир Таран, Олександр Харук, Сергій Харук. Скульптор — Анатолій Дем'яненко.

Ювілейна монета номіналом 2 гривні “Георгій Вороний” є дійсним платіжним засобом України й обов'язкова до приймання без будь-яких обмежень за її номінальною вартістю до всіх видів платежів, а також для зарахування на розрахункові рахунки, вклади, акредитиви та для переказів.

Структура активів банків України

№ п/п	Назва банку	Кошти в НБУ та готівкові кошти банку	Цінні папери, що рефінансу- ються НБУ	Резерви під зне- цінення боргових цінних паперів, що рефі- нансують- ся НБУ	Кошти в інших банках	Резерви під забор- гованість інших банків	Цінні папери у торговому портфелі банку	Цінні папери в портфелі банку на продаж	Резерви під знеціння цінних паперів у портфелі банку на продаж	Кредити, що надані	У тому числі	
											юридичним особам	фізичним особам
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
Група I (кількість банків у групі – 17)												
1	ПРИВАТБАНК	4 785 588	15 392	0	10 962 959	101 845	1 084 913	5 883	2 883	50 597 275	29 235 411	21 361 864
2	РАЙФФАЙЗЕН БАНК АВАЛЬ	2 707 209	881 185	0	2 003 061	19 117	273 353	64 211	19 840	41 824 471	23 133 586	18 690 886
3	УКРСИББАНК	1 910 670	246 033	0	2 430 376	47 325	0	776 064	9 299	34 766 826	14 372 470	20 394 356
4	УКРСОЦБАНК	1 629 136	276 316	0	1 422 607	4 611	803 889	19 313	2 667	29 840 149	13 868 140	15 972 008
5	УКРЕКСІМБАНК	1 632 732	748 482	0	4 082 602	17 390	0	773 474	68 316	25 892 534	24 485 030	1 407 504
6	ПРОМІНВЕСТБАНК	2 059 897	87 167	0	861 016	20 154	0	418 236	2 205	22 875 687	20 166 054	2 709 633
7	"НАДРА"	1 081 555	4 866	0	1 941 198	4 423	1 046 933	4 342	412	17 240 601	6 165 113	11 075 488
8	ОЩАДБАНК	2 572 985	2 126 874	0	3 938 909	74 344	0	274 902	25 343	12 918 014	6 593 964	6 324 049
9	ОТП БАНК	837 667	157 155	0	1 660 080	10 464	0	344 324	0	19 760 199	9 539 099	10 221 100
10	АЛЬФА-БАНК	673 539	0	0	1 562 308	19 964	0	655 491	2 681	16 344 557	10 430 908	5 913 649
11	БРОКБІЗНЕСБАНК	377 427	64 860	0	4 937 177	5 054	88 128	544 786	12 188	9 495 693	7 512 087	1 983 606
12	ВТБ БАНК	702 893	0	0	965 764	1 747	0	265 611	11 169	13 810 009	11 879 195	1 930 815
13	"ФІНАНСИ ТА КРЕДИТ"	779 248	11 089	0	1 442 799	2 528	869 023	11 730	166	12 375 372	7 815 980	4 559 392
14	ПЕРШИЙ УКРАЇНСЬКИЙ МІЖНАРОДНИЙ БАНК	665 767	0	0	2 812 369	9 709	0	698 161	0	10 577 198	7 916 748	2 660 451
15	"ФОРУМ"	540 064	0	0	2 656 777	7 126	591 330	79 179	2 959	11 256 810	8 355 718	2 901 093
16	УКРПРОМБАНК	839 361	100 591	0	1 301 733	731	0	1	0	11 011 146	8 653 896	2 357 250
17	КРЕДИТПРОМБАНК	450 245	28 755	0	2 207 885	630	55 419	916 799	0	9 227 660	5 982 102	3 245 558
Усього по групі		24 245 984	4 748 765	0	47 189 620	347 165	4 812 987	5 852 508	160 129	349 814 202	216 105 500	133 708 701
Група II (кількість банків у групі – 17)												
18	УКРГАЗБАНК	727 271	1 512	0	3 941 677	14 963	174 502	415 152	26	6 213 089	4 067 417	2 145 672
19	РОДОВІД БАНК	341 029	202 065	0	1 527 780	949	230 717	436 592	108	8 592 533	6 120 181	2 472 352
20	СВЕДБАНК	455 352	20 003	0	547 087	5 130	29 242	72 931	859	8 781 976	5 326 145	3 455 831
21	"ПІВДЕННИЙ"	515 542	0	0	451 754	1 359	0	33 554	139	7 840 685	6 937 988	902 698
22	УНІКРЕДИТ БАНК	395 629	142 438	0	967 114	590	24 988	44 901	26	5 803 392	4 879 180	924 211
23	ІНГ БАНК УКРАЇНА	85 792	107 553	0	1 513 090	5 802	940 385	3 026	0	4 348 770	4 292 484	56 286
24	ПРАВЕКС-БАНК	382 494	0	0	1 370 025	515	0	58	0	4 548 054	511 139	4 036 915
25	ВІЕЙБІ БАНК	383 453	85 684	0	795 769	482	17 989	143 443	5	4 913 453	3 428 178	1 485 275
26	ЕРСТЕ БАНК	190 415	194 645	0	1 577 296	50 419	0	102 852	0	3 702 673	1 234 277	2 468 396
27	ДОНГОРБАНК	277 681	38 211	0	992 932	10 314	0	311 995	0	4 089 581	3 104 569	985 012
28	"ХРЕЩАТИК"	297 704	260 117	0	1 228 661	1 126	0	123 856	25	3 434 913	2 670 912	764 001
29	КРЕДОБАНК	221 965	61 206	0	308 531	1 546	0	135 017	68	3 962 045	2 811 752	1 150 293
30	ІМЕКСБАНК	212 816	0	0	1 494 451	1 885	0	35	0	2 858 946	2 257 237	601 709
31	"ФІНАНСОВА ІНІЦІАТИВА"	52 280	0	0	500 005	10 490	329 577	0	0	4 338 444	4 331 344	7 100
32	СВЕДБАНК ІНВЕСТ	95 378	0	0	1 219 276	9 941	92 523	35 921	0	3 065 906	1 825 349	1 240 557
33	СІПБАНК (УКРАЇНА)	245 434	337 779	0	1 107 956	5 222	46 862	0	0	2 337 787	2 312 536	25 251
34	ІНДУСТРІАЛБАНК	162 133	2 999	0	680 917	5 528	0	414 708	5 382	2 116 527	1 803 304	313 223
Усього по групі		5 042 366	1 454 211	0	20 224 320	126 263	1 886 786	2 274 043	6 638	80 948 772	57 913 992	23 034 780
Група III (кількість банків у групі – 34)												
35	УНІВЕРСАЛ БАНК	294 964	49 520	0	441 746	1 333	27 156	36 757	0	4 368 782	1 088 634	3 280 148
36	"ДЕЛЬТА"	119 535	0	0	990 413	2 760	35	36 019	0	3 441 207	648 503	2 792 704
37	"КИЇВ"	90 379	0	0	334 439	1 153	0	173 339	1 658	2 906 147	2 471 517	434 631
38	ІНДУСТРІАЛЬНО-ЕКСПОРТНИЙ БАНК	196 044	1	0	532 912	1 109	0	64 854	845	2 442 327	1 024 149	1 418 179
39	"КРЕДИТ-ДНІПРО"	85 432	0	0	583 434	4 298	0	243 187	5 823	2 389 562	1 924 060	465 502
40	"КИЇВСЬКА РУСЬ"	101 948	20 000	0	405 464	238	0	64 693	1	2 561 424	1 953 291	608 133
41	ДОЧІРНИЙ БАНК СБЕРБАНКУ РОСІЇ	86 849	0	0	635 022	31 927	0	122 959	0	2 085 707	1 178 162	907 544
42	КАЛІОН БАНК УКРАЇНА	82 133	103 864	0	638 065	13 704	0	935	0	2 102 728	2 098 917	3 811
43	ПРОКРЕДИТ БАНК	123 186	0	0	167 858	178	0	250	0	2 169 304	597 900	1 571 404
44	МЕГАБАНК	125 540	0	0	161 530	94	0	191 893	329	1 877 909	1 352 201	525 707
45	МОРСЬКИЙ ТРАНСПОРТНИЙ БАНК	159 144	2 508	0	256 798	21 176	0	13 020	4 403	2 079 556	1 502 763	576 793
46	"КЛІРИНГОВИЙ ДІМ"	25 182	0	0	629 650	271	0	73 106	1 036	1 559 257	1 446 159	113 098
47	КРЕДИТ ЄВРОПА БАНК	65 228	185 271	0	1 270 925	10 142	0	161 856	0	491 512	364 596	126 916
48	ЕКСПРЕС-БАНК	362 177	0	0	112 335	171	39 756	11 991	0	1 522 110	754 512	767 598
49	БМ БАНК	89 207	0	0	278 770	1 524	0	107 418	303	1 417 516	1 184 872	232 643

БАНКИ УКРАЇНИ

за станом на 01.07.2008 р. (у розрізі банків)

Тис. грн.

	Резерви під заборгованість за кредитами	Цінні папери, що утримуються до погашення	Резерви під знецінення цінних паперів, що утримуються до погашення	Інвестиції в асоційовані й дочірні компанії	Основні засоби	Нематеріальні активи	Нараховані доходи до отримання	У тому числі		Резерви під заборгованість за нарахованими доходами	Відстрочений податковий актив	Інші активи	Резерви під інші активи	Довгострокові активи, призначені для продажу	Резерви під зменшення корисності інвестицій в АК та ДК... ¹	Усього активів
	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28
	4 049 461	43 642	2	574 056	1 458 253	3 719	1 465 857	442 224	171 377	251 208	13 040	1 390 600	29 664	53 226	135	68 019 205
	1 837 350	0	0	14 437	2 027 160	17 231	380 374	89 295	59 197	121 026	85 159	398 511	26 446	3	0	48 652 586
	1 360 264	0	0	234 054	1 312 168	99 039	460 168	72 402	9 469	71 904	7 520	477 514	19 514	136	0	41 212 264
	725 042	6 609	6 609	6 786	2 072 405	18 777	366 191	53 565	9 676	53 428	0	243 138	11 906	0	0	35 901 052
	684 404	172 408	0	6 633	1 398 940	8 856	282 784	1 563	9 728	10 212	0	234 749	47 307	0	0	34 406 565
	958 536	397	397	14 187	2 005 331	11 999	48 197	2 169	22 614	23 397	2	167 064	5 224	148	0	27 539 416
	599 619	0	0	0	1 412 723	4 435	587 719	170 748	15 530	144 695	40	1 234 314	64 047	0	0	23 745 530
	396 253	351 892	753	0	1 694 149	10 867	140 318	19 861	45 396	57 907	0	206 716	9 088	0	0	23 671 938
	730 488	0	0	2 243	319 484	31 513	118 934	8 307	17 829	21 148	68 453	160 626	4 878	0	0	22 693 701
	704 663	0	0	0	333 574	8 790	261 576	46 138	818	35 577	20 857	88 222	975	0	0	19 185 054
	250 239	0	0	0	722 337	6 759	420 472	11 670	12 643	22 982	84	179 607	26 968	0	0	16 519 898
	262 223	0	0	0	605 512	6 607	106 063	44 471	7 869	49 855	5 232	89 144	2 337	0	0	16 229 505
	421 794	0	0	0	155 237	5 734	209 911	10 177	17 091	20 667	6 912	341 434	557	0	0	15 762 775
	374 423	0	0	0	910 410	16 204	71 242	4 711	1 168	3 920	0	102 173	16 098	0	0	15 449 375
	364 671	0	0	0	405 050	5 716	127 642	16 144	3 011	12 779	0	140 411	139	0	0	15 415 306
	422 418	0	0	29 699	487 956	772	230 234	23 760	1 519	18 312	0	124 165	8 112	233	0	13 676 318
	281 435	0	0	0	260 782	34	137 938	13 024	9 731	19 820	0	97 331	746	0	0	13 080 218
	14 423 284	574 947	7 760	882 095	17 581 472	257 053	5 415 622	1 030 229	414 664	938 836	207 298	5 675 720	274 004	53 745	135	451 160 706
	283 206	0	0	0	740 259	3 752	84 232	5 144	5 544	8 531	23 519	163 709	7 354	0	0	12 174 593
	90 710	0	0	7	418 411	3 106	158 211	25 218	10	22 954	0	205 175	3 973	29	0	11 996 961
	440 236	0	0	410 619	513 591	15 539	146 385	26 049	27 558	46 931	26 278	92 177	638	11 303	0	10 628 690
	211 875	0	0	98 103	535 424	1 203	16 677	2 695	71	2 364	953	69 036	1 593	0	0	9 345 601
	150 614	0	0	2 757	133 180	12 065	48 621	6 457	149	5 162	11 956	43 631	1 877	0	0	7 472 402
	21 297	0	0	0	52 828	11 685	60 564	1 291	0	815	17 123	26 447	142	0	0	7 139 207
	132 103	0	0	0	519 796	10 646	189 097	77 312	55 701	126 851	17 634	189 310	4 521	0	0	6 963 124
	124 194	0	0	34 481	287 905	49 100	92 860	34 205	1 212	29 191	326	107 132	1 603	0	0	6 756 118
	117 444	0	0	0	587 870	35 960	34 478	700	83	316	0	60 732	145	0	0	6 318 597
	142 460	2 000	2 000	0	321 136	4 027	35 608	4 184	640	3 866	0	14 545	40	0	0	5 929 035
	29 045	0	0	0	260 432	7 481	13 140	713	584	737	1 737	35 943	3 036	0	0	5 630 016
	105 446	295	295	0	332 003	9 703	46 984	17 064	4 594	16 941	10 916	81 514	14 776	0	0	5 031 108
	35 591	0	0	0	403 776	9 103	18 470	2 273	2 121	3 477	0	53 871	12	0	0	5 010 503
	312 683	0	0	0	32 976	1 106	3 144	5	12	15	0	46 546	49	0	0	4 980 841
	251 371	0	0	0	65 959	139	85 449	1 581	3 652	3 756	1 313	2 507	1	0	0	4 399 303
	27 176	0	0	0	37 896	1 297	32 539	12	0	10	0	3 863	14	0	0	4 118 989
	111 381	110 003	1 531	4 444	203 867	10 107	26 330	465	3 217	3 340	2 157	65 854	245	0	0	3 672 638
	2 586 833	112 298	3 826	550 411	5 447 310	186 020	1 092 789	205 368	105 148	275 255	113 913	1 261 993	40 021	11 333	0	117 567 728
	144 140	0	0	0	135 810	10 230	66 257	14 579	444	8 188	11 989	197 031	1 666	0	0	5 484 918
	97 504	0	0	0	119 292	9 079	214 662	83 069	134	63 293	8 206	81 571	2 167	0	0	4 854 296
	156 668	0	0	0	653 745	1 465	102 257	5 692	12 682	18 041	5 572	41 651	2 395	0	0	4 129 078
	288 094	20	20	9 206	305 835	14 183	79 233	28 631	22 536	46 486	8 806	42 075	1 953	132	0	3 357 121
	151 644	0	0	13	58 794	3 283	28 625	9 118	5 206	12 835	1 388	81 150	37	0	0	3 300 233
	77 785	0	0	0	126 029	1 491	30 575	8 171	262	4 693	0	30 100	6	0	0	3 259 001
	106 607	0	0	0	249 869	159	32 886	2 148	2 325	3 805	1 024	6 702	0	0	0	3 078 838
	20 467	0	0	0	33 623	705	15 441	0	0	0	1 214	4 354	0	0	0	2 948 891
	71 128	0	0	0	170 082	7 679	20 515	4 037	26	3 818	0	22 975	2 115	0	0	2 604 610
	35 496	0	0	0	127 328	2 028	30 741	5 933	917	5 506	0	37 376	148	0	0	2 512 770
	100 092	0	0	0	69 742	1 874	5 669	525	237	387	0	19 131	231	0	0	2 481 152
	105 019	2 115	2 115	0	71 999	859	31 300	2 211	366	2 156	290	2 980	313	0	0	2 285 829
	9 174	0	0	0	27 254	1 843	9 501	514	33	165	0	10 213	0	0	0	2 204 121
	27 112	0	0	200	124 775	1 275	19 891	5 026	98	4 817	519	22 114	27	0	0	2 185 017
	6 947	0	0	0	26 877	1 428	6 340	56	21	21	0	9 137	38	0	0	1 927 860

¹ Резерви під зменшення корисності інвестицій в АК та ДК, що утримуються з метою продажу.

БАНКИ УКРАЇНИ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
50	БАНК РЕНЕСАНС КАПІТАЛ	36 783	0	0	743 894	2 225	0	0	1 278 304	0	1 278 304
51	УКРАЇНСЬКИЙ ПРОФЕСІЙНИЙ БАНК	44 771	0	0	522 429	3 195	178 704	916	1 119 155	947 138	172 017
52	АКТИВ БАНК	78 524	137	0	164 335	491	5 003	50 265	1 346 491	844 759	501 732
53	ЕЛЕКТРОН БАНК	84 123	0	0	116 561	338	0	560	1 471 093	512 942	958 151
54	"ЄВРОПЕЙСЬКИЙ"	50 511	0	0	448 569	34	1 163	36 106	1 129 388	674 757	454 631
55	ЕКСПОБАНК	45 495	0	0	272 760	994	298	98 263	1 203 602	931 633	271 969
56	СЕБ БАНК	109 449	61 868	0	100 880	273	0	7 845	1 168 859	758 104	410 755
57	"ТАВРИКА"	61 949	0	0	207 644	1 698	156	18 021	1 332 234	1 137 912	194 322
58	ХОУМ КРЕДИТ БАНК	145 796	24 363	0	69 501	113	0	4 072	1 315 429	110 794	1 204 635
59	"БІГ ЕНЕРГІЯ"	38 638	0	0	233 261	1 117	0	63 684	1 035 450	898 616	136 834
60	УКРІНБАНК	93 579	254	0	69 419	62	0	430	1 030 837	771 236	259 601
61	"ДІАМАНТ"	81 101	0	0	179 454	295	17 074	21 512	960 083	814 624	145 459
62	ЗАХІДІНКОМБАНК	71 563	0	0	74 657	1 350	0	0	1 200 766	907 990	292 776
63	ФАКТОРІАЛ-БАНК	53 129	0	0	51 328	27	0	13 170	25	923 140	397 636
64	"ДНІСТЕР"	51 330	0	0	159 206	218	0	38 778	71	894 026	695 299
65	УНІВЕРСАЛЬНИЙ БАНК РОЗВИТКУ ТА ПАРТНЕРСТВА	70 789	28 702	0	172 602	3 322	0	61 054	4	825 047	546 752
66	ТРАНСБАНК	65 000	32 850	0	107 851	869	0	39 135	11	923 586	785 659
67	"АРКАДА"	132 610	0	0	5 730	0	0	35 326	4 531	708 848	444 560
68	ФІНАНСОВИЙ СОЮЗ БАНК	71 719	0	0	86 338	6 185	0	13 503	2 513	1 012 897	996 855
Усього по групі		3 393 806	509 339	0	11 225 780	112 884	269 345	1 804 918	29 633	54 294 286	32 767 504
Група IV (кількість банків у групі – 110)											
69	ПІРЕУС БАНК МКБ	96 486	11 131	0	132 339	907	0	33	2	1 460 931	1 175 370
70	АВТОАЗАБАНК	375 215	8 505	0	197 973	1 161	0	1 115	1	777 702	427 961
71	ІПОБАНК	5 600	0	0	392 898	1 190	29 352	0	0	917 017	910 474
72	"БАЗИС"	77 260	0	0	182 407	3 284	0	16 841	2	854 455	631 307
73	ЕНЕРГОБАНК	63 111	0	0	46 760	65	0	136 818	362	799 026	532 963
74	АСТРА БАНК	41 956	850 000	0	121 557	7	0	0	0	53 178	29 523
75	"ДЕМАРК"	35 053	0	0	99 940	1 742	0	81 022	7	879 134	759 292
76	ПОЛТАВА БАНК	56 686	0	0	103 772	22	0	33 298	3 313	668 652	530 330
77	БТА БАНК	58 836	0	0	124 344	166	0	14 620	100	717 627	350 186
78	"НАЦІОНАЛЬНИЙ СТАНДАРТ"	16 822	0	0	106 661	80	15 100	0	0	880 974	98 085
79	МІСТО-БАНК	36 265	0	0	181 738	440	28 536	5 476	1 774	651 754	492 761
80	"КАПІТАЛ"	42 832	20 333	0	184 877	14	55 060	14	12	641 748	391 771
81	ІНПРОМБАНК	69 880	0	0	5 157	11	996	0	0	817 928	576 723
82	МІЖНАРОДНИЙ ІПОТЕЧНИЙ БАНК	14 755	0	0	208 961	4 097	0	250	250	749 513	0
83	БАНК ІНВЕСТИЦІЙ ТА ЗАОЩАДЖЕНЬ	10 000	0	0	258 212	437	0	0	0	658 887	644 700
84	"МЕРКУРІЙ"	68 937	0	0	40 027	109	40 890	50	50	703 857	431 611
85	БАНК РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ	34 491	0	0	62 700	24	0	68 250	123	731 207	474 151
86	"ЗОЛОТІ ВОРОТА"	43 560	0	0	84 966	2 300	1 000	0	0	755 869	387 684
87	"НАЦІОНАЛЬНІ ІНВЕСТИЦІЇ"	62 622	0	0	32 418	446	0	38 287	18	790 691	466 488
88	УКРАЇНСЬКИЙ БІЗНЕС БАНК	77 593	0	0	118 036	1 620	0	9 447	0	622 331	347 252
89	СХІДНОЄВРОПЕЙСЬКИЙ БАНК	72 760	0	0	78 967	81	11 083	17 061	264	619 362	436 305
90	"ДАНІЕЛЬ"	16 824	0	0	138 360	32	41 066	28 248	106	379 113	173 887
91	ПЕРШИЙ ІНВЕСТИЦІЙНИЙ БАНК	56 425	0	0	112 614	7 515	0	35 864	1 972	605 070	446 185
92	"СИНТЕЗ"	78 344	0	0	172 320	2 153	0	121	121	546 660	114 311
93	ФОРТУНА БАНК	53 094	0	0	87 727	38	0	0	0	589 902	541 306
94	ЗЕМЕЛЬНИЙ БАНК	31 549	0	0	172 158	1 017	21 880	33 535	3	475 016	453 686
95	БАНК ПЕТРОКОММЕРЦ-УКРАЇНА	48 927	0	0	73 170	2 554	0	3 567	0	603 556	513 557
96	ФІНБАНК	19 858	0	0	275 411	237	0	15 426	3 360	317 735	291 323
97	ПІВДЕНКОМБАНК	25 704	2 000	0	169 717	441	0	17 349	0	461 298	408 583
98	"АРМА"	18 704	0	0	149 149	1 230	52 524	0	0	425 976	359 459
99	"ЛЬВІВ"	25 896	2 000	0	14 581	1 503	32 525	462	170	544 611	328 103
100	"НАЦІОНАЛЬНИЙ КРЕДИТ"	30 563	0	0	20 661	10	0	0	0	594 300	452 331
101	АКЦЕНТ-БАНК	1 940	0	0	20 632	8	0	0	0	637 532	27 833
102	"БІЗНЕС СТАНДАРТ"	18 924	0	0	22 667	24	1 000	8 659	2 728	529 967	303 354
103	"МЕТАЛУРГ"	48 815	0	0	38 067	35	8 897	2 110	2 104	513 728	291 537
104	"УКРАЇНСЬКИЙ ФІНАНСОВИЙ СВІТ"	17 855	0	0	63 526	516	0	56 967	18 015	438 132	406 502
105	АРТЕМ БАНК	31 295	0	0	207 630	8 214	0	58 497	90	236 731	173 950
106	"КАМБІО"	13 871	0	0	42 005	2 029	16 913	18 150	0	447 412	313 766
107	СОЦКОМБАНК	27 085	1 471	0	55 710	3 714	437	0	0	419 501	296 982
108	АГРАРНИЙ КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК	14 162	0	0	154 891	588	45 426	15 903	0	261 566	198 813
109	ЧОРНОМОРСЬКИЙ БАНК РОЗВИТКУ ТА РЕКОНСТРУКЦІЇ	43 826	0	0	99 979	330	0	3 096	1 149	345 989	182 886
110	"АВТОКРАЗБАНК"	33 258	0	0	40 022	4 228	23 678	19 826	297	435 641	376 685
111	ПАРТНЕР БАНК	46 715	0	0	85 704	37	0	47 823	0	306 362	219 645
112	УКРГАЗПРОМБАНК	17 546	0	0	160 482	7 429	0	419	6	337 526	280 781
113	"ІНТЕГРАЛ"	42 335	0	0	230 347	9 046	11 118	16 197	86	250 420	197 746

БАНКИ УКРАЇНИ

	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28
	198 518	0	0	0	12 298	2 855	44 156	4 117	14 289	15 438	9 943	14 847	363	0	0	1 926 537
	33 746	0	0	0	19 523	130	9 442	2 083	12	1 484	0	31 529	66	0	0	1 888 109
	41 800	0	0	0	124 879	2 376	19 351	5 920	601	4 469	291	21 896	67	0	0	1 766 719
	48 743	20 791	382	0	98 510	2 061	3 122	179	223	242	792	4 660	0	0	0	1 752 567
	28 015	0	0	0	58 701	988	19 703	3 483	789	2 798	0	12 939	3 491	0	0	1 721 939
	69 512	0	0	0	138 448	1 005	18 514	636	120	358	773	7 989	1 149	0	0	1 715 131
	26 836	6	6	5 538	184 386	1 738	7 890	1 197	285	804	1 119	32 006	87	0	0	1 653 571
	35 235	0	0	0	12 995	1 043	7 902	596	1 390	1 421	0	19 953	116	0	0	1 623 426
	58 885	0	0	0	40 746	1 499	28 891	12 118	2 962	11 817	2 174	12 363	955	0	0	1 569 065
	22 928	0	0	0	48 540	1 102	36 799	1 893	173	1 862	45	66 896	544	0	0	1 497 964
	45 943	0	0	0	308 693	1 367	25 943	15 864	3 619	18 503	0	27 320	1 995	0	0	1 491 134
	23 924	0	0	1 261	110 681	730	2 428	476	39	86	180	26 690	750	0	0	1 374 072
	118 179	0	0	0	22 847	182	2 791	261	497	523	0	58 573	518	0	0	1 310 811
	18 105	0	0	0	249 300	8 364	17 092	2 231	9 358	10 888	5 145	10 951	787	0	0	1 301 786
	19 506	0	0	0	115 194	2 020	12 301	1 931	1 245	2 133	417	15 349	472	0	0	1 266 221
	69 622	0	0	0	41 701	1 432	11 717	232	275	308	179	52 185	235	0	0	1 191 916
	31 522	1	1	0	29 257	970	6 945	314	1 763	1 888	0	3 312	63	0	0	1 174 555
	45 541	0	0	0	242 159	461	15 839	163	0	71	299	18 108	789	1 469	0	1 109 916
	80 954	0	0	0	2 511	536	1 284	8	468	468	0	9 887	130	0	0	1 108 425
	2 415 389	22 933	2 523	16 218	4 162 425	88 440	986 004	223 412	83 395	249 771	60 364	1 056 014	23 675	1 601	0	75 057 597
	20 441	1	1	0	105 656	835	21 969	90	1 202	1 259	198	14 625	65	0	0	1 821 530
	18 666	1 522	0	0	68 437	1 025	10 518	2 800	3 011	5 278	0	2 963	111	0	0	1 419 758
	40 769	0	0	0	4 790	808	9 934	9	1	6	0	429	0	0	0	1 318 862
	13 902	10 000	0	0	81 013	369	7 580	2 130	672	2 472	865	12 662	77	0	0	1 223 716
	16 814	0	0	0	76 540	2 937	15 704	983	760	1 170	0	14 533	917	0	0	1 136 101
	1 371	0	0	0	18 155	330	1 021	43	0	16	0	6 176	0	0	0	1 090 978
	99 006	0	0	0	53 586	637	12 800	3 521	3 049	5 440	0	5 667	53	0	0	1 061 591
	20 558	35 000	0	0	138 076	512	8 836	4 448	526	4 574	248	16 520	197	24 735	0	1 057 671
	13 061	0	0	0	112 208	2 618	9 627	1 012	3 878	4 192	866	25 924	399	0	0	1 048 753
	21 640	0	0	0	32 538	1 269	1 630	54	0	54	12	5 140	50	0	0	1 038 322
	26 783	0	0	0	100 269	1 200	22 544	1 102	2 371	3 121	10	4 583	428	0	0	999 829
	28 883	0	0	0	37 168	243	6 681	986	747	1 435	0	6 024	307	0	0	964 329
	15 697	0	0	0	69 224	515	6 846	280	417	502	45	7 295	238	0	0	961 438
	58 121	0	0	0	30 433	498	6 214	736	2 033	2 194	3 109	1 447	0	0	0	950 518
	10 772	0	0	0	20 468	312	938	2	28	28	0	1 923	5	1 812	0	941 309
	3 685	0	0	0	69 045	1 492	7 961	409	2	84	1	6 585	0	0	0	934 917
	8 619	0	0	0	33 795	226	5 196	984	365	516	651	4 449	105	0	0	931 578
	13 298	0	0	0	10 049	713	10 826	4 084	1 799	4 728	16	23 333	52	0	0	909 954
	28 693	95	1	0	1 555	102	6 321	1 028	2 249	3 104	0	249	0	0	0	900 078
	17 435	164	164	0	44 036	322	6 615	163	312	313	0	2 762	115	0	0	861 658
	14 901	40 273	0	0	27 346	1 095	4 326	260	635	718	47	2 587	17	0	0	858 927
	7 546	0	0	0	102 358	430	4 181	633	293	555	0	98 037	24	0	0	800 353
	56 539	0	0	0	24 233	777	27 629	17 525	1 047	18 403	1 955	6 822	69	0	0	786 893
	21 342	0	0	0	7 489	379	4 358	1 434	229	1 464	398	1 470	62	0	0	786 396
	15 320	0	0	0	56 698	67	2 778	590	249	250	90	2 718	12	0	0	777 454
	12 940	0	0	0	3 677	177	3 639	2	47	47	10	958	1	0	0	728 591
	21 264	0	0	0	9 430	1 012	27 840	20 764	1 796	22 026	454	9 182	2 731	0	0	728 564
	5 993	0	0	0	92 166	857	345	20	1	9	1 323	4 001	7	0	0	717 516
	13 100	0	0	0	13 574	836	3 019	306	562	706	652	3 852	325	0	0	683 432
	17 727	0	0	0	41 923	380	9 954	1 499	245	807	0	4 188	10	0	0	683 024
	4 934	2 000	50	0	53 009	715	3 074	150	580	707	0	2 349	2	0	0	673 855
	9 312	0	0	0	10 438	1 961	5 594	743	793	799	10	2 276	143	0	0	655 537
	37 169	0	0	0	10 109	16	10 934	5 007	261	3 260	0	769	1	0	0	641 494
	17 469	0	0	0	52 512	411	4 940	790	502	1 186	0	13 967	140	0	0	631 501
	48 567	33	33	0	34 849	381	13 068	2 675	2 867	5 088	0	2 587	127	0	0	606 582
	7 773	0	0	0	49 751	172	3 899	18	13	25	0	1 668	5	0	0	605 636
	6 858	0	0	0	26 389	185	972	18	39	49	0	54 835	3	0	0	601 318
	9 787	0	0	0	19 696	316	7 629	275	90	140	0	9 024	25	0	0	563 037
	2 749	7 869	881	28	30 531	394	6 935	922	602	839	0	11 689	605	0	0	552 862
	11 086	0	0	0	56 521	649	4 813	335	578	900	79	8 288	40	0	0	549 686
	9 000	0	0	0	56 667	918	2 078	60	76	104	177	6 443	114	0	0	548 475
	32 265	0	0	0	18 443	439	5 575	3 702	313	3 830	1 148	1 691	289	0	0	538 813
	2 147	0	0	0	27 272	255	4 130	605	1	381	0	11 560	70	0	0	527 186
	28 925	0	0	0	26 869	173	8 697	416	0	206	43	11 597	33	0	0	526 754
	28 241	0	0	0	3 458	158	3 579	3	130	131	60	4 458	8	0	0	524 618

БАНКИ УКРАЇНИ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
114	"ЮНЕКС"	64 138	0	0	60 413	41	0	4 000	0	370 586	365 787	4 800
115	ОДЕСА-БАНК	10 439	0	0	157 293	2 348	14 152	10 530	204	328 385	277 620	50 765
116	УКРКОМУНБАНК	81 459	0	0	14 245	17	1 439	0	0	330 057	188 376	141 681
117	ІНВЕСТ-КРЕДИТ БАНК	9 191	0	0	187 090	79	0	13 962	0	250 109	152 237	97 871
118	"ПРЕМІУМ"	30 673	0	0	106 277	0	0	0	0	296 637	292 654	3 983
119	ПЛЮС БАНК	27 104	0	0	103 088	2 971	0	206	194	304 795	40 409	264 386
120	"ГЛОБУС"	3 269	0	0	263 521	514	74 695	0	0	112 109	111 293	816
121	ЄВРОПЕЙСЬКИЙ БАНК РАЦІОНАЛЬНОГО ФІНАНСУВАННЯ	11 452	0	0	108 333	149	0	117	102	143 199	112 326	30 873
122	"СТОЛИЦЯ"	17 625	0	0	27 563	113	0	24 093	98	314 235	247 427	66 808
123	"КОНТРАКТ"	29 124	0	0	70 896	103	36 388	0	0	253 289	231 475	21 815
124	"НОВИЙ"	28 212	0	0	47 847	83	30 841	3	1	314 051	269 998	44 053
125	ПРОМЕКОНОМБАНК	23 935	0	0	39 961	34	0	12 041	0	314 199	207 051	107 148
126	"ПОРТО-ФРАНКО"	15 884	0	0	63 646	0	4 997	0	0	294 907	175 359	119 548
127	"ГРАНТ"	17 081	0	0	57 212	82	0	3 650	222	321 407	229 739	91 668
128	"УКРАЇНСЬКИЙ КАПІТАЛ"	16 824	0	0	122 385	914	0	10 217	665	198 582	129 343	69 240
129	КООПІНВЕСТБАНК	34 313	0	0	87 139	19	0	210	110	245 918	193 346	52 572
130	"ВОЛОДИМИРСЬКИЙ"	12 248	0	0	41 475	197	10 420	0	0	292 359	139 067	153 292
131	СТАРОКІЇВСЬКИЙ БАНК	43 259	0	0	18 045	33	0	16 733	25	219 982	124 596	95 385
132	"ПРИЧОРНОМОР'Я"	20 699	0	0	19 894	108	20 998	14 047	161	281 049	273 978	7 071
133	"ТК КРЕДИТ"	17 701	0	0	146 127	338	0	26 395	0	146 993	115 106	31 888
134	ЛЕГБАНК	16 705	0	0	101 595	1 190	0	21 349	2 367	196 918	174 984	21 934
135	УКРАЇНСЬКА ФІНАНСОВА ГРУПА	10 239	359	0	107 001	1 584	0	1	0	214 963	212 169	2 794
136	ІНТЕРБАНК	19 413	0	0	76 554	2 706	20 297	2 378	78	164 831	144 577	20 254
137	ФІНРОСТБАНК	9 709	0	0	10 120	0	8 658	0	0	288 588	266 504	22 084
138	РЕАЛ БАНК	13 903	0	0	92 890	1 259	0	26 096	66	163 975	156 163	7 812
139	"ТРАСТ-КАПІТАЛ"	5 237	0	0	138 016	4 289	0	0	0	162 054	114 100	47 955
140	"МОРСЬКИЙ"	23 633	0	0	75 154	279	0	1 286	1 097	156 654	93 071	63 583
141	ЕРДЕ БАНК	5 399	0	0	78 692	3 785	26 102	0	0	137 564	91 500	46 064
142	ІНВЕСТБАНК	9 288	0	0	48 522	6	1 193	0	0	204 074	155 519	48 555
143	БАНК "РУСКИЙ СТАНДАРТ"	10 323	0	0	55 095	48	0	0	0	178 831	0	178 831
144	ЄВРОГАЗБАНК	8 298	0	0	92 201	53	16 043	0	0	149 550	94 078	55 472
145	ФІНЕКСБАНК	54 336	0	0	54 361	7	0	0	0	158 254	115 110	43 144
146	РЕГІОН БАНК	16 156	0	0	47 471	753	0	27	27	193 312	135 804	57 508
147	БАНК "БОГУСЛАВ"	8 536	10 934	0	23 506	1 250	0	9 846	0	222 078	183 799	38 279
148	ПОЛКОМБАНК	10 106	0	0	38 418	814	0	2 357	566	161 550	145 677	15 873
149	"ТРАСТ"	7 891	0	0	26 221	103	0	0	0	165 607	48 775	116 832
150	СИГМАБАНК	2 452	0	0	37 884	9	0	3 636	0	199 671	199 460	211
151	"КОНКОРД"	4 293	0	0	32 031	290	14 038	12 695	1 337	164 646	161 195	3 451
152	УНІКОМБАНК	33 354	0	0	25 859	88	0	1 000	0	82 291	71 037	11 254
153	ПРОМИСЛОВО-ФІНАНСОВИЙ БАНК	9 171	576	0	54 009	4 887	0	52	37	148 048	130 614	17 434
154	"УКООСПІЛКА"	12 708	0	0	875	0	0	25	0	129 099	100 038	29 061
155	ІКАР-БАНК	19 978	0	0	21 736	105	0	26	0	96 762	3 634	93 128
156	"СТОЛИЧНИЙ"	7 568	0	0	11 032	1 320	0	5 723	129	148 288	141 808	6 479
157	СХІДНО-ПРОМИСЛОВИЙ КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК	12 754	0	0	11 504	35	0	14 962	0	116 902	89 174	27 728
158	КОМЕРЦІЙНИЙ ІНДУСТРІАЛЬНИЙ БАНК	27 476	0	0	97 013	742	0	0	0	25 511	21 182	4 329
159	"ОЛІМПІЙСЬКА УКРАЇНА"	1 643	0	0	14 650	0	0	3 330	408	142 035	116 424	25 611
160	ДІАЛОГБАНК	6 702	0	0	3 445	14	0	17 101	3 727	146 444	132 736	13 708
161	ТММ-БАНК	16 291	6	0	37 445	0	0	0	0	74 701	55 908	18 793
162	ПРАЙМ-БАНК	6 976	0	0	57 011	884	13 921	0	0	57 854	43 923	13 931
163	КРЕДИТВЕСТ БАНК	5 374	0	0	55 568	11	0	0	0	73 345	64 316	9 029
164	РАДАБАНК	8 967	0	0	87 111	2 353	0	0	0	31 550	31 082	468
165	МОТОР БАНК	2 135	0	0	94 279	1 354	0	0	0	21 586	21 528	58
166	"ФАМІЛЬНИЙ"	4 883	8 497	0	11 532	66	0	1 406	1 405	58 843	6 483	52 360
167	УКРАЇНСЬКИЙ БАНК РЕКОНСТРУКЦІЇ ТА РОЗВИТКУ	1 014	0	0	25 532	325	15 759	0	0	39 891	7 521	32 370
168	ЄВРОБАНК	3 165	0	0	4 073	0	0	13 197	0	83 476	52 156	31 320
169	"ЗЕМЕЛЬНИЙ КАПІТАЛ"	5 989	0	0	12 439	0	0	948	948	74 920	64 031	10 889
170	"ВЕЛЕС"	5 351	507	0	8 416	174	7 478	10	10	77 830	72 750	5 080
171	УКРЕБДІНВЕСТБАНК	3 396	0	0	1 867	10	0	0	0	79 731	47 698	32 033
172	МІЖНАРОДНИЙ ІНВЕСТИЦІЙНИЙ БАНК	558	0	0	79 077	1 181	0	2 919	0	2 126	0	2 126
173	БАНК "НАРОДНИЙ КАПІТАЛ"	5 179	0	0	17 788	30	0	0	0	68 560	68 117	443
174	АКТАБАНК	598	0	0	42 800	428	34 815	0	0	0	0	0
175	"КРЕДИТ-ОПТИМА"	941	0	0	59 887	0	0	0	0	8 907	8 236	672
176	"ПРИВАТІНВЕСТ"	880	0	0	69 149	0	0	0	0	0	0	0
177	"АЛЬЯНС"	8 563	0	0	327	0	0	0	0	57 075	41 035	16 040
178	КЛАСИКБАНК	4 190	0	0	173	0	0	8	0	52 064	28 946	23 117
Усього по групі		3 090 582	916 320	0	9 155 021	111 707	789 716	1 081 383	50 467	36 969 394	25 238 203	11 731 191
Усього по системі банків		35 772 738	7 628 635	0	87 794 741	698 018	7 758 835	11 012 851	246 867	522 026 653	332 025 199	190 001 454

БАНКИ УКРАЇНИ

	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28
	5 213	0	0	0	15 394	412	740	18	6	22	0	826	0	0	0	511 233
	19 165	0	0	0	5 368	8	4 942	90	40	76	0	1 617	21	0	0	510 920
	16 324	0	0	0	76 356	700	12 798	7 097	124	4 457	1 285	3 944	116	0	0	501 369
	3 748	0	0	0	12 257	180	3 217	627	283	718	0	4 850	13	0	0	476 297
	7 292	0	0	0	42 064	74	3 478	1	0	0	0	325	2	0	0	472 234
	18 488	0	0	0	36 772	1 006	7 275	1 793	1 458	2 477	1 679	6 635	140	0	0	464 289
	1 563	0	0	0	719	154	1 858	0	0	0	0	146	0	0	0	454 394
	23 956	0	0	0	89 524	129	6 550	0	0	0	71	113 312	25	0	0	448 455
	17 284	0	0	0	69 273	778	17 983	10 626	153	9 550	0	3 287	52	0	0	447 738
	14 517	0	0	0	53 193	250	1 991	6	478	482	0	2 467	1 264	0	0	431 233
	21 228	0	0	0	19 300	440	6 369	141	2 790	2 928	474	4 251	8	0	0	427 539
	6 949	12 000	1	0	17 392	698	5 070	758	1 087	1 442	881	8 951	0	0	0	426 701
	5 764	0	0	0	41 067	305	4 140	195	647	718	29	847	69	0	0	419 271
	2 000	0	0	0	17 545	108	1 519	67	0	24	24	2 460	1	0	0	418 677
	8 768	0	0	0	53 667	251	770	12	344	344	0	574	25	0	0	392 553
	18 274	0	0	0	27 720	572	2 517	335	1 187	1 528	0	3 158	221	0	0	381 393
	21 587	0	0	0	30 598	146	3 541	38	350	368	7	742	39	0	0	369 348
	3 238	0	0	0	39 197	350	4 477	80	74	74	0	11 064	15	0	0	349 722
	25 278	0	0	0	9 091	393	1 414	3	326	327	129	5 416	1	0	0	347 256
	15 411	0	0	0	4 697	87	9 143	0	6 569	6 569	2 442	1 668	3	0	0	332 932
	10 766	0	0	0	3 929	144	5 881	689	1 712	2 032	0	3 681	1 137	0	0	332 710
	6 118	0	0	0	3 827	300	2 114	956	417	1 109	0	2 297	37	0	0	332 253
	3 128	0	0	0	38 226	446	3 160	48	42	63	0	1 730	12	0	0	321 049
	8 895	0	0	0	2 418	2	2 252	119	124	190	0	1 078	415	0	0	313 325
	227	0	0	0	7 611	233	345	0	3	3	10	2 567	2	0	0	306 074
	23 172	0	0	0	9 098	40	939	111	0	111	0	1 166	0	0	0	288 978
	5 436	927	17	0	26 910	417	2 744	944	317	636	0	1 949	4	0	0	282 204
	10 928	0	0	0	39 789	368	1 618	0	0	0	1	4 112	1	0	0	278 932
	6 569	0	0	0	15 830	508	432	62	150	199	25	987	9	0	0	274 077
	19 185	0	0	0	30 481	948	6 635	3 006	0	2 304	1 067	9 836	11	0	0	271 666
	829	0	0	0	1 757	416	2 120	0	0	0	103	426	1	0	0	270 032
	11 830	0	0	0	4 697	366	2 889	216	4	101	78	3 614	38	0	0	266 621
	2 712	66	66	0	7 954	113	642	10	193	193	115	2 961	10	15	0	265 071
	14 400	0	0	0	2 827	182	1 602	61	0	0	0	621	2	0	0	264 481
	16 667	0	0	0	61 029	613	3 432	82	321	321	353	2 225	140	0	0	261 574
	1 035	0	0	0	49 810	517	1 161	50	0	3	0	4 381	0	0	0	254 447
	11 440	0	0	0	274	270	3	0	0	0	0	494	0	0	0	233 236
	11 854	0	0	0	753	50	1 838	0	0	0	0	4 363	0	0	0	221 227
	8 839	0	0	0	4 571	56	1 408	73	518	518	0	74 852	0	0	0	213 947
	5 442	0	0	0	3 620	24	1 493	1	613	613	571	2 708	416	0	0	208 876
	2 996	0	0	0	60 429	321	897	164	370	461	2	366	7	0	0	201 258
	4 232	0	0	0	39 931	237	795	50	85	116	2	1 350	449	0	0	175 916
	14 669	0	0	0	9 414	63	2 930	2	313	316	0	117	0	0	0	168 700
	901	0	0	0	6 774	352	749	2	0	1	23	1 270	0	0	0	164 352
	1 740	0	0	675	10 402	316	408	0	0	0	0	507	2	0	0	159 824
	14 165	0	0	3 400	3 481	6	1 343	193	196	216	0	87	0	0	0	155 185
	26 477	4 521	904	0	274	3	4 080	873	1 046	1 636	33	111	0	0	0	149 956
	6 754	0	0	0	23 601	40	649	0	219	219	35	2 747	0	0	0	148 542
	4 299	0	0	0	8 449	126	1 301	0	0	0	0	665	1	0	0	141 119
	5 785	0	0	0	2 968	422	1 371	637	0	505	0	531	0	0	0	133 278
	1 222	0	0	0	948	68	363	0	163	163	0	65	0	0	0	125 335
	95	0	0	0	998	150	295	0	0	0	0	237	0	0	0	118 230
	9 532	0	0	0	34 284	208	2 027	176	789	837	0	751	0	0	0	110 589
	216	0	0	0	26 352	322	1 014	22	0	0	0	730	17	0	0	110 055
	894	0	0	0	4 506	283	428	22	0	18	0	281	5	0	0	108 492
	2 369	1 465	260	0	9 679	85	3 622	662	1 990	2 647	140	922	201	0	0	103 786
	8 724	0	0	0	4 738	271	917	153	101	133	56	53	0	0	0	96 584
	1 173	0	0	0	7 112	41	317	15	0	1	169	100	0	0	0	91 549
	3	0	0	0	3 730	668	483	0	0	0	0	217	0	0	0	88 593
	7 317	0	0	0	2 449	16	575	213	219	346	221	384	4	0	0	87 475
	0	0	0	0	115	19	655	0	0	0	0	70	0	0	0	78 644
	11	0	0	0	1 569	155	52	0	0	0	0	370	101	0	0	71 769
	0	0	0	0	353	14	47	0	0	0	138	203	0	0	0	70 786
	5 629	0	0	0	2 221	79	893	0	862	863	0	102	0	0	0	62 769
	2 639	0	0	0	3 219	13	3 144	0	372	372	57	846	101	0	0	60 602
	1 478 529	115 935	2 379	4 103	3 207 050	47 450	525 604	115 114	62 425	152 467	22 687	755 977	13 121	26 562	0	54 899 115
	20 904 035	826 114	16 488	1 452 827	30 398 257	578 962	8 020 019	1 574 124	665 633	1 616 329	404 263	8 749 704	350 821	93 241	135	698 685 146

Структура зобов'язань банків України за станом на 01.07.2008 р. (у розрізі банків)

Тис. грн.

№ п/п	Назва банку	Кошти банків	Кошти юридич- них осіб	Кошти фізичних осіб	Ощадні (депозитні) сертифікати, емітовані банком	Боргові цінні папери, емітовані банком	Нараховані витрати, що мають бути сплачені	Відстро- чені по- даткові зобов'я- зання	Інші зобов'я- зання	Усього зобов'я- зань
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
Група I (кількість банків у групі – 17)										
1	ПРИВАТБАНК	6 587 268	17 504 442	31 408 715	2 995	2 560 591	1 133 268	24 425	1 154 663	60 376 366
2	РАЙФФАЙЗЕН БАНК АВАЛЬ	16 432 417	7 012 260	17 061 415	0	1 343 237	405 084	194 698	734 410	43 183 521
3	УКРСИББАНК	21 413 679	4 900 615	7 211 757	2	600 821	731 267	0	2 638 095	37 496 237
4	УКРСОЦБАНК	12 643 763	7 234 849	8 106 223	1 700	2 858 464	375 647	301 826	915 377	32 437 848
5	УКРЕКСІМБАНК	13 586 680	8 481 852	6 435 466	0	1 251 320	528 405	223 718	782 410	31 289 852
6	ПРОМІНВЕСТБАНК	1 406 368	10 564 414	11 989 051	105 265	0	100 478	322 450	251 077	24 739 103
7	"НАДРА"	5 295 104	5 824 490	9 826 293	1 906	0	286 517	49 102	592 920	21 876 332
8	ОЩАДБАНК	2 994 764	3 693 260	13 183 132	121	262 000	316 122	292 883	551 350	21 293 632
9	ОТП БАНК	3 349 141	14 160 792	2 591 248	16	0	226 701	19 459	681 352	21 028 710
10	АЛЬФА-БАНК	5 189 065	8 923 887	936 536	0	987 250	209 277	41 169	934 891	17 222 076
11	БРОКБІЗНЕСБАНК	6 102 756	5 030 391	2 793 374	0	0	140 087	93 803	21 426	14 181 838
12	ВТБ БАНК	8 617 675	3 502 209	1 182 070	200	0	160 274	2 270	442 647	13 907 345
13	"ФІНАНСИ ТА КРЕДИТ"	2 945 235	4 133 218	5 803 741	0	0	196 158	2 288	848 911	13 929 553
14	ПЕРШИЙ УКРАЇНСЬКИЙ МІЖНАРОДНИЙ БАНК	5 545 442	3 034 995	2 700 912	0	329 303	180 252	124 075	92 663	12 007 642
15	"ФОРУМ"	5 457 755	3 459 475	3 925 420	1	167 619	203 189	20 084	792 888	14 026 431
16	УКРПРОМБАНК	1 758 850	2 400 319	7 466 856	21 200	119 500	246 160	50 426	19 696	12 083 006
17	КРЕДИТПРОМБАНК	3 291 461	3 325 133	3 248 703	7 628	1 487 405	187 619	44 873	173 496	11 766 318
Усього по групі		122 617 423	113 186 601	135 870 912	141 034	11 967 511	5 626 507	1 807 552	11 628 272	402 845 810
Група II (кількість банків у групі – 17)										
18	УКРГАЗБАНК	3 800 177	2 297 956	4 101 079	44 678	464 954	146 891	73 985	100 590	11 030 309
19	РОДОВІД БАНК	2 387 699	3 970 693	3 810 926	0	392 599	127 215	46 050	70 857	10 806 040
20	СВЕДБАНК	5 054 617	1 929 400	1 251 581	48	479 912	50 839	23 275	402 030	9 191 703
21	"ПІВДЕННИЙ"	1 886 240	3 227 467	2 580 113	101 566	115 000	107 232	32 013	30 761	8 080 393
22	УНІКРЕДИТ БАНК	4 523 190	1 002 413	243 062	0	618 912	63 424	0	212 684	6 663 685
23	ІНГ БАНК УКРАЇНА	4 165 693	2 050 332	50 842	0	0	43 295	0	142 155	6 452 318
24	ПРАВЕКС-БАНК	841 262	631 703	3 972 228	1	357 938	169 920	66 793	95 184	6 135 030
25	ВІЕЙБІ БАНК	1 514 990	2 011 699	1 899 361	0	221 625	64 176	19 730	115 562	5 847 143
26	ЕРСТЕ БАНК	4 729 737	101 210	107 107	0	0	5 508	3 300	715 208	5 662 069
27	ДОНГОРБАНК	728 101	2 711 741	1 480 319	0	78 000	35 592	22 511	172 334	5 228 597
28	"ХРЕЩАТИК"	797 557	2 288 601	1 708 701	3	52 357	27 366	10 661	16 681	4 901 926
29	КРЕДОБАНК	989 922	1 241 554	2 106 756	0	25 000	72 144	0	175 969	4 611 345
30	ІМЕКСБАНК	1 167 981	847 649	2 078 741	0	197 555	21 432	0	55 431	4 368 788
31	"ФІНАНСОВА ІНІЦІАТИВА"	1 088 226	2 341 329	116 181	0	171 996	4 788	379	7 012	3 729 911
32	СВЕДБАНК ІНВЕСТ	2 493 861	699 657	367 025	0	166 200	28 317	1 108	75 803	3 831 971
33	СІТІБАНК (УКРАЇНА)	159 466	3 166 018	4 120	0	0	2 285	1 550	286 605	3 620 045
34	ІНДУСТРІАЛБАНК	288 063	1 828 251	983 659	0	0	20 443	22 982	31 570	3 174 968
Усього по групі		36 616 781	32 347 672	26 861 800	146 297	3 342 048	990 868	324 338	2 706 435	103 336 239
Група III (кількість банків у групі – 34)										
35	УНІВЕРСАЛ БАНК	2 742 260	257 797	1 345 130	0	0	21 579	0	601 146	4 967 911

БАНКИ УКРАЇНИ

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
36	"ДЕЛЬТА"	1 266 960	1 297 376	938 167	187 037	484 107	52 031	0	77 766	4 303 444
37	"КИЇВ"	573 255	977 717	1 919 246	0	0	38 612	83 706	10 058	3 602 594
38	ІНДУСТРІАЛЬНО-ЕКСПОРТНИЙ БАНК	965 404	561 594	1 230 548	1	0	49 780	0	144 309	2 951 636
39	"КРЕДИТ-ДНІПРО"	359 615	1 297 260	876 875	0	252 772	36 572	0	52 823	2 875 918
40	"КИЇВСЬКА РУСЬ"	666 136	856 777	1 364 329	0	6 731	19 897	16 996	24 131	2 954 998
41	ДОЧІРНИЙ БАНК СБЕРБАНКУ РОСІЇ	655 267	743 972	432 219	0	34 122	27 019	38 886	107 464	2 038 949
42	КАЛІОН БАНК УКРАЇНА	344 428	1 952 604	56 963	0	50 000	19 765	303	153 036	2 577 098
43	ПРОКРЕДИТ БАНК	171 097	919 938	969 363	0	174 120	41 980	4 466	63 162	2 344 125
44	МЕГАБАНК	226 302	633 401	974 997	121	225 000	38 599	10 881	80 661	2 189 961
45	МОРСЬКИЙ ТРАНСПОРТНИЙ БАНК	678 846	767 212	571 417	0	0	17 612	1 696	295 587	2 332 369
46	"КЛІРИНГОВИЙ ДІМ"	212 129	1 331 249	233 609	0	20 000	5 050	5 093	2 313	1 809 442
47	КРЕДИТ ЄВРОПА БАНК	1 543 135	95 734	7 585	0	0	35 093	562	184 548	1 866 657
48	ЕКСПРЕС-БАНК	45 628	866 843	875 423	0	11 980	8 293	7 184	26 836	1 842 187
49	БМ БАНК	611 311	707 992	160 704	0	84 400	12 446	383	2 187	1 579 423
50	БАНК РЕНЕСАНС КАПІТАЛ	961 260	384 177	100 193	0	136 959	24 852	0	165 772	1 773 213
51	УКРАЇНСЬКИЙ ПРОФЕСІЙНИЙ БАНК	487 518	288 646	573 650	0	99 479	13 335	58	4 535	1 467 221
52	АКТИВ БАНК	269 731	556 312	506 716	0	200	33 289	1 027	5 614	1 372 889
53	ЕЛЕКТРОН БАНК	1 010 328	143 283	199 160	0	0	3 703	8 256	197 698	1 562 428
54	"ЄВРОПЕЙСЬКИЙ"	324 290	494 215	558 973	0	4 469	15 382	469	1 587	1 399 384
55	ЕКСПОБАНК	284 320	333 417	550 664	191 605	0	28 264	25 198	113 006	1 526 475
56	СЕБ БАНК	711 461	369 119	235 898	0	0	18 621	32 324	10 989	1 378 412
57	"ТАВРИКА"	152 673	520 568	736 728	0	0	28 895	850	31 673	1 471 387
58	ХОУМ КРЕДИТ БАНК	206 590	261 707	434 273	0	300 000	40 638	0	4 396	1 247 604
59	"БІГ ЕНЕРГІЯ"	183 873	392 942	591 141	73 316	0	25 095	199	68 895	1 335 461
60	УКРІНБАНК	48 502	313 617	638 908	0	0	2 903	51 163	4 281	1 059 374
61	"ДІАМАНТ"	206 266	404 410	581 639	0	0	7 711	302	24 386	1 224 714
62	ЗАХІДІНКОМБАНК	79 224	333 184	687 711	0	0	13 115	0	34 780	1 148 014
63	ФАКТОРІАЛ-БАНК	294 234	302 749	425 980	0	600	17 563	30 304	8 731	1 080 161
64	"ДНІСТЕР"	270 551	306 317	420 207	42 721	40 000	18 330	15 699	5 312	1 119 138
65	УНІВЕРСАЛЬНИЙ БАНК РОЗВИТКУ ТА ПАРТНЕРСТВА	261 897	195 357	372 620	0	14 633	14 614	15	170 441	1 029 577
66	ТРАНСБАНК	137 945	440 619	443 626	0	0	17 257	532	41 399	1 081 377
67	"АРКАДА"	147 600	400 837	317 162	0	0	7 794	1 738	12 062	887 194
68	ФІНАНСОВИЙ СОЮЗ БАНК	115 172	648 323	65 480	36 437	0	8 678	970	13 207	888 268
Усього по групі		17 215 207	20 357 264	20 397 305	531 238	1 939 573	764 368	339 259	2 744 791	64 289 005
Група IV (кількість банків у групі – 110)										
69	ПІРЕУС БАНК МКБ	725 973	201 140	398 056	0	0	14 288	9 631	3 765	1 352 854
70	АВТОАЗБАНК	145 467	875 451	241 208	0	0	4 950	5 879	21 667	1 294 623
71	ІПОБАНК	829 358	91 750	8 864	0	170 000	3 648	346	527	1 104 493
72	"БАЗИС"	679	556 569	432 996	77 557	0	17 175	5 993	33 320	1 124 289
73	ЕНЕРГОБАНК	16 974	553 299	273 285	0	61 990	8 151	8 553	14 037	936 290
74	АСТРА БАНК	38 776	96	1 202	0	0	46	0	980 236	1 020 356
75	"ДЕМАРК"	60 787	296 038	456 452	0	50 000	19 413	1 931	1 500	886 120
76	ПОЛТАВА БАНК	79 063	292 397	374 597	0	65 000	13 543	22 131	11 764	858 495
77	БТА БАНК	244 608	187 777	391 485	0	0	16 814	3 756	34 040	878 481
78	"НАЦІОНАЛЬНИЙ СТАНДАРТ"	275 413	341 002	206 458	0	0	4 006	2 495	107 261	936 637
79	МІСТО-БАНК	246 469	342 583	271 906	0	0	11 776	8 535	2 957	884 226
80	"КАПІТАЛ"	247 726	156 170	411 204	0	25 039	9 046	758	1 339	851 281
81	ІНПРОМБАНК	72 593	295 418	327 328	146 593	0	9 230	3	4 586	855 751
82	МІЖНАРОДНИЙ ІПОТЕЧНИЙ БАНК	28 124	392 442	27 889	0	0	3 812	0	135 041	587 308
83	БАНК ІНВЕСТИЦІЙ ТА ЗАОЩАДЖЕНЬ	303 807	260 222	198 275	0	0	3 521	0	264	766 089

БАНКИ УКРАЇНИ

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
84	"МЕРКУРІЙ"	60 259	298 086	454 209	0	0	15 763	2	30 097	858 416
85	БАНК РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ	42 895	303 553	425 446	15 973	0	19 099	866	38 540	846 372
86	"ЗОЛОТІ ВОРОТА"	71 065	323 018	396 980	0	0	7 847	0	28 033	826 942
87	"НАЦІОНАЛЬНІ ІНВЕСТИЦІЇ"	139 236	311 921	222 367	127 872	0	7 205	0	19 121	827 723
88	УКРАЇНСЬКИЙ БІЗНЕС БАНК	0	487 786	256 180	0	0	10 354	8 323	24 792	787 435
89	СХІДНОЄВРОПЕЙСЬКИЙ БАНК	93 808	325 662	305 217	0	0	8 598	2 018	39 423	774 728
90	"ДАНІЕЛЬ"	125 932	284 086	249 842	0	0	7 849	17 903	1 415	687 026
91	ПЕРШИЙ ІНВЕСТИЦІЙНИЙ БАНК	84 909	257 746	165 117	0	0	3 718	111	52 345	563 946
92	"СИНТЕЗ"	178 951	161 830	234 634	0	0	4 350	142	110 662	690 568
93	ФОРТУНА БАНК	90 194	361 034	142 419	0	0	3 344	8 425	2 206	607 621
94	ЗЕМЕЛЬНИЙ БАНК	54 849	318 431	149 430	0	2 897	5 069	142	41 773	572 591
95	БАНК ПЕТРОКОММЕРЦ-УКРАЇНА	118 073	188 628	232 271	0	0	5 282	49	34 889	579 194
96	ФІНБАНК	45 254	288 137	202 163	0	40 027	3 671	10 758	25 466	615 476
97	ПІВДЕНКОМБАНК	113 372	139 455	267 210	4 373	0	14 210	106	15 585	554 311
98	"АРМА"	158 562	164 171	227 495	0	0	12 084	677	30 650	593 639
99	"ЛЬВІВ"	47 352	283 244	152 873	0	47 000	8 947	0	4 628	544 045
100	"НАЦІОНАЛЬНИЙ КРЕДИТ"	36 673	249 530	229 214	41 900	0	960	0	26 670	584 947
101	АКЦЕНТ-БАНК	466 266	2 822	24 618	0	0	3 237	1 147	40	498 129
102	"БІЗНЕС СТАНДАРТ"	8 994	285 501	175 497	0	48 721	8 335	4 499	897	532 444
103	"МЕТАЛУРГ"	20 684	106 917	358 693	0	0	14 241	2 261	1 191	503 988
104	"УКРАЇНСЬКИЙ ФІНАНСОВИЙ СВІТ"	60 125	85 617	207 018	112 959	0	4 947	0	12 232	482 898
105	АРТЕМ БАНК	33 047	282 922	175 897	0	0	4 141	167	27 324	523 498
106	"КАМБІО"	57 856	190 544	225 498	12 398	0	7 960	48	5 686	499 989
107	СОЦКОМБАНК	82 893	147 525	236 117	0	0	3 926	0	605	471 066
108	АГРАРНИЙ КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК	153 704	143 835	121 406	3 452	1 000	3 068	4 257	53 156	483 877
109	ЧОРНОМОРСЬКИЙ БАНК РОЗВИТКУ ТА РЕКОНСТРУКЦІЇ	18 536	232 210	202 710	0	0	4 161	8 098	6 444	472 159
110	АВТОКРАЗБАНК	48 500	185 580	226 387	0	0	4 248	2 090	2 476	469 282
111	ПАРТНЕР БАНК	89 134	220 080	74 067	55 822	0	4 881	0	1 551	445 536
112	УКРГАЗПРОМБАНК	125 072	121 842	147 921	0	0	2 661	0	10 068	407 563
113	"ІНТЕГРАЛ"	47 225	170 694	217 347	0	0	5 395	0	838	441 499
114	"ЮНЕКС"	0	190 401	16 930	0	0	263	89	220 254	427 937
115	ОДЕСА-БАНК	153 944	131 643	125 014	0	0	2 835	199	152	413 789
116	УКРКОМУНБАНК	39 800	140 186	221 297	0	0	7 753	7 940	1 007	417 983
117	ІНВЕСТ-КРЕДИТ БАНК	209 955	63 953	120 893	0	9 000	2 788	2 983	17 117	426 690
118	"ПРЕМІУМ"	18 152	379 687	1 505	0	0	1 125	78	787	401 334
119	ПЛЮС БАНК	14 683	53 459	187 429	0	35 000	4 528	767	2 239	298 105
120	"ГЛОБУС"	217 569	25 753	20 066	0	28 000	1 541	0	85 003	377 933
121	ЄВРОПЕЙСЬКИЙ БАНК РАЦІОНАЛЬНОГО ФІНАНСУВАННЯ	101 718	38 140	9 842	0	0	49	0	108 881	258 630
122	"СТОЛИЦЯ"	15 473	94 706	197 450	0	0	3 070	2 666	2 506	315 871
123	"КОНТРАКТ"	114 201	97 621	124 526	0	10 000	2 914	7 987	5 128	362 378
124	"НОВИЙ"	5	137 162	214 704	0	0	7 348	0	5 286	364 506
125	ПРОМЕКОНОМБАНК	6 500	112 645	178 773	12 862	22 500	5 034	0	29 806	368 119
126	"ПОРТО-ФРАНКО"	79 297	115 941	162 669	0	0	286	0	2 821	361 014
127	"ГРАНТ"	71 327	104 002	163 864	0	0	579	889	981	341 642
128	"УКРАЇНСЬКИЙ КАПІТАЛ"	119 532	52 639	112 163	0	0	2 360	9 265	1 095	297 055
129	КООПІНВЕСТБАНК	62 547	76 592	160 741	0	0	984	920	438	302 221
130	"ВОЛОДИМИРСЬКИЙ"	154 173	26 958	104 183	0	0	4 116	3 444	20 167	313 041
131	СТАРОКІЇВСЬКИЙ БАНК	10 000	135 316	139 696	0	0	3 098	4 518	3 759	296 387

БАНКИ УКРАЇНИ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
132	"ПРИЧОРНОМОР'Я"	4 003	42 842	133 566	14 944	5 488	6 424	7 442	12 961	227 671
133	"ТК КРЕДИТ"	79 273	101 164	32 966	0	0	859	0	73 969	288 230
134	ЛЕГБАНК	46 343	123 678	75 952	1 043	0	2 291	0	18 486	267 793
135	УКРАЇНСЬКА ФІНАНСОВА ГРУПА	28 018	144 270	92 918	0	0	3 006	698	1 764	270 674
136	ІНТЕРБАНК	51 116	50 759	131 480	0	0	2 942	15	20 162	256 474
137	ФІНРОСТБАНК	67 900	76 586	83 275	0	0	2 190	0	13 964	243 916
138	РЕАЛ БАНК	67 393	57 630	76 321	0	0	837	160	23 446	225 787
139	"ТРАСТ-КАПІТАЛ"	128 937	63 143	31 591	0	0	668	0	14 998	239 337
140	"МОРСЬКИЙ"	37 114	76 949	98 276	0	0	3 086	0	1 061	216 486
141	ЕРДЕ БАНК	89 664	22 990	64 762	0	0	1 402	515	31 332	210 665
142	ІНВЕСТБАНК	33 841	58 907	119 389	0	10 000	105	1 049	6 065	229 357
143	БАНК "РУСКИЙ СТАНДАРТ"	86 324	11 456	7 519	0	101 271	5 884	0	20 417	232 870
144	ЄВРОГАЗБАНК	79 522	28 581	62 535	0	20 000	2 137	0	202	192 977
145	ФІНЕКСБАНК	9 698	112 164	74 037	0	0	1 815	0	3 328	201 041
146	РЕГІОН БАНК	35 717	71 185	99 752	0	0	2 887	1 025	451	211 017
147	БАНК "БОГУСЛАВ"	0	74 551	33 661	0	0	902	88	28 377	137 578
148	ПОЛІКОМБАНК	36 252	35 164	93 295	0	0	1 698	12 811	1 230	180 451
149	"ТРАСТ"	85 026	76 939	4 270	0	0	809	5 301	249	172 593
150	СИГМАБАНК	8 455	84 539	1 688	0	0	793	0	26	95 502
151	"КОНКОРД"	8 273	100 781	41 040	0	0	199	260	66	150 619
152	УНІКОМБАНК	0	48 927	16 348	0	0	220	0	82 253	147 748
153	ПРОМИСЛОВО-ФІНАНСОВИЙ БАНК	23 618	46 252	63 285	0	0	1 186	604	14 635	149 580
154	"УКООПСЛІКА"	0	46 286	50 069	0	0	1 439	14 541	2 742	115 077
155	ІКАР-БАНК	0	33 712	63 430	0	0	270	6 532	7 114	111 059
156	"СТОЛИЧНИЙ"	0	35 920	60 605	0	0	2 356	0	10 823	109 704
157	СХІДНО-ПРОМИСЛОВИЙ КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК	0	45 487	63 477	0	10 018	1 496	769	1 975	123 222
158	КОМЕРЦІЙНИЙ ІНДУСТРІАЛЬНИЙ БАНК	0	63 910	19 396	0	0	671	0	10 153	94 131
159	"ОЛІМПІЙСЬКА УКРАЇНА"	27 053	41 958	20 072	0	0	707	0	3 283	93 073
160	ДІАЛОГБАНК	5 645	27 868	47 570	0	0	907	23	151	82 165
161	ТММ-БАНК	10 668	59 361	34 581	0	0	145	0	295	105 050
162	ПРАЙМ-БАНК	24 522	20 976	48 021	1 733	0	1 903	1 097	445	98 695
163	КРЕДИТВЕСТ БАНК	19 798	14 372	25 432	0	0	975	61	158	60 797
164	РАДАБАНК	0	21 671	16 742	0	0	339	0	48 181	86 934
165	МОТОР БАНК	15 547	16 592	171	0	0	40	0	243	32 592
166	"ФАМІЛЬНИЙ"	7 585	8 280	25 195	0	0	350	3 575	20 262	65 247
167	УКРАЇНСЬКИЙ БАНК РЕКОНСТРУКЦІЇ ТА РОЗВИТКУ	2 000	23 381	0	0	0	357	0	13 245	38 983
168	ЄВРОБАНК	2 424	31 800	35 388	0	0	1 489	16	10 311	81 429
169	"ЗЕМЕЛЬНИЙ КАПІТАЛ"	3	12 403	41 089	0	0	1 145	1 861	11 459	67 960
170	"ВЕЛЕС"	4 000	23 501	9 730	0	0	231	0	102	37 564
171	УКРБУДІНВЕСТБАНК	0	21 202	8 159	0	0	449	0	282	30 092
172	МІЖНАРОДНИЙ ІНВЕСТИЦІЙНИЙ БАНК	12 122	0	2 772	0	0	15	0	1 197	16 106
173	БАНК "НАРОДНИЙ КАПІТАЛ"	14 500	11 810	11 700	0	0	205	2	4 402	42 620
174	АКТАБАНК	0	3	0	0	0	0	0	3	6
175	"КРЕДИТ-ОПТИМА"	5 334	36	283	0	0	82	0	35	5 769
176	"ПРИВАТІНВЕСТ"	0	246	46	0	0	44	0	19 550	19 886
177	"АЛЬЯНС"	3 100	4 734	4 101	0	0	55	179	5 139	17 308
178	КЛАСИКБАНК	1 300	6 218	8 611	0	0	449	6	141	16 724
Усього по групі		8 540 200	15 822 756	15 023 761	629 481	762 951	458 101	242 477	3 049 670	44 529 395
Усього по системі банків		184 989 611	181 714 293	198 153 778	1 448 050	18 012 082	7 839 843	2 713 625	20 129 168	615 000 450

Структура власного капіталу банків

№ п/п	Назва банку	Статутний капітал	Власні акції (частки, паї), що викуплені в акціонерів (учасників)	Емісійні різниці	Резерви, капіталізовані дивіденди та інші фонди банку	Резерви переоцінки основних засобів	
1	2	3	4	5	6		
Група I (кількість банків у групі – 17)							
1	ПРИВАТБАНК	4 228 250	0	0	1 867 828	282 063	
2	РАЙФАЙЗЕН БАНК АВАЛЬ	2 279 935	0	1 423 602	755 789	611 776	
3	УКРСИББАНК	3 075 000	0	0	425 943	8 994	
4	УКРСОЦБАНК	1 020 000	0	1 011	1 210 326	958 084	
5	УКРЕКСІМБАНК	1 962 635	0	0	110 905	708 564	
6	ПРОМІНВЕСТБАНК	200 175	0	0	1 227 328	997 764	
7	"НАДРА"	390 363	0	638 910	640 710	142 629	
8	ОЩАДБАНК	922 000	0	0	169 288	898 940	
9	ОТП БАНК	1 206 827	0	2 754	131 612	0	
10	АЛЬФА-БАНК	1 744 710	0	6	67 518	123 512	
11	БРОКБІЗНЕСБАНК	1 864 800	0	0	43 742	341 317	
12	ВТБ БАНК	2 158 784	250	0	125 672	395	
13	"ФІНАНСИ ТА КРЕДИТ"	1 276 500	0	0	316 088	16 796	
14	ПЕРШИЙ УКРАЇНСЬКИЙ МІЖНАРОДНИЙ БАНК	2 522 842	0	98 129	362 814	360 424	
15	"ФОРУМ"	1 121 000	0	1 036	38 124	69 235	
16	УКРПРОМБАНК	1 260 000	0	0	74 788	92 530	
17	КРЕДИТПРОМБАНК	1 050 000	0	1 061	180 401	77 239	
Усього по групі		28 283 821	250	2 166 509	7 748 876	5 690 262	
Група II (кількість банків у групі – 17)							
18	УКРГАЗБАНК	600 000	0	119 224	171 343	187 574	
19	РОДОВІД БАНК	435 000	0	535 500	107 369	63 280	
20	СВЕДБАНК	1 290 600	0	0	63 251	68 055	
21	"ПІВДЕННИЙ"	616 550	0	335 564	20 944	82 337	
22	УНІКРЕДИТ БАНК	653 508	0	2 018	116 903	47	
23	ІНГ БАНК УКРАЇНА	304 761	0	0	297 529	0	
24	ПРАВЕКС-БАНК	491 499	0	672	15 958	204 345	
25	ВІЕЙБІ БАНК	341 424	0	430 119	15 950	60 809	
26	ЕРСТЕ БАНК	650 500	0	0	1 738	0	
27	ДОНГОРБАНК	421 650	0	3 531	195 221	63 680	
28	"ХРЕЩАТИК"	540 000	0	0	127 941	17 601	
29	КРЕДОБАНК	396 049	0	38	40 176	0	
30	ІМЕКСБАНК	515 000	0	0	94 584	3 795	
31	"ФІНАНСОВА ІНІЦІАТИВА"	1 200 000	0	0	43 837	0	
32	СВЕДБАНК ІНВЕСТ	381 997	0	0	7 957	39 825	
33	СІТІБАНК (УКРАЇНА)	50 000	0	17 090	306 727	0	
34	ІНДУСТРІАЛБАНК	309 877	1	8 020	110 662	10 630	
Усього по групі		9 198 416	1	1 451 776	1 738 090	801 977	
Група III (кількість банків у групі – 34)							
35	УНІВЕРСАЛ БАНК	487 712	0	0	24 191	599	
36	"ДЕЛЬТА"	510 000	0	0	8 226	0	
37	"КИЇВ"	180 000	0	847	88 921	238 579	
38	ІНДУСТРІАЛЬНО-ЕКСПОРТНИЙ БАНК	400 000	0	0	31 826	0	
39	"КРЕДИТ-ДНІПРО"	275 000	0	0	130 316	0	
40	"КИЇВСЬКА РУСЬ"	226 080	0	0	17 428	54 350	
41	ДОЧІРНІЙ БАНК СБЕРБАНКУ РОСІЇ	839 929	0	0	64 387	116 657	
42	КАЛІОН БАНК УКРАЇНА	172 929	0	0	112 510	0	
43	ПРОКРЕДИТ БАНК	150 000	0	778	53 765	54 383	
44	МЕГАБАНК	200 000	0	138	78 254	36 086	
45	МОРСЬКИЙ ТРАНСПОРТНИЙ БАНК	50 000	0	14 016	45 860	26 292	
46	"КЛІРИНГОВИЙ ДІМ"	415 000	0	0	35 470	0	
47	КРЕДИТ ЄВРОПА БАНК	329 088	0	0	0	0	
48	ЕКСПРЕС-БАНК	75 613	0	0	164 381	40 443	
49	БМ БАНК	340 658	0	0	333	0	
50	БАНК РЕНЕСАНС КАПІТАЛ	143 400	0	0	423	0	

БАНКИ УКРАЇНИ

України за станом на 01.07.2008 р. (у розрізі банків)

Тис. грн.

	У тому числі		Резерви переоцінки цінних паперів	Прибуток/збиток минулих років	Прибуток/збиток поточного року	Усього власного капіталу	Усього пасивів
	резерви переоцінки нерухомості	резерви переоцінки нематеріальних активів					
	7	8	9	10	11	12	13
	184 776	0	0	525 767	738 931	7 642 838	68 019 205
	607 788	0	-12 911	20 907	389 966	5 469 065	48 652 586
	6 376	262	3 358	18 128	184 604	3 716 027	41 212 264
	957 049	0	3 582	4 358	265 844	3 463 204	35 901 052
	708 439	0	7 585	15	327 010	3 116 714	34 406 565
	993 780	0	14 956	44	360 046	2 800 313	27 539 416
	142 629	0	0	0	56 587	1 869 198	23 745 530
	895 205	0	-263	208 157	180 184	2 378 305	23 671 938
	0	0	-5 664	221 102	108 359	1 664 992	22 693 701
	123 512	0	-2 686	0	29 919	1 962 978	19 185 054
	341 317	0	35	45 078	43 089	2 338 060	16 519 898
	0	0	5 465	20 214	11 878	2 322 159	16 229 505
	12 782	0	0	125 393	98 446	1 833 222	15 762 775
	360 255	0	1 203	34 310	62 011	3 441 733	15 449 375
	69 235	0	241	117 637	41 602	1 388 875	15 415 306
	92 530	0	0	113 766	52 228	1 593 312	13 676 318
	77 239	0	-12 364	0	17 563	1 313 900	13 080 218
	5 572 912	262	2 537	1 454 875	2 968 266	48 314 895	451 160 706
	187 317	0	0	1 779	64 365	1 144 285	12 174 593
	57 570	0	-5 118	0	54 889	1 190 921	11 996 961
	68 055	0	-691	0	15 772	1 436 987	10 628 690
	82 337	0	-2 473	133 000	79 286	1 265 208	9 345 601
	0	0	2 141	20 862	13 237	808 717	7 472 402
	0	0	0	0	84 600	686 889	7 139 207
	201 156	0	0	110 728	4 892	828 094	6 963 124
	60 809	0	3 602	54 286	2 785	908 976	6 756 118
	0	0	-1 112	0	5 402	656 528	6 318 597
	63 680	0	-6 868	0	23 225	700 439	5 929 035
	17 601	0	2 172	0	40 375	728 090	5 630 016
	0	0	-18 508	0	2 008	419 763	5 031 108
	3 795	0	0	0	28 336	641 715	5 010 503
	0	0	0	0	7 093	1 250 930	4 980 841
	39 825	0	-89	58 874	78 768	567 333	4 399 303
	0	0	329	0	124 797	498 944	4 118 989
	3 617	0	-8	24 128	34 363	497 671	3 672 638
	785 761	0	-26 622	403 658	664 194	14 231 488	117 567 728
	599	0	-258	759	4 004	517 007	5 484 918
	0	0	-7 487	0	40 113	550 852	4 854 296
	238 337	0	1 106	924	16 106	526 484	4 129 078
	0	0	-687	-34 845	9 191	405 485	3 357 121
	0	0	1 810	0	17 188	424 314	3 300 233
	54 350	0	0	249	5 895	304 003	3 259 001
	116 657	0	1 285	0	17 631	1 039 890	3 078 838
	0	0	0	0	86 354	371 792	2 948 891
	54 383	0	0	0	1 560	260 485	2 604 610
	36 086	0	-3 416	10	11 737	322 809	2 512 770
	26 292	0	349	0	12 265	148 783	2 481 152
	0	0	-96	0	26 012	476 386	2 285 829
	0	0	-1 809	7 362	2 822	337 464	2 204 121
	40 435	0	0	42 327	20 066	342 830	2 185 017
	0	0	-377	5 416	2 408	348 437	1 927 860
	0	0	0	8 027	1 473	153 323	1 926 537

БАНКИ УКРАЇНИ

1	2	3	4	5	6	
51	УКРАЇНСЬКИЙ ПРОФЕСІЙНИЙ БАНК	380 000	0	9 540	9 968	95
52	АКТИВ БАНК	312 750	0	0	69 735	0
53	ЕЛЕКТРОН БАНК	115 000	0	864	12 911	40 619
54	"ЄВРОПЕЙСЬКИЙ"	287 000	0	3 365	12 493	0
55	ЕКСПОБАНК	88 895	0	0	7 331	75 193
56	СЕБ БАНК	113 577	0	0	53 569	102 939
57	"ТАВРИКА"	91 352	0	0	55 805	0
58	ХОУМ КРЕДИТ БАНК	307 350	0	0	625	0
59	"БІГ ЕНЕРГІЯ"	100 000	0	0	36 318	87
60	УКРІНБАНК	204 423	0	12	17 165	207 183
61	"ДІАМАНТ"	100 000	0	0	45 858	0
62	ЗАХІДІНКОМБАНК	133 705	0	0	4 137	9 650
63	ФАКТОРІАЛ-БАНК	102 112	0	1	12 984	108 417
64	"ДНІСТЕР"	61 500	0	0	32 011	44 898
65	УНІВЕРСАЛЬНИЙ БАНК РОЗВИТКУ ТА ПАРТНЕРСТВА	140 000	0	0	6 423	0
66	ТРАНСБАНК	40 042	34	0	29 337	2 857
67	"АРКАДА"	146 445	0	13	29 462	0
68	ФІНАНСОВИЙ СОЮЗ БАНК	197 526	0	7 000	9 870	1 313
Усього по групі		7 717 086	34	36 574	1 302 292	1 160 638
Група IV (кількість банків у групі – 110)						
69	ПІРЕУС БАНК МКБ	400 000	0	0	25 358	27 814
70	АВТОЗАБАНК	56 000	6	41	49 919	15 178
71	ІПОБАНК	200 000	0	0	8 611	0
72	"БАЗИС"	56 567	0	0	13 936	20 559
73	ЕНЕРГОБАНК	169 451	0	0	11 067	15 370
74	АСТРА БАНК	70 000	0	0	0	0
75	"ДЕМАРК"	142 000	0	393	20 388	6 424
76	ПОЛТАВА БАНК	70 500	0	60	42 981	76 659
77	БТА БАНК	150 000	0	3	8 059	11 269
78	"НАЦІОНАЛЬНИЙ СТАНДАРТ"	82 160	0	17	9 079	6 313
79	МІСТО-БАНК	75 800	0	0	13 476	25 647
80	"КАПІТАЛ"	95 045	0	1 049	4 584	2 275
81	ІНПРОМБАНК	43 648	0	0	27 209	31 116
82	МІЖНАРОДНИЙ ІПОТЕЧНИЙ БАНК	380 567	0	0	15	0
83	БАНК ІНВЕСТИЦІЙ ТА ЗАОЩАДЖЕНЬ	150 000	0	0	17 293	0
84	"МЕРКУРІЙ"	60 650	0	0	4 519	5 180
85	БАНК РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ	64 683	0	0	14 365	0
86	"ЗОЛОТІ ВОРОТА"	75 000	0	0	1 131	1
87	"НАЦІОНАЛЬНІ ІНВЕСТИЦІЇ"	41 000	0	0	26 933	0
88	УКРАЇНСЬКИЙ БІЗНЕС БАНК	34 160	0	0	14 702	23 726
89	СХІДНОЄВРОПЕЙСЬКИЙ БАНК	60 000	0	0	14 602	5 764
90	"ДАНІЕЛЬ"	49 310	0	0	9 648	51 549
91	ПЕРШИЙ ІНВЕСТИЦІЙНИЙ БАНК	150 000	0	17 924	47 212	0
92	"СИНТЕЗ"	72 800	0	0	984	0
93	ФОРТУНА БАНК	120 000	0	0	20 896	25 275
94	ЗЕМЕЛЬНИЙ БАНК	132 000	0	2 295	1 993	0
95	БАНК ПЕТРОКОММЕРЦ-УКРАЇНА	113 040	0	124	34 675	0
96	ФІНБАНК	60 050	0	44	11 923	28 574
97	ПІВДЕНКОМБАНК	85 000	0	0	35 501	4 519
98	"АРМА"	75 000	0	0	10 707	0
99	"ЛЬВІВ"	80 305	0	230	9 567	38 137
100	"НАЦІОНАЛЬНИЙ КРЕДИТ"	28 085	0	0	38 240	0
101	АКЦЕНТ-БАНК	125 560	0	41	1 345	3 075
102	"БІЗНЕС СТАНДАРТ"	85 000	0	0	294	18 626
103	"МЕТАЛУРГ"	19 551	0	1 612	72 185	7 480
104	"УКРАЇНСЬКИЙ ФІНАНСОВИЙ СВІТ"	103 000	0	0	5 064	0
105	АРТЕМ БАНК	69 000	0	0	5 645	0
106	"КАМБІО"	60 179	0	0	347	0
107	СОЦКОМБАНК	66 000	0	0	15 394	0
108	АГРАРНИЙ КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК	38 988	0	1	9 329	13 842
109	ЧОРНОМОРСЬКИЙ БАНК РОЗВИТКУ ТА РЕКОНСТРУКЦІЇ	45 007	0	0	6 380	24 295
110	АВТОКРАЗБАНК	50 000	0	1 525	16 580	965
111	ПАРТНЕР БАНК	75 400	0	0	709	4 530
112	УКРГАЗПРОМБАНК	24 200	0	5	55 646	0
113	"ІНТЕГРАЛ"	62 700	0	14	18 000	0
114	"ЮНЕКС"	72 000	0	4 161	1 524	9 536

БАНКИ УКРАЇНИ

	7	8	9	10	11	12	13
	0	0	0	0	21 286	420 888	1 888 109
	0	0	4 036	0	7 309	393 830	1 766 719
	40 521	0	-377	551	20 572	190 140	1 752 567
	0	0	0	14 686	5 011	322 555	1 721 939
	75 120	0	0	9 560	7 677	188 656	1 715 131
	102 915	0	-876	1 026	4 925	275 160	1 653 571
	0	0	-393	258	5 017	152 039	1 623 426
	0	0	-160	11 509	2 137	321 461	1 569 065
	0	0	-54	23 335	2 816	162 502	1 497 964
	207 183	0	0	1 623	1 353	431 760	1 491 134
	0	0	0	0	3 500	149 358	1 374 072
	9 650	0	0	754	14 551	162 797	1 310 811
	108 417	0	-2 206	0	318	221 625	1 301 786
	44 898	0	-378	0	9 053	147 083	1 266 221
	0	0	-4 633	14 626	5 923	162 339	1 191 916
	2 691	0	9 464	10 000	1 511	93 178	1 174 555
	0	0	103	31 473	15 226	222 723	1 109 916
	1 313	0	0	0	4 447	220 157	1 108 425
	1 159 847	0	-5 054	149 630	407 459	10 768 593	75 057 597
	27 814	0	-209	0	15 713	468 676	1 821 530
	13 770	0	-7	0	4 010	125 135	1 419 758
	0	0	0	0	5 758	214 369	1 318 862
	20 559	0	-5 156	10 848	2 673	99 427	1 223 716
	15 370	0	-1 768	1 279	4 412	199 811	1 136 101
	0	0	0	0	622	70 622	1 090 978
	6 286	0	0	2 276	3 989	175 471	1 061 591
	76 659	0	0	0	8 974	199 176	1 057 671
	11 269	0	-4	579	365	170 272	1 048 753
	6 313	0	0	0	4 116	101 685	1 038 322
	25 647	0	0	0	681	115 604	999 829
	2 275	0	0	9 029	1 066	113 048	964 329
	31 110	0	0	0	3 713	105 687	961 438
	0	0	0	-19 417	2 045	363 210	950 518
	0	0	0	0	7 927	175 220	941 309
	5 180	0	0	2 179	3 973	76 502	934 917
	0	0	3 766	0	2 392	85 206	931 578
	0	0	0	3 878	3 002	83 011	909 954
	0	0	-755	0	5 177	72 355	900 078
	23 726	0	1	0	1 635	74 224	861 658
	5 764	0	-733	0	4 566	84 199	858 927
	51 549	0	-172	0	2 993	113 327	800 353
	0	0	-164	3	7 972	222 947	786 893
	0	0	0	17 400	4 644	95 828	786 396
	25 275	0	0	0	3 662	169 833	777 454
	0	0	51	15 295	4 366	155 999	728 591
	0	0	-5	0	1 536	149 370	728 564
	28 574	0	0	360	1 089	102 040	717 516
	4 421	0	0	2	4 099	129 121	683 432
	0	0	0	0	3 679	89 386	683 024
	38 137	0	0	0	1 570	129 810	673 855
	0	0	0	0	4 264	70 589	655 537
	3 075	0	0	0	13 344	143 365	641 494
	18 626	0	-2	-8 042	3 181	99 058	631 501
	6 954	0	91	26	1 648	102 593	606 582
	0	0	0	6 900	7 773	122 738	605 636
	0	0	0	0	3 175	77 820	601 318
	0	0	0	0	2 522	63 048	563 037
	0	0	0	0	402	81 796	552 862
	13 842	0	-2 409	4 120	1 938	65 809	549 686
	24 295	0	0	0	634	76 316	548 475
	965	0	0	0	460	69 531	538 813
	4 530	0	309	0	703	81 651	527 186
	0	0	-122	34 404	5 057	119 190	526 754
	0	0	34	0	2 370	83 119	524 618
	9 536	0	0	-5 522	1 597	83 296	511 233

БАНКИ УКРАЇНИ

1	2	3	4	5	6	
115	ОДЕСА-БАНК	86 260	0	0	6 977	1 221
116	УКРКОМУНБАНК	49 700	0	0	4 712	27 083
117	ІНВЕСТ-КРЕДИТ БАНК	37 141	0	0	5 598	5 866
118	"ПРЕМІУМ"	70 000	0	0	301	0
119	ПЛЮС БАНК	147 000	0	0	5 114	10 896
120	"ГЛОБУС"	75 000	0	0	0	0
121	ЄВРОПЕЙСЬКИЙ БАНК РАЦІОНАЛЬНОГО ФІНАНСУВАННЯ	153 000	2	0	5 877	13 394
122	"СТОЛИЦЯ"	120 000	0	0	1 190	7 060
123	"КОНТРАКТ"	36 226	0	0	6 683	23 850
124	"НОВИЙ"	55 000	0	0	2 150	2 395
125	ПРОМЕКОНОМБАНК	50 700	0	0	6 537	943
126	"ПОРТО-ФРАНКО"	49 154	0	0	7 262	154
127	"ГРАНТ"	50 000	0	0	14 051	12 473
128	"УКРАЇНСЬКИЙ КАПІТАЛ"	60 000	0	0	5 455	27 805
129	КООПІНВЕСТБАНК	69 080	0	0	6 840	2 297
130	"ВОЛОДИМИРСЬКИЙ"	35 860	0	0	8 453	10 331
131	СТАРОКІЇВСЬКИЙ БАНК	26 500	0	0	6 858	16 378
132	"ПРИЧОРНОМОР'Я"	85 000	0	0	24 900	4 862
133	"ТК КРЕДИТ"	31 829	0	5	10 978	248
134	ЛЕГБАНК	46 000	0	0	16 297	153
135	УКРАЇНСЬКА ФІНАНСОВА ГРУПА	58 999	0	0	1 692	46
136	ІНТЕРБАНК	36 050	0	0	26 432	312
137	ФІНРОСТБАНК	65 000	0	0	975	0
138	РЕАЛ БАНК	63 000	0	0	10 485	816
139	"ТРАСТ-КАПІТАЛ"	33 250	0	0	5 985	8 288
140	"МОРСЬКИЙ"	48 461	0	0	5 378	11 029
141	ЕРДЕ БАНК	65 950	0	0	56	0
142	ІНВЕСТБАНК	32 180	0	0	3 695	6 742
143	БАНК "РУСКИЙ СТАНДАРТ"	40 000	0	0	0	0
144	ЄВРОГАЗБАНК	73 390	0	0	1 930	0
145	ФІНЕКСБАНК	55 974	0	0	7 723	0
146	РЕГІОН БАНК	36 310	0	12	2 088	3 319
147	БАНК "БОГУСЛАВ"	125 000	0	0	175	0
148	ПОЛІКОМБАНК	24 000	0	0	7 549	49 381
149	"ТРАСТ"	69 000	0	0	18	11 912
150	СИГМАБАНК	136 000	0	0	756	0
151	"КОНКОРД"	68 000	0	0	1 735	0
152	УНІКОМБАНК	60 087	0	0	446	0
153	ПРОМИСЛОВО-ФІНАНСОВИЙ БАНК	45 000	0	609	10 259	1 348
154	"УКООПСПІЛКА"	35 626	0	0	514	44 197
155	ІКАР-БАНК	35 000	0	3	1 758	19 434
156	"СТОЛИЧНИЙ"	58 335	0	0	1 856	5
157	СХІДНО-ПРОМИСЛОВИЙ КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК	35 660	0	0	4 252	0
158	КОМЕРЦІЙНИЙ ІНДУСТРІАЛЬНИЙ БАНК	61 277	0	0	2 739	0
159	"ОЛІМПІЙСЬКА УКРАЇНА"	56 650	1 040	7	5 588	0
160	ДІАЛОГБАНК	62 450	0	0	498	56
161	ТММ-БАНК	31 000	0	95	11 226	0
162	ПРАЙМ-БАНК	28 600	0	3 920	5 804	3 291
163	КРЕДИТВЕСТ БАНК	72 175	0	2 902	272	0
164	РАДАБАНК	32 314	0	0	4 547	462
165	МОТОР БАНК	85 000	0	0	0	0
166	"ФАМІЛЬНИЙ"	33 587	0	0	2 412	10 725
167	УКРАЇНСЬКИЙ БАНК РЕКОНСТРУКЦІЇ ТА РОЗВИТКУ	72 000	0	0	679	0
168	ЄВРОБАНК	26 670	0	0	27	0
169	"ЗЕМЕЛЬНИЙ КАПІТАЛ"	25 688	0	0	1 037	5 603
170	"ВЕЛЕС"	43 000	0	5 200	6 917	3 536
171	УКРБУДІНВЕСТБАНК	58 777	0	0	255	0
172	МІЖНАРОДНИЙ ІНВЕСТИЦІЙНИЙ БАНК	75 750	0	0	0	0
173	БАНК "НАРОДНИЙ КАПІТАЛ"	41 856	0	0	2 267	0
174	АКТАБАНК	79 000	0	0	0	0
175	"КРЕДИТ-ОПТИМА"	63 000	0	0	0	0
176	"ПРИВАТІНВЕСТ"	38 000	47	27	12 309	0
177	"АЛЬЯНС"	39 990	0	0	5 116	0
178	КЛАСИКБАНК	40 635	0	0	885	1 700
Усього по групі		8 040 547	1 095	42 321	1 062 587	853 312
Усього по системі банків		53 239 870	1 380	3 697 180	11 851 845	8 506 189

БАНКИ УКРАЇНИ

	7	8	9	10	11	12	13
	1 221	0	0	0	2 674	97 132	510 920
	27 083	0	0	1 351	540	83 386	501 369
	5 866	0	0	0	1 001	49 606	476 297
	0	0	0	0	599	70 900	472 234
	10 896	0	0	2 068	1 107	166 185	464 289
	0	0	0	0	1 461	76 461	454 394
	13 394	0	0	15 761	1 795	189 826	448 455
	7 060	0	-72	0	3 690	131 867	447 738
	23 850	0	0	0	2 096	68 855	431 233
	2 359	0	0	2 932	556	63 033	427 539
	943	0	5	0	397	58 582	426 701
	0	0	0	1 107	580	58 258	419 271
	12 068	0	0	0	512	77 035	418 677
	27 805	0	-29	50	2 217	95 498	392 553
	2 297	0	0	0	954	79 172	381 393
	10 331	0	0	0	1 663	56 307	369 348
	16 378	0	593	1 121	1 885	53 335	349 722
	4 862	0	0	0	4 823	119 586	347 256
	0	0	0	77	1 565	44 702	332 932
	0	0	817	0	1 651	64 917	332 710
	46	0	-7	128	720	61 578	332 253
	312	0	0	0	1 780	64 575	321 049
	0	0	0	2 776	658	69 409	313 325
	558	0	1 072	4 152	763	80 288	306 074
	8 288	0	0	0	2 118	49 641	288 978
	11 029	0	0	0	850	65 718	282 204
	0	0	0	1 073	1 187	68 266	278 932
	6 742	0	0	0	2 103	44 719	274 077
	0	0	0	-1 738	535	38 796	271 666
	0	0	0	0	1 734	77 055	270 032
	0	0	0	0	1 882	65 579	266 621
	3 188	0	0	10 049	2 277	54 054	265 071
	0	0	0	519	1 208	126 902	264 481
	49 381	0	0	0	193	81 123	261 574
	11 912	0	0	0	924	81 854	254 447
	0	0	0	0	977	137 734	233 236
	0	0	0	0	873	70 608	221 227
	0	0	0	3 795	1 871	66 199	213 947
	1 348	0	0	0	2 081	59 296	208 876
	44 197	0	0	4 331	1 511	86 181	201 258
	19 434	0	0	8 157	505	64 857	175 916
	0	0	0	-1 417	218	58 996	168 700
	0	0	-38	0	1 255	41 129	164 352
	0	0	0	0	1 678	65 694	159 824
	0	0	0	95	812	62 112	155 185
	0	0	44	3 929	814	67 791	149 956
	0	0	0	0	1 172	43 492	148 542
	3 291	0	0	0	810	42 424	141 119
	0	0	0	0	-2 869	72 481	133 278
	462	0	0	0	1 077	38 401	125 335
	0	0	0	0	638	85 638	118 230
	10 725	0	0	700	-2 082	45 342	110 589
	0	0	0	-2 509	902	71 072	110 055
	0	0	237	113	15	27 063	108 492
	5 582	0	0	3 466	32	35 826	103 786
	3 536	0	0	0	367	59 020	96 584
	0	0	0	1 444	981	61 457	91 549
	0	0	17	0	-3 280	72 487	88 593
	0	0	0	327	405	44 855	87 475
	0	0	0	0	-362	78 638	78 644
	0	0	0	0	3 000	66 000	71 769
	0	0	0	317	293	50 900	70 786
	0	0	0	0	355	45 461	62 769
	1 700	0	0	636	20	43 877	60 602
	849 668	0	-4 613	140 408	236 253	10 369 720	54 899 115
	8 368 188	262	-33 752	2 148 572	4 276 172	83 684 696	698 685 146

Фінансові результати діяльності банків України

№ п/п	Назва банку	Процент-ний дохід	Процентні витрати	Чистий процент-ний дохід	Комісій-ний дохід	Комісійні витрати	Чистий комісій-ний дохід	Торгове-льний дохід	Дохід у виг-ляді диві-дендів	Дохід від участі в ка-піталі	Інший дохід	Усього доходів
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
Група I (кількість банків у групі – 17)												
1	ПРИВАТБАНК	3 950 702	-2 082 679	1 868 022	1 411 227	-145 754	1 265 473	312 344	0	0	60 894	3 506 734
2	РАЙФФАЙЗЕН БАНК АВАЛЬ	2 807 556	-1 194 516	1 613 040	610 126	-65 266	544 860	159 390	0	0	15 034	2 332 324
3	УКРСИББАНК	2 284 653	-1 276 621	1 008 032	253 551	-16 520	237 031	98 056	0	0	2 844	1 345 963
4	УКРСОЦБАНК	1 871 868	-1 113 971	757 896	294 031	-24 438	269 593	89 428	0	0	48 005	1 164 922
5	УКРЕКСІМБАНК	1 719 511	-1 008 790	710 722	197 562	-21 214	176 347	90 149	27	0	64 604	1 041 849
6	ПРОМІНВЕСТБАНК	1 572 546	-971 885	600 661	425 268	-23 453	401 815	32 908	8	0	80 172	1 115 565
7	"НАДРА"	1 362 753	-870 936	491 817	309 341	-38 848	270 493	62 831	0	0	44 194	869 335
8	ОЩАДБАНК	1 025 768	-373 777	651 992	351 928	-62 304	289 624	29 291	5	0	41 400	1 012 311
9	ОТП БАНК	1 100 619	-495 321	605 298	94 219	-23 942	70 278	42 944	0	0	13 799	732 318
10	АЛЬФА-БАНК	1 106 506	-620 597	485 909	278 160	-14 278	263 882	24 503	0	0	47 834	822 127
11	БРОКБІЗНЕСБАНК	600 430	-443 620	156 809	84 875	-6 293	78 582	24 775	12	0	15 412	275 590
12	ВТБ БАНК	708 369	-389 112	319 257	110 402	-6 997	103 405	-4 087	0	0	1 990	420 565
13	"ФІНАНСИ ТА КРЕДИТ"	828 293	-628 217	200 076	189 878	-16 268	173 610	99 819	219	0	65 273	538 997
14	ПЕРШИЙ УКРАЇНСЬКИЙ МІЖНАРОДНИЙ БАНК	733 225	-422 304	310 921	119 248	-31 858	87 390	27 192	0	0	5 847	431 349
15	"ФОРУМ"	848 083	-571 418	276 665	74 847	-9 825	65 021	55 234	1	0	3 981	400 903
16	УКРПРОМБАНК	891 988	-610 284	281 704	89 853	-15 264	74 589	22 047	0	0	3 119	381 458
17	КРЕДИТПРОМБАНК	739 683	-522 014	217 669	50 599	-6 316	44 283	15 417	2	0	11 019	288 391
Усього по групі		24 152 553	-13 596 062	10 556 491	4 945 114	-528 838	4 416 276	1 182 239	274	0	525 422	16 680 703
Група II (кількість банків у групі – 17)												
18	УКРГАЗБАНК	667 279	-458 479	208 801	82 753	-10 806	71 947	104 839	0	0	36 571	422 159
19	РОДОВІД БАНК	641 503	-522 204	119 299	73 614	-5 943	67 672	64 480	0	0	13 297	264 748
20	СВЕДБАНК	615 021	-301 044	313 977	79 039	-7 146	71 893	16 627	0	0	6 188	408 685
21	"ПІВДЕННИЙ"	469 596	-292 032	177 565	87 726	-10 541	77 185	30 080	0	0	1 039	285 868
22	УНІКРЕДИТ БАНК	291 750	-140 047	151 703	48 714	-6 308	42 406	9 435	0	0	3 216	206 759
23	ІНГ БАНК УКРАЇНА	241 427	-70 416	171 011	40 148	-30 211	9 937	30 069	0	0	2 559	213 577
24	ПРАВЕКС-БАНК	347 308	-216 263	131 044	219 350	-1 812	217 538	30 389	0	0	29 900	408 871
25	ВІЕЙБІ БАНК	372 666	-245 991	126 675	114 131	-19 223	94 909	28 316	1 824	0	30 823	282 547
26	ЕРСТЕ БАНК	273 175	-66 612	206 563	24 677	-2 753	21 924	3 772	0	0	3 476	235 735
27	ДОНГОРБАНК	301 191	-201 391	99 800	28 921	-5 693	23 228	6 912	0	0	2 315	132 255
28	"ХРЕЩАТИК"	351 039	-206 267	144 772	45 293	-4 055	41 238	11 636	0	0	1 834	199 481
29	КРЕДОБАНК	299 397	-189 541	109 856	51 903	-4 516	47 387	12 044	0	0	2 820	172 108
30	ІМЕКСБАНК	270 454	-190 584	79 870	48 560	-2 885	45 676	12 740	0	0	3 700	141 985
31	"ФІНАНСОВА ІНІЦІАТИВА"	305 437	-187 870	117 567	4 044	-163	3 882	18 433	0	0	21	139 903
32	СВЕДБАНК ІНВЕСТ	251 416	-118 519	132 897	5 705	-1 579	4 126	-264	0	0	1 301	138 059
33	СІТІБАНК (УКРАЇНА)	159 420	-49 544	109 876	6 320	-2 837	3 483	72 994	0	0	485	186 838
34	ІНДУСТРІАЛБАНК	188 988	-113 078	75 911	45 385	-4 931	40 454	2 372	0	0	3 640	122 377
Усього по групі		6 047 067	-3 569 880	2 477 186	1 006 285	-121 401	884 885	454 875	1 824	0	143 184	3 961 954
Група III (кількість банків у групі – 34)												
35	УНІВЕРСАЛ БАНК	255 953	-99 884	156 069	18 454	-2 833	15 621	87 161	4	0	2 555	261 409
36	"ДЕЛЬТА"	229 537	-246 999	-17 463	376 740	-57 888	318 852	2 502	0	0	90 051	393 942
37	"КИЇВ"	232 991	-179 182	53 808	47 476	-1 170	46 306	1 575	3 563	0	12 669	117 921
38	ІНДУСТРІАЛЬНО-ЕКСПОРТНИЙ БАНК	153 858	-89 810	64 048	81 770	-3 398	78 372	11 165	0	0	149 027	302 612
39	"КРЕДИТ-ДНІПРО"	162 109	-88 488	73 621	28 656	-4 573	24 083	3 473	0	0	1 761	102 939
40	"КИЇВСЬКА РУСЬ"	208 586	-137 218	71 368	24 399	-1 942	22 457	12 319	0	0	2 236	108 380
41	ДОЧІРНІЙ БАНК СБЕРБАНКУ РОСІЇ	151 066	-68 884	82 182	13 469	-3 056	10 414	3 858	0	0	2 261	98 715
42	КАЛІОН БАНК УКРАЇНА	116 192	-41 087	75 105	37 244	-9 984	27 260	43 276	0	0	103	145 744
43	ПРОКРЕДИТ БАНК	192 917	-89 045	103 873	23 209	-1 979	21 230	3 085	0	0	2 953	131 140
44	МЕГАБАНК	131 302	-88 260	43 042	46 116	-1 392	44 724	3 687	136	0	3 655	95 244
45	МОРСЬКИЙ ТРАНСПОРТНИЙ БАНК	100 627	-36 222	64 406	39 253	-4 262	34 991	4 172	0	0	906	104 474
46	"КЛІРИНГОВИЙ ДІМ"	135 146	-50 358	84 787	6 836	-380	6 456	407	0	0	535	92 186
47	КРЕДИТ ЄВРОПА БАНК	97 767	-42 496	55 271	2 571	-732	1 839	2 454	0	0	231	59 794
48	ЕКСПРЕС-БАНК	120 594	-61 552	59 042	104 018	-3 669	100 349	9 927	0	0	612	169 929
49	БМ БАНК	91 803	-47 483	44 320	9 672	-4 341	5 330	598	0	0	4	50 252
50	БАНК РЕНЕСАНС КАПІТАЛ	87 374	-48 165	39 209	86 510	-201	86 309	-658	0	0	63 373	188 233

БАНКИ УКРАЇНИ

за станом на 01.07.2008 р. (у розрізі банків)

Тис. грн.

Загальні адміністративні витрати	Витрати на персонал	Втрати від участі в капіталі	Інші витрати	Прибуток від операцій	Чисті витрати на формування резервів	Дохід/збиток від довгострокових активів, призначених для продажу	Прибуток до оподаткування	Витрати на податок на прибуток	Прибуток після оподаткування	Чистий прибуток/збиток від продажу довгострокових активів, призначених для продажу	Чистий прибуток/збиток банку
13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24
-565 434	-904 825	0	-407 027	1 629 447	-513 600	0	1 115 847	-376 917	738 931	0	738 931
-327 240	-631 993	0	-179 967	1 193 124	-761 163	0	431 960	-42 106	389 855	111	389 966
-219 929	-462 401	0	-155 448	508 185	-277 966	0	230 218	-45 614	184 604	0	184 604
-209 769	-349 804	0	-38 121	567 228	-199 612	0	367 615	-101 772	265 844	0	265 844
-86 054	-280 569	0	-14 852	660 375	-194 154	0	466 221	-139 211	327 010	0	327 010
-228 800	-430 900	0	-84 680	371 185	120 992	0	492 177	-132 439	359 738	308	360 046
-188 068	-246 627	0	-153 193	281 448	-187 633	0	93 815	-37 228	56 587	0	56 587
-125 046	-564 310	0	-56 766	266 189	-33 945	0	232 244	-52 060	180 184	0	180 184
-100 251	-176 418	0	-71 053	384 597	-201 953	0	182 644	-74 284	108 359	0	108 359
-85 904	-235 080	0	-88 336	412 807	-350 394	0	62 413	-32 494	29 919	0	29 919
-52 516	-84 176	0	-14 522	124 376	-65 075	0	59 301	-16 212	43 089	0	43 089
-80 059	-150 278	0	-44 463	145 764	-119 388	0	26 377	-14 498	11 878	0	11 878
-87 663	-178 240	0	-68 478	204 616	-106 171	0	98 446	0	98 446	0	98 446
-63 119	-88 508	0	-23 352	256 370	-150 870	0	105 500	-43 489	62 011	0	62 011
-75 548	-155 376	0	-38 829	131 151	-78 545	0	52 605	-11 003	41 602	0	41 602
-78 579	-147 472	0	-36 363	119 045	-39 205	0	79 840	-27 612	52 228	0	52 228
-64 074	-93 907	0	-42 905	87 504	-65 073	0	22 431	-4 868	17 563	0	17 563
-2 638 054	-5 180 883	0	-1 518 356	7 343 410	-3 223 755	0	4 119 654	-1 151 808	2 967 846	419	2 968 266
-74 798	-151 297	0	-28 685	167 378	-95 841	0	71 538	-7 173	64 365	0	64 365
-55 338	-84 114	0	-46 731	78 565	-21 653	0	56 912	-2 075	54 837	52	54 889
-61 096	-109 224	0	-63 641	174 725	-154 238	0	20 486	-4 714	15 772	0	15 772
-57 401	-78 216	0	-7 832	142 419	-40 817	0	101 603	-22 316	79 286	0	79 286
-54 029	-46 797	0	-26 918	79 016	-54 954	0	24 062	-10 826	13 237	0	13 237
-29 141	-46 392	0	-13 068	124 976	-3 328	0	121 648	-37 048	84 600	0	84 600
-88 810	-223 409	0	-46 089	50 563	-40 950	0	9 613	-4 720	4 892	0	4 892
-66 922	-96 116	0	-45 918	73 591	-67 404	0	6 187	-3 402	2 785	0	2 785
-43 557	-70 861	0	-37 676	83 641	-78 093	0	5 547	-145	5 402	0	5 402
-20 177	-23 991	0	-6 565	81 523	-46 881	0	34 642	-11 418	23 225	0	23 225
-35 875	-78 796	0	-22 201	62 608	-2 520	0	60 087	-19 712	40 375	0	40 375
-60 016	-66 982	0	-30 484	14 625	-8 285	0	6 341	-4 233	2 108	-100	2 008
-38 500	-41 542	0	-23 282	38 661	-575	0	38 086	-9 750	28 336	0	28 336
-5 822	-11 006	0	-16 348	106 727	-99 634	0	7 093	0	7 093	0	7 093
-4 655	-15 676	0	-2 668	115 059	-29 498	0	85 562	-6 793	78 768	0	78 768
-6 751	-19 825	0	-6 375	153 887	8 902	0	162 789	-37 992	124 797	0	124 797
-36 637	-44 390	0	-8 773	32 577	18 151	0	50 728	-16 365	34 363	0	34 363
-739 526	-1 208 633	0	-433 255	1 580 541	-717 616	0	862 925	-198 683	664 242	-48	664 194
-62 189	-68 433	0	-45 833	84 954	-78 978	0	5 976	-1 972	4 004	0	4 004
-69 846	-148 865	0	-75 939	99 292	-48 728	0	50 564	-10 451	40 113	0	40 113
-25 474	-34 809	0	-8 904	48 735	-32 528	0	16 207	-100	16 106	0	16 106
-60 967	-140 994	0	-33 916	66 736	-47 144	0	19 592	-10 401	9 191	0	9 191
-14 017	-26 641	0	-7 286	54 995	-33 931	0	21 064	-3 876	17 188	0	17 188
-21 391	-46 674	0	-17 146	23 169	-15 667	0	7 502	-1 607	5 895	0	5 895
-9 236	-18 282	0	-5 557	65 641	-41 337	0	24 303	-6 672	17 631	0	17 631
-4 119	-13 043	0	-4 954	123 628	-9 234	0	114 394	-28 040	86 354	0	86 354
-36 399	-64 533	0	-20 015	10 194	-7 619	0	2 575	-1 015	1 560	0	1 560
-20 074	-34 658	-3	-12 713	27 795	-11 230	0	16 565	-4 829	11 737	0	11 737
-18 703	-39 394	0	-12 874	33 503	-18 239	0	15 265	-3 000	12 265	0	12 265
-8 201	-11 007	0	-3 150	69 828	-41 750	0	28 078	-2 066	26 012	0	26 012
-8 984	-16 986	0	-8 189	25 635	-21 893	0	3 742	-920	2 822	0	2 822
-42 376	-63 689	0	-26 834	37 031	-5 859	0	31 172	-11 106	20 066	0	20 066
-13 433	-21 356	0	-11 969	3 493	42	0	3 535	-1 127	2 408	0	2 408
-17 115	-36 127	0	-15 469	119 522	-117 708	0	1 814	-341	1 473	0	1 473

БАНКИ УКРАЇНИ

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
51	УКРАЇНСЬКИЙ ПРОФЕСІЙНИЙ БАНК	115 472	-71 527	43 946	10 144	-777	9 368	6 208	0	0	484	60 005	
52	АКТИВ БАНК	112 643	-76 552	36 091	19 878	-728	19 150	3 316	0	0	306	58 864	
53	ЕЛЕКТРОН БАНК	86 655	-37 144	49 511	19 513	-504	19 010	9 184	0	0	2 066	79 771	
54	"ЄВРОПЕЙСЬКИЙ"	108 213	-76 066	32 147	17 418	-4 803	12 615	4 874	0	0	3 679	53 315	
55	ЕКСПОБАНК	89 101	-65 216	23 884	16 516	-719	15 797	3 535	0	0	3 597	46 813	
56	СЕБ БАНК	63 743	-23 999	39 743	13 949	-1 323	12 627	5 057	0	0	1 144	58 571	
57	"ТАВРИКА"	103 979	-70 032	33 947	8 080	-219	7 861	4 939	1	0	653	47 400	
58	ХОУМ КРЕДИТ БАНК	86 655	-51 597	35 058	71 964	-12 097	59 868	668	0	0	35 213	130 807	
59	"БІГ ЕНЕРГІЯ"	97 177	-69 166	28 010	7 246	-2 054	5 192	982	0	0	958	35 141	
60	УКРІНБАНК	82 006	-41 953	40 054	29 764	-6 825	22 939	9 180	0	0	3 700	75 872	
61	"ДІАМАНТ"	84 223	-58 080	26 143	18 218	-1 260	16 959	5 937	0	0	5 969	55 008	
62	ЗАХІДІНКОМБАНК	101 409	-62 296	39 113	22 651	-2 189	20 463	9 386	0	0	103	69 065	
63	ФАКТОРІАЛ-БАНК	64 037	-48 872	15 166	22 334	-1 572	20 762	5 124	0	0	1 349	42 400	
64	"ДНІСТЕР"	68 017	-49 990	18 027	13 004	-617	12 386	2 168	0	0	2 617	35 197	
65	УНІВЕРСАЛЬНИЙ БАНК РОЗВИТКУ ТА ПАРТНЕРСТВА	73 700	-42 703	30 997	8 613	-1 695	6 918	4 453	0	0	576	42 945	
66	ТРАНСБАНК	82 623	-54 902	27 721	12 612	-1 720	10 892	2 988	0	0	5 687	47 288	
67	"АРКАДА"	81 094	-42 253	38 841	65 254	-24 852	40 402	1 467	0	0	924	81 634	
68	ФІНАНСОВИЙ СОЮЗ БАНК	66 500	-31 228	35 272	3 778	-1 214	2 564	1 262	0	0	127	39 224	
Усього по групі		4 035 069	-2 388 711	1 646 359	1 327 330	-166 967	1 160 362	269 727	3 703	0	402 083	3 482 234	
Група IV (кількість банків у групі – 110)													
69	ПІРЕУС БАНК МКБ	100 185	-45 739	54 445	22 179	-2 770	19 410	4 441	0	0	214	78 509	
70	АВТОАЗБАНК	61 095	-38 996	22 099	6 241	-213	6 028	1 121	0	0	2 748	31 996	
71	ІПОБАНК	87 639	-56 050	31 589	509	-109	401	-3 574	0	0	30	28 446	
72	"БАЗИС"	70 478	-44 137	26 342	18 686	-1 171	17 515	4 005	0	0	1 338	49 200	
73	ЕНЕРГОБАНК	63 551	-35 652	27 898	8 825	-840	7 986	1 367	34	0	1 571	38 855	
74	АСТРА БАНК	6 779	-100	6 679	2 661	-24	2 637	3 372	0	0	7 138	19 826	
75	"ДЕМАРК"	93 207	-48 947	44 260	8 356	-138	8 218	1 684	0	0	886	55 047	
76	ПОЛТАВА БАНК	57 171	-37 775	19 396	17 444	-481	16 963	3 627	0	0	1 583	41 569	
77	БТА БАНК	60 032	-43 623	16 409	14 113	-586	13 527	13 711	0	0	32 753	76 400	
78	"НАЦІОНАЛЬНИЙ СТАНДАРТ"	64 515	-42 164	22 350	10 488	-2 413	8 075	9 544	0	0	572	40 542	
79	МІСТО-БАНК	53 929	-39 932	13 997	6 346	-603	5 743	293	0	0	291	20 324	
80	"КАПІТАЛ"	57 795	-38 759	19 036	5 982	-824	5 158	3 855	0	0	145	28 194	
81	ІНПРОМБАНК	65 889	-47 239	18 650	15 347	-4 394	10 953	2 919	0	0	637	33 159	
82	МІЖНАРОДНИЙ ІПОТЕЧНИЙ БАНК	48 363	-14 723	33 640	22 931	-2 025	20 906	-74	0	0	1 430	55 902	
83	БАНК ІНВЕСТИЦІЙ ТА ЗАОЩАДЖЕНЬ	46 099	-28 964	17 135	1 470	-97	1 373	4 354	0	0	50	22 912	
84	"МЕРКУРІЙ"	61 505	-45 349	16 156	11 144	-178	10 966	1 688	0	0	315	29 126	
85	БАНК РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ	63 870	-43 414	20 456	9 645	-695	8 950	2 981	0	0	364	32 751	
86	"ЗОЛОТІ ВОРОТА"	61 985	-52 173	9 813	11 041	-433	10 608	4 383	0	0	791	25 595	
87	"НАЦІОНАЛЬНІ ІНВЕСТИЦІЇ"	67 052	-41 548	25 503	5 052	-1 834	3 219	3 744	0	0	-182	32 285	
88	УКРАЇНСЬКИЙ БІЗНЕС БАНК	47 781	-32 742	15 039	11 296	-643	10 653	2 741	0	0	1 154	29 587	
89	СХІДНОЄВРОПЕЙСЬКИЙ БАНК	48 957	-27 648	21 310	13 533	-1 345	12 188	2 335	16	0	-350	35 499	
90	"ДАНІЕЛЬ"	44 059	-37 174	6 885	5 705	-383	5 322	3 364	0	0	5 416	20 988	
91	ПЕРШИЙ ІНВЕСТИЦІЙНИЙ БАНК	53 928	-20 456	33 471	11 877	-813	11 064	2 742	0	0	1 511	48 789	
92	"СИНТЕЗ"	45 375	-21 947	23 428	4 991	-3 950	1 041	9 704	0	0	96	34 269	
93	ФОРТУНА БАНК	39 611	-21 571	18 040	4 266	-309	3 956	156	0	0	102	22 254	
94	ЗЕМЕЛЬНИЙ БАНК	43 652	-31 232	12 420	5 148	-993	4 155	2 526	0	0	415	19 517	
95	БАНК ПЕТРОКОММЕРЦ-УКРАЇНА	49 037	-26 736	22 301	18 884	-1 823	17 061	7 739	0	0	439	47 540	
96	ФІНБАНК	29 514	-21 732	7 781	3 198	-382	2 817	587	0	0	716	11 900	
97	ПІВДЕНКОМБАНК	51 437	-27 204	24 234	18 713	-8 016	10 697	3 459	0	0	1 014	39 402	
98	"АРМА"	53 858	-29 384	24 474	3 644	-118	3 525	6 246	0	0	553	34 799	
99	"ЛЬВІВ"	37 405	-24 790	12 615	4 993	-303	4 690	1 976	0	0	445	19 726	
100	"НАЦІОНАЛЬНИЙ КРЕДИТ"	48 514	-25 841	22 673	12 437	-883	11 554	1 376	0	0	172	35 775	
101	АКЦЕНТ-БАНК	43 606	-8 629	34 977	26 385	-4	26 381	-158	0	0	-9 618	51 582	
102	"БІЗНЕС СТАНДАРТ"	47 053	-31 322	15 731	4 937	-473	4 464	354	0	0	384	20 933	
103	"МЕТАЛУРГ"	42 978	-23 696	19 282	13 124	-312	12 812	591	0	0	1 140	33 825	
104	"УКРАЇНСЬКИЙ ФІНАНСОВИЙ СВІТ"	38 103	-22 411	15 693	2 897	-169	2 729	-656	0	0	2 309	20 075	
105	АРТЕМ БАНК	34 911	-23 395	11 515	3 088	-1 173	1 914	1 422	0	0	150	15 002	
106	"КАМБІО"	34 858	-26 209	8 649	6 012	-998	5 014	4 141	0	0	230	18 033	
107	СОЦКОМБАНК	36 729	-26 752	9 977	3 450	-730	2 720	710	0	0	639	14 047	
108	АГРАРНИЙ КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК	27 742	-17 511	10 231	5 687	-1 761	3 927	2 817	175	0	74	17 224	
109	ЧОРНОМОРСЬКИЙ БАНК РОЗВИТКУ ТА РЕКОНСТРУКЦІЇ	28 792	-17 836	10 956	6 944	-341	6 602	656	0	0	454	18 668	
110	АВТОКРАЗБАНК	30 888	-22 480	8 408	7 750	-1 379	6 371	17 434	0	0	176	32 390	
111	ПАРТНЕР БАНК	28 316	-19 990	8 326	6 563	-1 200	5 362	3 508	0	0	4 671	21 867	
112	УКРГАЗПРОМБАНК	34 515	-16 987	17 529	2 742	-257	2 485	-92	0	0	124	20 045	
113	"ІНТЕГРАЛ"	25 711	-15 008	10 703	6 117	-443	5 674	2 054	0	0	1 535	19 965	
114	"ЮНЕКС"	13 460	-3 590	9 870	1 228	-367	860	748	0	0	34	11 512	
115	ОДЕСА-БАНК	34 216	-21 327	12 888	3 060	-593	2 467	264	0	0	111	15 731	

БАНКИ УКРАЇНИ

	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24
	-8 233	-10 688	0	-3 909	37 175	-10 874	0	26 301	-5 015	21 286	0	21 286
	-12 494	-19 283	0	-6 745	20 342	-10 207	0	10 134	-2 825	7 309	0	7 309
	-7 876	-17 078	0	-4 704	50 113	-22 159	0	27 954	-7 381	20 572	0	20 572
	-12 359	-20 892	0	-6 914	13 150	-7 478	0	5 672	-661	5 011	0	5 011
	-9 065	-13 939	0	-2 397	21 412	-9 816	0	11 596	-3 919	7 677	0	7 677
	-14 923	-23 875	0	-4 209	15 563	-6 107	0	9 456	-4 532	4 925	0	4 925
	-10 894	-25 422	0	-8 984	2 100	5 286	0	7 386	-2 369	5 017	0	5 017
	-19 957	-50 915	0	-19 612	40 323	-31 642	0	8 681	-6 544	2 137	0	2 137
	-8 222	-14 685	0	-6 407	5 828	-2 696	0	3 132	-315	2 816	0	2 816
	-19 378	-39 108	0	-7 114	10 272	-8 549	0	1 723	-370	1 353	0	1 353
	-15 688	-27 870	0	-6 083	5 366	-269	0	5 097	-1 596	3 500	0	3 500
	-13 546	-10 469	0	-9 818	35 233	-17 010	0	18 223	-3 672	14 551	0	14 551
	-8 769	-23 761	0	-3 673	6 197	-5 942	0	255	63	318	0	318
	-9 358	-12 087	0	-1 150	12 603	160	0	12 763	-3 710	9 053	0	9 053
	-8 676	-26 654	0	-8 050	-435	9 032	0	8 596	-2 673	5 923	0	5 923
	-11 142	-21 059	0	-7 238	7 848	-5 748	0	2 100	-589	1 511	0	1 511
	-18 814	-39 624	0	-2 703	20 493	-1 183	0	19 310	-4 084	15 226	0	15 226
	-2 016	-1 829	0	-3 627	31 752	-26 856	0	4 897	-449	4 447	0	4 447
	-643 932	-1 184 729	-3	-424 083	1 229 487	-683 864	0	545 623	-138 164	407 459	0	407 459
	-13 216	-26 243	0	-9 294	29 757	-8 556	0	21 201	-5 488	15 713	0	15 713
	-5 726	-10 652	0	-4 063	11 555	-3 706	0	7 849	-3 839	4 010	0	4 010
	-2 672	-4 736	0	-1 320	19 717	-13 786	0	5 931	-174	5 758	0	5 758
	-11 238	-17 852	0	-6 292	13 817	-10 251	0	3 566	-894	2 673	0	2 673
	-7 603	-18 733	0	-10 086	2 433	2 905	0	5 337	-926	4 412	0	4 412
	-5 527	-5 755	0	-6 507	2 037	-1 414	0	623	-2	622	0	622
	-10 756	-16 110	0	-5 441	22 740	-18 001	0	4 739	-750	3 989	0	3 989
	-7 854	-16 897	0	-1 989	14 829	-3 104	0	11 725	-2 751	8 974	0	8 974
	-16 721	-32 403	0	-20 582	6 694	-5 369	0	1 325	-959	365	0	365
	-8 311	-14 793	0	-5 899	11 540	-5 751	0	5 789	-1 673	4 116	0	4 116
	-6 537	-9 983	0	-2 022	1 782	-671	0	1 110	-429	681	0	681
	-6 600	-8 613	0	-4 156	8 826	-7 268	0	1 558	-492	1 066	0	1 066
	-7 899	-12 407	0	-7 229	5 623	-847	0	4 776	-1 063	3 713	0	3 713
	-4 948	-16 993	0	-15 147	18 814	-16 578	0	2 236	-191	2 045	0	2 045
	-5 822	-6 626	0	-3 070	7 394	916	0	8 310	-383	7 927	0	7 927
	-7 790	-12 198	0	-1 613	7 526	-844	0	6 682	-2 709	3 973	0	3 973
	-5 613	-18 951	0	-6 674	1 512	1 460	0	2 972	-580	2 392	0	2 392
	-6 747	-8 014	0	-4 650	6 184	-2 482	0	3 702	-701	3 002	0	3 002
	-7 549	-7 219	0	-4 346	13 170	-5 989	0	7 181	-2 005	5 177	0	5 177
	-7 354	-12 393	0	-4 519	5 321	-2 479	0	2 842	-1 207	1 635	0	1 635
	-7 924	-12 843	0	-4 213	10 519	-5 365	0	5 154	-588	4 566	0	4 566
	-5 184	-8 936	0	-1 833	5 035	-1 551	0	3 484	-491	2 993	0	2 993
	-7 169	-15 283	0	-6 644	19 692	-8 156	0	11 536	-3 563	7 972	0	7 972
	-6 978	-8 315	0	-4 250	14 726	-9 212	0	5 514	-870	4 644	0	4 644
	-2 667	-7 005	0	-1 131	11 451	-6 357	0	5 094	-1 431	3 662	0	3 662
	-2 930	-5 187	0	-3 854	7 546	-1 908	0	5 638	-1 272	4 366	0	4 366
	-11 027	-15 416	0	-6 598	14 499	-9 196	0	5 303	-3 766	1 536	0	1 536
	-4 073	-5 012	0	-2 974	-159	1 398	0	1 239	-150	1 089	0	1 089
	-6 223	-13 920	0	-9 453	9 807	-3 816	0	5 991	-1 892	4 099	0	4 099
	-5 644	-10 458	0	-6 883	11 813	-7 731	0	4 083	-404	3 679	0	3 679
	-4 053	-6 895	0	-2 885	5 892	-3 347	0	2 545	-975	1 570	0	1 570
	-8 387	-17 429	0	-4 187	5 771	-232	0	5 540	-1 276	4 264	0	4 264
	-5 116	-10 990	0	-1 731	33 745	-14 190	0	19 555	-6 211	13 344	0	13 344
	-3 580	-10 759	0	-1 054	5 540	-1 873	0	3 667	-486	3 181	0	3 181
	-7 029	-14 237	0	-3 610	8 950	-6 481	0	2 469	-821	1 648	0	1 648
	-2 991	-3 293	0	-1 645	12 145	-4 173	0	7 971	-198	7 773	0	7 773
	-2 941	-3 226	0	-4 001	4 833	-412	0	4 421	-1 246	3 175	0	3 175
	-4 805	-6 037	0	-2 544	4 647	-1 762	0	2 886	-363	2 522	0	2 522
	-4 421	-4 619	0	-1 015	3 991	-2 563	0	1 428	-1 027	402	0	402
	-2 570	-6 821	0	-1 196	6 637	-4 019	0	2 619	-680	1 938	0	1 938
	-8 246	-6 369	0	-2 569	1 483	-690	0	793	-160	634	0	634
	-3 861	-5 373	0	-3 105	20 050	-19 448	0	602	-142	460	0	460
	-7 263	-10 582	0	-1 976	2 046	-1 280	0	767	-64	703	0	703
	-4 140	-6 775	0	-1 552	7 579	-1 032	0	6 547	-1 490	5 057	0	5 057
	-3 571	-6 985	0	-2 878	6 531	-3 771	0	2 761	-390	2 370	0	2 370
	-2 234	-3 724	0	-566	4 989	-2 936	0	2 052	-456	1 597	0	1 597
	-3 228	-5 811	0	-2 332	4 360	-1 278	0	3 082	-408	2 674	0	2 674

БАНКИ УКРАЇНИ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
116	УКРКОМУНБАНК	28 912	-17 942	10 970	18 846	-1 452	17 394	740	0	0	417	29 522
117	ІНВЕСТ-КРЕДИТ БАНК	20 179	-15 001	5 178	4 290	-235	4 055	3 055	0	0	931	13 219
118	"ПРЕМІУМ"	11 175	-2 426	8 749	14 155	-11 183	2 972	110	0	0	79	11 909
119	ПЛЮС БАНК	28 528	-11 607	16 920	15 367	-2 878	12 489	281	0	0	11 937	41 627
120	"ГЛОБУС"	17 746	-11 403	6 342	49	-5	44	1 006	0	0	18	7 411
121	ЄВРОПЕЙСЬКИЙ БАНК РАЦІОНАЛЬНОГО ФІНАНСУВАННЯ	8 757	-1 643	7 113	1 264	-238	1 026	-438	0	0	11	7 713
122	"СТОЛИЦЯ"	28 362	-11 954	16 409	9 020	-159	8 861	280	0	0	-27	25 522
123	"КОНТРАКТ"	27 611	-18 303	9 308	5 611	-1 393	4 218	2 620	0	0	60	16 207
124	"НОВИЙ"	24 132	-18 359	5 773	12 340	-2 908	9 432	2 083	0	0	746	18 034
125	ПРОМЕКОНОМБАНК	27 789	-20 211	7 578	8 821	-696	8 125	1 959	0	0	448	18 110
126	"ПОРТО-ФРАНКО"	18 110	-13 564	4 547	4 096	-578	3 517	336	0	0	601	9 001
127	"ГРАНТ"	25 735	-23 251	2 484	7 270	-298	6 972	631	0	0	62	10 149
128	"УКРАЇНСЬКИЙ КАПІТАЛ"	21 838	-11 807	10 032	2 841	-184	2 656	504	0	0	461	13 653
129	КООПІНВЕСТБАНК	21 425	-15 357	6 067	6 803	-292	6 512	2 550	0	0	0	15 129
130	"ВОЛОДИМИРСЬКИЙ"	25 415	-14 435	10 980	2 692	-177	2 515	3 908	0	0	25	17 428
131	СТАРОКИЇВСЬКИЙ БАНК	19 153	-12 269	6 883	4 432	-386	4 047	442	0	0	15	11 388
132	"ПРИЧОРНОМОР'Я"	25 447	-12 006	13 441	4 453	-1 203	3 250	3 513	0	0	72	20 276
133	"ТК КРЕДИТ"	17 058	-9 452	7 607	3 731	-556	3 175	272	0	0	638	11 692
134	ЛЕГБАНК	17 368	-8 879	8 489	3 355	-1 325	2 030	1 576	0	0	-1 581	10 514
135	УКРАЇНСЬКА ФІНАНСОВА ГРУПА	18 371	-16 046	2 325	14 503	-46	14 457	937	0	0	446	18 165
136	ІНТЕРБАНК	14 092	-12 631	1 461	12 570	-5 120	7 450	1 173	0	0	3 172	13 256
137	ФІНПРОСТБАНК	23 820	-18 585	5 235	1 969	-168	1 801	632	0	0	117	7 785
138	РЕАЛ БАНК	12 432	-6 797	5 634	3 161	-629	2 532	1 941	0	0	479	10 587
139	"ТРАСТ-КАПІТАЛ"	16 357	-8 115	8 243	418	-221	197	-219	0	0	2 150	10 371
140	"МОРСЬКИЙ"	15 915	-9 752	6 163	1 909	-74	1 835	725	0	0	898	9 621
141	ЕРДЕ БАНК	13 123	-6 419	6 704	2 825	-96	2 728	941	0	0	21	10 394
142	ІНВЕСТБАНК	17 847	-11 029	6 818	2 910	-207	2 703	699	0	0	306	10 527
143	БАНК "РУСКИЙ СТАНДАРТ"	16 247	-12 493	3 754	18 410	-1 472	16 937	24	0	0	18 221	38 936
144	ЄВРОГАЗБАНК	15 312	-9 157	6 154	521	-46	475	3 023	0	0	10	9 663
145	ФІНЕКСБАНК	19 047	-7 921	11 125	1 639	-288	1 352	300	0	0	58	12 835
146	РЕГІОН БАНК	15 801	-8 576	7 224	3 866	-331	3 535	101	0	0	121	10 981
147	БАНК "БОГУСЛАВ"	16 737	-2 053	14 685	925	-50	875	296	0	0	23	15 879
148	ПОЛІКОМБАНК	14 890	-9 531	5 359	3 344	-69	3 275	402	0	0	393	9 428
149	"ТРАСТ"	10 900	-6 122	4 777	2 916	-57	2 859	418	0	0	5 360	13 413
150	СИГМАБАНК	8 547	-1 873	6 674	234	-2	232	-18	0	0	7	6 895
151	"КОНКОРД"	10 618	-4 372	6 246	261	-11	250	78	0	0	1	6 575
152	УНІКОМБАНК	4 695	-599	4 096	3 289	-788	2 502	-46	0	0	537	7 089
153	ПРОМИСЛОВО-ФІНАНСОВИЙ БАНК	15 787	-7 705	8 082	4 001	-597	3 404	1 447	0	0	31	12 965
154	"УКООПСПІЛКА"	11 252	-4 982	6 271	2 984	-561	2 423	591	0	0	53	9 338
155	ІКАР-БАНК	9 676	-3 835	5 840	2 905	-252	2 653	222	0	0	2 503	11 219
156	"СТОЛИЧНИЙ"	14 130	-5 719	8 411	297	-7	290	23	0	0	115	8 839
157	СХІДНО-ПРОМИСЛОВИЙ КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК	10 764	-5 992	4 772	2 411	-58	2 353	311	0	0	41	7 477
158	КОМЕРЦІЙНИЙ ІНДУСТРІАЛЬНИЙ БАНК	8 817	-2 114	6 703	2 051	-650	1 401	1 899	0	0	3	10 006
159	"ОЛІМПІЙСЬКА УКРАЇНА"	10 147	-2 633	7 513	320	-6	314	86	0	0	402	8 316
160	ДІАЛОГБАНК	10 821	-4 391	6 430	2 829	-1 459	1 370	170	0	0	11	7 980
161	ТММ-БАНК	8 318	-4 353	3 965	575	-13	562	-95	0	0	15	4 448
162	ПРАЙМ-БАНК	7 109	-3 302	3 807	1 643	-174	1 469	360	0	0	4	5 640
163	КРЕДИТВЕСТ БАНК	8 770	-1 855	6 915	746	-73	673	508	0	0	16	8 112
164	РАДАБАНК	4 704	-1 942	2 762	979	-43	936	1 794	0	0	27	5 519
165	МОТОР БАНК	5 579	-133	5 446	334	-23	311	5	0	0	0	5 762
166	"ФАМІЛЬНИЙ"	11 229	-5 488	5 742	1 155	-24	1 131	61	0	0	853	7 786
167	УКРАЇНСЬКИЙ БАНК РЕКОНСТРУКЦІЇ ТА РОЗВИТКУ	5 725	-1 048	4 677	62	-14	47	1 237	0	0	0	5 962
168	ЄВРОБАНК	6 932	-4 782	2 150	1 470	-154	1 316	46	0	0	1 064	4 577
169	"ЗЕМЕЛЬНИЙ КАПІТАЛ"	5 447	-1 951	3 496	1 073	-119	954	1 123	0	0	86	5 659
170	"ВЕЛЕС"	4 117	-723	3 394	910	-104	806	33	0	0	151	4 384
171	УКРБУДІНВЕСТБАНК	6 254	-452	5 803	518	-3	515	-134	0	0	39	6 223
172	МІЖНАРОДНИЙ ІНВЕСТИЦІЙНИЙ БАНК	2 839	-40	2 800	1	-3	-2	2	0	0	1	2 800
173	БАНК "НАРОДНИЙ КАПІТАЛ"	5 119	-1 197	3 922	1 107	-83	1 024	36	0	0	0	4 982
174	АКТАБАНК	316	0	316	6	-1	5	102	0	0	561	984
175	"КРЕДИТ-ОПТИМА"	8 396	-59	8 337	67	-8	59	35	0	0	0	8 431
176	"ПРИВАТІНВЕСТ"	3 292	-977	2 315	2	-4	-2	-7	0	0	213	2 519
177	"АЛЬЯНС"	3 871	-1 382	2 490	225	-8	217	-178	0	0	19	2 547
178	КЛАСИКБАНК	3 676	-973	2 703	249	-5	244	140	0	0	19	3 106
Усього по групі		3 158 722	-1 860 851	1 297 871	651 157	-90 257	560 900	188 840	225	0	120 233	2 168 070
Усього по системі банків		37 393 412	-21 415 504	15 977 907	7 929 886	-907 462	7 022 423	2 095 682	6 027	0	1 190 922	26 292 961

БАНКИ УКРАЇНИ

	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24
	-8 096	-15 896	0	-3 664	1 865	-1 347	0	518	22	540	0	540
	-2 991	-5 369	0	-2 473	2 386	-1 270	0	1 116	-115	1 001	0	1 001
	-2 113	-2 452	0	-593	6 752	-5 979	0	773	-174	599	0	599
	-5 869	-11 829	0	-3 937	19 991	-17 964	0	2 027	-921	1 107	0	1 107
	-1 012	-630	0	-2 224	3 545	-2 077	0	1 469	-7	1 461	0	1 461
	-2 084	-1 998	0	-189	3 442	-415	0	3 027	-1 232	1 795	0	1 795
	-4 695	-9 182	0	-2 129	9 516	-3 637	0	5 879	-2 189	3 690	0	3 690
	-2 008	-6 181	0	-1 048	6 970	-4 747	0	2 223	-126	2 096	0	2 096
	-3 592	-8 108	0	-2 081	4 254	-3 096	0	1 158	-602	556	0	556
	-4 540	-8 600	0	-5 240	-271	674	0	403	-7	397	0	397
	-2 462	-3 118	0	-816	2 605	-1 815	0	790	-210	580	0	580
	-4 303	-4 526	0	-900	420	418	0	838	-327	512	0	512
	-3 281	-4 976	0	-963	4 433	-1 310	0	3 123	-906	2 217	0	2 217
	-3 546	-6 170	0	-1 408	4 005	-2 512	0	1 493	-539	954	0	954
	-3 332	-4 873	0	-1 234	7 988	-6 145	0	1 843	-180	1 663	0	1 663
	-3 052	-5 121	0	-1 267	1 947	-63	0	1 885	0	1 885	0	1 885
	-2 417	-5 053	0	-2 921	9 885	-4 789	0	5 096	-273	4 823	0	4 823
	-1 167	-3 182	0	-2 301	5 042	-3 318	0	1 723	-158	1 565	0	1 565
	-2 622	-6 694	0	-2 458	-1 261	3 895	0	2 634	-983	1 651	0	1 651
	-6 696	-5 487	0	-4 973	1 010	-78	0	931	-211	720	0	720
	-3 521	-4 133	0	-1 764	3 838	-1 871	0	1 967	-187	1 780	0	1 780
	-1 482	-2 341	0	-1 063	2 899	-1 986	0	913	-256	658	0	658
	-2 862	-4 457	0	-2 342	926	130	0	1 055	-293	763	0	763
	-1 330	-1 257	0	-723	7 060	-4 647	0	2 414	-296	2 118	0	2 118
	-3 110	-3 478	0	-416	2 617	-1 490	0	1 127	-277	850	0	850
	-1 007	-2 108	0	-1 101	6 178	-4 693	0	1 485	-299	1 187	0	1 187
	-2 876	-2 731	0	-1 097	3 822	-746	0	3 076	-973	2 103	0	2 103
	-10 146	-24 468	0	-5 910	-1 589	2 814	0	1 225	-690	535	0	535
	-3 746	-3 354	0	-1 221	1 341	742	0	2 083	-349	1 734	0	1 734
	-2 095	-6 284	0	-1 234	3 222	-299	0	2 922	-1 040	1 882	0	1 882
	-2 266	-4 160	0	-1 620	2 935	97	0	3 032	-755	2 277	0	2 277
	-1 217	-1 359	0	-855	12 447	-10 972	0	1 475	-267	1 208	0	1 208
	-3 827	-5 559	0	-817	-775	1 379	0	603	-411	193	0	193
	-2 292	-6 762	0	-1 290	3 070	-792	0	2 277	-1 353	924	0	924
	-357	-389	0	-638	5 512	-4 489	0	1 023	-45	977	0	977
	-301	-1 511	0	-569	4 193	-3 222	0	971	-98	873	0	873
	-841	-1 950	0	-1 402	2 896	-291	0	2 604	-734	1 871	0	1 871
	-3 178	-4 283	0	-2 572	2 933	533	0	3 466	-1 385	2 081	0	2 081
	-2 029	-4 706	0	-756	1 848	281	0	2 128	-617	1 511	0	1 511
	-1 908	-5 244	0	-465	3 602	-1 974	0	1 628	-1 122	505	0	505
	-1 392	-1 952	0	-1 311	4 184	-3 837	0	346	-128	218	0	218
	-1 380	-3 555	0	-726	1 817	-8	0	1 808	-554	1 255	0	1 255
	-2 271	-4 578	0	-657	2 499	-331	0	2 168	-490	1 678	0	1 678
	-701	-1 294	0	-1 255	5 065	-3 954	0	1 111	-299	812	0	812
	-594	-1 757	0	-323	5 306	-4 295	0	1 011	-197	814	0	814
	-793	-978	0	-78	2 599	-1 369	0	1 231	-59	1 172	0	1 172
	-2 353	-2 935	0	-1 188	-836	1 968	0	1 133	-323	810	0	810
	-1 338	-3 276	0	-2 291	1 208	-4 042	0	-2 834	-35	-2 869	0	-2 869
	-907	-1 510	0	-322	2 780	-1 156	0	1 624	-547	1 077	0	1 077
	-1 095	-1 887	0	-693	2 087	-1 449	0	638	0	638	0	638
	-1 709	-3 505	0	-827	1 745	-3 860	0	-2 115	33	-2 082	0	-2 082
	-693	-3 411	0	-938	919	-12	0	907	-6	902	0	902
	-920	-2 792	0	-735	129	-106	0	23	-8	15	0	15
	-833	-1 998	0	-386	2 441	-1 817	0	624	-592	32	0	32
	-900	-464	0	-1 084	1 937	-1 436	0	501	-133	367	0	367
	-1 032	-2 049	0	-1 718	1 424	10	0	1 434	-454	981	0	981
	-1 624	-2 225	0	-32	-1 081	-2 199	0	-3 280	0	-3 280	0	-3 280
	-754	-1 685	0	-883	1 660	-1 103	0	557	-152	405	0	405
	-833	-48	0	-37	66	-428	0	-362	0	-362	0	-362
	-1 736	-1 625	0	-1 265	3 805	-112	0	3 693	-693	3 000	0	3 000
	-475	-1 057	0	-815	172	17	0	188	105	293	0	293
	-1 068	-580	0	-685	214	141	0	355	0	355	0	355
	-487	-1 440	0	-325	854	-693	0	161	-141	20	0	20
	-440 902	-766 452	0	-300 832	659 884	-340 337	0	319 547	-83 294	236 253	0	236 253
	-4 462 414	-8 340 697	-3	-2 676 525	10 813 321	-4 965 572	0	5 847 749	-1 571 948	4 275 801	371	4 276 172

На замовлення "Вісника НБУ" матеріали підготовлено співробітниками управління аналізу діяльності системи банків департаменту методології, банківського регулювання та нагляду НБУ.

Інформація з першоджерел

Зміни і доповнення до Державного реєстру банків, внесені у липні 2008 р.¹

Назва банку	Вид товариства	Зареєстрований статутний капітал, грн.	Дата реєстрації банку	Реєстраційний номер	Юридична адреса
м. Київ і Київська область					
Акціонерний банк "Таврика"	BAT	91 351 500	24.10.1991 р.	53	м. Київ, вул. Дмитрівська, 92-94
Відкрите акціонерне товариство "Банк "Фінанси та Кредит"	BAT	2 000 000 000	30.10.1991 р.	63	м. Київ, вул. Артема, 60
Акціонерний банк "Старокиївський банк"	ЗАТ	30 210 000	31.12.1991 р.	79	м. Київ, вул. Микільсько-Ботанічна, 6/8
Відкрите акціонерне товариство Всеукраїнський Акціонерний Банк	BAT	341 424 499	02.07.1992 р.	120	м. Київ, вул. Зоологічна, 5
Відкрите акціонерне товариство "БТА Банк"	BAT	150 000 000	10.12.1992 р.	133	м. Київ, вул. Щербакова, 35
Акціонерний комерційний банк "Форум"	BAT	1 621 000 000	31.01.1994 р.	231	м. Київ, бул. Верховної Ради, 7
Акціонерний комерційний банк "ТК КРЕДИТ"	BAT	101 828 750	28.04.1994 р.	245	м. Київ, вул. Дмитрівська, 18/24
Закрите акціонерне товариство "Терра Банк" (колишня назва – ЗАКРИТЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "ІНВЕСТ-КРЕДИТ БАНК")	ЗАТ	37 141 000	18.10.1996 р.	263	м. Київ, Кудрявський узвіз, 2
Закрите акціонерне товариство "ОТП Банк"	ЗАТ	1 206 827 018	02.03.1998 р.	273	м. Київ, вул. Жилианська, 43
Відкрите акціонерне товариство "Комерційний банк "Актив-банк"	BAT	312 750 000	06.08.2002 р.	281	м. Київ, вул. Борисоглібська, 3
Відкрите акціонерне товариство "Ерсте Банк"	BAT	1 360 500 000	25.01.2006 р.	303	м. Київ, вул. Прорізна, 6
Відкрите акціонерне товариство "ЕРДЕ БАНК"	BAT	96 941 110	28.12.2006 р.	313	м. Київ, вул. П.Сагайдачного/Ігорівська, 10/5, літера А
Відкрите акціонерне товариство "Комерційний Банк "Глобус"	BAT	160 000 000	29.11.2007 р.	320	м. Київ, пров. Куренівський, 19/5
Дніпропетровська область					
Закрите акціонерне товариство комерційний банк "ПриватБанк"	ЗАТ	5 684 882 125	19.03.1992 р.	92	м. Дніпропетровськ, вул. Набережна Перемоги, 50
Донецька область					
Товариство з обмеженою відповідальністю "Банк Фамільний"	ТОВ	33 586 961	27.12.1991 р.	78	м. Донецьк, просп. Миру, 59
Запорізька область					
Відкрите акціонерне товариство "МОТОР-БАНК"	BAT	85 000 000	10.08.2007 р.	316	м. Запоріжжя, вул. 8 Березня, 54-б
Луганська область					
ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ "СХІДНО-ПРОМИСЛОВИЙ КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК"	ТОВ	38 660 000	13.09.1995 р.	253	м. Луганськ, вул. 26 Бакинських Комісарів, 155
Львівська область					
Комерційний банк "ГАЛС"	ТОВ	80 000 000	14.10.1991 р.	30	м. Львів, вул. Газова, 17
Харківська область					
Акціонерний комерційний інноваційний банк "УкрСиббанк"	BAT	4 005 000 000	28.10.1991 р.	57	м. Харків, просп. Московський, 60

Банки, включені до Державного реєстру банків у липні 2008 р.

Назва банку	Вид товариства	Зареєстрований статутний капітал, грн.	Дата реєстрації	Реєстраційний номер	Юридична адреса
ВІДКРИТЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "БАНК 3/4"	BAT	75 000 000	17.07.2008 р.	325	м. Київ, вул. Комінтерну, 13/135

¹ "Офіційний список банків України, включених до Державного реєстру банків" опубліковано у "Віснику НБУ" № 8, 2008 р. Зміни і доповнення, внесені до Державного реєстру банків, виділено червоним кольором. Назви банків подаються за орфографією статутів.

На замовлення "Вісника НБУ" матеріали підготувала головний економіст департаменту реєстрації та ліцензування банків Національного банку України Олена Сілецька.

ФІНАНСОВИЙ РИНОК

Спеціально для "Вісника НБУ" /

Основні монетарні параметри грошово-кредитного ринку України у липні 2008 року

Обсяги кредитів, наданих Національним банком для підтримання ліквідності банків України у липні 2008 р. (в розрізі інструментів)

		Відсотки
Показники	2008 р.	У тому числі за липень
Обсяги рефінансування банків, усього	100.00	100.00
У тому числі через:		
— кредити "овернайт", надані через постійно діючу лінію рефінансування	80.56	26.53
— кредити рефінансування, надані шляхом проведення тендера	8.10	41.06
— кредити рефінансування під заставу майнових прав на кошти банківського вкладу (депозиту), розміщеного в НБУ	—	—
— операції своп	3.51	—
— операції прямого РЕПО	7.83	32.41
— стабілізаційний кредит	—	—

Середньозважена процентна ставка за кредитами, наданими Національним банком для підтримання ліквідності банків України у липні 2008 р.

		Відсотки річні
Показники	2008 р.	У тому числі за липень
Середньозважена процентна ставка за кредитами рефінансування, всього	15.4	15.9
У тому числі за:		
— кредитами “овернайт”, наданими через постійно діючу лінію рефінансування	15.4	15.2
— кредитами, наданими шляхом проведення тендера	15.6	16.1
— кредитами рефінансування під заставу майнових прав на кошти банківського вкладу (депозиту), розміщеного в НБУ	—	—
— операціями своп	14.6	—
— операціями прямого РЕПО (розрахунково)	14.9	16.1
— стабілізаційним кредитом	—	—

Процентні ставки банків за кредитами та депозитами у національній валюті у липні 2008 р.*

		Відсотки річні
Показники		Липень 2008 р.
На міжбанківському ринку:		
за кредитами, наданими іншим банкам		5.9
за кредитами, отриманими від інших банків		5.9
за депозитами, розміщеними в інших банках		13.7
за депозитами, залученими від інших банків		13.7
На небанківському ринку:		
за кредитами**		17.1
за депозитами		9.1

* За щоденною звітністю банків; з урахуванням вартості пролонгованих кредитів (депозитів).

** Без урахування ставок за кредитами "овердрафт".

Темпи зростання грошової маси у липні 2008 р.

Агрегати грошової маси	01.01.2008 р.	01.02.2008 р.	01.03.2008 р.	01.04.2008 р.	01.05.2008 р.	01.06.2008 р.	01.07.2008 р.	01.08.2008 р.
Готівка. Гроші поза банками								
M0, % до початку року	100.0	94.9	96.2	98.8	104.5	107.0	112.3	117.8
M0 + переказані кошти в національній валюті								
M1, % до початку року	100.0	95.5	96.1	101.1	103.8	104.0	110.7	114.4
M1 + переказані кошти в іноземній валюті та інші кошти								
M2, % до початку року	100.0	98.7	100.6	105.2	108.7	108.7	114.1	118.3
M2 + цінні папери власного боргу банків								
M3, % до початку року	100.0	98.8	100.5	105.0	108.5	108.5	113.7	117.9

Примітка. Облікова ставка Національного банку України у липні 2008 р. не змінювалася і починаючи з 30 квітня 2008 р. становить 12% річних.

Починаючи з 01.10.2006 р. встановлено такі нормативи обов'язкового резервування для формування банками обов'язкових резервів (постанова Правління Національного банку України від 15.09.2006 р. № 364): за строковими коштами і вкладами (депозитами) юридичних і фізичних осіб у національній валюті — 0.5; за строковими коштами і вкладами (депозитами) юридичних і фізичних осіб у іноземній валюті — 4; за коштами вкладів (депозитів) юридичних і фізичних осіб у національній валюті на вимогу та коштами на поточних рахунках — 1; за коштами вкладів (депозитів) юридичних і фізичних осіб у іноземній валюті на вимогу та коштами на поточних рахунках — 5.

На замовлення "Вісника НБУ" матеріали підготовлено працівниками департаменту монетарної політики Національного банку України.

АННОТАЦИИ

Олег Дашенко. *Гривня, которой аплодирует мир.*

Отчет об участии делегации Национального банка Украины в 117-й Международной выставке Американской нумизматической ассоциации.

О выпуске в обращение памятной монеты “Хрещення Київської Русі”.

Официальное сообщение о выпуске в обращение и нумизматическое описание памятной монеты номиналом 100 гривень, посвященной 1020-летию крещения Киевской Руси. Фотоизображение аверса и реверса монеты.

О выпуске в обращение памятных монет “Лев”.

Официальное сообщение о выпуске в обращение и нумизматическое описание памятных монет номиналами 2 и 5 гривень, посвященных созвездию Льва. Фотоизображения аверса и реверса монет.

О выпуске в обращение юбилейной монеты “Георгій Вороний”.

Официальное сообщение о выпуске в обращение и нумизматическое описание юбилейной монеты номиналом 2 гривни, посвященной известному математику украинского происхождения Георгию Феодосиевичу Вороному (1868–1908). Фотоизображение аверса и реверса монеты.

Валерий Литвицкий. *Макроэкономический тандем: противоречия движения.*

Анализ основных макроэкономических показателей Украины за первое полугодие 2008 года: инфляции, роста ВВП, промышленного развития страны.

Елена Коптюх. *Риски современной денежной системы и перспективы ее развития.*

Анализируются самые уязвимые элементы современной денежно-кредитной системы: необеспеченная эмиссия; развитие новых форм и типов денег и платежных систем, участвовавшие в связи с этим случаи мошенничества.

Официальный курс гривни к иностранным валютам, устанавливаемый Национальным банком Украины один раз в месяц (за июль 2008 года).

Официальный курс гривни к иностранным валютам, устанавливаемый Национальным банком Украины ежедневно (за июль 2008 года).

Задолженность по долгосрочным кредитам в иностранной валюте от нерезидентов (по состоянию на 30.06.2008 г.).

Общий внешний долг Украины по состоянию на 30.06.2008 г.

Владимир Корнеев. *Особенности деятельности и финансовые инструменты исламских банков.*

Рассматривается специфика исламской финансовой модели,

анализируется тенденция к интернационализации банковской деятельности в разных странах на основе согласования общих бизнес-проектов.

Александр Тищенко, Галина Азаренкова, Владимир Сословский. *Конкурентные преимущества банков.*

Определено значение конкуренции на рынке банковских услуг. Проанализированы три основные направления усиления конкурентных преимуществ банков. Рассмотрена проблема адекватной комплексной оценки уровня развития банка с помощью избирательных исследований таксономическим методом.

Основные показатели деятельности банков Украины на 1 августа 2008 года.

Структура активов, обязательств, собственного капитала, финансовые результаты деятельности банков Украины по состоянию на 01.07.2008 г. (в разрезе банков).

Изменения и дополнения к Государственному реестру банков, внесенные в июле 2008 г.

Банки, включенные в Государственный реестр банков в июле 2008 г.

Юрий Уманцев, Вадим Емец. *Международное портфельное инвестирование в контексте финансовой глобализации.*

Исследуется влияние процессов финансовой глобализации на перспективы международного портфельного инвестирования. Анализируются перспективы развития портфельного инвестирования в Украине.

Рынок государственных ценных бумаг Украины в июле 2008 года.

Светлана Мищенко. *Критерии и показатели оценки стабильности функционирования финансового сектора.*

Проведен анализ мирового опыта относительно обоснования критериев и системы показателей оценки финансовой стабильности финансового сектора Украины. Предлагается система показателей для раннего предупреждения финансовых кризисов.

Основные монетарные параметры денежно-кредитного рынка Украины в июле 2008 года.

Объемы кредитов, предоставленных Национальным банком для поддержания ликвидности банков Украины, средневзвешенная процентная ставка по кредитам, предоставленным Национальным банком для поддержания ликвидности банков Украины, процентные ставки банков по кредитам и депозитам в национальной валюте, динамика роста денежной массы по состоянию на 01.08.2008 г.